

ପଦ୍ୟ ଉପସମ୍ପାଦନା
/ /

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961126012

๐๗ ๑๖

16 1/4 1/4 1/4
0984
๑๗
๕ 425๗
๒๕๓๘

ประวัติ

ท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล
ป.ช.,ป.ม.,ท.จ.ว.

ที่ระลึกในวโรกาสที่
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์
พระราชทานเพลิงศพ
ท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล ป.ช.,ป.ม.,ท.จ.ว.

ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส
กรุงเทพมหานคร
เวลา ๑๗.๐๐ น. วันอังคารที่ ๑๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๓๘

ท่านผู้หญิงยุภา

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๑๙๑๙๑

สำนักพระราชวัง

25 กันยายน 2537

ท่านผู้หญิงบุภา อามุรกิจโกศล ป.ช.,ป.ม.,ท.จ.ว. อายุ 89 ปี กราบถวายบังคมลาถึงอนิจกรรม
ด้วยโรครรธา ณ โรงพยาบาลกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2537 เวลา 09.40 น.

วันอาทิตย์ ที่ 25 กันยายน 2537 เวลา 16.30 น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ
พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ ศาลาธรรมอุปถัมภ์ วัดประยุรวงศาวาส กรุงเทพมหานคร

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยมประกอบศพ ฉัตรมรุจากตั้งประดับ ปี กลองชนะ
ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ และรับศพอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ ณ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม
เวลากลางคืน กำหนด 7 คืน.

ประเพณี/พิมพ์/หลวง/ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ ท่านผู้หญิงบุภา อามุรกิจโกศล
	ให้ทราบ	
		เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานแล้ว และเจ้าพนักงานนำหมายเวียน
		เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๑๙๑๘๒

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

25 กันยายน 2537

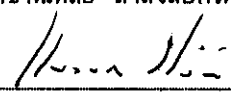
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ นายณรงค์ฤทธิ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา รองเลขาธิการพระราชวังฝ่ายที่ประทับ เชิญทวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ไปวางที่หน้าโกศศพ ท่านผู้หญิงบุกา อามฤจิโกศล ป.ช.,ป.ม.,ท.จ.ว. ณ ศาลาธรรมรูปเดิม วัดประยุรวงศาวาส กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ 25 กันยายน 2537 เวลา 17.30 น.

ประณัติคม/พิมพ์/ภิรมย์/ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเวียน จากภคศพ ท่านผู้หญิงบุกา อามฤจิโกศล
	เพื่อทราบ.	

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๑๕๓๕๒

สำนักพระราชวัง

28 กันยายน 2537

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
ทัมเอก อารักษ์ โรจนุภะ เชิญพวงมาลาไปวางที่หน้าโกศศพ ท่านผู้หญิงบุภา อายุมริจโกศล ป.ช., ป.ม.
ท.จ.ว. ที่ศาลาสาธิตรูปปั้นภัก วิประยูรวงศาवास กรุงเทพมหานคร

วันพุธ ที่ 28 กันยายน 2537 เวลา 18.00 น.

ประณัติรังษี/พิมพ์/...../ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ ท่านผู้หญิงบุภา อายุมริจโกศล
		เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

.....

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๑๙ ตตส

สำนักพระราชวัง

27 กันยายน 2537

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ โปรดให้
นายวรรธน์ ช้างแก้ว เชิญพวงมาลาไปวางที่หน้าโกศศพ ท่านผู้หญิงชุกา อายุรภิจโกศล ป.ช.,ป.ม.
ท.จ.ว. ที่ศาลาสาธรรูปถัมภ์ วัดประยุรวงศาวาส กรุงเทพมหานคร

วันอังคารที่ 27 กันยายน 2537 เวลา 19.00 น.

ประกาศพระบรมศพ/พิมพ์ ๕๕๔ /ทาน

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ ท่านผู้หญิงชุกา อายุรภิจโกศล เพื่อทราบ

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๑๙๓๙๘

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

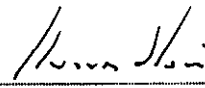
28 กันยายน 2537

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำเพ็ญพระราชกุศล 7 วันพระราชทานศพ
ท่านผู้หญิงบุภา อามุรกิจโกศล ป.ธ.,ป.ม.,ท.จ.ว. ที่ศาลาธรรมชูปถัมภ์ วัดประยุรวงศาวาส กรุงเทพมหานคร
วันเสาร์ ที่ 1 ตุลาคม 2537 เวลา 10.00 น. พระสงฆ์ 10 รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ
มีพระธรรมเทศนาถ้อยคำ 1 แล้วพระสงฆ์ทั้งหมดถวายพรพระ รับพระราชทานฉัน และบังสุกุล
เวลา 19.30 น. พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม.

ประมวรัตน์/พิมพ์/นางสาว/นาง.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ ท่านผู้หญิงบุภา อามุรกิจโกศล
		เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๒๙๕๐๙

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๑๐ ธันวาคม ๒๕๓๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปพระราชทานเพลิงศพ ท่านผู้หญิงบุภา อายุนิจโกศล ป.ช.,ป.ม.,ท.จ.ว. ที่เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

วันอังคาร ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๘ เวลา ๑๗.๐๐ น.

แต่งกายเครื่องแบบปกติขาว ทั่วประเทศ.

ประณีต/พิมพ์/๒๕.๓๓๓๑/ทวน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ ท่านผู้หญิงบุภา อายุนิจโกศล
		เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ตามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๒๙๕๑๐

สำนักพระราชวัง

๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตแก่
ในการพระราชทานเพลิงศพ ท่านผู้หญิงบุภา อาบุตรกิจโกศล ป.ช., ป.ม., พ.จ.ว. ที่เมรุหลวงหน้าพลหา
อิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร
รายละเอียดขึ้นแจ้งในหมายรับสั่งที่แนบมาพร้อมนี้.

ประณีต/พิมพ์/พิมพ์/ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำขบวนเวียน เจ้าภาพศพ ท่านผู้หญิงบุภา อาบุตรกิจโกศล
		เพื่อทราบ
		เครื่องประกอบเกียรติยศพระราชมารดา และเจ้าพนักงาน
		ผู้ควบคุมพิธี เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายของพิธีทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ช้าเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่.....

สำนักพระราชวัง

ณวันแรม 2537

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตฯ ในการพระราชทานเพลิงศพ ทานบุญผิงบุรกา อายุรภิโกศล ป.ช., ป.ม., ท.จ.ว. ที่เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ ที่ 16 มกราคม 2538 เวลา 09.00 น. เจ้าพนักงานจัดการเพลิงเครื่องสูงกำกับ ศาลาสารอุทิศ วัดประยุรวงศาวาส ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยมประกอบศพ ฉัตรเบญจกัณฑ์ประดับ และเชิญศพไปเผา ณ เมรุวัดประยุรวงศาวาส

เวลา 10.00 น. นำเชิญพระราชกุศลพระราชทานในการออกเมรุ พระสงฆ์ 10 รูป สวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนาถ้อยคำ 1 แล้วพระสงฆ์ทั้งนั้นถวายพรพระ รับพระราชทานฉัน

เวลา 19.30 น. พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันอังคาร ที่ 17 มกราคม 2538 เวลา 14.00 น. พระสงฆ์ 10 รูปบังสุกุล เชิญโกศศพขึ้นรถ วอประเทิมจากวัดประยุรวงศาวาส ไปยังเมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส หยุดรถเชิญโกศศพ แท้เวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา 17.00 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปพระราชทานเพลิง

วันพุธ ที่ 18 มกราคม 2538 เวลา 07.00 น. พระราชทานผ้าไตร และภัตตาหารสามบาท ในการเก็บอัฐิ

แต่งกายเครื่องแบบนักศึกษา ไว้ทุกข์.

ประเวศรัตน พิเศษ
Shunhan ทาน.

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อ ท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล กราบถวายบังคมลาถึงแก่นิจกรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจา ตั้งประดับเกียรติยศ พระราชทานพวงมาลาหน้าศพ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วันพระราชทานศพท่านผู้หญิงยูภา ฯ ที่วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร ด้วย

และในการพระราชทานเพลิงศพ อันเป็นเบื้องสุดท้ายแห่งการบำเพ็ญพระราชกุศล พระราชทานแก่ศพ ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ในการพระราชทานเพลิงศพ ณ วาระนี้

พระมหากรุณาธิคุณทั้งหลายทั้งปวงยิ่งใหญ่สุดจะพรรณนาเป็นล้นพ้น หากท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล จะหยั่งทราบด้วยญาณวิถิใด คงจะมีแต่ความปิติชื่นชมโสมนัสและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคมได้เบื้องพระยุคลบาท สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ขอเทิดทูนพระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่หลวงนี้ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสรรพสิริสวัสดิพิพัฒนามงคล เพื่อเป็นเกียรติ เป็นสิริ เป็นมงคลแก่วงศ์ตระกูลชั่วกาลนาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า นายณัฐ-นางเยาวลักษณ์ ภมรประวัติ

นายสุชาติ-นางอโณทัย เจตนเสน

พระมหากษัตริย์คุณ ล้นเกล้าล้นกระหม่อม

เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า ท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล ล้มป่วยและเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลกรุงเทพ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ ท่านผู้หญิงกัณฑ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา อัญเชิญแจกันดอกไม้พระราชทานเยี่ยมอาการ และเมื่อท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล กราบถวายบังคมลาถึงแก่นิจกรรม สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพวงมาลาหน้าศพ นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณ ล้นเกล้าล้นกระหม่อมเป็นล้นพัน

หากท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล จะหยั่งทราบด้วยญาณวิถีดุจ คางจะมีแต่ความปิติยินดีชื่นชมโสมนัสและซาบซึ้งในพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคมใต้เบื้องพระยุคลบาท สำนักในพระมหากษัตริย์คุณ ขอเทิดทูนพระมหากษัตริย์คุณนี้ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นเกียรติเป็นสิริมงคลแก่วงศ์ตระกูลชั่วกาลนาน

ควรมีควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า นายณัฐ-นางเยาวลักษณ์ ภรรยา
นายสุชาติ-นางอโณทัย เจตนเสน

พระกรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

เมื่อความได้ทราบฝ่าละอองพระบาทว่า ท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล กราบถวายบังคมลา
ถึงแก่นิจกรรม สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรด
กระหม่อม พระราชทานพวงมาลาหน้าศพ นับเป็นพระกรุณาธิคุณเป็นที่ยิ่ง

หากท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล จะหยั่งทราบด้วยญาณวิถิตใด คงจะมีแต่ความปิติชื่นชม
โสมนัส และซาบซึ้งในพระกรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมมากที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคมใต้เบื้องพระบาท สำนึกใน
พระกรุณาธิคุณ และขอเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นเกียรติและเป็นสิริมงคลแก่
วงศ์ตระกูลชั่วกาลนาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า นายณัฐ-นางเยาวลักษณ์ ภรรยาประวัติ

นายสุชาติ-นางอโนทัย เจตนเสน

พระกรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

เมื่อความได้ทราบฝ่าละอองพระบาทว่า ท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล กราบถวายบังคมลา ถึงแก่อนิจกรรม สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมารฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพวงมาลาหน้าศพ นับเป็นพระกรุณาธิคุณเป็นที่ยิ่ง

หากท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล จะหยั่งทราบด้วยญาณวิถิต์ คงจะมีแต่ความปิติชื่นชม โสมนัส และซาบซึ้งในพระกรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคมใต้เบื้องพระบาท สำนึกในพระกรุณาธิคุณ และขอเกิดทุนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นเกียรติและเป็นสิริมงคลแก่วงศ์ตระกูลชั่วกาลนาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า นายณัฐ-นางเยาวลักษณ์ ภมรประวัติ

นายสุชาติ-นางอโณทัย เจตนเสน

พระกรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

เมื่อความได้ทราบฝ่าละอองพระบาทว่า ท่านผู้หญิงยูภา อายุรภิจโกศล กราบถวายบังคมลา ถึงแก่นิจกรม สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพวงมาลาหน้าศพ และเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ มาพระราชทานเพลิงศพ ณ วาระนี้ นับเป็นพระกรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

หากท่านผู้หญิงยูภา อายุรภิจโกศล จะหยั่งทราบด้วยญาณวิถิตีใด คงจะมีแต่ความปิติชื่นชม โสมนัส และซาบซึ้งในพระกรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคมใต้เบื้องพระบาท สำนึกในพระกรุณาธิคุณ และขอเกิดทุนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นเกียรติและเป็นสิริมงคลแก่วงศ์ตระกูลชั่วกาลนาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า นายณัฐ-นางเยาวลักษณ์ ภมรประวีติ

นายสุชาติ-นางอโณทัย เจตนาเสน

พระกรุณาธิคุณ

เมื่อความได้ทราบฝ่าพระบาทว่า ท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล กราบถวายบังคมลา
ถึงแก่นิจกรรม สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงพระ-
กรุณาประทานน้ำอาบศพและพวงมาลาหน้าศพ นับเป็นพระกรุณาเป็นที่ยิ่ง

หากท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล จะหยั่งทราบด้วยญาณวิถิตีใด คงจะมีแต่ความปิติชื่นชม
โสมนัส และซาบซึ้งในพระกรุณาหาที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าถวายบังคมใต้เบื้องพระบาท สำนึกในพระกรุณา และ
ขอเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นเกียรติและเป็นสิริมงคลแก่วงศ์ตระกูลชั่วกาลนาน
ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณา

ข้าพระพุทธเจ้า นายณัฐ-นางเยาวลักษณ์ ภมรประวีติ

นายสุชาติ-นางอโนทัย เจตนเสน

พระกรุณาธิคุณ

เมื่อความได้ทราบฝ่าพระบาทว่า ท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล กราบถวายบังคมลา ถึงแก่นิจกรรม สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารีฯ ทรงพระกรุณาประทานพวงมาลาหน้าศพ นับเป็นพระกรุณาเป็นที่ยิ่ง

หากท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล จะหยั่งทราบด้วยญาณวิถีดุจ คงจะมีแต่ความปิติชื่นชม โสมนัส และซาบซึ้งในพระกรุณาหาที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคมใต้เบื้องพระบาท สำนึกในพระกรุณา และขอเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นเกียรติและเป็นสิริมงคลแก่วงศ์ตระกูล ชั่วกาลนาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณา

ข้าพระพุทธเจ้า นายณัฐ-นางเยาวลักษณ์ ภรรยา

นายสุชาติ-นางอโณทัย เจตนเสน

พระกรุณาธิคุณ

เมื่อความได้ทราบฝ่าพระบาทว่า ท่านผู้หญิงยูภา อายุรภิกโกศล กราบถวายบังคมลา ถึงแก่นิจกรรม สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ทรงพระกรุณาประทานพวงมาลา หน้าศพ นับเป็นพระกรุณาเป็นที่ยิ่ง

หากท่านผู้หญิงยูภา อายุรภิกโกศล จะหยั่งทราบด้วยญาณวิถิใด คงจะมีแต่ความปิติชื่นชม โสมนัส และซาบซึ้งในพระกรุณาหาที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายบังคมใต้เบื้องพระบาท สำนึกในพระกรุณาและขอเกิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นเกียรติและเป็นสิริมงคลแก่วงศ์ตระกูล ชั่วกาลนาน

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณา

ข้าพระพุทธเจ้า นายณัฐ-นางเยาวลักษณ์ ภมรประวัติ

นายสุชาติ-นางอโณทัย เจตนแสน

พระกรุณาธิคุณ

เมื่อความได้ทราบฝ่าพระบาทว่า ท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล กราบถวายบังคมลา
ถึงแก่นิจกรรม พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ ได้ประทาน
พวงมาลาหน้าศพ นับเป็นพระกรุณาเป็นที่ยิ่ง

หากท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล จะหยั่งทราบด้วยญาณวิถิใด คงจะมีแต่ความปิติชื่นชม
โสมนัส และซาบซึ้งในพระกรุณาหาที่สุดมิได้

ปวงเกล้ากระหม่อม และเกล้ากระหม่อมฉัน ขอถวายบังคม ด้วยความสำนึกในพระกรุณา
เป็นล้นพ้น

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

เกล้ากระหม่อม - เก้าเกล้ากระหม่อมฉัน

นายณัฐ-นางเยาวลักษณ์ ภมรประวัติ

นายสุชาติ-นางอโณทัย เจตนะเสน

พระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

พระญาณวโรดม รองเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส ฯ (องค์กลาง) ถ่ายภาพร่วมกับ
ทายาทของท่านผู้หญิงยูภา ฯ

ภาพหมู่ลูกหลานของท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล

พระธรรมวิสุทธาจารย์
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

พระมหาบุญมา อาคมบุญโญ
แห่งวัดประยุรวงศาวาส ฯ

ทูลลภบุคคลกถา

ในการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลพระราชทาน

สัตตมาหาร

ศพท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล

ณ ศาลาบำเพ็ญกุศล วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

วันเสาร์ที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๗ เวลา ๑๐.๐๐ น.

พระมหาบุญมา อาคมบุญโญ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

รับพระราชทานถวาย

ขอถวายพระพร เจริญพระราชสิริสวัสดิ์พัฒนามงคลชนมสุขทุกประการ จงมีแต่สมเด็จพระบรมราชาธิบดีพระราชาสมภารพระองค์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ

บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายวิสัยนาพระธรรมเทศนาใน “ทูลลภบุคคลกถา” ฉลองพระเดชพระคุณระดับพระปัญญาบารมี ถ้าวรับวิสัยนาไปมิได้ต้องตามโหวตอรรถาธิบายในพระธรรมเทศนาบทใดบทหนึ่งก็ดี ขอเดชะพระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ และขันติคุณ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานอภัยแก่อาตมภาพผู้มีสติปัญญาอันน้อย ขอถวายพระพร

นะโม ตสุสะ ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส

โย จ ปุพฺพการี โย จ กตญฺญกตเวที อิมเ ช ภิกฺขเว เทว ปุคฺคลาทูลลภกา โลกสมฺมินฺดา

ณ วโรกาสบัดนี้ จักรับพระราชทานถวายวิสัยนาพระธรรมเทศนาในทูลลภบุคคลกถา ว่าด้วยเรื่อง “บุคคลที่หาได้ยากในโลก” เพื่อฉลองพระราชศรัทธาประดับพระปัญญาบารมี และเพื่อเพิ่มพูนพระราชกุศลบุญราศรีในส่วนธัมมัสสวนมัยเนื่องในการบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทานสัตตมาหาระ ๗ วัน ศพท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล

การบำเพ็ญพระราชกุศลในวาระนี้ ถ้าวทราบถึงท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล ด้วยญาณวิถีย่างใดอย่างหนึ่ง ก็คงจะรู้สึกปลาบปลื้มในพระมหากรุณาธิคุณ และคงอนุโมทนาในพระราชกุศลของสมเด็จพระบรมราชาธิบดีพระราชาสมภาร พระองค์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจักได้สำเร็จเป็น “ปัตตานุโมทนามัย” คือ บุญที่ได้จากการอนุโมทนาส่วนบุญอีกด้วย

เนื่องจากท่านผู้หญิงยุภายามที่มีชีวิตอยู่นั้นนับว่ามีบุญวาสนาดีมากผู้หนึ่ง คือเกิดมาใน

ตระกูลที่ดี ได้รับการศึกษาอบรมดี มีครอบครัวดี มีสามีดี มีบุตรธิดาดี ชีวิตของท่านผู้หญิง สัมผัสกับความสุขมากกว่าความทุกข์ แต่ถึงกระนั้น ท่านผู้หญิงก็ไม่ประมาท หาโอกาสบำเพ็ญ คุณงามความดีแก่ประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อยู่เสมอ จนได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งนับว่าเป็น พระมหากษัตริย์องค์เป็นล้นพ้น และนับว่าเป็นเกียรติยศอันสำคัญสำหรับท่านผู้หญิง ดังนั้นชีวิต ของท่านจึงควรศึกษาไว้เป็นแบบอย่าง

ท่านผู้หญิงยุภานั้นมีชีวประวัติดังต่อไปนี้ คือ ท่านเกิดในปีพุทธศักราช ๒๔๔๘ ที่จังหวัด ราชบุรี เป็นบุตรของขุนคลองลาดนรการ และนางคลองลาดนรการ (เฟื่อง เหมะจุฑา)

ปฐมวัยได้รับการศึกษาเบื้องต้นถึงชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนช่างตาครูชคอนแวนต์ ต่อมา ได้ศึกษาวิชาพยาบาลที่โรงเรียนพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ จน ได้รับประกาศนียบัตรวิชาพยาบาล และประกาศนียบัตรวิชาสุขภาพิบาล สำเร็จการศึกษาแล้วก็ได้ ปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยพยาบาลและเป็นหัวหน้าตึกคนไข้ตามลำดับ

ต่อมาก็ได้เข้าสู่พิธีสมรสกับนายแพทย์หลวงอายุรภิโศส (กิม ภมรประวัติ) เมื่อพุทธศักราช ๒๔๖๙ หลังจากสมรสแล้วได้ไปใช้ชีวิตในฐานะภรรยาสาธารณสุขจังหวัด และผู้ตรวจการ สาธารณสุขที่จังหวัดเชียงใหม่มานานถึง ๑๒ ปี ได้ช่วยรักษาพยาบาลชาวจังหวัดเชียงใหม่และ ไกลเคียงที่เจ็บไข้ได้ทุกข์เป็นจำนวนมาก

ต่อมาคุณหลวงอายุรภิโศสย้ายเข้ามารับตำแหน่งรองอธิบดีกรมอนามัยและผู้เชี่ยวชาญ มาเลเซีย ท่านผู้หญิงก็ได้ช่วยงานเคียงบ่าเคียงไหล่ในฐานะอาสาสมัครอย่างเข้มแข็ง ครั้นเมื่อ คุณหลวงถึงแก่กรรมแล้ว ท่านผู้หญิงก็ยังสมัครใจรับใช้สังคมเรื่อยมาจนวัยชรา

ภาระหน้าที่ที่ได้ปฏิบัติอยู่เสมออันมีโดยย่อดังต่อไปนี้

- เป็นอาสาสมัคร และเป็นกรรมการกลาง กองอาสาชาด สภากาชาดไทย ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าอนามัยสงเคราะห์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นต้นมา
- เป็นผู้พิพากษาสมทบ ศาลคดีเด็กและเยาวชน
- เป็นกรรมการมูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลนในพระบรมราชูปถัมภ์
- เป็นกรรมการมูลนิธิสงเคราะห์ผู้ป่วยวัณโรค
- เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพสตรี สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- เป็นที่ปรึกษามูลนิธิส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชน ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้า- พินางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา

ท่านผู้หญิงยุภา อายุรภิโศส เป็นนักสังคมสงเคราะห์ ได้นำปัญหาประโยชน์แก่สังคมและ ประเทศชาติมาเป็นเอนกประการ ซึ่งนับได้ว่าเป็นนักทำงานเพื่องาน ทำงานเพื่ออุทิศผลงานให้ แก่ชาติบ้านเมือง แม้ว่าบัดนี้ท่านผู้หญิงจะถึงแก่กรรมอำลาจากไปแล้ว แต่ผลงานที่ได้บำเพ็ญไว้ ยังคงอยู่ ดังภาษิตที่ท่านว่า

ถ้าทำงานเพื่อตัว จะหมองมัวชั่วชีวิต
ถ้าทำงานเพื่ออุทิศ สิ้นชีวิตแล้วยังอยู่

นอกจากท่านผู้หญิงจะได้อุทิศชีวิตเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติและประชาชนแล้วยังได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด จะต้องเข้าไปรู้จักกับพระสงฆ์สามเณรเพื่อศึกษาหาความรู้ด้านพระพุทธศาสนา และฝึกปฏิบัติธรรมตามคำแนะนำพระเถระานเถระที่ตนเคารพเลื่อมใส ได้บริจาคทรัพย์เป็นอันมากเพื่อการกุศลต่างๆ อย่างน่ายกย่อง ทั้งที่เป็นการกุศลส่วนวัดอาราม หรือสาธารณกุศลส่วนอื่น ๆ

โดยเฉพาะที่วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ท่านผู้หญิงศรัทธาเลื่อมใสในพระเดชพระคุณหลวงพ่อดุสิตพระธรรมวิสุทธาจารย์ เจ้าอาวาส และพระเถระานเถระอีกหลายรูป จึงได้ร่วมการกุศลกับทางวัดอย่างต่อเนื่อง

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ ท่านผู้หญิงได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้เป็นเจ้าภาพนำผ้าพระกฐินมาถวายพระภิกษุสงฆ์ที่วัดประยุรวงศาวาส ฯ

เพราะท่านผู้หญิงได้สร้างสมคุณความดีส่วนตัว และบำเพ็ญคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติและพระศาสนา มีจิตใจจงรักภักดีในองค์พระมหากษัตริย์และราชวงศ์อย่างลึกซึ้ง ดังที่ได้แสดงมาแล้วนั้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานเหรียญตราและพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นต่าง ๆ เป็นการยกย่องประกาศเกียรติคุณเป็นลำดับ ๆ คือ

พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้รับพระราชทานเหรียญกาชาดสมนาคุณชั้นที่ ๑

พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประถมาภรณ์มงกุฎไทย

พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ และประถมาภรณ์ช้างเผือก

พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การที่ท่านผู้หญิงยูภา ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้น จึงเป็นบุคคลสำคัญผู้หนึ่ง ซึ่งสังคมให้เกียรติและให้ความเคารพนับถือเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เมื่อท่านผู้หญิงได้ถึงแก่กรรมลงไป คนส่วนมากจึงแสดงอาลัย นำพวงหรีดมาคารวะศพอย่างล้นหลาม เข้าหลักที่ท่านแสดงไว้ว่า

คนดีนั้น ยามอยู่ ย่อมมีคนพอใจ

ยากจากไป ย่อมมีคนคิดถึง

เพราะท่านผู้หญิงยูภาเป็นคนดี และปฏิบัติตัวดีในทุกสถานะ คือ เป็นสตรีที่ดี เป็นแม่ที่ดี เป็นภรรยาที่ดี เป็นพลเมืองที่ดี และเป็นพุทธศาสนิกที่ดี ดังนั้นท่านผู้หญิงจึงอยู่ในฐานะที่ว่า

ยามอยู่ ก็มีคนรัก
ยามจาก ก็มีคนเสียดาย
ยามตาย ก็มีคนระลึกถึง

โดยเฉพาะบุตรธิดาของท่านผู้หญิงด้วยแล้ว คงจะเสียดายอาลัยและระลึกถึงเป็นอย่างมาก เพราะนับตั้งแต่นี้ไปจะไม่เห็นหน้าผู้บังเกิดเกล้าอีกแล้ว เนื่องในชีวิตของลูกมีแม่เพียง ๑ คน มีพ่อเพียง ๑ คน เท่านั้น พอสิ้นบุญท่านแล้ว ก็เป็นอันสิ้นกันไป ไม่มีใครเป็นแทนได้ เพราะพ่อแม่เป็น “บุพการีชน” ที่หาได้ยากในโลก ดังพระบาลีที่เป็นหัวข้อในเบื้องต้นนั้นแปลว่า

“บุพการีชน ๑ กตัญญูตเวทียชน ๑ ภิกษุทั้งหลาย บุคคลทั้ง ๒ อย่างนี้หาได้ยากในโลก”

บุพการีชน คือ บุคคลผู้ให้ชีวิต และให้ทุกสิ่งเพื่อช่วยชีวิตให้เจริญเติบโต และเจริญรุ่งเรือง ในที่นี้หมายถึง มารดาบิดา ผู้เปี่ยมด้วยเมตตาต่อบุตรธิดา ได้ให้การสงเคราะห์บุตรธิดาในทุกทาง ๆ โดยไม่ปักใจว่าจะได้รับการตอบแทนหรือไม่ ตั้งใจแต่เพียงขอให้ได้ช่วยบุตรธิดาก่อนก็แล้วกัน

ฉะนั้น พ่อแม่เมื่อกำเนิดชีวิตแก่ลูกแล้ว จึงคอยปกป้องคุ้มครองด้วยการกระทำหน้าที่อันสำคัญ ๕ ประการ คือ

๑. ห้ามมิให้ลูกทำชั่ว
๒. ให้ลูกตัวทำแต่ดี
๓. ให้มีการศึกษา
๔. ช่วยหาคู่ครอง
๕. มอบกองสมบัติ

ส่วนกตัญญูตเวทียชนนั้น ได้แก่บุคคลผู้มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และหาโอกาสตอบแทน อยู่เสมอ ในที่นี้หมายถึง บุตรธิดาผู้รู้บุญคุณของมารดาบิดา และตอบแทนพระคุณของท่านอยู่เป็นปกติ โดยการปฏิบัติภาระหน้าที่ต่อท่านที่สำคัญ ๕ ประการคือ

๑. เลี้ยงดูพ่อแม่
๒. ดูแลกิจการ
๓. บริหารพองศา
๔. พัฒนาตัวดี
๕. กระทำพิธีเมื่อท่านตาย

บุพการีชนและกตัญญูตเวทียชน ทั้ง ๒ นี้ นับว่าหาได้ยากในโลก ถามว่าเพราะเหตุใด ?

ตอบว่า เพราะคนส่วนมากเห็นแก่ตัว จะลงมือทำอะไร ก็ต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ตนจะได้ไว้ก่อน ชนิดแบบหมูไป ไก่มา ส่วนบุคคลที่รักการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยหัวใจไม่หวังผลแลกเปลี่ยนหาได้ยากยิ่ง ฉะนั้น บุพการีชน จึงชื่อว่าหาได้ยาก

อีกอย่างหนึ่ง คนส่วนมากถูกความโง่ดบังจิตใจ จึงมองไม่เห็นบุญคุณที่ผู้อื่นกระทำไว้ให้ตัว เมื่อความโง่ครอบงำจิตใจไว้แล้ว เขาจะกลายเป็นคนไม่รู้ คือไม่รู้บาป บุญ คุณโทษใดๆ ทั้งสิ้น ความกตัญญูจึงไม่มี ความกตเวทิจึงไม่มา ฉะนั้น คนกตัญญูกตเวทิจึงชื่อว่าหาได้ยาก ดังที่ได้รับพระราชทานวิสัยนามานี้

ขอผลแห่งพระราชกุศลที่ได้ทรงบำเพ็ญด้วยพระเมตตาในทักษิณานุปทานสุดตมาหواره ๗ วันนี้ จงสำเร็จเป็นปัตตานุโมทนามัย แต่ท่านผู้หญิงยุภา อายุรภิกขุโกศล สมตามพระราชประสงค์ทุกประการ

รับพระราชทานถวายวิสัยนาพระธรรมเทศนาโดยสมควรแก่พระราชกุศลมีนัยดังถวายวิสัยนามาด้วยประการฉะนี้

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา

แสดงในงานบำเพ็ญกุศล บัญญาสมวาร ศพ

ท่านผู้หญิงอายุ อายุรกิจโกศล

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

นโม ตสฺส ภควโต

อรหโต สมฺมาสมุทฺทสฺส ฯ

โย มาตฺรํ ปิตฺรํ วา

มจฺโจ ธมฺเมเน โปสตี

อิเธว นํ ปสฺสณฺตี

เปจฺจ สคฺเค ปโมทตีตี ฯ

บัดนี้จักได้แสดงพระธรรมเทศนา เนื่องในงาน
บำเพ็ญกุศลศพ ท่านผู้หญิงอายุ อายุรกิจโกศล
ซึ่งได้ถึงแก่อนิจกรรมมาครบ ๕๐ วันในวันนี้
ท่านเจ้าภาพคือ นายแพทย์ณัฐ ภูมรประวัติ และ
คุณอโณทัย เจตนาเสน พร้อมด้วยคณาญาติ ได้
ร่วมกันบำเพ็ญกุศลอุทิศส่งไปให้ท่าน ตามประเพณี
ทางพระพุทธศาสนา และด้วยอำนาจแห่งความ
กตัญญูตเวทิตาธรรม ตามหลักของคนดีในพระ
พุทธศาสนา ดังพระบาลีที่ว่า นิมิตฺตํ สาธูรูปานํ
กตญฺญูตเวทิตา ความกตัญญูตเวทิตา เป็นเครื่อง
หมายของคนดี

ความจริงเมื่อท่านผู้หญิง ๆ ยังมีชีวิตอยู่
ท่านได้บำเพ็ญประโยชน์อันเป็นบุญกุศล ซึ่งนับ
เนื่องกับประเทศชาติและพระพุทธศาสนา ติดต่อกัน
มาตลอดกาลยาวนานเป็นจำนวนมหาศาล

ดังนั้น เมื่อท่านจากโลกนี้ไปแล้ว จักต้อง
สู่สุคติอย่างแน่นอน เพราะท่านว่า บุญญาณี
ปรโลกสุมี ปติฏฐา โหนฺติ ปาณินํ บุญเป็นที่พึ่ง
ของสัตว์ทั้งหลายในโลกหน้า แต่ถึงกระนั้น ด้วย
แรงแห่งความกตัญญูและความหวังดีต่อคุณแม่

จึงอยากให้ท่านมีความสุขมากยิ่งขึ้นไปอีก เพื่อ
ให้สมกับความดีที่ท่านได้ทำเอาไว้เมื่อยังมีชีวิตอยู่
และจะได้ร่วมกันบำเพ็ญกุศลส่งไปให้ท่านอีก
จวบจนชีวิตจะหาไม่

ความดีทั้งหมดที่ท่านเจ้าภาพได้บำเพ็ญมา
เมื่อพิจารณาไปแล้วก็จะเห็นได้ว่า เกิดมาจาก
ความสำนึกถึงบุญคุณของคุณแม่เป็นสำคัญ ความ
จริงก็เป็นเช่นนั้น ด้วยว่า พ่อแม่ทั้งสองท่านนี้
มีความสำคัญต่อลูกมาก เพราะเป็นบุคคลที่หายาก
เนื่องจากเราจะมีพ่อได้เพียงคนเดียว และมีแม่
ก็เพียงคนเดียว นี่หมายถึงพ่อแม่บังเกิดเกล้า
เมื่อท่านล้มหายตายจากไปแล้ว จะหามาแทนใหม่
ให้เหมือนเดิมนั้นไม่ได้ ไม่เหมือนเครื่องยนต์
กลไกซึ่งมีอะไหล่ แต่พ่อแม่ไม่มีอะไหล่ อย่างนั้น
มีจำกัดเพียงอย่างละคนเท่านั้น พ่อคนหนึ่ง แม่
คนหนึ่ง บางคนอาจจะค้านว่า ก็พ่อแม่มีอยู่
เยอะแยะเต็มบ้านเต็มเมืองเต็มโลก จะว่าหายาก
อย่างไร จริงอยู่ นั่นเป็นพ่อแม่ของคนอื่นเขา
ไม่ใช่พ่อแม่ของเรา ของเรานั้นมีจำกัดเพียงอย่าง
ละคนเท่านั้น

อนึ่ง พ่อแม่เป็นผู้ให้ชีวิต เลือดเนื้อแก่เรา คนทั้งโลกไม่มีใครให้เรา ถ้าเราไม่ได้ท่านทั้งสอง แล้วเราจะเกิดมาไม่ได้ ไม่เหมือนเทวดาหรือสัตว์นรก ซึ่งเกิดเป็นตัวใหญ่เลยก็เดียว เรียกกำเนิดประเภทนี้ว่า โอปปาติกะกำเนิด ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับผลบุญผลบาปทันตาเห็น ส่วนมนุษย์เรานั้น เป็นประเภทขลาพุชะ คือเกิดในครรภ์ คือต้องอาศัยพ่อแม่

อีกอย่างหนึ่ง เมื่อพูดถึงความรักกันแล้ว ท่านก็รักเรายิ่งกว่าใคร ๆ ผู้ชายที่รักเรามากที่สุดก็คือพ่อ ผู้หญิงที่รักเรามากที่สุดก็คือแม่ นี่แหละคือคู่รักที่แท้ของเรา เพื่อพิสูจน์ความซื่อนี้ จึงจะขอยกตัวอย่างมาอ้างอิงสักหนึ่งเรื่อง

สองผิวเมียไปตัดไม้ในป่า พาลูกเล็ก ๆ สองคนไปด้วย ในขณะที่สาละวนตัดไม้อยู่นั่นเอง ก็มีเสือโคร่งตัวหนึ่ง ค่อย ๆ ย่องมาตะปบเอาลูกคนเล็กไปกิน ทั้งพ่อทั้งแม่ตกใจรีบวิ่งไล่ตามเสือเพื่อเอาลูกคืนมา แม่นั้นกำลังคิดว่า วิ่งไปทันเสือไม่ฟังอีร่าคำอิรมละ กระโดดเข้าไปแย่งลูกจากเสือ ๆ ปล่อยลูกมาตะปบเอาแม่ สู้กันไปสู้กันมา ถูกเสือกัดตาย พ่อวิ่งไล่ตามไปทีหลัง จึงเอาขวานฟันเสือดตาย ณ ที่นั้นมีสามศพ คือศพแม่ ศพลูก และศพเสือ นี่แหละคือ รักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ไม่มีใครทรอกในโลกนี้ที่เขาจะมานั่งรักเราเท่ากับพ่อแม่

ดังนั้น ลูกทั้งหลาย ต้องรักพ่อรักแม่ กตัญญูต่อพ่อแม่ พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงหน้าที่ของลูกไว้ ๕ อย่างด้วยกัน ลูกคนไหนปฏิบัติได้ ลูกคนนั้นก็นับว่าเป็นลูกแก้ว มิฉะนั้นแล้วก็จะกลายเป็นลูกช๊กกา ลูกช๊กกานั้นมีลักษณะคล้ายแดงกวมิเยื่อเป็นเมือก ๆ เวลาสุกมีสีแดง รสขม กินไม่ได้ ชื่นรกรที่ เปรียบเหมือนพ่อแม่ที่มีลูกไม่ได้ เข้าทำนองที่ว่ามิลูกหญิงก็พึงไม่ได้ มิลูกชายเขาก็ไม่ยอมให้ฟัง ลักษณะของลูกประเภทนี้ท่านเปรียบเทียบ

ว่า เหมือนลูกช๊กกา เราทั้งหลายเป็นลูกคนไม่ใช่ลูกเปิดลูกไก่ เรามีความคิด มีสติปัญญา จึงควรรู้จักคุณของท่าน แล้วตอบแทนคุณท่านตลอดไป ทุกกาลสมัย

มีสุภาษิตอยู่บทหนึ่ง เป็นคติที่ดีมาก ใช้ได้ทั้งทางโลกและทางธรรม คติธรรมนั้น มีว่า “ลูกให้เหลียวหลัง นั่งให้มองที่” ในทางโลก มีความหมายว่า ก่อนที่จะลุกออกไปจากที่นั่ง ก็ให้เหลียวมองดูที่นั่งนั้นเสียก่อน ทั้งนี้ เพื่อกันลืมสิ่งของต่าง ๆ ส่วนในทางธรรม มีความหมาย คือสอนไม่ให้เรลื้มความหลัง เช่นเมื่อเคยเรียนอยู่โรงเรียนไหน หรือเคยบวชอยู่วัดไหน ก็ไม่ลืมโรงเรียนนั้น วัดนั้น เมื่อมีโอกาสก็ไปช่วยเหลือสนับสนุน ส่งเสริม ไม่ทอดทิ้ง คุณา และยังหมายถึงไปถึงไม่ให้ลืมบุญคุณของพ่อแม่ ตลอดจนผู้มีพระคุณทั่ว ๆ ไปด้วย

ส่วนที่ว่า นั่งให้มองที่นั้น ก็มีคติทั้งทางโลกและทางธรรมเช่นเดียวกัน ทางโลกนั้นมีความหมายว่า จะนั่งที่ไหนต้องให้เหมาะสมกับภาวะและฐานะ และปลอดภัยด้วย ส่วนในทางธรรมนั้น จะตั้งหลักฐาน ณ ที่ใด จะทำมาหากินที่ไหน ต้องให้เป็นสถานที่ปฏิรูปเทศ คือเหมาะสมเจาะกับอาชีพของตัว และปราศจากดงอันธพาล เป็นต้น มีคำโบราณท่านแนะไว้เป็นแนวทางปฏิบัติว่า ถ้าจะปลูกบ้านสร้างเรือน หากได้อยู่ในลักษณะนี้ ก็จะมีความสุข

คือ “ต้นเป็นไร่ ปลายเป็นนา มีท่าเรือจอด มีบ่อน้ำจืด ครอบครว้นั้นจะอยู่เย็นเป็นสุข และ” หมายความว่า อยู่ในทำเลที่เหมาะสมโดยประการทั้งปวงนั่นเอง

ท่านทั้งหลาย คนที่กตัญญูต่อพ่อแม่ ก็เท่ากับสร้างตัวอย่างที่ดีให้ลูกหลานของเราได้เห็น เพื่อจำไว้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป เข้าทำนองที่ว่า “รักลูกถูกวิธี คือทำดีให้ลูกดู” มีบางท่าน

กล่าวว่า ทำตัวอย่างที่ดีให้เขาเห็นครั้งเดียว มีค่าเท่ากับสอนตั้ง ๑๐ ครั้ง

นอกจากนี้ คนกตัญญูต่อพ่อแม่ ยังจะเป็นที่ยกย่องสรรเสริญชมเชยของคนทั้งหลาย ทั่วไป สมดังธรรมภาษิตที่กบิลยักษราชา ตรัสแก่พระสุวรรณสามโพธิสัตว์ ดังที่ยกไว้ ณ เบื้องต้นว่า

โย มาตรํ ปีตรํ วา มจฺโจ ธมฺเมเน โปสฺติ
อิเธว นํ ปสฺสนฺติ เปจฺจ สคฺเค ปโมทฺติ.

แปลว่า ผู้ใด เลี้ยงมารดาบิดาโดยธรรม ผู้นั้น ย่อมได้รับการยกย่อง สรรเสริญ ในโลกนี้ ครั้นเมื่อเขาละโลกนี้ไปแล้ว ย่อมได้รับความบันเทิง เรืองรมย์ในสวรรค์ ดังนี้

อันว่า ความกตัญญูนั้น หากมีอยู่ในผู้ใด ผู้นั้นย่อมได้รับผลอย่างน่าอัศจรรย์ เข้าหลักที่ว่า กรรมใดใครก่อ กรรมนั้นตามสนอง ซึ่งหมายถึง ทั้งกรรมดี และกรรมไม่ดี ดังตัวอย่าง ชายหนุ่มคนหนึ่ง ซึ่งมีฐานะยากจน แต่เขาร่ำรวยด้วยความดี คือ กตัญญู เขาเฝ้าเลี้ยงดูปฏิบัติแม่ โดยไม่มีความอึดหนาระอใจแต่อย่างใดเลย ปกติเขาออกไปรับจ้างทำงานนอกบ้าน ได้เงินมาแล้ว ก็ซื้ออาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรคมาให้แม่ เขา

ปฏิบัติอยู่อย่างนี้ช้านานตาปี จนกระทั่งชื่อเสียงของเขาลือกระฉอนไปทั่วบ้านทั่วเมือง จนรู้ไปถึงท่านเศรษฐีในเมืองนั้น ท่านเศรษฐีผู้นี้เป็นคน อัมโมอัมมะ ชื่อสัตย์ ยุติธรรม ท่านรู้สึกสนใจ ชายหนุ่มคนนี้มาก เฝ้าดูอยู่เป็นเวลานาน ลงความเห็นว่า ชายผู้นี้ เป็นคนดีมาก หากได้เขาเข้ามาไว้ในตระกูลของเรา ก็จะมีความสุขมาก ผลสุดท้ายท่านเศรษฐีตัดสินใจยกลูกสาวให้เขา เป็นภรรยา และนำเขาและแม่เข้ามาอยู่รวมกัน กับท่านเศรษฐีด้วย และกาลต่อมา ก็ปรากฏว่า ตระกูลของท่านเศรษฐี ก็ยิ่งเจริญรุ่งเรืองขึ้นเรื่อย ๆ เพราะคนดี อยู่ที่ไหนก็เจริญที่นั่น นี่แหละอานุภาพ แห่งความกตัญญู

ขออำนาจแห่งกุศลผลบุญ ที่ นายแพทย์ ญัฐ ภมรประวัติ และคุณอโณทัย เจตมเสน ได้ ร่วมกันบำเพ็ญในครั้งนี้ ขอจงเป็นผลสำเร็จ เป็นความสุข แก่ท่านผู้ทอญิงยุภา อายุรกิจโกศล สมดังความตั้งใจของท่านเจ้าภาพจงทุกประการ

รับประทานวิสาขนา พระธรรมเทศนา มา ตามกาลนิยม พอสมควรแก่เวลา จึงขอยุติพระธรรมเทศนาลงคงไว้แต่เพียงนี้ เอวังก็มีด้วย ประการฉะนี้

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หมายรับสั่งจากสำนักพระราชวัง	๑
สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และพระกรุณาธิคุณ	
พระธรรมเทศนาพระราชทาน (บำเพ็ญกุศล ๗ วัน)	๙
พระธรรมเทศนา (บำเพ็ญกุศล ๕๐ วัน)	๑๔
ถ้อยแถลง	๑๙
มงคลวจนะ ของ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ	๒๑
พระบรมราโชวาท ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ	๒๒
พระราชสาส์นและสาราณียธรรมกถา ของ สมเด็จพระสังฆราช กิตติโสภณมหาเถระ	๒๕
“สามสิ่งมีงมงล” ของ สมเด็จพระพุทธชินวงศ์	๒๙
สมาธิและวิปัสสนาตามหลักวิชาในรูปเทคนิค ของ พุทธทาสภิกขุ	๓๒
ชีวิต ของ ท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล	๔๕
กิจกรรมสาธารณประโยชน์ ของท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล	๖๑
-งานสาธารณกุศลที่เกี่ยวกับสภาภาษาชาติไทย	๖๔
-ช่วยงานศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กระทรวงยุติธรรม	๘๔
-งานสาธารณกุศลบางเรื่องเกี่ยวกับกระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ	๑๐๑
น้ำพริก หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช	๑๒๙
อาหารรสพิเศษของคนโบราณ ประยู อุลุชาฎะ	๑๕๐
การสาธารณสุขกับนโยบายต่างประเทศ	๑๖๕
รายชื่อบุคคลและคณะผู้มอบพวงหรีดฯ	๑๗๗
รายชื่อผู้บริจาคเงินร่วมทุน “ท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล”	๑๘๓

หน้าว่าง

ถ้อยแถลง

การจัดทำหนังสืออนุสรณ์ประวัติชีวิตของท่านผู้หญิงชุกา อาชุกรกิจโกศล เพื่อแจกเป็นบรรณาการแก่ท่านผู้มีเกียรติที่มาพร้อมในการพระราชทานเพลิงศพวาระนี้ ได้คำนึงถึงหลักสัจธรรมข้อหนึ่งที่ว่า ชีวิตนั้นเมื่ออุบัติมาแล้ว ย่อมก่อปรด้วยหน้าที่ส่วนตนที่มีต่อครอบครัว และเผื่อแผ่ไปยังสังคมโดยรอบที่เรียกว่า ส่วนรวม การจะทำได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถ ศรัทธาและพลังกำลังของแต่ละคนยึดถือ ด้วยงานการที่ทำได้แก่ผู้ใด หรือ ณ สถานที่แห่งใดก็ดี เมื่อถึงที่สุดแห่งชีวิตแล้ว กิจกรรมเหล่านั้นก็ย่อมกลายเป็นอดีตที่จารึกไว้ในความทรงจำเท่านั้น การบันทึกเป็นรูปเล่มหนังสือที่มีเรื่องราวและภาพต่าง ๆ จึงเสมือนหนึ่งเป็น “อนุสรณ์” ของชีวิตคนที่ฝากไว้กับอนุชนรุ่นหลังในสังคม เมื่อรูปกายนั้นดับสลายไปตามวัฏฏะซึ่งตรงกับหลักธรรมะที่ท่านผู้หญิงชุกา ใฝ่ศึกษาและศรัทธายึดมั่นไว้เสมอ จึงนำบทธรรมที่มีคุณค่าหลายบทที่พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ที่ท่านผู้หญิงชุกามีความเคารพนับถือ ได้แสดงไว้ในโอกาสต่าง ๆ นำมาลงไว้เป็นตัวอย่างของปฏิปทาที่ชาวพุทธพึงสังวร

บทว่าด้วยประวัติชีวิตนั้นเป็นบทสรุปสั้น ๆ ที่ชี้ให้เห็นว่า ท่านผู้หญิงชุกาเป็นปุถุชนคนหนึ่งที่เกิดในยุคสมัยเก่า (ปลายรัชกาลที่ ๕) ผู้มีโอกาสร่ำเรียนเขียนอ่าน จนเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพที่เปิดให้สตรีในยุคนั้นเข้าเรียนได้ ทำให้ท่านสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

แต่เรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง คือ การเก็บรักษาเอกสารเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับงานสาธารณกุศลของท่านไว้เป็นแฟ้มใหญ่ ล้วนเป็นบันทึกถึงกิจกรรมการอุทิศตนของท่านในเรื่องอาสาทาสาน ผู้พิพากษาสมทบในศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง งานสังคมสงเคราะห์อื่น ๆ ตลอดจนจดหมายและแผ่นโรเนียวที่ได้รับในโอกาสต่าง ๆ ที่มีความลึกซึ้งทางด้านสายสัมพันธ์และความรู้สึกผูกพันในความเป็นชาติ ความมั่นคงของสถาบันต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ท่านผู้หญิงชุกามีความจงรักภักดีไว้เหนือเกล้า ๆ จึงนำมารวมไว้เป็นหลักฐานถึงการดำรงชีวิตของสุภาพสตรีคนหนึ่งที่น่าจะถือได้ว่า ได้เกิดมาทำหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน ตั้งแต่การสร้างครอบครัวที่ดี ทำหน้าที่เป็นพลเมืองดีรับใช้สังคม(ชาติ) ศาสน์ กษัตริย์ ด้วยน้ำจิตน้ำใจที่แน่วแน่ มุ่งเพื่อประโยชน์สุขของสังคม ควรที่จะเป็นแบบอย่างที่น่าศึกษาของวงการสตรีไทยในอนาคตด้วย

สำหรับบทคำรอาอาหารไทยง่าย ๆ ประเภทน้ำพริกและแกงต่าง ๆ นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งในชีวิตประจำวันของท่านผู้หญิงชุกา ๆ ในฐานะแม่บ้านที่ต้องดูแลครอบครัว ท่านได้ทำหน้าที่อย่างดี ท่านชอบทำอาหารง่าย ๆ แต่มีรสอร่อย จึงได้ขออนุญาตเลือกพิมพ์บทว่าด้วย “น้ำพริก” ของ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เฉพาะตอนต้นมารวมไว้ ด้วยท่าน

ผู้เขียนได้ตระหนักถึงภาระของคนยุคใหม่ที่ หาเครื่องปรุงลำบาก และอาศัยอยู่ในตึกสูง ที่มีเนื้อที่จำกัด การปรุงอาหารอย่างง่าย ๆ เป็นการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์แวดล้อมได้ นอกจากนี้ยังมีตำราบางอย่างจากหนังสือ “อาหารรสพิเศษของคนโบราณ” ของคุณประยูร อุลุชาฎะ หรือคุณ น. ณ ปากน้ำ ซึ่งสำนักพิมพ์แสงแดด จัดพิมพ์และอนุญาตให้นำมาลงไว้ในหนังสืออนุสรณ์เล่มนี้

ขอขอบพระคุณท่านเจ้าของตำราอาหารทั้งสองท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ส่วนบทสุดท้าย เรื่องการสาธารณสุขกับนโยบายต่างประเทศ เป็นการถอดคำบรรยายของบุตรชายของท่านผู้หญิงยูภา คือ ศ.ดร.ณัฐ ภมรประวัติ ที่ได้แสดงต่อคณะกรรมการธิการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎรเมื่อเร็ว ๆ นี้ นับเป็นแนวคิดที่พัฒนาจากการที่บิดาของท่านผู้บรรยายได้ทำงานทางภาคเหนือมากกว่า ๖๐ ปีแล้ว

อาริยา สิ้นสุจิวัด
บรรณาธิการ

มงคลวาทะ

● นึกคิดว่า ในทุกคนมีแรงพิเศษ เมื่อรวมกำลังกาย กำลังใจกันเข้าอย่างแน่นแล้ว จะปรากฏความพรั่งพร้อมแห่งกำลังที่ถึงจุดแห่งความสำเร็จ อันเกิดจากความเพียร

● คนมีความเพียรพยายาม คือมีสติปัญญาพิจารณาให้รอบคอบ ทั้งด้วยตนเอง ทั้งปรึกษาผู้รู้ทั้งหลาย ไม่ด่วนตัดสินใจในขณะที่มีอารมณ์ในใจ วู่วาม หรือไม่ด่วนเชื่อความผิดพลาดของตนเองหรือของใคร โดยไม่ไตร่ตรองให้รอบคอบ

● กิจการที่ทำด้วยกันหลายคน บางทีก็ต้องสะดุดหยุดยั้ง เลิกล้ม เพราะผู้ทำด้วยกัน ไม่ให้พรกัน ความขาดพรในใจด้วยกันย่อมเป็นเหตุทำลายอายุของกิจการ

● ความขาดพรในใจย่อมหมายความว่า คือ ขาดความปรารถนาดี ขาดความซื่อสัตย์ ขาดความข่มใจ ความอดทน ความเสียสละ ความเคารพนับถือ ความอ่อนน้อมต่อคนดีคนเจริญ

ศจ. พญานงไธ

สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961126012

พระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับศาสนาและจริยธรรม

พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับศาสนา

“คนเราต้องมีศาสนา คือความคิด หรือ สิ่งที่คิดประจำใจ อันเป็นแนวทางปฏิบัติในใจ ประจำตัว และต้องมีการศึกษาคือ ความรู้ต่าง ๆ ทั้งในด้านจิตใจ ทั้งในด้านวัตถุเพื่อประกอบกับตัว เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่ได้ ทั้งสองอย่างเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นสิ่งที่จะแยกกันไม่ได้”

“ประเทศชาติกำลังพัฒนาในทุกด้าน และ ต้องการความสามัคคี ความสงบเรียบร้อย ผลดี ทั้งปวงดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ด้วยประชาชนมีหลัก ของใจอันมั่นคง มีศรัทธาและปัญญาอันถูกต้อง และปฏิบัติตนอยู่ในทางที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม กรณีอีกอันสำคัญคือการส่งเสริมประชาชนให้มี พระรัตนตรัยและธรรมในพระพุทธศาสนาเป็น หลักของใจ และความประพฤติดด้วยศรัทธาและ ปัญญาที่ถูกต้อง”

“พระพุทธศาสนาที่ทางค่านิยมชีวิตที่ปราศจาก โทษ ช่วยให้เกิดความเจริญร่มเย็นได้อย่างแท้จริง เพราะมีคำสั่งสอนที่มีลักษณะพิเศษประเสริฐใน ประการที่อาศัยเหตุผลอันถูกต้อง เทียบตรงตาม ความเป็นจริงเป็นพื้นฐาน และแสดงคำอธิบาย ที่ครบถ้วนชัดเจน อันบุคคลสามารถใช้ปัญญา ไตร่ตรองตามและหยิบยกขึ้นปฏิบัติเพื่อความสุ ขความเจริญและความบริสุทธิ์ ได้ตามความสามารถ

และอภัยภัยของตน จึงเป็นศาสนาที่เข้ากับหลัก วิทยาศาสตร์และเป็นประโยชน์ได้แท้จริงแก่ทุกคน ที่จะพอใจหันเข้ามาศึกษา เลือกสรรหัวข้อธรรม ที่เหมาะสมไปปฏิบัติ”

“การทำนุบำรุงและส่งเสริมพระศาสนานั้น ไม่มีทางใดจะดี จะตรง จะสำคัญยิ่งไปกว่าการ ถาวรรักษาความบริสุทธิ์บริบูรณ์ของพระธรรมวินัย ทั้งในด้านปริยัติและในด้านปฏิบัติ การส่งเสริม ศิลธรรมจรรยาของประชาชนควรจะคำนึงถึง พื้นฐานความรู้ จิตใจ และอภัยภัยของบุคคล แต่ละบุคคลแต่ละหมู่เหล่าเป็นพิเศษ ต้องฉลาด เลือกข้อธรรมะที่เหมาะสมแก่พื้นฐานดังกล่าว และ ที่จะช่วยเขาให้ได้รับประโยชน์จริง ๆ นำมาอธิบาย แนะนำให้ปฏิบัติเพื่อผลที่รับนั้น จะทำให้เขาบังเกิด ศรัทธาและพอใจในความดี แล้วน้อมนำมาปฏิบัติ ให้อยิ่งขึ้น หนักแน่นขึ้นด้วยตนเอง”

“พระพุทธศาสนาคือศาสนาแห่งประโยชน์ ไม่ว่าผู้ใด ถ้าเข้ามาศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย่อมได้รับประ โยชน์ตามวิสัยแห่งการศึกษาปฏิบัติของเขา การ ถาวรความเจริญมั่นคงของพระศาสนาจึงน่าจะ เน้นที่การแนะนำให้เห็นประโยชน์ของการศึกษา ปฏิบัติธรรมเป็นสำคัญ เมื่อมีผู้ศึกษาปฏิบัติธรรม และได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติธรรมมากขึ้น

พระศาสนาก็เจริญแพร่หลายไปพร้อมกัน ข้อสำคัญ ควรจะถือปฏิบัติให้เคร่งครัด หนักแน่นว่าต้อง แสดงธรรมะให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์ อย่าให้วิปริตแปรผัน และควรพยายามเน้นการศึกษาปฏิบัติธรรมขั้นพื้นฐานให้ยิ่งกว่าอื่น เพราะคนทั่วไป ต้องการที่จะเรียนรู้ได้ง่าย เข้าใจได้ชัด ปฏิบัติได้สะดวก เมื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติธรรม เกิดขึ้นแล้ว เขาก็จะพึงพอใจและชวนชวนศึกษาปฏิบัติให้สูงขึ้นไปเอง และเมื่อชาวพุทธรู้ธรรมะ ปฏิบัติธรรมะกันอย่างถูกต้องทั่วถึงมากขึ้นดังนี้ การบ่อนเบียนพระศาสนาก็จะลดน้อยลง พระศาสนาก็จะเจริญมั่นคงตามที่ท่านทั้งหลายปรารถนา”

“จุดหมายโดยตรงแท้ของศาสนาทั้งปวง และโดยเฉพาะของพระพุทธศาสนา มุ่งจะให้บุคคล ศึกษาพิจารณาหลักการและแนวความคิดในศาสนาธรรม แล้วน้อมนำมาเป็นที่ยึดเหนี่ยวและปฏิบัติ ด้วยตนตามความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์ ในการครองชีวิต คือให้เกิดความผาสุกร่มเย็น และความเจริญในแต่ละบุคคล ในส่วนรวมและให้เกิดความบริสุทธิ์หลุดพ้นอันเป็นปรารถนาประโยชน์ ดังนั้น การบำรุงส่งเสริมพระศาสนาจึงควรจะได้ กระทำให้ถูกเป้าหมาย”

“วิธีศึกษาพิจารณาหลักการและแนวความคิดแห่งศาสนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ดังกล่าวนี้ ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ๒ ประการ คือ พิจารณาด้วยความบริสุทธิ์ใจ และด้วยหลักเหตุผล การพิจารณาด้วยความบริสุทธิ์ใจ หมายความว่าถึง ศึกษาพิจารณาและปฏิบัติธรรมเพื่อธรรม เพื่อประโยชน์ที่จะพึงเกิดมิได้ ไม่ใช่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์อย่างอื่นนอกจากนั้น หรือเพื่อประโยชน์ที่จะกลับเป็นโทษในภายหลัง ส่วนการพิจารณาด้วยเหตุผลนั้น หมายความว่าถึงพิจารณา

ตามเหตุที่แท้ ผลที่แท้ ไม่ใช่เหตุผลอันสลับปลับ รวมทั้งพิจารณาด้วยหลักวิชา ตรรกศาสตร์ จิตวิทยา และหลักการอื่น ๆ ด้วย”

“ศาสนานั้น จะเป็นศาสนาใดก็ตาม ย่อมมีจุดประสงค์หลายอย่างหลายชั้น ชั้นสูงเรียกว่า ชั้นปรมาตม์ หมายถึง หลักของศาสนาที่เป็นปรัชญา และโดยมากปรัชญานั้นก็เป็นความคิดความเชื่อของบุคคลแต่ละบุคคลว่าโลกนี้มาอย่างไรและจะไปอย่างไร จะมีความสุขสุดยอดอย่างไร แต่ละศาสนามีวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ กัน ซึ่งสรุปแล้วก็คือ วิถีหาความสุขความร่มเย็นให้แก่ตัว การขึ้นสวรรค์ หรือการสำเร็จก็เป็นการบรรลุความสุขสุดยอดนั่นเอง...จิตใจ คือความโลภ ความโกรธ ความหลง ความกระหาย อำนางก็เป็นสิ่งที่ยากที่จะควบคุม เราจะต้องสอนทั้งสองอย่าง สอนวิทยาการเพื่อให้ทำมาหาเลี้ยงชีพ นี่หมายความว่ามีความรู้ทางวัตถุ และต้องรู้จักควบคุมจิตใจ ควบคุมสติของตัวให้สามารถใช้ความรู้ทางวัตถุนี้ เพื่อประโยชน์ของตัวเอง ประโยชน์ของตัวเองนี้ ก็อยู่ที่ประโยชน์ของสังคมด้วย เพราะเราอยู่ในสังคม ถ้าไม่รู้จักควบคุมความรู้ที่มีในทางวัตถุ ก็อาจเกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่น ในที่สุดก็เป็นความเดือดร้อนต่อตนเอง”

“ศาสนาใด ๆ จะมีชื่อว่าอะไรก็ตาม ต้องส่งเสริมสนับสนุนกัน เพื่อความเป็นปึกแผ่นของสังคม ฉะนั้น ที่ศาสนาต่างๆ ในประเทศไทย ประองตองกันดีพอสมควรมาเป็นเวลาช้านาน จึงทำให้บ้านเมืองของเราอยู่เย็นเป็นสุขได้

เกี่ยวกับศีลธรรมและจิตใจ

“ในบ้านเมืองเราทุกวันนี้ มีเสียงกล่าวกันว่า ความคิดจิตใจของคนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่

เสื่อม ความประพฤตินี้เป็นความทุจริตหลายอย่าง มีทำที่ที่จะกลายเป็นสิ่งที่คนทั่วไปพากันยอมรับ และสมยอมให้กระทำกันได้เป็นธรรมดา สภาพการณ์เช่นนี้ย่อมทำให้วิถีชีวิตของแต่ละคนมีดมัวลงไป เป็นปัญหาใหญ่ที่เหมือนกระแสดิ้นอันไหลบ่าเข้ามาท่วมทั่วไปหมด จำเป็นต้องแก้ไข ด้วยการช่วยกันผิวนคลี่นที่กล่าวนั้น

ในการดำเนินชีวิตของเรา เราต้องข่มใจ ไม่กระทำการสิ่งใด ๆ ที่เรารู้สึกด้วยใจจริงว่าชั่วว่าเสื่อม เราต้องฝืนต่อต้านความคิดและความประพฤติทุกอย่างที่รู้สึกขัดกับธรรมะ เราต้องกล้าและบากบั่นที่จะกระทำสิ่งที่เราทราบว่าเป็นความดี เป็นความถูกต้องและเป็นธรรม ถ้าเรา ร่วมกันทำ เช่นนี้ให้ได้จริง ๆ ให้ผลของความดีบังเกิดมากขึ้น ๆ ก็จะช่วยค้ำจุนส่วนรวมไว้มิให้เสื่อมลงไป และจะช่วยให้ฟื้นคืนดีขึ้นได้เป็นลำดับ”

“ปัญหายุ่งยากในสังคมทุกวันนี้เกิดจากเหตุหลายอย่าง แต่เหตุสำคัญที่ก่อปัญหาให้มากคือ ความขาด หรือความบกพร่องในความเป็นระเบียบ และความสะอาด มันคงในความประพฤติและความคิดจิตใจของบุคคล องค์การศาสนาทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายและภารกิจในการขัดเกลา ความประพฤติและจิตใจ ให้บุคคลถึงพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักศาสนาอยู่แล้ว จึงน่าจะทำหน้าที่แก้ปัญหาล้างมลทินได้เป็นอย่างดี โดยไม่ยากลำบาก ในการนี้ ทุกฝ่ายควรจะได้ร่วมมือกันและส่งเสริมกันอย่างจริงจัง โดยประสาน สอดคล้อง และควรมีหลักมีแผนการที่แน่นอน เหมาะสมในการสั่งสอนเผยแผ่ธรรม ที่สำคัญที่สุดควรจะได้พยายามปลูกฝังความเชื่อความเลื่อมใสในคุณธรรมความดี ให้เกิดขึ้นด้วยการ ประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่าง ให้คนทั้งหลายได้

เห็นประโยชน์และความดีจากแบบแผนการปฏิบัติ และการอธิบายแนะนำที่ประกอบด้วยความเมตตา การรุดน และควรระมัดระวังอย่างที่สุด ที่จะไม่ประकाสิ่งสอนโดยวิธีการที่จะก่อให้เกิดความคิดโต้แย้งหรือต่อต้านขึ้นในตัวผู้ฟัง เพราะการกระทำดังนั้นจะไม่ช่วยให้บังเกิดผลดีขึ้นได้เลย”

“ถึงแม้เราจะอยู่ในท่ามกลางความเจริญ รุดหน้าแห่งยุคปัจจุบันอย่างไร เราก็ทอดทิ้งการศึกษาทางด้านจิตใจและศีลธรรมจรรยาไม่ได้ ตรงข้าม เราควรเอาใจใส่สั่งสอนกันให้หนักแน่นทั่วถึงยิ่งขึ้น เพื่อให้มีความคิดความเข้าใจถูกต้อง สอดคล้องกับสถานการณ์แวดล้อมที่วิวัฒนาการไปไม่หยุดยั้ง”

“ระยะนี้บ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้นด้วยว่าพลเมืองของเราบางส่วนเสื่อมทรามไปในความประพฤติและจิตใจ ซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตกว่า ถ้าหากยังคงเป็นอยู่ต่อไปเราอาจเอาตัวไม่รอด”

“การทำความดีที่ดั่งงามนั้นไม่ใช่ของที่พ้นสมัย หรือน่ากระดากอาย หากเป็นของที่ทุกคนทำได้ ไม่ยากและให้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า เพราะความดีนั้นทรงค่าและทรงผลคืออยู่ตลอดกาลมิได้เปลี่ยนแปลง มีแต่ค่านิยมในความดีเท่านั้นที่เปลี่ยนแปลง”

“ความฟุ้งเพื่อทำให้เกิดความไม่พอ คนเรา ฟุ้งเพื่อก็ไม่มีความที่จะหาทรัพย์มาป้อนความฟุ้งเพื่อ ได้ ความฟุ้งเพื่อเป็นปากที่หิวไม่หยุด เป็นปากที่ อ้าตลอดเวลา ป้อนเท่าไรไม่พอ หาเท่าไรไม่พอ ฉะนั้น จะต้องหาทางป้องกันความฟุ้งเพื่อ และ ป้องกันวิธีการที่จะนำมาป้อนความฟุ้งเพื่อซึ่งก็คือ การทุจริต”

ฆราวาสธรรม

สัจจะ	ข้อสัตย์แท้	ต่อกัน
ทมะ	ข่มจิตผัน	ผ่อนได้
จาคะ	สละปัน	ด้วยมิตร จิตนา
ขันติ	อดกลั้นไว้	สุขนั้นพลันสนอง

ธรรมทั้งสี่นี้ประเสริฐเลิศนักหนา
ในโลกหล้าไม่มีเสมอเหมือน
งานสำหรับประดับผู้อยู่ครองเรือน
ขจรเดือนจิตไว้ ใฝ่ธำรง

อำนวยการ

ขอเดชไตรรัตน์เจ้า	คุ้มครอง
บริรักษ์เธอทั้งสอง	โดยชอบ ธรรมนา
พระซึ่งประสงค์ปอง	โดยชอบ ธรรมนา
จูงสิทธิ์ดั่งจิตน้อม	นมัสตั้งจำนงประสงค์

*พระนิพนธ์ ของเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช กิตติโสภณมหาเถระ

สารานุกรมกษัตริย์

ทรงแสดงเมื่อครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่

พระธรรมโกศาจารย์ กิตติโสภณเถระ

ทางวิทยุกระจายเสียง

วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สัมมาสัมพุทธสฺส

ฉยิเน ภิกฺขเว ธมฺมา สารานิชา ปิยกรณา ครุกรณา

สฺงคหาย อวิวาทาย สามคฺคิชา เอภิกฺกาวาย

สํวตฺตุนตีติ ฯ

วันนี้เป็นวันธรรมสวนะ วันฟังธรรมโดยปกตินิยมตามพระบรมพุทธานุญาต แต่วันนี้ประจวบตรงวันที่ ๒๔ มิถุนายน เป็นวันสำคัญที่คณะรัฐบาลและประชาชนชาวไทยกำหนดว่าเป็น “วันชาติ” เป็นวันที่ระลึกแห่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันนี้ ในเวลาเช้าวันนี้ทางราชการได้ทำพิธีก่อฤกษ์อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยในท่ามกลางถนนราชดำเนิน อันสงบกับถนนดินสอ ก่อไว้เป็นพยานแห่งชาติเวลาบ่ายมีพระราชพิธีฉลองสมณอิสริยาภรณ์ใหม่ ณ พระราชพิธีพระลานพระราชวังดุสิต ประชาชนราษฎรต่างแสดงมุทิตาจิตทั่วหน้า ทุกฝ่ายประดับประดาธงทิวและประทีปเป็นเครื่องหมายแห่งน้ำใจ แม้ในพระอารามทั้งหลายก็พลอยมีส่วนในมุทิตาจิตนี้ด้วย ต่างประกอบพิธีกรรมในทางพระศาสนาเพื่อสวัสดี เป็นเครื่องหมายแห่งสามัคคีพร้อมเพรียงกันในโอกาสแห่งวันสำคัญอันมาถึงนี้

วันชาติที่เกิดขึ้นได้ในสมัยปัจจุบันนี้ก็ด้วยความที่ประเทศไทยได้ดำรงอิสรภาพยั่งยืนมา แม้ในบางคราวจะมีความวิบัติถึงเสียอิสรภาพ

ไปบ้าง ก็กลับตั้งขึ้นได้ไม่ช้าด้วยความพยายามแห่งวีรบุรุษในยุคนั้น ๆ เป็นผู้นำพร้อมเพรียงด้วยประชาชนผู้รักชาติ กลียดต่อความเป็นทาส ร่วมกำลังกันกำจัดหมู่ปัจเจกมิตรให้ถึงความปราชาภัยดำรงคงอิสรภาพอยู่ได้ตลอดมาจนเป็นมรดกตกมาถึงเราทั้งหลายด้วย อาศัยความที่ท่านวิรัชเหล่านั้นมีอัธยาศัยเด็ดเดี่ยว ยอมเสียสละแม้ถึงชีวิตในเมื่อถึงคราว ละม้ายด้วยพระพุทธานุชาตินที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงปรารถนาถึงความที่พระองค์จะเอาชนะชนะต่อหมู่กิเลสสารอันเกิดขึ้นรบพระเหตุภัย ด้วยพระอัธยาศัยแห่งวีรบุรุษ ตรัสด้วยพระวาจาเป็นสุรนาทโฆหารว่า “สงคามเม เมมตฺสเสชฺชโย ยญฺเญจ ชีโว ปราชิโต เราตายเสียในสงครามดีกว่า แพ้แล้วเป็นอยู่จะประเสริฐอะไร” พระพุทธานุชาตินี้ เมื่อถือเอาความโดยนัยบุคคลลาธิชฐาน ย่อมได้บรรณรสพอเป็นนันทศนะในประวัติกาลดังกล่าวมา แม้ในยามสงบท่านวิรัชในยุคนั้น ๆ ก็ได้พร้อมเพรียงกันบริหารรักษาทะนุบำรุงกำลังของประเทศให้เหมาะแก่กาลสมัย ด้วยวิธีะอุตสาหะประกอบกิจการงานอันเป็นหน้าที่แห่งตน ฯ

ศึกษาให้เกิดวิชาความรู้แจ้งในหน้าที่นั้น ๆ และดำรงตนไว้ในธรรม คือเที่ยงธรรมตามหน้าที่มียุติธรรมไม่ลำเอียง และมีศีลเป็นข้อปฏิบัติเป็นวงจำกัดอยู่ในขอบเขตที่เป็นเหตุแห่งความเจริญ จึงดำรงความเป็นอิสรภาพแห่งประเทศไว้ได้ยั่งยืนมา สมเด็จพระบรมศาสดาสตวรรษสรรพสิริชีวิตของบุคคลผู้ทรงคุณธรรมเช่นนั้นว่าเป็นชีวิตอันสูงสุด ดังพุทธภาษิตว่า

“กมมํ วิชชา จ ธมฺโม จ สິลํ ชีวิตมุตตมํ
เอเตน มจฺจา สุขณฺณนฺติ น โคตฺเตน ธเนน วา

การงาน ๑ วิชา ๑ ศีล ๑ (รวมกัน) เป็นชีวิตอันสูงสุด คนทั้งหลายย่อมติดด้วยเหตุนี้ ไม่ใช่เพราะวงศ์สกุล หรือเพราะทรัพย์”

อันธรรมตาของคนจะตกอยู่ในฐานะอย่างไรก็ตาม ย่อมต้องมีการงานอันเป็นหน้าที่ของตน ๆ เป็นสมณะ ต้องกระทำกิจวัตรและปฏิบัติศาสนกิจอยู่ในกรอบแห่งพระวินัย และยังมีกรณียกิจที่จะพึงจัดพึงทำ เพื่อความวัฒนาถาวรแห่งพระศาสนา เป็นคฤหัสถ์มีกิจการที่จะพึงกระทำตามฐานะแห่งตน จำพวกข้าราชการก็ทำหน้าที่ด้วยพลีชีวิตอุทิศเวลาต่อราชการ จำพวกพลเมืองก็ประกอบอาชีพตามถิ่นฐานภูมิลำเนาที่เหมาะสมแก่อาชีพนั้น ๆ ด้วยวิริยะอุตสาหะ แต่ทุกฝ่ายต้องมีวิชาความรู้แจ้งในหน้าที่นั้น ๆ จึงจะลุถึงความเจริญ เหตุนี้การศึกษาเพื่อให้เกิดวิชาความรู้แจ้ง จึงเป็นกิจอันจำปรารถนาทั้งในคติโลกและคติธรรม วิชาจึงเป็นองค์คุณข้อที่ ๒ แห่งชีวิต ผู้เยาว์วัยย่อมมีกิจคือการศึกษาเพื่อเป็นรากฐาน ผู้ใหญ่มีหน้าที่ประกอบการงานก็ต้องอบรมวิชาในหน้าที่นั้น ๆ ให้ทวียิ่งขึ้นไป เพียงมีการงานและวิชา ถ้าขาดธรรมประจำใจหรือไร้ศิลปปฏิบัติการทำงานวิชาความสามารถก็จะไม่เป็นเครื่องประดับอันงดงาม เพราะฉะนั้นองค์คุณประการที่ ๓ และประการ

ที่ ๔ แห่งชีวิต จึงต้องมีธรรมและศีลเป็นเครื่องประดับรับรองกัน ธรรมของผู้ใหญ่คือความเที่ยงธรรมตามหน้าที่ มียุติธรรมไม่ลำเอียงและประกอบด้วยเมตตากรุณา ธรรมของผู้น้อยคือความเคารพนับถือเชื่อฟังปฏิบัติตามและมีความจงรักภักดี ธรรมของทั้ง ๒ ฝ่ายร่วมกันก็คือความทำที่ถูกต้องชอบไม่ฝ่าฝืนล่วงละเมิดทั้งที่รู้ว่าเป็นผิด ธรรมเป็นเพียงเครื่องอบรมจิต ต้องมีศีลเป็นเครื่องปฏิบัติอบรมกายวาจาให้มีขอบเขตเป็นวงจำกัด ตลอดถึงปฏิบัติขนบธรรมเนียมระเบียบแบบแผนอันเป็นวินัยของหมู่คณะโดยเคารพไม่ล่วงละเมิด ผู้ใดประกอบด้วยองค์คุณ ๔ ประการดังกล่าวมา ผู้นั้นชื่อว่ามีชีวิตอันสูงสุด เป็นคนดี เป็นที่ปรารถนาแห่งคนทั้งหลาย ลำพังความอุบัติในวงศ์สกุลที่มีฐานะดีหรือมีทรัพย์สมบัติมั่งคั่ง ถ้าปราศจากคุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้แล้วก็ไม่สามารถเชิดชูให้เป็นผู้ดีได้ เมื่อประชาชนของชาติมาอบรมตนให้บริบูรณ์ด้วยคุณธรรมเหล่านี้แล้ว ก็ได้ชื่อว่า เป็นกำลังของชาติส่วนหนึ่ง ๆ เฉพาะตน และเมื่อรวมเข้ากันด้วยสามัคคีธรรมพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ก็จะเป็นกำลังของชาติอันยิ่งใหญ่ไพศาล สมเด็จพระบรมศาสดาจารย์ตรัสไว้ว่า “สุขา สุขงสุส สามัคคี ความพร้อมเพรียงแห่งหมู่เป็นคุณให้เกิดสุข” เพราะสามัคคีนั่นอาจให้สำเร็จกิจทุกประการ แต่สามัคคีนั่นเป็นผลที่สำเร็จมาแต่เหตุอีกชั้นหนึ่ง คือต้องอาศัยมีผู้พิจารณาเห็นชอบแล้ว เพิ่มกำลังให้ไม่ตัดรอนอันคนทั้งหลายที่จะพร้อมเพรียงกันได้ ก็เพราะต่างฝ่ายแลเห็นประโยชน์ส่วนตนรวมอยู่ด้วย หรือแลเห็นประโยชน์อยู่เฉพาะหน้า ถ้าประโยชน์นั้นลึกลับหรือเห็นเสียประโยชน์ตน ก็ยากอยู่ที่ผู้เสียเปรียบจะพึงยอม หรือแม้ผู้ได้เปรียบอยู่แล้ว ถึงรู้ว่าประโยชน์นั้นไม่เป็นยุติธรรม ก็ยังยากที่จะยอมวางประโยชน์นั้นได้ เว้นไว้แต่ผู้มีปรีชาหยั่ง

เห็นเหตุการณ์ลึกซึ้ง จึงยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อผลส่วนรวมอันเป็นประโยชน์ใหญ่ไพศาล ฉะนั้นความพร้อมเพรียงจึงต้องได้อาศัยธรรมเป็นเหตุอนุเคราะห์ เมื่อมีธรรมเป็นเหตุอนุเคราะห์แล้วความพร้อมเพรียงย่อมมั่นคง เหตุนั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงแสดงธรรมอันเป็นองค์แห่งสามัคคีไว้เป็น ๖ ประการ มีชื่อว่า สาราณียธรรม จำแนกโดยใจความดังนี้คือ ๑. เมตตาทายกรรม เข้าไปตั้งทายกรรมประกอบด้วยเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือช่วยชวนช่วยกิจธุระของกันและกันด้วยกายในฝ่ายที่ชอบ อันไม่ประกอบด้วยโทษด้วยจิตเมตตา ๒. เมตตาวจีกรรม เข้าไปตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือช่วยชวนช่วยในกิจธุระของกันและกันด้วยวาจา เช่นแนะนำสั่งสอนตักเตือนในทางที่ชอบเป็นต้น ด้วยจิตเมตตา ๓. เมตตามโนกรรม เข้าไปตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตาทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือแม้มิได้ช่วยชวนช่วยทางกายและวาจา ก็ให้มีน้ำใจหวังดีปรารถนาสุขแก่กันและกัน ป้องกันจิตมิให้มีริษยา ๔. สาธารณโภคิตา แบ่งปันลาภที่ตนได้มาแล้วโดยชอบธรรมที่สมควรแบ่งปัน ไม่หวงไว้บริโภคนำเฉพาะผู้เดียว ๕. สีสสามัญญตา มีความประพฤติชอบด้วยศีลธรรมเสมอกัน ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจ เพราะความประพฤติอันต่ำทราม ๖. ทิฏฐีสามัญญตา มีความเห็นชอบร่วมกัน ไม่ถือมั่นเพราะความเห็นแตกต่างจนเป็นเหตุวิวาทกับผู้อื่น คุณธรรมทั้ง ๖ ประการนี้ เมื่อผู้ใดได้ปฏิบัติโดยชอบ

ย่อมเป็นไปเพื่อผลที่น่าปรารถนาถึง ๗ ประการ ดังพระพุทธภาษิตบรรพชาเรียมุ่งมั่นว่า ฉโยเมภิกขเว ธมฺมา สาราณียา ปิยกรณา ครุกรณา สงฺคหยา อวิวาทยา สามคฺคิยา เอภิกาวาย สํวตฺตุนฺติ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๖ ประการเหล่านี้ เป็นที่ให้ระลึกถึงกัน ทำให้รักใคร่สนิทสนมกัน ทำให้เคารพนับถือกันเป็นไปเพื่อสงเคราะห์ยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน เพื่อไม่วิวาทแก่งแย่งกัน เพื่อความพร้อมเพรียงกัน เพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว" ดังนี้

ในคุณธรรมทั้ง ๖ ประการนั้น ประการที่ ๖ เป็นสำคัญกว่าประการทั้งหลาย เพราะถ้าต่างฝ่ายมีทิฐิความเห็นไปคนละทางไม่ร่วมกัน ชื่อนั้นย่อมเป็นเหตุทำลายกำลังของหมู่คณะหรือแม้ตลอดถึงชาติให้ย่อหย่อนลง เพราะฉะนั้นบุคคลผู้ใคร่ดำรงอยู่ในสามัคคี จึงควรพยายามปรับปรุงความเห็นให้ลงรอยกันในทางที่ชอบด้วยอาศัยเทียบเคียงเหตุผลชี้แจงให้แลเห็นโดยถ่องแท้ ฉะนั้นความพร้อมเพรียงยิ่งเพิ่มพูนทวี เป็นอันได้ชื่อว่าปฏิบัติตามโอวาทานุสาสนีของ สมเด็จพระบรมศาสดาตามสาราณียธรรมทั้ง ๖ ประการ ดังแสดงมาด้วยประการฉะนี้

ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศานี้ ขออานุภาพพระรัตนตรัยจงอภิบาลประชาชนชาวไทยให้ร่วมสามัคคีพร้อมเพรียงกันบำเพ็ญกรณียกิจตามหน้าที่จรรโลงประเทศไทยให้รุ่งเรืองดำรงอิสรภาพอยู่ตราบเท่ากาลปาวสาน โดยเทศนาบริหารดังรับประทານวิสัยนามาด้วยประการฉะนี้

ปาฐกถาธรรม

“สามสิ่งมิ่งมงคล”

โดย สมเด็จพระพุทธชินวงศ์
อดีตเจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตร ฯ

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๑
ณ เมืองบาเซล สวิตเซอร์แลนด์

หลวงพ่อบุญรอดประมุขสมเด็จ ฯ ได้ปาฐกถาธรรมโปรดญาติโยม เรื่อง “สามสิ่งมิ่งมงคล” สรุปไว้ดังนี้

เจริญพรญาติโยมทั้งชาวไทย และชาวตะวันตกทุกท่าน

วันนี้ นับว่าเป็นวันมิ่งมงคลที่อาตมภาพและคณะได้มาพบปะญาติพี่น้องชาวไทยที่มาประกอบอาชีพการงานอยู่ที่เมืองบาเซลนี้ ก่อนอื่นต้องขออนุโมทนาขอบใจเป็นอย่างมากที่ท่านทั้งหลายได้พร้อมใจกันนำอาหารบิณฑบาตและสิ่งของอย่างอื่นมาถวายแด่พวกอาตมภาพในวันนี้ ไม่ได้นึกว่าจะได้พบคนไทยมากมายอย่างนี้ เมื่อได้มาอยู่ในท่ามกลางญาติพี่น้องคนไทยก็ทำให้อบอุ่นใจอย่างมาก ธรรมที่จะนำมาให้ท่านทั้งหลายในวันนี้คือ “สามสิ่งมิ่งมงคล” ซึ่งจะได้อธิบายไปตามลำดับ ดังนี้

๑) **ความเป็นชาวพุทธ** คำว่าพุทธะ แปลว่า รู้ ตื่น และเบิกบาน ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา เรียกว่าชาวพุทธ จึงหมายถึง ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน คำว่า “เป็นผู้รู้” หมายถึงรู้เท่าทันสภาพที่เป็นจริงของโลก ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงแปรผันอยู่เสมอ ไม่มีสิ่งใดในโลกนี้จะมั่นคง แม้

แต่ตัวเราเองก็เปลี่ยนแปลงจากเด็กมาเป็นคนหนุ่มสาว จากวันนี้ก็จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นวัยกลางคน วัยคร่ำคร่าชราภาพ และตายไปในที่สุด เมื่อรู้เช่นนี้เราจะต้องขยันหมั่นเพียรรับขวานขวายหา ก่อนที่จะสายเกินแก้ ไม่ควรปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปโดยไร้ประโยชน์ เราจะต้องมีชีวิตอยู่อย่างบัณฑิต มิใช่เป็นอยู่แบบคนพาล บัณฑิตอยู่อย่างคนมีปัญญา หายใจเข้าออกทุกขณะล้วนแต่มีความหมาย คนพาลอยู่อย่างคนสิ้นคิด หายใจเข้าออกอย่างไร้ความหมาย เรียกว่า หายใจทิ้งโดยเปล่าประโยชน์ คำว่า “เป็นผู้ตื่น” หมายถึง ชาวพุทธจะต้องตื่นจากความหลับ คืออวิชชา คือปลุกตัวเองและปรับตัวเอง ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ไม่อยู่แบบเรื่อย ๆ เฉื่อยเฉะ ทำตัวเองเป็นทาสของกิเลส คือความขี้เกียจ มักง่าย เป็นผู้ตื่นแขก กล่าวคือรู้จักต้อนรับขับสู้ สร้างมิตรไมตรีกับทุก ๆ คนด้วยการเสียสละสิ่งของเล็กน้อยหรือมากตามความสามารถของตน ไม่ทวงไว้แบบเป็นคนเห็นแก่ตัว คิดเสมอว่าเมื่อเราตายเรานำเอาอะไรไปด้วยไม่ได้ จึงควรจับจ่ายใช้สอยช่วยเหลือเกื้อหนุนเพื่อนฝูงตามความรู้ความสามารถที่มีอยู่ เป็นผู้ตื่นต่อสภาพแวดล้อม คือระลึกรู้เสมอว่าขณะนี้เราอยู่ที่ไหน เราควรทำหรือปรับตัวเอง

อย่างไร ต้องทำตัวให้ไม่ล้ำสมัย ควรถามตัวเองเสมอว่า เราเป็นใคร มาทำอะไร อยู่ที่ไหน เพื่ออะไร คำว่า “เป็นผู้เบิกบาน” หมายถึง เมื่อรู้สภาพที่เป็นจริงของโลกอย่างว่ามาแล้ว ต้องทำให้ให้แจ่มขึ้น เบิกบาน ยิ้มรับต่อปัญหาชีวิตต่างๆ อย่างไม่ย่นย่อทอดถอย หากทางแก้ไขปัญหาชีวิตของคุณโดยไม่นั่งอมมือรอแก้ที่ทอดถอยต่ออุปสรรคต่างๆ ที่ผ่านเข้ามา แม้จะเกิดมาจน แต่ก็ไม่ควรจะจนใจ ผักไฟหากทางแก้ไขอย่างผู้ชนะ ไม่เศร้าสร้อยหงอยเหงาอย่างผู้พ่ายแพ้ ประเทศไทยแม้จะเป็นประเทศที่ค่อนข้างยากจน แต่ก็ได้นำมา “สยามเมืองยิ้ม” เพราะคนไทยเป็นคนร่าเริงแจ่มใส ยิ้มง่าย ทั้งนี้โดยได้รับอิทธิทธิของพระพุทธศาสนานั่นเอง พวกเราแม้จะมาอยู่ในต่างแดนก็ไม่ควรลืมความเป็นชาวพุทธของตน

๒) ความเป็นไทย คำว่า “ไทย” แปลว่าเป็นอิสระหรือเป็นไทแก่ตนเองไม่ตกเป็นทาสของใคร ประเทศไทยเป็นอิสระและมีเอกราชมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของชาติใด เป็นอิสระและมีเอกราชมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่แปลกใจของชาวต่างชาติว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเล็กนิดเดียว แต่ทำไมจึงครองอิสรภาพไม่ตกเป็นเมืองขึ้นของใครเลย ทั้งๆ ที่ประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศได้ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศมหาอำนาจในอดีตหลายประเทศ อาจตอบได้ว่าชาวไทยชอบผูกมิตรไมตรี เอื้ออารีต่อทุกคนไม่ใช่อุบายเชิงกร้าวและไม่มีนโยบายที่จะรุกรานใครและไม่ชอบให้ใครมารุกราน แม้จะมีใครมารุกรานก็ใช้อุบายที่มีมโนวลที่สุดเข้าหา เจรจาพาทีหากทางสงบโดยสันติวิธี อีกอย่างหนึ่งคำว่า “ไท” ก็คือ ไม่มีทาส กล่าวคือไม่มีทาสของกิเลส ไม่ปล่อยให้กิเลสครอบงำตนเองจนลืมนตาไม่เห็น คนไทยควรตระหนักเสมอว่าเราอยู่ที่ไหนควรทำตัวให้เป็นเจ้าของที่นั่น

พยายามทำดีไว้เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติหรือผืนแผ่นดินที่ตนอาศัยอยู่ ดังนั้นประเทศไทยเป็นเพียงผืนแผ่นดินที่ให้กำเนิดแก่เรา แต่เราไม่รู้ว่เมื่อไรและที่ใดเราจะทอดกายดับสลายชีวิตของเรา ดังนั้นจึงควรจะชวนช่วยทำดีเอาไว้ ความคิดเท่านั้นจะเป็นตราประทับไว้ในโลกตราบนานแสนนาน โลกนี้ตกอยู่ในอำนาจของอนิจจัง เป็นสภาวะไม่เที่ยงแท้แน่นอน ด้วยเหตุนี้ในขณะที่เรายังมีลมหายใจเข้าออกอยู่ จึงไม่ควรประมาทเล่นเลอผลอสติ สร้างเสริมคุณความดีไว้ในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ หากทำได้อย่างนี้ก็เท่ากับว่าเราไม่ลืมความเป็นไทย ซึ่งแม้จะอยู่ที่ใดก็เป็นประโยชน์ที่นั่น และเป็นผู้เจริญรุ่งเรืองและมีอิสรภาพสมกับนามว่า “คนไทย”

๓) ความสามัคคี หมายถึงความร่วมมือร่วมใจกันของกลุ่มชนเพื่อที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยพร้อมเพรียงกัน ประเทศไทยได้เป็นประเทศอิสรภาพมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล เพราะอาศัยความสามัคคีของสามสิ่ง กล่าวคือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ต่างได้มีการสนับสนุนส่งเสริมและสมัครสมานสามัคคีซึ่งกันและกัน ชาติหมายถึงประชาชนคนไทยให้การเคารพบูชาอุปถัมภ์บำรุงศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระพุทธศาสนาและเทิดทูนเคารพบูชาพระมหากษัตริย์ ศาสนาหมายถึงพระสงฆ์ได้ให้ความช่วยเหลือเกื้อหนุนและแนะนำตักเตือนประชาชนในชาติให้ละจากความชั่ว ประกอบตัวในความดี ทำประโยชน์แก่ตนเองและสังคม พร้อมกับเป็นที่พึ่งทางใจให้แก่ประชาชนในขณะเดียวกัน ก็ได้ให้การเคารพเทิดทูนพระมหากษัตริย์ แม้พระมหากษัตริย์ก็ทรงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ ทรงแผ่พระกฤษฎาภินิหารเอื้ออำนวยประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ทรงช่วยเหลือประชาราษฎร์

ผู้ประสบภัยต่างๆ ให้เขามีความสุข ความเจริญ ตามควรแก่อัตภาพ และพระองค์ทรงเป็นเอกอัคร ศาสนูปถัมภ์ศาสนา และทรงนับถือสักการะบูชา พระพุทธศาสนา ความสามัคคีของสามสิ่งนี้เอง ที่ทำให้ชาติไทยรอดพ้นภัยพาลมาตลอด นับว่า เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง อุบัติมาเหมือนก้อนหินหรือขาเตา ที่ใช้หนุนหม้อหุงต้มที่มี ๓ ก้อนหรือ ๓ ขา จึง จะสำเร็จประโยชน์ได้ คนไทยแม้จะอยู่ที่ใดควร คำนึงถึงพลังแห่งความสามัคคีนี้ไว้ ควรสร้างเสริม ความสามัคคีในกลุ่มของคนไทยที่มีประเพณี วัฒนธรรมเหมือนกัน เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี และให้ความสามัคคีแก่เพื่อน ร่วมชาติที่ตนอาศัยอยู่ ควรให้การอุปถัมภ์ศาสนา ที่ตนเคารพนับถืออย่าได้ละเลย เพราะศาสนา เป็นยาอายุใจ แม้จะไม่มีวัด แต่ก็ควรจะมีวัดคือ ศาสนาประจำใจไว้ ไม่ควรมองข้ามความสำคัญ

ของศาสนา หากคนเราปราศจากศาสนาแล้ว ก็ จะมีสภาพไม่แตกต่างจากสัตว์เดรัจฉานทั่วๆ ไป อีกประการหนึ่งคนไทยควรให้ความเคารพบูชา พระมหากษัตริย์ด้วย หากในประเทศที่ตนอาศัย อยู่那儿ไม่มีพระมหากษัตริย์ เราก็น่าจะให้ความ เคารพต่อผู้นำประเทศหรือต่อกฎหมายและระเบียบ วินัยของประเทศนั้นๆ ไม่ฝ่าฝืน หากคนไทยมี ความสามัคคีดังกล่าวแล้ว ย่อมจะอยู่อย่างมี ความสงบสุขตลอดไป

เมื่อคนไทยมีคุณธรรม ๓ ประการดังกล่าว อยู่กับตนแล้ว ย่อมจะเป็นมีมงคลทั้งแก่ตนเอง และแก่สังคมประเทศชาติที่ตนอาศัยอยู่อย่างแน นอน จึงขอฝากไว้ให้ท่านทั้งหลายได้เก็บไปคิด พิจารณาแล้วนำไปประพฤติปฏิบัติตามเพื่อเป็น สิริมงคลแก่ตนเองตลอดไป ขอความสุขสวัสดิ จงมีแก่ผู้ฟังทุกท่านตลอดไปเทอญ ขอเจริญพร

(จากหนังสือ สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ กับการพระศาสนาในสวิตเซอร์แลนด์ พ.ศ. ๒๕๓๑)

สมาธิและวิปัสสนา ตามหลักวิชาในรูปเทคนิค

พุทธทาสภิกขุ

บรรยายอบรมผู้พิพากษา ปี ๒๕๔๙

ณ ห้องบรรยาย ของ เนติบัณฑิตยสภา

๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

ท่านที่จะเป็นผู้พิพากษาทั้งหลาย

ในวันแรกที่สุดแห่งการบรรยาย อาตมาได้บรรยายในทางที่จะให้มองเห็นว่าพุทธศาสนาคือวิชาและระเบียบปฏิบัติที่จะให้เรา รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ไม่มีอะไรมากเกินไปกว่านั้น และได้ขยายความของคำว่าอะไรเป็นอะไร ด้วยการบรรยายครั้งต่อมา คือให้รู้ว่ทุกอย่างอย่างเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แล้วได้บรรยายในครั้งต่อ ๆ มาว่า ทั้ง ๆ ที่ทุกอย่างเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เช่นนั้น คนเราก็ยังหลงเกาะเกี่ยว ยึดถือ ในสิ่งทั้งหลาย ทั้งปวงเหล่านั้นอยู่นั่นเอง ทั้งนี้เพราะอำนาจของอุปาทาน ๔ ประการ ซึ่งเราต้องทำความเข้าใจกันให้ละเอียดลออในเรื่องอุปาทานนั้น และต่อมาได้อธิบายเรื่องสิกขา ๓ ประการ ซึ่งมีความมุ่งหมายในการตัดอุปาทานโดยตรง และต่อมาได้บรรยายเรื่องเบญจขันธ์ ๕ อย่าง ในฐานะเป็นที่เกาะ เป็นที่ยึดถือ ของอุปาทาน และต่อมา ก็ได้บรรยายถึงวิธีการที่จะทำให้เกิดขณิกสมาธิ สันตะการรู้แจ้งตามที่เป็ความจริงในเบญจขันธ์นั้น เพื่อตัดอุปาทานนั้นเสีย และเป็นวิธีที่เป็นไปตามคอมมอนเซ็นส์หรือตามธรรมชาติ เป็นส่วนใหญ่

บัดนี้ อาตมาอยากจะอธิบายถึงวิธีที่จะทำสมาธิ สันตะการรู้แจ้งนั้น ให้เกิดขึ้นตาม

วิธีที่ท่านจัดไว้ในรูปของหลักสูตรหรือหลักวิชา เป็นระเบียบที่รัดกุม หรือที่พอจะเรียกได้ว่าเทคนิค ของเรื่องนี้ และขอให้ชื่อในที่นี้ว่า "สมาธิ และวิปัสสนา ตามหลักวิชา (ในรูปของเทคนิค)" แม้ว่าจะเป็สิ่งที่ไม่อยู่ในรูปพระพุทธรูปหรือพระพุทธรูป เพราะเป็นสิ่งที่พระโบราณจารย์ยุคหลัง ๆ จัดขึ้นมา ก็ตาม ก็ นับว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติ ที่มีอุปนิสัยยังอ่อน ยังมองไม่เห็นทุกข์ตามธรรมชาติมาก่อนด้วยตนเอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเหมาะสมสำหรับคนพวกที่นิยมหรือแตกตื่นไปทำวิปัสสนากัน ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยมองเห็นความจริงของชีวิตอะไรมาก่อนเลย ซึ่งมีมากในปัจจุบันนี้ ด้วยเหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่า เรื่องที่เป็นเทคนิคชนิดนี้จะเป็นเรื่องวิเศษไปกว่าที่จะเป็นไปตามคอมมอนเซ็นส์หรือตามธรรมชาติ ดังที่ได้บรรยายมาแล้วเมื่อวันก่อน เพราะเหตุว่า เมื่อตรวจดูในพระบาลีไตรปิฎกโดยตรง จะเห็นว่า มีแต่วิธีที่กล่าวว่าเป็นไปตามธรรมชาติ เหมือนอย่างที่ได้บรรยายไปแล้วนั้นเป็นส่วนใหญ่ แต่มีอะไรบางอย่างชวนให้เห็นว่า นั้นมันเป็นเรื่องที่เป็นไปได้สำหรับบุคคลที่มีบุญบารมี หรือที่เรียกว่ามีอุปนิสัยที่ได้สร้างมาพอสมควร หรือแก่รอบพอที่จะรู้สิ่งเหล่านั้นได้เหมือนกับทำเล่น ๆ อย่างนั้น ทั้งนี้ มีปัญหาสำหรับผู้ที่ไม่มีบุญบารมี ไม่มีอุปนิสัย

ไม่ต้องบรมมาจนแกรอบอย่างนั้นว่าจะทำอย่างไร? ท่านก็เลยมองวิธีว่า เราจะต้องเร่งรัดหรือต้องมีระเบียบปฏิบัติที่เป็นการเร่งรัดไปตั้งแต่ต้นทีเดียว ต้องทำให้มีระเบียบ ให้ไปตามระเบียบไปตามลำดับอย่างรัดกุม จึงเป็นอันว่าระเบียบที่รัดกุมในรูปเทคนิคอย่างนี้ ก็มีไว้สำหรับคนทุกคนที่ยังไม่มีอุปนิสัยแก่กล้านั่นเอง จึงเป็นสิ่งที่เราควรจะรู้ไว้

ระเบียบวิธีตั้งหน้าปฏิบัติ เพื่อทำให้เกิดญาณทัสสนะ คือความเห็นแจ้งขึ้นมานี้ ท่านเพิ่งเรียกกันในยุคอรรถกถาโดยชื่อใหม่อีกชื่อหนึ่งว่า “วิปัสสนาธุระ” และจัดให้เป็นคู่กันกับ “คันถธุระ” ซึ่งเป็นเรื่องการเรียนรู้ตำราคัมภีร์โดยตรง ส่วนวิปัสสนาธุระนั้น คงให้เป็นเรื่องการเรียนจากภายในไปตามเดิม คืออบรมจิตโดยเฉพาะ เป็นการศึกษาสิ่งต่างๆ จากภายในไม่เกี่ยวกับตำรา จนเกิดความเห็นแจ้งขึ้นมา ที่เรียกว่าวิปัสสนา พึงเข้าใจว่าโดยเหตุที่คำว่า “คันถธุระ” และ “วิปัสสนาธุระ” ๒ คำนี้ ไม่ได้มีมาในบาลี เราจึงหาค่า ๒ คำนี้ไม่พบในพระไตรปิฎก จะมีปรากฏก็อย่างในหนังสือชั้นหลังๆ เช่นอรรถกถาธรรมบทเป็นต้น แต่ถึงอย่างนั้นก็ตามเราก็อาจใช้เป็นหลักเป็นเกณฑ์ได้ว่า วิปัสสนาธุระนั้นเป็นธุระ หรือเป็นการงานของพุทธบริษัทผู้ตั้งอกตั้งใจจะทำการดับทุกข์ ด้วยการทำความเพียรในทางเพ่งพิจารณาโดยตรง นี้เรียกว่าวิปัสสนาธุระ เราไม่จำเป็นจะต้องตั้งคำใหม่ขึ้นมาอีก เพราะฉะนั้น จึงเป็นอันว่าเรากำลังจะพูดกันถึงสิ่งที่เขาเรียกกันว่า วิปัสสนาธุระหรือระเบียบแห่งการทำวิปัสสนา ที่เรียกกันในยุคอรรถกถานั้นเอง

คำว่า “วิปัสสนา” นี้ มีทางพื้นเพืออยู่

บางอย่าง คือในบางกรณีเกิดไปแยกการทำทางจิตนี้เป็น ๒ ประเภทโดยเด็ดขาด คือทำเพื่อให้เกิดสมาธิประเภทหนึ่ง ทำให้เกิดปัญญาประเภทหนึ่ง เหมือนอย่างที่ได้เคยอธิบายมาแล้ว และเกิดเรียกชื่ออย่างอื่นขึ้นอีกคู่หนึ่ง คือเรียกการทำสมาธินั้นว่า สมถภาวนา และไปเรียกการทำทางปัญญาว่า วิปัสสนาภาวนา เลยทำให้คำว่า วิปัสสนามีความหมายแคบเข้ามา เหลือแต่เพียงเรื่องของปัญญา แต่ที่โดยที่แท้แล้ว คำว่า วิปัสสนาธุระ ต้องกินความรวบหมดทั้งสมถภาวนา และวิปัสสนาภาวนา คือหมายถึงทั้งสมาธิและทั้งปัญญานั้นเอง และยิ่งไปกว่านั้นยังได้รวบเอาศีลซึ่งไม่ใช่ตัวภาวนาอะไรเลย เข้าไปอีกด้วย ในฐานะเป็นบริวารหรือบาทฐานของสมาธิ เพื่อจะให้เข้าใจการปฏิบัติวิปัสสนานี้ได้ดี พระอาจารย์แต่กาลก่อน ท่านนิยมตั้งให้เป็นหัวข้อ เป็นข้อๆ มากทีเดียว หัวข้อแรกที่สุด ก็ว่า

อะไรเป็นบาทฐานที่ตั้งที่อาศัยของวิปัสสนา? และถัดไปก็ คือ

อะไรเป็นลักษณะเครื่องสังเกตว่าเป็นตัววิปัสสนา?

อะไรจะเป็นกิจ คือตัวการงาน การกระทำที่เรียกว่าวิปัสสนา? และ อะไรเป็นผลสุดท้ายของวิปัสสนา?

เมื่อตั้งปัญหาว่า อะไรเป็นที่ตั้งที่อาศัยของวิปัสสนา ก็มีคำตอบว่าศีล กับ สมาธิ เป็นที่ตั้งที่อาศัยของวิปัสสนา เพราะว่าวิปัสสนานั้นหมายถึง การรู้แจ้งเห็นจริง การรู้แจ้งเห็นจริงจะเกิดขึ้นมาได้ ก็ในเมื่อบุคคลมีจิตใจที่ปิติปราโมทย์ คือไม่มีอะไรเป็นเครื่องเศร้าหมองใจ ข้อนี้ ศีลช่วยได้ถึงที่สุด เมื่อไม่ขาดศีล มีศีลบริสุทธิ ก็มี

ปิติปราโมทย์ ฉะนั้นจึงต้องมีศีล ท่านเปรียบว่า เหมือนอย่างคนจะตัดต้นไม้ หรือตัดป่าลงสักป่าหนึ่ง เขาจะต้องมีที่ยืนบนแผ่นดิน ถ้าเขาไม่มีแผ่นดินสำหรับยืน เขาจะทำงานได้อย่างไร ฉะนั้นแผ่นดินในที่นี้ ก็เปรียบเหมือนกับศีล หรือศีลเปรียบเหมือนกับแผ่นดินในที่นี้ สำหรับคนที่ จะตัดป่าคือกิเลส จะได้ยืน ถ้าปราศจากศีล เสียแล้ว ก็เหมือนกับไร้แผ่นดินที่จะยืนทำงาน ฉะนั้นจึงต้องมีแผ่นดินสำหรับจะยืน คือศีล ส่วน กำลังหรือเร็วแรงสำหรับจะตัดนั้น ท่านเปรียบ เหมือนกับสมาธิ คือเขาจะต้องมีสมาธิเป็นกำลัง งาน ส่วนตัว ปัญญาหรือญาณ ซึ่งเป็นตัววิปัสสนา ก็คือของมีคมสำหรับตัด หรือตัวการตัด เพราะว่าการเห็นแจ้ง ย่อมตัดความมืดบอดคืออวิชชา โดยเหตุนี้ ศีลจึงเป็นของจำเป็น จนถึงกับเป็น สิ่งแรกที่ท่านเอ่ยถึง ในเรื่องของวิปัสสนาธุระ ว่าเป็นที่ตั้งที่อาศัยของวิปัสสนา ซึ่งถ้าเปรียบก็ เหมือนกับที่ยืนทำงาน สำหรับจะกางป่าหรือตัด ป่ารก ให้เป็นที่ราบเตียนดังกล่าวแล้ว โดยเหตุนี้ ศีลจึงถูกลากเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิปัสสนาธุระ ด้วย โดยไม่มีทางจะแยกออกจากกันได้ เหมือน ดั่งที่เข้าใจกันอยู่โดยมาก

คำกล่าวเช่นนี้ มีหลักที่อ้างอิงในพระบาลี โดยตรง เช่นในบาลีมัชฌิมนิกาย ได้มีการกล่าวถึงความบริสุทธิ์สะอาดของการปฏิบัติเป็นขั้น ๆ เป็น อย่าง ๆ ไปตามลำดับ จนครบ ๗ อย่าง ก็ถึงที่สุด คือการบรรลุมรรคผล ในขั้นแห่งความบริสุทธิ์ ๗ อย่างนั้น ท่านก็ได้ยกเอาศีลเป็นข้อแรก เรียกว่า สิววิสุทธิ คือความหมดจดแห่งศีล สิววิสุทธิ ก็ส่งผลให้เกิด จิตตวิสุทธิ คือความหมดจดดีแห่งจิต ความหมดจดแห่งจิต ก็ส่งผลให้เกิด ทิฏฐิวิสุทธิ คือความหมดจดแห่งทิฏฐิหรือความเห็น ความ หมดจดแห่งทิฏฐิ ก็ส่งผลให้เกิด กังขาวิตรณวิสุทธิ

คือความหมดจดแห่งความรู้ที่จะข้ามความสงสัย เสียได้ ที่นี้ความหมดจดแห่งความรู้เป็นเครื่องข้าม ความสงสัยนี้ก็ส่งผลให้เกิด มัคคามัคคญาณทัสสน วิสุทธิ คือความหมดจดแห่งความเห็นแจ้งชัดว่า อะไรเป็นหนทาง อะไรไม่ใช่หนทาง ความหมดจด ในเรื่องความรู้ ว่าอะไรเป็นทางอะไรไม่ใช่ทาง ก็ส่งผลให้เกิด ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ คือความ หมดจดแห่งความรู้ความเห็นในตัวการปฏิบัตินั้น ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธินี้ ก็ส่งผลให้เกิด ญาณ ทัสสนวิสุทธิ อันเป็นขั้นสุดท้าย คืออริยมรรค ซึ่งเป็นคู่กับอริยผล เมื่อบรรลุอริยมรรคก็ไม่ต้อง กล่าวถึงอริยผล เพราะเป็นสิ่งที่เกิดเองอย่างหลีกเลี่ยง ไม่พ้น ฉะนั้นท่านจึงกล่าวสั้นสุดลงเพียงแค่อริย- มรรค ในฐานะขั้นสุดท้ายของการปฏิบัติ

ท่านเปรียบอุปมาเรื่องการปฏิบัติตามลำดับ นี้ว่า เหมือนกับสมัยโบราณ การเดินทางของ พระราชา เขาใช้รถม้าอย่างดียวอย่างรวดเร็ว แต่รถม้า ไม่เหมือนรถยนต์ มันจะวิ่งมาก ๆ เหมือนรถยนต์ นั้นไม่ได้ ฉะนั้นจึงต้องการมีการวิ่งรับกันเป็น ช่วง ๆ เป็นตอน ๆ เขาจึงเตรียมม้ากับรถไว้ชุดหนึ่ง สำหรับวิ่งตรงช่วงที่หนึ่ง รถกับม้าอีกชุดหนึ่ง ไว้วิ่งตรงช่วงที่สอง อีกชุดหนึ่งตรงช่วงที่สาม ช่วงที่สี่ เป็นลำดับไป จนถึงช่วงที่ ๗ ถ้าพระราชา มีธุระด่วนอะไรเกิดขึ้น คนอยู่ช่วงที่หนึ่งก็ขับรถวิ่ง พอสุดช่วงที่หนึ่งแล้ว ส่งมอบให้คนช่วงที่ ๒ คนช่วงที่ ๒ ก็ขับรถวิ่งไปสุดช่วงที่ ๒ แล้วก็ ส่งมอบให้คนช่วงที่ ๓ ที่ ๔ เรื่อยไป พระเจ้า แผ่นดินก็อาจเดินทางวันหนึ่งตั้งหลายร้อยกิโลเมตร ได้เหมือนอย่างที่เรามีรถยนต์ใช้สมัยนี้ และถึง ที่สุดในวันเดียวได้เหมือนกัน เพราะการส่งกัน เป็นช่วง ๆ อุปมานี้ ท่านใช้เปรียบเทียบกับวิสุทธิ หรือความหมดจด ๗ ช่วง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ข้างต้น ช่วงแรกที่สุด ได้แก่ สิววิสุทธิ ความ

หมดจดแห่งศีล ในฐานะที่เป็นของจำเป็น เบื้องต้นที่จะขาดไม่ได้ เพราะเหตุนี้เอง ศีลจึง ถูกนับเนื่องเข้าในเครือของวิปัสสนาด้วยอย่างที่จะแยกกันไม่ได้ ในฐานะที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้น เปรียบเหมือนพื้นแผ่นดินที่จะต้องใช้เป็นที่ยืน ดังกล่าวแล้ว

สำหรับคำว่า ศีล นี้ ได้อธิบายมาแล้วเป็น ส่วนมาก ในการบรรยายครั้งก่อนๆ ซึ่งสรุปได้ ความว่า หมายถึงปรกติทางกาย ทางวาจา ขอ ให้ท่านทั้งหลายจำความหมายของคำว่า ศีล ๆ นี้ไว้อย่างสั้น ๆ ว่า คือความปรกติปราศจาก โทษในทางกาย ทางวาจา ส่วนการที่จะแจก ศีลเป็น ๕ ข้อ ๑๐ ข้อ หรือก็ข้อนั้น ไม่เป็นความ สำคัญอะไรเลย ถ้ายังมีความไม่ปรกติทางกาย ทางวาจาอยู่แล้ว ยังเรียกว่าไม่มีศีลที่ต้อง สมบูรณ์ตามความหมายของศีล ต่อเมื่อมีความ ปรกติ คือไม่เกิดโทษรบกวนขึ้นทางกาย ทางวาจา จึงจะถือว่ามีศีล ฉะนั้นเราอาจจะตั้งศีลของเราเอง ขึ้นได้ โดยถูกต้อง ไม่มีผิดพลาดถ้าหากว่าเรา ยึดถือหลักอันนี้ ตัวอย่างเช่นเราไปฆ่าเขา ไปขโมย เขา ไปประพฤติผิดในของรักของเขา ไปโกหกเขา มันก็เกิดความไม่ปรกติขึ้นทางกาย ทางวาจา ทำให้เกิดความโกลาหลวุ่นวายเศร้าหมอง หรือ แม้ที่สุดเราประพฤติผิดเรื่องเล็กน้อย ทางมรรยาท ทางสังคม หรือแม้แก่ตัวเราเอง จนทำให้เกิด ความไม่ปรกติสุข ที่เกี่ยวกับทางกายหรือทางวาจา ขึ้น นี้ก็เรียกว่าไม่มีศีล ฉะนั้นเราอาจจะถือศีล เพียงตัวเดียว แล้วได้ศีลทั้งพระ ไตรปิฎก คือ ทั้งหมดในพระพุทธศาสนา ก็มีทางที่จะทำได้ โดยการรักษาความปรกติ ไม่มีโทษเกิดขึ้น ทางกายวาจานั้นเอง ขอให้จำไว้ว่า ศีลนั้นมีความหมายอย่างนี้ เพราะคำว่า ศีล เอง ก็ แปลว่า ปรกติ ขอให้จำไว้อย่างแม่นยำ

เมื่อมีความปรกติ คือความสงบหรือเหมาะสม ในทางกาย วาจา ก็ย่อมจะเกิดความปรกติหรือ ความเหมาะสมในทางจิต ที่เรียกว่า จิตตวิสุทธิ ความหมดจดทางจิตตามมา ข้อนี้ได้อธิบายแล้ว โดยละเอียดในเรื่อง สิกขา ๓ ที่ว่าถึง สมาธิ แล้ว ขอสรุปใจความสั้น ๆ ของคำว่า สมาธินี้ ว่าได้แก่ ความที่มีจิตอยู่ในสภาพที่เหมาะสม ที่จะปฏิบัติงานทางจิต คือถือเอาบาทที่แสดงลักษณะ ของสมาธิว่า กัมมณีโย ส่วนคำว่า สมาธิโต ปริสุทธิ โปริโยทาโต และบทอื่น ๆ นั้น ก็ยังไม่มีความหมายสำคัญเท่ากับบทว่า กัมมณีโย คือจิตมีสภาพเหมาะสมสำหรับจะปฏิบัติงานทางจิต นี้แหละคือความหมายอันถูกต้องของคำว่า สมาธิ ไม่ได้หมายความว่าตัวแข็งทื่อ ไม่มีความรู้สึก เป็นก้อนหินก้อนดิน หรือว่าเข้าฌาน ซึมซาบไป ในความสุขของฌานนั้น ก็ไม่ใช่ นั่นไม่อยู่ใน สภาพที่เหมาะสมที่จะปฏิบัติงานทางจิต แม้ที่สุด แต่เรามีความโปร่งสบาย จิตใจสดชื่น เป็นที่พอใจ ของตัวอยู่ ก็เรียกว่ากำลังมีคุณสมบัติของความ เป็นสมาธิอยู่ และอาจเริ่มทำงานทางจิตหรือ วิปัสสนาธุระได้

ทีนี้ ต่อไปจากนี้อีก ๕ อย่าง หรือ ๕ สุทธิ คือทักขิวิสุทธิ กังขาวิตรณวิสุทธิ มัคคามัคคญาณ ทัสสนวิสุทธิ ปฏิปทาญาณวิสุทธิ และญาณทัสสน วิสุทธิ นั้นเป็นตัววิปัสสนาแท้ ขอย้ำอีกครั้งหนึ่ง ว่า ใน ๗ อย่างนั้น ๒ อย่างแรก คือศีลวิสุทธิ กับ จิตตวิสุทธิ จัดเป็นปากทางของวิปัสสนา อีก ๕ อย่างข้างปลาย นับตั้งแต่ทักขิวิสุทธิเป็น ต้นไปนั้น เป็นตัววิปัสสนา เลยได้ลำดับใหม่ว่า ตัววิปัสสนาที่ ๑ นั้น คือทักขิวิสุทธิ หมายถึง ความมีทักขิวิสุทธิหมดจด คำว่า ทักขิ ในที่นี้ หมายถึงความเห็นอย่างที่เราใช้เป็นเครื่อง ยึดมั่นถือมั่นอะไรบางสิ่งบางอย่างนั่นเอง เป็น

ของประจำตัวอยู่ด้วยกันทุกคน คือความคิดเห็น
ที่ถืออยู่เป็นหลักประจำใจตลอดเวลา

ตัววิปัสสนาที่ ๑ เรียกว่าความหมจดจ
ของทวิภูฏี หมายถึงความหมจดจจากความเห็นผิด
ที่เราเห็นผิดกันอยู่ตามธรรมชาติธรรมดาตาม
เดิม หรือด้วยการถูกแวดล้อมเป็นพิเศษตาม
นับตั้งแต่ความเชื่อองมงายไร้เหตุผลในเรื่องของ
ไสยศาสตร์ ขึ้นมาถึงเรื่องความเข้าใจผิดใน
ธรรมชาติ เช่นร่างกาย จิตใจ วิญญาณเหล่านี้
ก็เข้าใจผิดเห็นเป็นของเที่ยง ของสุข หรือเป็นตัว
เป็นตน เป็นสัตว์ เป็นบุคคล เป็นมนุษย์ เป็น
เทวดา เป็นพรหม หรือเป็นอะไรล้วนแต่ขลัง ๆ
ศักดิ์สิทธิ์ไปทั้งนั้น ไม่สามารถจะเห็นว่ามันเป็นแค่
เพียงธาตุ ๔ คือส่วนที่เป็นร่างกาย เป็นวิญญาณ
ธาตุ คือที่เป็นส่วนจิต และเป็นอากาศธาตุ คือ
ส่วนที่เป็นพื้นฐานทั่ว ๆ ไป หรือไม่เห็นว่าทั้งหมด
นั้นเป็นเพียงนามและรูป หรือกายกับใจ แต่ไป
เห็นว่าเป็นตัวเป็นตน มีเจตภูฏหรือวิญญาณที่
ศักดิ์สิทธิ์เข้า ๆ ออก ๆ อยู่กับร่างกาย มองไม่เห็น
ว่าเป็นนามรูป มองไม่เห็นว่าเป็นขันธ์ คือ รูป
เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่เห็นว่าเป็น
เพียงอายตนะ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
เหล่านี้เป็นต้น ความรู้สึกจึงโน้มไปในทางที่ยึดถือ
ความขลัง ยึดถือความศักดิ์สิทธิ์ จนทำให้เกิด
ความหวาดกลัว แล้วเกิดพิธีรีตองต่าง ๆ เพื่อจะ
แก้ความหวาดกลัว จนกระทั่งติดมันแน่นแฟ้น
อยู่ในพิธีรีตองต่าง ๆ ตามความเชื่อความคิดเห็น
อันผิดเหล่านั้น นี้เรียกว่าความเห็นยังไม่สะอาด
หมจดจ จะต้องละความเห็นอย่างผิด ๆ ทำนองนั้น
ให้หมจดจเสียก่อน จึงจะเป็นวิปัสสนาตัวที่ ๑
ขึ้นมาได้ และเรียกว่า ทวิภูฏีสุทธิ ถ้าจะกล่าว
ให้ชัดตามโวหารสำหรับพวกเราสมัยนี้ใช้กันอยู่
ก็น่าจะใช้คำว่า เป็นผู้มีความรู้ที่เป็นวิทยาการ

และเป็นผู้อยู่ในอำนาจของเหตุผล มีความรู้ความ
เข้าใจในปรากฏการณ์ของธรรมชาติทั้งหลายอย่าง
ถูกต้อง ก็พอจะเรียกว่าเป็นผู้มีทวิภูฏีสุทธิ คือ
ความหมจดจสะอาดดีของความเห็น ขอให้ทำ
ความเข้าใจในลักษณะที่สิ่งนี้จะมาเกี่ยวข้องกับ
ตัวเราให้มากที่สุด เท่าที่จะมากได้ และให้ใช้
เป็นประโยชน์ได้จริง ๆ จึงจะเป็นผู้ที่นำตนเข้าไป
ในร่องรอยของสิ่งที่เรียกว่า “วิปัสสนา” คือความรู้
ความเห็นอย่างแจ่มแจ้ง รวมความให้สั้น ๆ ที่สุด
ทวิภูฏีสุทธินี้ท่านจำกัดความไว้ ว่าเป็นความ
เห็นที่รู้จักแยกแยะคำว่าตัว คำว่าสัตว์ บุคคล
มีงู เรา เขา เหล่านี้ให้กระจายออกไปใน
ลักษณะที่เป็นเพียงส่วน ๆ เช่นเป็นขันธ์ห้า หรือ
เป็นรูปนาม คือเป็นกายกับใจเป็นอย่างน้อย อย่า
ให้หลงผิดทั้งตน ๆ คือหลงสมมติที่เป็นสัตว์ เป็น
บุคคลทั้งกลุ่มหรืออะไรทำนองนั้น มิฉะนั้น จะ
เลยเถิดเห็นฟ้าเป็นเทวดา เห็นแม่น้ำสาธารเป็น
เทวดา เห็นต้นไม้เป็นเทวดา หรือมีเทวดาอย่างนี้
เป็นต้น สิบไปอีก เราต้องรู้จักน้ำก็เป็นน้ำ ฟ้า
ก็เป็นฟ้า และรู้ว่ามันประกอบด้วยธาตุอะไรบ้าง
มีลักษณะอย่างไรบ้าง ที่เคยเข้าใจว่าน้ำเป็นเทวดา
ฟ้าเป็นเทวดา ก็จะหายไป นี่นับว่าเป็นเครื่อง
เทียบเคียงให้เข้าใจคำว่าทวิภูฏีสุทธิ ถ้าพูดถึง
คน ก็อย่าให้หลงเป็นเรื่องของเจตภูฏ วิญญาณ
หรืออะไรทำนองนั้น แต่ให้เข้าใจว่าเป็นส่วน
ประกอบของธรรมชาติ หรือของธาตุต่าง ๆ ตาม
ธรรมชาติมาปรุงกันเข้า ก็จะเริ่มมีความเห็นแจ้ง
หรือวิปัสสนาอันดับแรกๆ ที่เรียกว่า ทวิภูฏีสุทธิ
ทวิภูฏีสุทธินี้ จะส่งต่อไปให้เกิด กังขาวิตรณวิสุทธิ

เมื่อเราพิจารณาต่อไปอย่างละเอียด ถึง
กังขาวิตรณวิสุทธิ ก็คือพิจารณาไปถึงเหตุ
ถึงปัจจัยของส่วนหนึ่ง ๆ ที่เราได้แยกออกดูแต่
ที่แรกนั้น แล้วอีกชั้นหนึ่ง ทวิภูฏีสุทธิ เห็นคน ๆ

หนึ่งนี่ เป็นเพียงกายกับใจ ที่นี้ กังขาวิตรณวิสุทธิ
นี่ มีหน้าที่จะแยกดู ว่ากายกับใจแต่ละอย่าง ๆ นี้
มีเหตุมีปัจจัยสร้างปรุ่กันมาอย่างไร ฉะนั้นจึง
มองเห็นลึกลงไปอีกว่า อวิชชา ตัณหา อุปาทาน
กรรม อาหาร เหล่านี้เป็นต้น มันสร้างสรรค
ปรุ่แต่งกันมาอย่างประณีตสุขุมจนกระทั่งปรากฏ
สิ่งที่เราเรียกว่ากายและใจ กังขาวิตรณวิสุทธิที่
เรียกว่าความหมจดจ่อแห่งความรู้ที่จะให้ข้ามสงสัย
เสียได้ ฉะนั้นจึงหมายถึงการเห็นแจ้งในพวกเหตุพวก
ปัจจัยของสิ่งทั้งปวงนั่นเอง ความสงสัยว่าเรามี
หรือไม่มี ตัวของเราหรือไม่มี ตัวเราตายแล้ว
เกิดหรือไม่เกิด ตัวเราเคยเกิดมาแล้วอย่างไร
ตัวเราจะเกิดอย่างไรต่อไปอีก ดังนี้ เป็นต้น เหล่านี้
ท่านเรียกว่าความสงสัย ในระเบียบของวิปัสสนา
นั้น ท่านจำแนกความสงสัยเหล่านี้ออกไปราว
๒๐-๓๐ อย่าง แต่เมื่อสรุปแล้ว ก็คือความสงสัย
เกี่ยวกับตัวเรามีอยู่หรือไม่ ตัวเราได้มีแล้วหรือไม่
ตัวเราจะมีต่อไปหรือไม่ ในลักษณะอย่างไร เหล่า
นี้เอง การที่จะข้ามความสงสัยเสียได้ ก็ต้องโดย
เหตุที่ได้ทราบว่ามันไม่มีตัวเรา มีแต่ธาตุ ชั้น
อายตนะ และเหตุปัจจัยต่าง ๆ เช่น อวิชชา ตัณหา
อุปาทาน กรรม อาหาร เป็นต้น ซึ่งปรุ่แต่งชั้น
อายตนะเหล่านั้น มันไม่มีตัวเรา แล้วเริ่มหมด
ความเข้าใจเหล่า ๆ ว่าเรามีอยู่ เรามีมาแล้ว เรา
จะมีต่อไปนั้นเสียที ความสงสัยชนิดนี้ ท่านอง
นี้ระจับไปสิ้นเชิงแล้ว ก็เรียกว่าเป็นตัววิปัสสนาที่ ๒
ได้ แต่มีได้หมายความว่า เป็นการหมดกิเลสที่
เป็นเหตุให้ถือว่าตัวเราโดยสิ้นเชิง เพราะส่วนที่
ละเอียดกว่านั้นยังมีอยู่ ความสงสัยที่รบกวนใจ
ท่านองนั้น ต้องหมดไปตั้งแต่ขั้นนี้ ความสงสัย
เหล่านี้ได้ระจับไป เพราะว่ามีความรู้เรื่องการ
ปรุ่แต่งของเหตุปัจจัยต่าง ๆ จนเพิกถอน ‘ตัวเรา’
ขึ้นหยาบ ๆ นี้เสียได้

เมื่อมาถึงขั้นข้ามความสงสัยเช่นนี้เสียได้แล้ว

ก็สามารถทำให้เกิด **มัคคามัคคญาณทัสสน**
วิสุทธิ คือความหมจดจ่อสะอาดแห่งความรู้ความ
เห็นว่า อะไรเป็นทางที่จะก้าวต่อไปอย่างถูกต้อง
อะไรเป็นทางที่จะไม่ก้าวต่อไปได้คือเป็นทางผิด
อุปสรรคที่ทำให้ก้าวไปไม่ได้ในขั้นนี้ก็มิใช่หลาย
อย่าง ที่เห็นชัดว่ามันเกิดในขณะที่ทำวิปัสสนา
นั้นก็คือ สิ่งต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นแล้ว ในขณะที่จิต
เป็นสมาธิที่กล่าวแล้วข้างต้น ในตอนที่จิตเป็น
สมาธินั้น มักจะเกิดสิ่งต่าง ๆ ชนิดแปลกประหลาด
และจะจับอกจับใจผู้ทำมากเหลือเกิน และแทบ
จะกล่าวได้ว่าไม่มีสมาธิไหน ที่จะไม่เกิดสิ่งที่จับอก
จับใจผู้ทำ เช่นเกิดแสงสว่างรุ่งเรืองน่าอัศจรรย์
เห็นแจ้งปรากฏอยู่ในตาข้างในโดยไม่ต้องลืมตา
ถ้ายังไปน้อมจิตเพื่อให้เห็นนั้น เห็นนี้เข้าด้วย ก็
ยิ่งไปกันใหญ่ ถ้าคนเข้าใจผิดว่า “นี่แล้วเป็นผล
ของวิปัสสนา” หรือยินดีว่า “นี่ก็เป็นของวิเศษ
สำหรับเราพอแล้ว” ดังนี้ก็ตาม ช้อนนั้นย่อมกีดกัน
หนทางของวิปัสสนา คือความเห็นแจ้งในมรรคผล
ท่านจึงถือว่าไม่ใช่ทางหรือเป็นเรื่องผิดทาง อีก
ตัวอย่างหนึ่ง เช่น ปิดตีมอกอิมใจเกิดขึ้นมากลัน
ท่วมทับจิตใจเสียเรื่อยตลอดเวลา จนไม่อาจ
พิจารณาอะไรได้อีกต่อไป หรือเกิดไปเข้าใจว่า
นี่แล้วเป็นนิพพานในปัจจุบันทันตาเห็นแล้ว ดังนี้
เป็นต้น ก็ติดตันเสีย ไม่ก้าวไปได้ นี่ก็เป็นอุปสรรค
ของวิปัสสนา เกิดสิ่งที่ไม่ใช่ทางขึ้นขวางหน้า
ท่านยังกล่าวว่า แม้ญาณคือความเห็นแจ้งใน
นามรูปบางขณะ ที่ทำความพอใจให้ว่าตนเป็น
ผู้รู้เห็นอย่างวิเศษ แล้วทะนงตัวฟุ้งซ่านอยู่ด้วย
ความเห็นแจ้งเหล่านั้น นี่ก็ชื่อว่าเป็นการผิดทาง
หรือเป็นอุปสรรคของวิปัสสนา ซึ่งไม่น่าจะเป็น
ไปได้ด้วยเหมือนกัน ในบางกรณี จิตตกไปใน
ทางรำจับมากเกินไป จนคอยแต่จะรำจับหยุดนิ่ง
เสียทำเดียว น้อมไปในทางพิจารณาธรรมไม่สำเร็จ
บางทีเป็นไปมากในทางกาย จนกายรำจับแข็งทื่อ

เสียเสมอไป ก่อนแต่จะพิจารณาอะไรได้ หรือน้อมไปเพื่อความเพียรอันสูงขึ้นไปได้ นับว่าเป็นอุปสรรคอย่างยิ่ง ทั้งในทางที่จะก้าวหน้าต่อไปไม่ได้ และในทางที่จะหลงไปว่าเป็นคุณวิเศษไปเสียเลย ผู้ที่พอใจหลงไหลแต่ในทางสมาบัติ จึงไม่อาจก้าวไปในทางปัญญา ยังมีข้ออื่นอีก ซึ่งเป็นไปได้ง่ายที่สุด เช่นเกิดความรู้สึกเป็นสุข เป็นที่พอใจชนิดที่ไม่เคยพบมาเลยแต่ก่อน เกิดแล้วก็แปลกประหลาดเหลือที่จะอธิบายได้ ทำคน ๆ นั้นให้เกิดความพอใจเหลือที่จะประมาณ เพราะว่าในขณะที่นั้นใจกับกายเป็นสุขแสนที่จะเป็นสุข ปัญหาต่างๆ เกลี้ยงเกล่าไปจากใจ ระลึกรู้ถึงเรื่องที่เคยรักก็ไม่รัก ระลึกรู้ถึงเรื่องที่เคยเกลียดก็ไม่เกลียด ระลึกรู้ถึงเรื่องที่เคยกลัว เคยหวาดเสียว เคยวิตกกังวล ห่วงใยต่างๆ ก็ไม่อาจเกิดความรู้สึกทำนองนั้น จึงหลงเข้าใจว่าบัดนี้เราเป็นผู้หลุดพ้นแล้วจากกิเลสทั้งปวง เพราะมีลักษณะอาการราวกับบุคคลผู้หลุดพ้นแล้วจากกิเลสทั้งปวง ตลอดเวลาที่เป็นอยู่นั้น ถ้าพอใจเสียในความเป็นอย่างนั้น ก็เป็นการตัดหนทางแห่งการก้าวหน้าของวิปัสสนา และไม่เท่าไรอาการเช่นนั้นจะค่อยเสื่อมหายไป สิ่งที่เคยกลัวก็จะกลับกลัวอย่างเดิม สิ่งที่เคยรักก็จะรักอย่างเดิม อะไร ๆ ก็จะไม่กลับสู่สภาพเดิม นี้ก็อย่างหนึ่ง หรือพวกหนึ่ง อีกอย่างหนึ่ง ท่านเรียกว่าความเชื่อ ความเชื่อที่เคยไม่แน่นแฟ้นมาแต่ก่อน ก็ปรากฏเป็นของแน่นแฟ้นในพระรัตนตรัย หรือในสิ่งที่ตนอยากจะเชื่อ แม้ที่สุดแต่ความพอใจในธรรม ก็มีอาการรุนแรง แม้ลักษณะของความเฉยต่อสิ่งทั้งปวง ก็มีอาการรุนแรง ล้วนแต่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้หลงไหลหรือติดตัน ในสิ่งเหล่านั้นแล้วแต่กรณี ท่านแสดงลักษณะของสิ่งที่ไม่ใช่ทางก้าวหน้าต่อไปของวิปัสสนาไว้ดังนี้ อาตมาเชื่อว่าเป็นการยากมาก ที่คนแรกพบแรกถึงสิ่งเหล่านี้ จะเข้าใจ

ได้ว่าเป็นอุปสรรค หรือเป็นเครื่องขัดขวางของวิปัสสนา มีแต่จะกลับเห็นไปเสียว่าเป็นยอดสุดของวิปัสสนาเสียทีเดียว จึงเป็นสิ่งที่ยากหรือประณีตแยกคายอยู่ ต่อเมื่อใดเกิดญาณรู้แจ้งจริงๆ ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ขัดขวางของวิปัสสนาขั้นที่จะทำการตัดสังโยชน์ตัดกิเลสอันละเอียดเสียได้ เมื่อนั้นจึงจะเชื่อว่ามีมัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิต เป็นตัววิปัสสนาที่ ๓ คือความบริสุทธิ์หมดจดของความรู้อย่างที่เห็นที่ว่า อะไรเป็นทางถูก อะไรเป็นทางผิด เขาจะต้องศึกษาอบรมดำรงตัวให้เห็นในทางที่ชอบไว้เรื่อย ๆ ไป จนเกิดความรู้แจ้งชัดในหนทางแห่งวิปัสสนาจิตที่ถูกตรงโดยประการทั้งปวง

ครั้นมีญาณทัสสนะในเรื่องทางผิด ทางถูก โดยสมบูรณ์เช่นนั้นแล้ว ญาณในขั้นต่อไปก็จำต้องดำเนินถูกทางเป็นธรรมดา และก้าวไปตามลำดับ นับตั้งแต่เห็นความจริงในสังขารทั้งปวงชัดแจ้งถึงที่สุด จนกระทั่งวางเฉยในสิ่งทั้งปวง มีจิตพร้อมที่จะบรรลุถึงการรู้อริยสัจที่เป็นขั้นคุณวิเศษสืบไป เรียกว่า ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิต ซึ่งแปลว่าความหมดจดแห่งความรู้ความเห็นในตัวทางแห่งการปฏิบัติ นับเป็นวิปัสสนาตัวที่ ๔ หรือนับเป็นวิสุทธิตันดับที่ ๖ เนื่องจากไม่มีคำอธิบายอันละเอียดของญาณนี้ในบาลีเดิม คือ พระไตรปิฎกโดยตรง นักศึกษาจึงถือเอาตามที่มีอธิบายอยู่ในหนังสือชั้นหลัง ๆ เช่น คัมภีร์วิสุทธิตัมคัม ของพระพุทธโฆษาจารย์ ซึ่งถอดรูปมาจากคัมภีร์วิมุติคัมคัม ของท่านอุปติสสะอีกต่อหนึ่ง ดังนี้เป็นต้น อาจารย์ในชั้นหลังเหล่านี้ จำแนกลำดับญาณในปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิต เป็น ๔ ลำดับด้วยกัน และเรียกว่า วิปัสสนาญาณ ๔ คือ

๑. เมื่อวิปัสสนาจิตดำเนินไปถูกทาง ใน

การพิจารณาความ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ของสังขาร ทั้งปวงถึงที่สุดแล้ว ก็เพ่งพิจารณาแล้วแต่อยู่ในภาวะแห่งความก่อเกิดขึ้น และความเสื่อมสลายไปของสังขารเหล่านั้น จนแจ่มแจ้งชัดเจนที่สุด เห็นภพทั้งหลายเต็มไปด้วยการเกิดดับ เหมือนท้องทะเลระยิบระยับเต็มไปด้วยการเกิด และการดับของฟองน้ำที่เกิดจากลูกคลื่น ฉันทิฉันก็ฉันทิฉันนั้น ความรู้ความเห็นที่เป็นอยู่ในลักษณะนี้ เรียกว่า อุตฺถัพพยานุปัสสนาญาณ แปลว่า ญาณ เป็นเครื่องตามกำหนดให้เห็นความเกิดขึ้น และความเสื่อมสลายไป หรือมักเรียกกันแต่สั้น ๆ ว่า อุตฺถญาณ เพื่อความสะดวก ผลแห่งญาณเหล่านี้ เกิดจากการเพ่งพิจารณาให้ชัดและให้นาน จนกว่าความรู้นั้นจะแน่นแฟ้นเหมือนกับข้อมติดอยู่ในจิต เพื่อให้มีกำลังแรงในการที่จะเบื่อหน่าย หรือการขุดเกลาได้ถอนความยึดมั่นในสิ่งนั้น ๆ เสียได้ในลำดับต่อไป นั่นเอง นี่เป็นวิปัสสนาญาณ ที่ ๑

๒. การเพ่งพิจารณาพร้อมกันทั้งความเกิดขึ้น และความเสื่อมสลายไปถึงสองประการ ในคราวเดียวกันนั้น ยังพยายามอยู่ กำลังจิตยังพรัวกว่าที่จะเพ่งเพียงอย่างเดียว ในขั้นนี้ท่านจึงทิ้งเสียอย่างหนึ่ง คือไม่เพ่งดูฝ่ายเกิด เพ่งแต่ฝ่ายความดับ เพื่อให้เห็นความสลายหรือความดับ ลึกซึ่งรุนแรงถึงที่สุด จนกระทั่งรู้สึกว่ามีโลก ทั้งปวงไม่มีอะไร นอกจากความพังทลาย หรือความแตกดับทั่วไปหมด เหมือนกับท่าฝนตกลงมาทั่วไปทุกหนทุกแห่ง จิตที่อยู่ในความรู้สึกเช่นนี้ เรียกว่าประกอบอยู่ด้วย กังคานุปัสสนาญาณ แปลว่า ญาณ เป็นเครื่องตามกำหนดเห็นความพังทลาย หรือความดับ นี่เป็นวิปัสสนาญาณ ที่ ๒ เรียกสั้น ๆ ว่า กังคญาณ

๓. เมื่อความเห็นแจ้งในความเสื่อมสลายอยู่

เรื่อย มีมากเพียงพอแล้ว ก็จะทำให้เกิดความรู้แจ้ง ต่อไปเป็นลำดับที่ ๓ ว่า ภพคือความมีความเป็น ทั้งหลายนี้ คือสิ่งที่น่ากลัว ความน่ากลัวปรากฏ เต็มไปในภพทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็ภกามภพ รูปภพ หรือรูปภพก็ตาม หรือว่าภพทั้งปวง เต็มไปด้วย ภาวะที่น่ากลัวแห่งความแตกทำลายของสังขาร ทั้งปวงอยู่ทุกขณะจิต จึงเกิดเป็นความหวาดกลัว สะดุ้งถึงที่สุดจริง ๆ ขึ้นในใจของผู้เห็นแจ้ง และ ความกลัวอันถูกต้องนั้น ประจำอยู่ในใจเป็นความ เห็นแจ้งชนิดหนึ่ง ว่ามีแต่ความน่ากลัวเปรียบ ประดุจยาพิษ อาวุธ หรือโจรอันโหดร้ายเท่านั้น ที่บรรจุอยู่ในภพทั้ง ๓ เต็มไปหมด ไม่มีอะไร นอกไปจากนั้น ในขณะที่แห่งความรู้สึกเช่นนี้ ท่าน เรียกว่า ภยตุปฏฺฐานญาณ แปลว่าความรู้แจ้ง ในสังขารปรากฏว่าเต็มไปด้วยภาวะที่น่ากลัว เรียกสั้น ๆ ว่า ภยญาณ จัดเป็นวิปัสสนาญาณ ที่ ๓

๔. เมื่อความรู้สึกว่าเต็มไปด้วยความ น่ากลัวในภพทั้งปวงมากพอ อันดับต่อไปก็จะ เกิดความรู้แจ้งว่าสังขารหรือภพทั้งปวง ประกอบ อยู่ด้วยโทษอันร้ายกาจโดยส่วนเดียว ไม่มีความ ปลอดภัยในการที่จะไปหลงเกี่ยวด้วยสังขาร เหล่านั้น เปรียบเหมือนป่าที่เต็มไปด้วยสัตว์ร้าย มีรายสีห์เป็นต้น ไม่เป็นที่น่าอภิรมย์แก่ผู้ต้องการ ความเพลิดเพลินจากป่า ฉันทิฉันก็ฉันทิฉันนั้น ความ รู้สึกเห็นภพทั้งปวงเต็มไปด้วยโทษเช่นนี้ เรียกว่า อาทินวานุปัสสนาญาณ แปลว่า ญาณเป็นเครื่อง ตามกำหนดให้เห็นโทษของสังขารทั้งปวง เรียก สั้น ๆ ว่า อาทินวญาณ จัดเป็นวิปัสสนาญาณ ที่ ๔

๕. เมื่อพิจารณาเห็นสังขารทั้งหลายโดย ความเป็นของน่ากลัว และเต็มไปด้วยโทษทุก ๆ

ปรมาณูเช่นนั้นแล้ว ก็เกิดความรู้สึกที่เหนียวหนำย ในสังขารทั้งปวง เห็นเป็นเหมือนบ้านเรือนที่ไฟไหม้ เหลือแต่คันทัน พอเป็นรูปโคจรว่าเรือนที่ถูก ไฟไหม้แล้วดังนี้ ไม่น่าเสนาหาแต่ประการใด ความรู้สึกเหนียวหนำยต่อการที่ต้องระคนอยู่กับสังขาร ทั้งปวงนี้ เรียกว่า นิพพิทานุปัสสนาญาณ แปลว่า ญาณเป็นเครื่องตามกำหนดด้วยความเหนียวหนำย เรียกสั้น ๆ ว่า นิพพิทาญาณ นับเป็น วิปัสสนาญาณที่ ๕

๖. เมื่อเกิดความเหนียวหนำยที่แท้จริงเช่นนี้ ก็เกิดความรู้สึกที่อยากจะพ้นจากการระคนด้วยสังขารเหล่านั้นจริง ๆ เพราะฉะนั้นความรู้สึกที่ว่าอยากจะพ้นในที่นี้ มันมีจริง ๆ และมากพอจริง ๆ ไม่ใช่เหมือนความรู้สึกอยากพ้นตามธรรมดาของพวกเรา ซึ่งไม่มีกำลังของสมาธิ หรือกำลังของความเห็นแจ้งอะไร ๆ ช่วย เพราะมันไม่อยากจะพ้นจริง ๆ เหมือนอย่างญาณในลำดับแห่งวิปัสสนาญาณ พวกเราจึงทำเล่น ๆ กับการศึกษาพระพุทธศาสนา ทำเล่น ๆ กับการปฏิบัติธรรม หรือกับการอะไรทุกอย่าง มันผิดกันที่ตรงนี้ ส่วนความเหนียวหนำยที่เกิดขึ้นในลำดับแห่งวิปัสสนาญาณนั้น จิตใจทั้งหมดมันเป็นไปด้วยทั้งหมด รู้สึกกลัวเท่าไร ก็รู้สึกอยากพ้นเท่านั้น เมื่อรู้สึกว่ารุกทุกภพบรรจุเต็มไปด้วยความน่ากลัว ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ความอยากพ้นมันก็มีมากประมาณเท่ากับความใหญ่ของภพทั้งปวงนั้นเหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึงเป็นการอยากพ้นจริง ๆ ท่านมีอุปมาเปรียบว่า มีความอยากพ้นมาก ขนาดเท่า ๆ กับความอยากพ้นของสัตว์ เช่นเขียดเป็นต้น ซึ่งกำลังคืบอยู่ในปากของงู มันอยากพ้นเท่าไร ก็ลองคำนวณดูเองเถิด เดี่ยวนี้พระโยคาวจรผู้มีนิพพิทาญาณแล้ว ก็อยากพ้นจากภพทั้งปวงมากเท่านั้น หรือเปรียบอีกอย่างหนึ่ง ว่าเนื้อ หรือนก หรืออะไรก็ตาม

ที่ติดบ่วง คืบร่า ๆ อยู่ มันอยากพ้นจากบ่วงนั้นเท่าไร พระโยคาวจรก็อยากจากสังสารทุกข์มากเท่านั้น หรือเปรียบเหมือนสัตว์ป่าที่ถูกจับมาขังกรง มันมีความอยากจะออกจากกรงมีประมาณมากเท่าไร พระโยคาวจรคือผู้เจริญวิปัสสนาอันดับญาณนี้ ก็อยากพ้นจากภพทุก ๆ ภพ คือจาก กามภพ จารูปภพ จากอรูปรภพ ซึ่งเต็มไปด้วยความน่ากลัวมากเท่านั้น และตามความเชื่อของคนโบราณ เขาชอบเขียนเป็นภาพพระจันทร์อยู่อยากจะพ้นจากปากของราหู ซึ่งมักจะทำเป็นแผ่นไม้ใหญ่ สลักติดอยู่ตามประตูวัดโบราณ ๆ ให้คนเห็นว่าพระจันทร์อยู่อยากจะพ้นจากปากราหูฉันใด พวกเราก็อยากจะพ้นจากภพทั้ง ๓ คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ฉะนั้น ความรู้สึกที่อยากจะพ้นจริง ๆ ทำนองนี้ และมีปริมาณมากเท่านี้ นี้เรียกว่า มุญฺญจิตฺตุมขตาญาณ แปลว่า ญาณเป็นเหตุให้เกิดความปรารถนาในการพ้น นับเป็นวิปัสสนาญาณที่ ๖

๗. ทีนี้ เมื่อความอยากพ้นอย่างรุนแรง มีมากพอ ความกระเสือกกระสนหาหนทางพ้นนั้น มันก็ทนไม่ได้จึงต้องมี จึงเกิดความรู้สึกในทางค้นหาหนทางอย่างรุนแรงเช่นกัน ท่านเรียกชื่อของความรู้สึกอันนี้เป็นภาษาบาลีว่า ปฏิสังขานุปัสสนาญาณ แปลว่า ญาณเป็นเครื่องกำหนดพิจารณาหาทางรอด การพิจารณาในขั้นนี้ ก็คือการสอดส่องไปเรื่อย ๆ ว่า เมื่อภพทั้งหลายเป็นอย่างนี้ ทั้งเราก็อยากจะพ้น มันมีทางใดบ้างพิจารณาไป ก็เห็นอุปาทาน เห็นกิเลส ซึ่งเป็นเหตุผูกพันจิตให้ติดอยู่กับภพนั้น ๆ ว่ามันมีอยู่อย่างเหนียวแน่น จึงได้หาหนทางต่อไปในทางที่จะทำให้กิเลสเหล่านั้นอ่อนกำลังจนเห็นความอ่อนกำลังของกิเลสเหล่านั้นเสียก่อน แล้วจึงทำลายเสีย ท่านเปรียบอุปมาในการแสวงหาทางทำกิเลสให้

อ่อนกำลังเสียก่อนนี้ ว่าเหมือนกับคนๆหนึ่งไป
สู่มปลาได้ดู ล้างขึ้นมาเป็นดู ไม่รู้ว่าเป็นดู คิดว่า
ปลา เอามาอุดครัดไว้ ยึดถือไว้ โครบอกว่าดู
ก็ไม่เชื่อ จนกระทั่งได้อาจารย์ซึ่งมีสติปัญญา
เมตตากรุณามาก มาพรั่ชี้แจงจนรู้ว่ามันเป็นดู
ไม่ใช่เป็นปลา จึงเกิดกลัวขึ้นมาอยากจะพ้นจากดู
ด้วยการหาวิธีฆ่าดูนั้นเสีย เขาได้จับคอดูยกขึ้น
เหนือศีรษะ คลายขนคูดูออกจากแขน แกว่งเป็น
วงกลม จนกระทั่งดูเพลี่ย และปล่อยมือให้ดู
กระเด็นไปด้วยแรงเหวี่ยงของมันเองไปไกล ไป
ตกนอนแบนอยู่และตายอยู่ที่นั่น ถ้าไม่ตายก็ตาม
ไปฆ่าเสียให้ตาย อุปมานี้ท่านหมายถึงการที่
ผู้เห็นแจ้งว่าสิ่งที่ผูกพันตนให้ติดอยู่กับภพ ที่
น่ากลัวน่าสลดสังเวทียุคนั้นคือกิเลส ก็เป็น
ผู้ทำให้อกิเลสนั้นถอยกำลังลง แล้วฆ่าเสียทิ้ง
ในตอนหลัง ถ้าพวกเราไม่มีอุบายปัญญาเป็น
เครื่องทำให้อกิเลสถอยกำลังลงทุกๆวัน วันละเล็ก
วันละน้อยแล้ว การฆ่ากิเลสย่อมเป็นไปได้
เพราะกิเลสมีกำลังมากเหลือเกิน กำลังมากเหลือ
ที่จะเปรียบได้ เหลือกำลังของปัญญาที่ยังอ่อน
ยังเล็กน้อย ยังแรกสอนเดินอยู่ที่จะไปฆ่ามันได้
จึงต้องบ่มปัญญาให้มันมากขึ้น และพร้อมกันนั้น
ก็ทรมานกิเลสให้มันถอยกำลังลง การพิจารณา
เห็นสิ่งทั้งหลายเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่น่า
เอา ไม่น่าเป็น อยู่เสมอและยั่งยืนๆ ตามที่เคย
บรรยายมาแล้วนั้น เป็นการตัดอาหารของกิเลส
ทำกิเลสให้ถอยกำลังอยู่เป็นประจำวันเสมอไป
และในตอนนี้อาจจะต้องทำเพิ่มให้มากขึ้น ให้
ประณีตแบบคายยิ่งขึ้นไปอีก นี่แหละเป็นช่องทาง
ที่เราจะเอาชนะกิเลสซึ่งใหญ่เท่าภูเขา ตัวเราเล็ก
นิดเดียวนี้ได้ ท่านเปรียบว่าเราต้องมีความกล้า
ให้มากพอ เท่ากับว่าตัวเป็นหนูตัวนิดเดียว ก็กล้า
คิดฆ่าเสือโคร่ง ๒-๓ ตัว เป็นต้น เราต้องมีความ
ตั้งใจจริง สอดส่องหาหนทางตามประสาว่าเรา

ตัวเล็ก ถ้าไปสู้มันซึ่งหน้า สู้มันไม่ได้ ต้องใช้
อุบายด้วยวิธีต่างๆ ทำให้มันอ่อนกำลังลงทุกๆวัน
แล้วก็ไม่ลดละติดตามฆ่าอยู่เสมอ อุบายอย่างนี้
ท่านเรียกว่า ปฏิสังขานุปัสสนาญาณ จัดเป็น
วิปัสสนาญาณอันดับที่ ๗

๘. การทำให้กิเลสอ่อนกำลังลงนั้น เป็น
เหตุให้วางเฉยในสิ่งทั้งปวงได้ยิ่งขึ้นทุกที ฉะนั้น
ในโอกาสต่อไปนี้ จึงเป็นลำดับแห่ง สังขารูปกชา
ญาณ ซึ่งแปลว่า ความรู้เป็นเหตุให้วางเฉยใน
สังขารทั้งปวง ญาณนี้อาศัยอยู่บนการพิจารณา
เห็นความว่างแห่งสังขารทั้งหลาย ว่าว่างจาก
ตัวตน ว่างจากความเป็นสัตว์เป็นบุคคล ว่างจาก
แก่นสารคือความเที่ยงแท้ถาวร ว่างจากความสุข
เพราะเต็มไปด้วยทุกข์ ว่างจากความงาม เพราะ
ดูแล้วล้วนแต่น่าระอา ดังนั้นเป็นต้น จนในที่สุด
เกิดความวางเฉยในสิ่งทั้งปวงในทุกๆภพ คือ
ทั้งกามภพ รูปภพ และอรุภพ เห็นสิ่งที่เคย
รักใคร่หลงใหล เป็นก้อนอิฐก้อนหินก้อนดินไป
ท่านเปรียบเทียบความชื่อนี้ว่า เหมือนกับคนที่เคยรัก
เคยติดอกติดใจกันมาแต่ก่อน บัดนี้ปรากฏว่า
เป็นกบฏก็หมดรัก เช่น ในกรณีที่เคยเป็นคู่ ก่อน
นี้คิดว่าเป็นเมียก็รัก แต่เมื่อมาปรากฏว่าเป็นคู่
คือเป็นกบฏ เลยมหมดความรัก ครั้นหย่าขาดจาก
กันแล้ว เขาจะไปทำอะไรต่อไปก็ได้ตามใจ เฉยได้
ภพทั้ง ๓ คือกามภพ รูปภพ อรุภพ แต่ก่อนนี้
เคยเป็นที่อัศจรรย์ หรือเป็นที่เอร็ดอ่อยนานา
ประการของสัตว์ เมื่อจิตสูงขึ้นมาถึงญาณอันดับ
ที่ ๘ นี้แล้ว ก็ทราบว่างจากสาระใดๆ จึง
วางเฉยเสียได้ในภพทั้งปวง เหมือนนุรุษที่วางเฉย
กับภรรยาที่หย่าขาดกันแล้ว เพราะจับได้ว่า เป็น
กบฏ เป็นต้น สังขารูปกชาญาณนี้ จัดเป็นวิปัสสนา
ญาณอันดับที่ ๘ เรียกสั้นๆว่า อุเบกขาญาณ

๔. เมื่อวางเฉยในภพทั้งปวงได้อย่างนี้ จิตก็พร้อมแล้วที่จะรู้ริยสังข์ ชนิดที่จะทำให้ บรรลุนิยามรรค คือพระโสดาปัตติมรรค สกทาคามิมรรค อนาคามิมรรค และอรหัตตมรรค มรรคใดมรรคหนึ่งแล้วแต่กรณี จิตที่อยู่ในสภาพ เช่นนี้ ท่านเรียกว่ามี สัจจานุโลมิกญาณ แปลว่า ญาณที่พร้อมถึงที่สุดแล้ว ที่จะรู้ริยสังข์ ชนิดที่เป็นขั้นที่จะทำลายกิเลสสังโยชน์ให้หมดไปเป็น พระอริยบุคคลชั้นใดชั้นหนึ่งได้ นับเป็นวิปัสสนา ญาณอันดับที่ ๔ เรียกสั้น ๆ ว่า อนุโลมญาณ

วิปัสสนา ๔ อันดับ นับตั้งแต่ อุทกัปปายานู บัสนาญาณ เป็นต้นไป จนถึงสัจจานุโลมิกญาณ เป็นที่สุดนี้ เมื่อเป็นไปอย่างสมบูรณ์เต็มที่แล้ว เรียกว่า ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ เป็นวิปัสสนา ตัวที่ ๔ หรือนับเป็นวิสุทธิอันดับที่ ๖ กล่าวคือ ความบริสุทธิ์หมดจดสะอาดดีแห่งปัญญาเป็น เครื่องเห็น ในการดำเนินไปของวิปัสสนาหรือ ปัญญาที่รู้แจ้งและตัดกิเลส

ต่อจากนั้น ก็ถึงวิสุทธิอันดับที่ ๗ ที่เรียกว่า ญาณทัสสนวิสุทธิ คือความหมดจดแห่งญาณ ทัสสนะ ซึ่งได้แก่อริยมรรคญาณนั่นเอง เป็นตัว สุดท้ายของวิปัสสนา หรือผลของวิปัสสนา ได้แก่ อริยมรรคญาณทั้ง ๔ นับเป็นวิปัสสนา ตัวที่ ๔

ก็ในลำดับระหว่างสัจจานุโลมิกญาณ อัน เป็นวิปัสสนาญาณที่ ๔ เป็นอันดับสุดท้ายของ ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ กับญาณทัสสนวิสุทธิ อันเป็นวิสุทธิอันดับที่ ๗ นี้ มี โคตรภูญาณ แทรกอยู่ ในฐานะที่เป็นเครื่องหมายคั่นระหว่าง ปุณฺณกับอริยบุคคล แต่โดยที่โคตรภูญาณ มีขณะ แวบเดียวแล้วก็ดับไป จึงควรสงเคราะห์เข้าใจ เสียในฝ่ายปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ เพราะยัง

อยู่ในฐานะที่เป็นกามาวจรกุศล แม้ว่าญาณนี้ จะอยู่ในกึ่งกลางระหว่างโคตรภูชฺชน กับโคตร พระอริยเจ้า หรือแม้ว่าญาณนี้จะขึ้นมาถึงขั้นที่ หน่วงเอานิพพานเป็นอารมณ์แล้วก็ตาม

สำหรับวิปัสสนาทั้ง ๔ ตัวนี้ อาจสรุปแต่ ใจความได้ว่า ตัวที่ ๑ คือ ทิฏฐิวิสุทธิ เป็น ความหมดจดแห่งทิฏฐิความเห็น ไม่มีทิฏฐิเห็นผิด อีกต่อไป เพราะมารู้จักแยกคน แยกสัตว์ออกไป เป็นส่วน ๆ วิปัสสนาตัวที่ ๒ เรียกว่า กังขาวิตรณ วิสุทธิ ความหมดจดแห่งญาณเป็นเครื่องข้ามพ้น ความสงสัยเสียได้ เพราะมารู้จักเหตุ-รู้จักปัจจัย แห่งส่วนต่าง ๆ เหล่านั้น ที่มาประกอบกันขึ้นไม่มี ที่สิ้นสุด วิปัสสนาตัวที่ ๓ ชื่อ มัคคามัคคญาณ ทัสสนวิสุทธิ รู้แจ้งว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไร เป็นทาง อะไรไม่ใช่ทาง และไม่ไปหลงของแปลก ๆ ที่เกิดขึ้นจากการบำเพ็ญทางจิต ที่แปลกประหลาด เหลือความคาดคะเนของคนธรรมดา วิปัสสนา ตัวที่ ๔ คือ ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ ได้แก่ วิปัสสนาญาณทั้ง ๔ ลำดับ ที่กล่าวมาแล้ว ตัวนี้ เป็นตัวการที่ดำเนินไปอย่างคมเฉียบ เป็นปัญญา หรือญาณในขั้นที่แทงตลอดในภพทั้ง ๓ หรือ สังขารทั้งปวง ซึ่งจะเป็นเหตุให้กิเลสเหลืออยู่ไม่ได้ ส่วนวิปัสสนาตัวที่ ๕ คือ อริยมรรคทั้ง ๘ มีโสดาปัตติมรรคเป็นต้น (ซึ่งหลังจากนั้นแล้ว ย่อมกลายเป็นอริยผลโดยไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ และเกิดญาณประเภทที่เป็นการรู้ตัว ว่ากิเลสหรือ ทุกข์สิ้นไปแล้วเพียงไร ซึ่งจะไม่กล่าวถึงในที่นี้ เพราะเป็นเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่งซึ่งไม่เกี่ยวกับ ตัวการปฏิบัติ) รวมเป็นตัววิปัสสนาแท้ นับได้ ๕ ลำดับ เมื่อเพิ่มรากฐานของวิปัสสนาทั้ง ๒ ชั้น คือ สิลวิสุทธิ กับ จิตตวิสุทธิ ข้างต้นเข้าด้วย ก็เป็น ๗ อันดับ

ทั้งหมดนี้ เป็นสิ่งที่เราต้องสนใจสำหรับการปฏิบัติวิปัสสนา ซึ่งท่านจัดไว้เป็นระเบียบพอที่จะเรียกว่าเป็นอย่างเทคนิค ซึ่งเป็นของคู่กันกับชนิดที่เป็นไปตามธรรมชาติ หรืออย่างคอมมอน-เซ็นส์ตามที่ได้อธิบายให้ฟังแล้วแต่วันก่อน มันเป็นการเหลือวิสัยที่อาตมาจะแจกแจงรายละเอียดทั้งหมด ในเรื่องเกี่ยวกับวิปัสสนาให้ทราบได้ในเวลาชั่วโมงเดียว ที่แถมตั้งหลายชั่วโมงก็ไม่พอ แต่ถ้าถือเอาแต่หลักใหญ่ และใจความที่พอจะป้องกันความเข้าใจผิด ได้แนวพอเอาไปคิดเองได้ถูกต้องแล้ว ก็มีอยู่เพียงเท่านั้นเอง ฉะนั้นจึงขอให้ถือว่าเป็นการให้ความรู้ในเบื้องต้น ที่เกี่ยวกับวิปัสสนาชนิดที่จะไปใช้ค้นหารายละเอียดได้ด้วยตนเองสืบไปสักครั้งหนึ่งก่อน โดยเหตุที่เรื่องนี้เป็นตัวการสำคัญของการปฏิบัติในหลักแห่งพระพุทธศาสนา จึงได้นำมาอธิบาย และขอย่าให้ถือว่าเป็นเรื่องเกินขอบเขตของการศึกษา เพราะถ้าเราไม่รู้เรื่องการปฏิบัติประเภทนี้ เราก็ไม่สามารถเข้าถึงตัวพระพุทธศาสนา หรือหลักแห่งการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาได้เลย

โดยสรุปความ เราจะเห็นได้ว่า หลักแห่งการศึกษาเรื่องของวิปัสสนานั้น เรามีหลักเป็นลำดับอยู่ว่า อะไรเป็นรากฐานที่ตั้งที่อาศัยของวิปัสสนา? ตอบว่า ศิล และ สมภาติ อะไรเป็นที่กำหนดสำหรับเจริญวิปัสสนา? ตอบว่า สิ่งทั้งปวง จะเรียกว่าโลกทั้งปวงก็ได้ ภพทั้ง ๓ ก็ได้ สังขารทั้งปวงก็ได้ ชันท์ห้าก็ได้ เพราะว่าในภพทั้ง ๓ ก็ไม่มีอะไรมากไปกว่าชันท์ห้า เหมือนที่ได้กล่าวมาแล้วในวันก่อน ลักษณะแห่งตัววิปัสสนาหรือความเห็นแจ้งนั้น คืออะไร? คือเห็นความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา จะเห็นเต็มไปในภพทั้ง ๓ เป็นความเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป จนเห็นว่าเต็มไปด้วยความน่า

กลัวน่าเบื่อหน่าย ไม่มีอะไรที่น่าเอา-น่าเป็น ลักษณะเหล่านี้คือลักษณะที่จะต้องปรากฏในวิปัสสนา อะไรเป็นกิจของวิปัสสนา? กิจหรือหน้าที่โดยตรงของวิปัสสนาคือ การกำจัดความโง่ ความมืด เพราะวิปัสสนาแปลว่าความเห็นแจ้ง ผลของวิปัสสนาคืออะไร? ผลของวิปัสสนาก็คือ ความแจ่มแจ้ง จนเป็นอริยมรรคเกิดขึ้นรู้แจ้งแทงตลอดสิ่งทั้งปวง กำจัดกิเลสสูญสิ้นไป เป็นความสะอาด สว่างสงบ ถ้าจะสรุปเป็นหัวข้อที่สั้นที่สุดยิ่งขึ้นอีกก็ได้ ใจความว่า ศิล และ สมภาติ เป็นรากฐานของวิปัสสนา วิสุทธิอีก ๕ ลำดับนั้นเป็นตัววิปัสสนาแท้ ทำความรู้ในตัวความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา อย่างชัดเจน กำหนดหาความรู้ลงไปทั้งโลกทั้งปวง หรือภพทั้งปวง หรือสังขารทั้งปวง หรือขันท์ทั้งปวงแล้วแต่จะเรียก ทำกิจคือตัดความโง่ความหลงคิดในโลกทั้งปวงเสียสำเร็จเป็นความสว่างแจ่มแจ้งขึ้นมา อุปาทานไม่เหลืออยู่ต่อไป จึงไม่มีอะไรเป็นเรื่องผูกพันจิตนี้ให้ติดอยู่กับภพนั้น ๆ จึงเกิดลักษณะที่เรียกว่า วิมุตติ หรือหลุดพ้นออกมาจากภพ หรือจากโลก จิตไม่มีความทุกข์ เพราะไม่มีตัณหาหรือความอยากแต่ประการใดประการหนึ่ง ในภพนั้น ๆ อีกต่อไป ท่านเรียกอาการเช่นนี้ว่า ถึงที่สุดแห่งความทุกข์ เป็นการบรรลุมรรคผลนิพพานถึงที่สุดแห่งกิจในพระพุทธศาสนาได้ด้วยการกระทำอย่างนี้

ทั้งนี้เป็นการชี้ให้เห็นว่า แนวแห่งปัญญาของเราจะเดินมาอย่างไร โดยลำดับแห่งความบริสุทธิ์สะอาด ๗ ลำดับ ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กันอย่างไร และลักษณะการดำเนินของปัญญาที่จะเจาะแทงโลกทั้งหลายอีก ๔ ลำดับ รวมเรียกว่าเรื่องวิปัสสนา ที่ท่านจัดไว้ในลักษณะอันเป็นระเบียบหรือเทคนิคดังนี้ ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ นั้น อาจจะได้จากหนังสือต่าง ๆ จาก

ครูบาอาจารย์สืบไป แต่โดยแนวใหญ่ๆ แล้ว ก็
ขอให้เข้าใจไว้อย่างนี้ สำหรับป้องกันไม่ให้เกิด
ความเข้าใจผิด หลงใหลในความเข้าใจผิด จน
เอาสิ่งที่มีไขว้สับสนมาเป็นวิปัสสนา ทำให้เกิด
เป็นวิปัสสนาการค้า วิปัสสนาชวนเชื่อ ซึ่งทำให้
เกิดพระอริยเจ้าชนิดใหม่ ที่อยู่ในสภาพที่น่าสมเพช

อย่างยิ่ง เรารู้แล้วจะได้ช่วยกันป้องกัน หรืออาจ
วินิจฉัยความผิดถูกได้ตามสมควร ถ้าหากจะเกิด
เป็นคดีขึ้นมาเพราะเหตุนี้

ขอยุติการบรรยายวันนี้ เพราะหมดเวลา
เพียงเท่านี้

(จาก “คู่มือมนุษย์ ฉบับสมบูรณ์” พุทธทาสภิกขุ คณะธรรมทานไชยาจัดพิมพ์
พิมพ์ครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๓๕ และธรรมสภาจัดพิมพ์เผยแพร่)

ท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล
ป.ช., ป.ม., ท.จ.ว.

๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๘-๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๗

เข้าเฝ้า ฯ รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทุดิยจุลจอมเกล้าพิเศษ
เมื่อ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

พระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานน้ำสังข์เมื่ออายุครบ ๘๔ ปี

เข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายเงินเพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย
ในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ พ.ศ. ๒๕๓๐

รับพระราชทานของที่ระลึก ในวโรกาสเสด็จ ฯ ทรงเปิด
สำนักงานมหาวิทยาลัยมหิดล ในฐานะผู้บริจาคเงินแก่มูลนิธิมหาวิทยาลัยมหิดล

เข้าเฝ้ารับพระราชทานของที่ระลึก ณ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม
 ในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
 เสด็จฯ แทนพระองค์ถวายผ้าพระกฐิน วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๑

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
 เสด็จแทนพระองค์ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศยิ่ง
 ประถมาภรณ์ช้างเผือก ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

ชีวิต

ของ

ท่านผู้หญิงยุภา อายุรภิจโกศล

นางสาวยุภา เหมะจุธา

ท่านผู้หญิงยุภา (เหมะจุธา) ภมรประวัติ อายุรภิจโกศล เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๘ ที่บ้านคลองลาด ตำบลบางป่า อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี เป็นธิดาคคนที่ ๓ ของขุนคลองราชนรการและนางเฟื่อง เหมะจุธา มีพี่สาวสองคนซึ่งเสียชีวิตไปแล้วคือ นางสาวเจิม เหมะจุธา และนางจันทน์นุราชฤทธิ์ (สิน ปาลกวงศ์ ณ อยุธยา) น้องสาวอีกหนึ่งคนคือนางศรีนารถ ปาลกวงศ์ ณ อยุธยา ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อที่กรุงเทพฯ ณ โรงเรียนช่างศาครุสคอนแวนต์ โดยมาพักที่บ้าน พ.ต.อ.พระยาเทพผล (ผาด

ชุดพยาบาลของโรงพยาบาลจุฬาฯ

เหมะจุธา) ผู้เป็นอา ซึ่งอยู่ข้างวัดประยุรวงศาวาส วรวิหาร จนสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยม ๓ หลังจากนั้น ท่านได้เข้าเรียนวิชาพยาบาล และผดุงครรภ์ ที่โรงเรียนพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ของสภาภชาตไทย จนได้รับประกาศนียบัตรพยาบาลเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ ขณะที่ยอายุ ๑๖ ปี ได้เรียนวิชาสุขาภิบาลต่อจนได้รับประกาศนียบัตรเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ ท่านได้รับบรรจุเป็นพยาบาลประจำการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และต่อมาได้เลื่อนเป็นหัวหน้าพยาบาลประจำหอผู้ป่วย บัญจมาราชนิ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๗

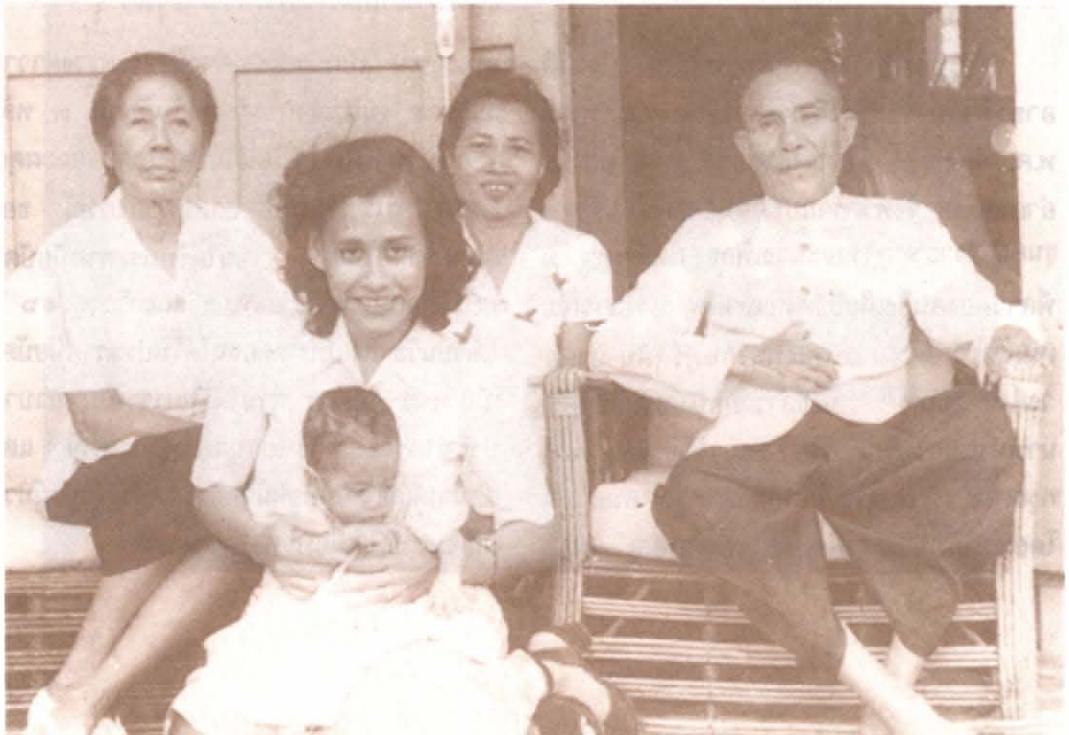
ท่านได้สมรสกับร้อยเอก หลวงอายุรกิจโกศล (กิม ภมรประวัตติ) ซึ่งเป็นแพทย์สำเร็จจากโรงเรียนราชแพทยาลัย ต่อมารับราชการเป็นแพทย์ทหารบกที่ราชบุรี และภายหลังได้ย้ายมารับราชการในกรมสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย โดยที่พลโท พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ ทรงเป็นผู้บัญชาการกองพลและทรงรู้จักหลวงอายุรกิจโกศลตั้งแตรับราชการที่กองพลทหารราบที่ ๔ ณ จังหวัดราชบุรี อีกทั้งหม่อมหลวงเลื่อนจักรพันธ์ ชายาของพระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ได้รู้จักคุ้นเคยกับท่านผู้หญิงอุการะหว่างที่มารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์และ ม.ล.เลื่อนจึงทรงพระกรุณาเป็นเจ้าภาพในงานมงคลสมรส ต่อมาท่านผู้หญิงได้ลาออกจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพราะโรงพยาบาลรับเฉพาะพยาบาลที่เป็นสตรี ประจวบกับการที่หลวงอายุรกิจโกศลได้ย้ายไปรับราชการเป็นสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งขณะนั้นพลโท พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ทรงดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาล มณฑลพายัพตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๐ จนกระทั่งทรงพ้นจากตำแหน่ง

ร.อ.หลวงอายุรกิจโกศลกับภรรยาที่เชียงใหม่

ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ตลอดระยะเวลาเวลานั้น เสด็จพระองค์ทศ ๆ กับชายาได้ประทานพระเมตตาต่อหลวงอายุรกิจโกศลและครอบครัว

ถ่ายร่วมกับพระองค์เจ้าทศศิริวงศ์และม.ล.เลื่อน จักรพันธ์ ที่เชียงใหม่

นางอายุรภิกขโกศล

เป็นอเนกประการ โดยเฉพาะม.ล.เลื่อนได้กรุณาถ่ายทอดศิลปวิทยาการของการเป็นกุลสตรีให้แก่ท่านผู้หญิง ซึ่งท่านได้จดจำรำลึกถึงพระคุณเสมอว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการครองเรือนและชีวิตในเวลาต่อมาของท่าน

ท่านผู้หญิงดำรงชีวิตที่เรียบง่ายในฐานะภรรยาข้าราชการหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดที่บ้านพักถนนราชวงศ์ในอำเภอเมือง เป็นบ้านซึ่งเช่าจากคุณเลียบ วสุวัต คหบดีผู้ใหญ่ของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นบ้านสองชั้น ชั้นล่างเป็นตึกชั้นบนเป็นไม้ ตัวบ้านมีชานต่อกับเรือนครัวและเรือนพักคนในบ้าน ด้านล่างเป็นที่จอดรถเก๋งมอริสสีประตูลีดำ ๑ คัน ซึ่งซื้อต่อมาจากเพื่อนข้าราชการเป็นมือสาม บริเวณบ้านกว้างขวาง ทั้งด้านหน้าซึ่งปลูกกุหลาบ ดอกไม้เมืองหนาว และสวนครัวที่ปลูกผักทุกชนิดรวมถึงสตอเบอรี่ เคยได้รับรางวัลสวนครัวดีเด่นของจังหวัด และได้ถ้วยรางวัลของนายกรัฐมนตรีสมัยนั้น ด้านหลังเป็นสวนลำไย

อุ้มธิดา (อโนทัย) และบุตรชาย (ณัฐ) ยืน

และมีหนองน้ำอยู่ท้ายบ้าน นอกจากจะเลี้ยงสุนัขไว้หลายตัวแล้ว ยังเลี้ยงม้าชื่อ "เหลือง" เพื่อใช้เป็นพาหนะให้หลวงอายุรภิกขโกศลไปตรวจราชการตามอำเภอรอบนอกของจังหวัดเชียงใหม่ โดยคนเลี้ยงม้าจะนำม้าไปรอที่สถานีรถไฟถนนรถไฟได้ แล้วจึงขี่ม้าต่อไป อำเภอที่ไปตรวจงานที่อยู่ห่างไกลเช่น สะเมิง อมก๋อย ฮอด ผางพร้าว เป็นต้น

ณ บ้านพักหลังนี้ ท่านผู้หญิงได้มีชีวิตครอบครัวที่เป็นสุขสมฐานะและได้ใช้บ้านนี้เป็นสถานที่รับรองญาติมิตร แขกเหรื่อ และผู้ร่วมงานของสามี ซึ่งบางท่านมาพักอยู่หลายเดือนกว่าจะขยับขยายหาที่พักถาวรได้ บุตรและธิดาของท่านได้กำเนิดที่จังหวัดเชียงใหม่ คือ ณัฐ และอโนทัย และเติบโตจนเข้าเรียนที่โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัยและโรงเรียนเรยีนาเชลี ตามลำดับ เนื่องจากสามีของท่านผู้หญิงเป็นข้าราชการและไม่ได้ทำคลินิกตรวจรักษาผู้ป่วยส่วนตัว ท่านผู้หญิงและสามี

ยูภาที่บ้านพักเชียงใหม่

ก็ไม่ได้มีมรดกตกทอดจากครอบครัว ทรัพย์สินที่ท่านหามาได้นั้นส่วนใหญ่เป็นเงินที่ท่านคงรวบรวมจากเงินเดือนข้าราชการที่เหลือจากการใช้จ่ายในบ้าน และท่านนำไปซื้อที่ดินไว้ทั้งที่จังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพฯ เท่าที่จะเจียดจ่ายได้ และเมื่อซื้อแล้วก็รวบรวมทุนปลูกสร้างอาคารให้ผู้เช่าเพื่อให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้น แต่เมื่อท่านซื้อที่เหล่านี้แล้วท่านมักจะไม่วางใจ มาเริ่มขายบ้างในระยะเวลาของชีวิต ซึ่งท่านเองก็ไม่ได้รับประโยชน์จากมูลค่าที่เพิ่มพูนของทรัพย์สินเท่าใดนัก แต่อาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่ได้กลับมาเป็นอันสงบสีกับลูกหลานของท่านมากกว่า ท่านผู้หญิงสนใจเรื่องเพชรพลอย เมื่ออยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ที่บ้านของท่านจะมีแม่ค้าเพชรพลอยมาแวะ

เยี่ยมเยียนนำสินค้ามาให้ดูและซื้อขายแลกเปลี่ยนโดยตลอด เมื่อท่านย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ ท่านได้เปลี่ยนพฤติกรรมความสนใจด้านนี้โดยสิ้นเชิง

ท่านผู้หญิงไม่เคยสนใจในเรื่องธุรกิจการค้า ท่านเคยเล่าว่าระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ท่านเคยลงทุนค่าน้ำพลาสติกบรรจุโหลครึ่งหนึ่ง โดยซื้อเก็บที่บ้านมารดาของท่านที่คลองลาด ตำบลบางป่า ท่านบอกว่าค่าครึ่งนั้นก็แข็งไปนาน เพราะได้กำไรไม่มาก เป็นของหนักต้องใช้สถานที่เก็บกว้างขวาง คุณแลขนย้ายลำบาก แต่ท่านเป็นผู้ที่ตัดสินใจเร็วในกิจการบางอย่าง เช่น ตัดสินใจปลูกตึกแถวนับเป็นแห่งแรกบนถนนประชาธิปไตยเมื่อสงครามโลกครั้งที่สองยุติลงและเป็นตึกแถวแรกของถนนสายนี้ สร้างเสร็จแล้วไม่มีผู้เช่าเป็นเวลาหลายเดือน ทำให้สามีของท่านมีความกังวลใจเป็นอันมาก แต่ท่านผู้หญิงท่านมีความมั่นคงในความคิดและไม่แสดงความวิตกกังวลในเรื่องนี้ ซึ่งในที่สุดก็มีผู้เช่าไปจนหมดตามที่ท่านคาดหมายไว้

ผลกระทบทางการเมือง

ในระหว่างที่หลวงอายุรภิโกศลรับราชการที่จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีเหตุการณ์ทางการเมืองอันไม่คาดฝันเกิดขึ้นกับท่าน ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนจิตใจของท่านผู้หญิงไม่น้อย กล่าวคือสมเด็จพระยาชัยนาทนเรนทร ตั้งแต่ครั้งดำรงพระยศเป็นกรมขุน ทรงรู้จักคุ้นเคยกับหลวงอายุรภิโกศลตั้งแต่ทรงเป็นผู้บัญชาการโรงเรียนราชแพทยาลัย ได้ทรงพาพระโอรส คือ หม่อมเจ้าสนิทประยูรศักดิ์ รัชลิตขึ้นไปพักที่บ้านหลายครั้งระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๔ และ พ.ศ. ๒๔๘๐ โดยท่านชายสนิทตั้งพระทัยที่จะไปศึกษามานุษยวิทยาของชาวเขาเผ่าลัวะที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้ผลการวิจัยเป็นวิทยานิพนธ์

สำหรับรับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยในประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ หลังจากที่เสด็จในกรมขึ้นรถไฟ ที่สถานีเชียงใหม่ หลังจากที่พักที่บ้านของท่าน ผู้หญิงครั้งสุดท้าย ก็ทรงถูกตำรวจสันติบาล ควบคุมพระองค์เมื่อขบวนรถที่ทรงประทับจอด ที่สถานีลำปาง ในข้อหาว่าทรงเป็นหัวหน้าคิด ล้มล้างรัฐบาลในขณะนั้น ปรากฏว่าข้าราชการ ทั้งทหารและพลเรือนของจังหวัดเชียงใหม่ ถูก สอบสวน และหลายท่านรวมทั้งข้าหลวงประจำ จังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ถูกย้ายไปอยู่จังหวัด ซึ่งเล็กกว่าเป็นการลงโทษด้วย หลวงอายุรภิกิจโกศล ได้ถูกตำรวจสันติบาลสอบสวนหลายครั้ง เพื่อให้ เป็นพยานฝ่ายโจทก์ว่าได้เห็นเสด็จในกรมพบกับ ผู้นำฝ่ายทหารและพลเรือน ซึ่งถูกกล่าวหาว่า พยายามล้มรัฐบาล แต่หลวงอายุรภิกิจโกศลได้ ปฏิเสธว่าไม่เห็นเสด็จในกรมทรงมีพฤติกรรมดัง กล่าว บางครั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจมาสอบสวนที่บ้าน และได้ถามว่าท่านไม่เป็นห่วงลูกเล็ก ๆ และภรรยา บ้างหรือ หากจะต้องถูกจับเป็นจำเลยไปด้วย ซึ่ง

เหตุการณ์ต่าง ๆ นี้เป็นเรื่องที่ทำให้ท่านผู้หญิงมี ความทุกข์ในระหว่างนั้นมากพอควร แต่เนื่องจาก ท่านเป็นผู้มีจิตใจมั่นคง จึงเป็นกำลังใจให้แก่สามี ของท่านให้ยึดมั่นในความถูกต้องและแม้จะต้องถูก ซักถามในศาลทหารก็สามารถให้การในสิ่งที่ท่าน พบเห็นตามความเป็นจริง ผลกระทบจากเหตุการณ์ ครั้งนั้น คือ ท่านผู้หญิงได้เป็นโยมอุปัฏฐาก ในการบวชสามเณรของท่านโดยมีสมเด็จพระสังฆราช วัดเบญจมบพิตร ซึ่งหลวงอายุรภิกิจโกศลเคยเป็น ลูกศิษย์เมื่อเรียนโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร ตั้งแต่ครั้งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ รัชกาลที่ ๖ เป็นพระมหาปลัด ขณะที่บวช นั้นสมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงสมณศักดิ์เป็น พระธรรมโกศาจารย์ และได้เป็นพระอุปัชฌาย์- จารย์ การบวชครั้งนี้เป็นการถือตามธรรมเนียม ไทยที่จะต้องบวชเมื่อชีวิตผ่านภาวะวิกฤตไปแล้ว

ผลกระทบจากเหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้สามี ของท่านผู้หญิงมีอุปสรรคทางราชการ กล่าวคือ กรมสาธารณสุขกำลังจะตั้งหน่วยงานระดับกอง ที่ควบคุมงานด้านโรคไข้จับสั่น หรือที่เรียกตอน

นางอายุรภิกิจโกศลกับสามีที่กรุงเทพฯ

หลังว่าโรคมาระเลีย และจะให้หลวงอายุรภิโกศล มาเป็นหัวหน้าหน่วยงานนี้เป็นคนแรก จึงไม่ได้รับ ตำแหน่งใหม่นี้ในระยะเวลาที่คาดหมายไว้ จนกระทั่งหลังจากหลวงอายุรภิโกศลไปช่วยราชการ สนามในสงครามเรียกร้องดินแดนคืนจากประเทศ ฝรั่งเศส พ.ศ. ๒๔๘๓ จึงได้รับคำสั่งให้ย้าย มาเป็นหัวหน้าแผนกควบคุมโรคไข้จับสั่น และได้ปรับเปลี่ยนเป็นกองควบคุมโรคไข้จับสั่นภายหลัง ท่านผู้หญิงซึ่งดูแลครอบครัวที่เชียงใหม่ตลอด สงครามอินโดจีนในขณะที่สามีไปราชการสนาม จึงได้ย้ายกลับมาอยู่กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ โดยในระยะแรก ท่านและสามีได้พักที่บ้านเจ้าคุณ เทพผล และต่อมาจึงขยับขยายไปเข้าบ้านของคุณหญิงแจ้ว จตุรงค์สงครามที่ถนนลาดหญ้า ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองระยะหนึ่ง จนกระทั่งปลูกบ้านของท่านที่ถนนประชาธิปไตย ซึ่งอยู่ ระหว่างวงเวียนใหญ่กับสี่แยกบ้านแขกเสร็จ จึงได้ ย้ายจากบ้านเช่าไปอยู่บ้านหลังนี้ ซึ่งนับว่าเป็น บ้านของท่านหลังแรกที่เป็นเจ้าของ ต่อมาท่านได้ ไปปลูกบ้านอีกหลังที่ที่ดินที่ถนนลาดหญ้าเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ และได้อยู่ที่บ้านหลังนี้ตลอดมา

งานสาธารณกุศล

งานด้านสาธารณกุศลและสังคมสงเคราะห์ ซึ่งท่านผู้หญิงได้เริ่มกระทำตั้งแต่ท่านใช้ชีวิตอยู่ที่ จังหวัดเชียงใหม่ ในฐานะอดีตพยาบาลของสภา กษัตริย์และภรรยาข้าราชการผู้หนึ่ง เรื่องที่ท่าน ภูมิใจมาก คือช่วยให้สามีของท่านหาผู้บริจาคเงิน ร่วมกันงบประมาณจัดสร้างสถานีอนามัยครบทุก อำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นจังหวัดแรก ที่มีสถานีอนามัยครบทุกอำเภอในขณะนั้น ท่าน ได้ทำงานสังคมต่อมาด้วยความมุ่งมั่นและขยาย ขอบเขตกิจกรรมต่าง ๆ นับแต่ท่านย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้นมาเป็น

ท่านผู้หญิงอยู่กับสามีในชุดข้าราชการ

เวลา ๒๕ ปี จนกระทั่งสามีของท่านเสียชีวิต ในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ กิจกรรมที่ท่านผู้หญิงปฏิบัติ หน้านั้นเป็นเรื่องของภรรยาข้าราชการของกระทรวงสาธารณสุขสนับสนุนงานของสามีส่วนหนึ่ง ด้านอื่นเป็นเรื่องอาสาภาค ศาสตร์เด็ก ๆ และ งานสาธารณสุขสงเคราะห์หลายด้าน เมื่อหลวงอายุร-ภิโกศลถึงแก่กรรม ซึ่งเป็นระยะเวลาที่บุตรธิดาของ ท่านมีครอบครัวและต่างรับราชการตั้งหลักฐาน เรียบร้อย ท่านผู้หญิงก็ใช้เวลาในกิจการสาธารณ-ประโยชน์ และสาธารณกุศลอย่างเต็มที่ตลอด ระยะเวลาอีก ๒๘ ปี ท่านได้เริ่มผ่อนคลาย ภารกิจของท่านในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ เมื่อครบวาระ การเป็นผู้พิพากษาสมทบศาลคดีเด็กและเยาวชน กลาง ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรง ตำแหน่งนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ วาระละ ๒ ปี ตลอดมาเป็นเวลา ๓๐ ปี

ท่านผู้หญิงมีบุตรธิดา ๒ คน คือ ศาสตรา-

จารย์ นายแพทย์ ดร.ณัฐ ภมรประวัติ สมรสกับรองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงเยาวลักษณ์ โมกชะเวส มีหลานคือ นางสาวสุภาทิพ ภมรประวัติ เอเมอร์ และรองศาสตราจารย์อโณทัย ภมรประวัติ สมรสกับนายแพทย์สุชาติ เจตนาเสน และมีหลานคือนายสุภัทท์ นายทวีโชติ (ถึงแก่กรรม) และนางสาวกันยิกา เจตนาเสน

การดำรงชีวิตของท่านและครอบครัวเป็นชีวิตที่เรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อโดยตลอด แต่ท่านผู้หญิงเข้าใจและยึดถือพิธีการที่มีธรรมเนียมและเหมาะสมต่อกาลเทศะ ท่านพอใจที่จะร่วมในการกุศล โดยสละกำลังความคิด กำลังกายเข้าสนับสนุน และมอบทรัพย์เท่าที่ท่านจะสามารถร่วมบริจาคได้อย่างต่อเนื่องและโดยที่ไม่คำนึงถึงว่าท่านจะได้รับความรับรู้ในสิ่งที่ท่านปฏิบัติหรือไม่ ท่านได้ใช้ชีวิตในฐานะภรรยาของข้าราชการอย่างมีศักดิ์ศรี ท่านสนับสนุนให้สามีของท่านซึ่งเป็นแพทย์ใช้ชีวิตราชการอย่างเต็มที่ และแม้ท่านเริ่มชีวิตครอบครัวโดยไม่มีทรัพย์สินมรดกใด ๆ แต่ก็มิได้คัดค้านเมื่อหลวงอายุรภิโสศลตัดสินใจไม่เปิดคลินิกรักษาพยาบาลเพื่อหารายได้พิเศษ แต่พอใจที่จะนำกลองจูลทัศน์ และกระจกป้ายโลหิตที่เจาะจากผู้ป่วยโรคไขข้อสันจำนวนมากมายมาศึกษาที่บ้าน เมื่อบุตรชายของท่านซึ่งสำเร็จแพทย์สมัครงิที่จะเป็นอาจารย์ทางพยาธิวิทยา เพราะมีความประทับใจในความเป็นครูและนักวิชาการของศาสตราจารย์เฉลิม พรหมมาส ศาสตราจารย์พยาธิวิทยาคนไทยคนแรก ซึ่งต่อมาได้รับตำแหน่งเป็นอธิบดีกรมมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ท่านผู้นี้เป็นเพื่อนนักเรียนชั้นเดียวกับสามีของท่านที่โรงเรียนราชแพทยาลัย ท่านก็ไม่คัดค้าน เมื่อบุตรชายกลับจากศึกษาต่อในต่างประเทศโดยทุนรัฐบาล และต้องการทำงานวิชาการเต็มที่โดยไม่ทำคลินิก

รักษานอกเวลาราชการ ท่านก็เข้าใจและให้ความสนับสนุน งานพยาธิวิทยาเป็นสาขาวิชาที่วงการแพทย์ไทยเห็นว่าแม้จะมีความสำคัญในการรักษาผู้ป่วย แต่พยาธิแพทย์ไม่ได้รับผลตอบแทนในการปฏิบัติวิชาชีพเท่าเทียมแพทย์เฉพาะทางสาขาอื่นๆ จึงไม่มีผู้สนใจที่จะเป็นแพทย์เฉพาะทางด้านนี้มากนัก ท่านผู้หญิงได้ช่วยจัดหาบ้านอยู่อาศัย ให้ทุนทรัพย์ช่วยสร้างบ้านเช่าเพื่อหารายได้เพิ่มเติมในที่ดินของสะโง้และที่ดินที่ท่านมอบให้ที่ถนนสุขุมวิท เพราะท่านทราบถึงความจำกัดของเงินเดือนข้าราชการเป็นอย่างดี เมื่อธิดาของท่านสำเร็จการศึกษาวิชาเภสัชศาสตร์และได้รับทุนไปศึกษาต่อด้านโภชนศาสตร์ ณ สหรัฐอเมริกา หลังกลับจากต่างประเทศ ต้องการเป็นอาจารย์ในคณะสาธารณสุขศาสตร์ในสาขางานโภชนศาสตร์สาธารณสุข อันมีผลต่องานส่งเสริมภาวะโภชนาการของประชาชน และปรารถนาจะใช้ชีวิตการเป็นอาจารย์อย่างเต็มที่โดยไม่ทำธุรกิจร้านยาหรือควบคุมร้านยา ท่านก็เข้าใจและสนับสนุนเช่นเดียวกัน

สงธิดา (ยืนที่สองจากขวา) ไปศึกษาต่อที่สหรัฐ ฯ พ.ศ. ๒๔๘๗ สุภาพสตรีที่ยืนกลางคือมิสซิสลัฟว์ (Mrs.Love ภรรยาของไพรเฟสเซอร์ลัฟว์จากมหาวิทยาลัยคอร์เนล) ที่มาสอนภาษา ฯ ให้อโณทัยก่อนเดินทางไปอเมริกา

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานน้ำสังข์เมื่ออายุครบ ๗๒ ปี

หลักการที่ท่านใช้สำหรับชีวิตครอบครัว ได้นำมาใช้ในกิจการส่วนรวมหรือกิจกรรมสาธารณะที่ท่านเข้าไปร่วมด้วย งานของมูลนิธิหรือสมาคมจะต้องดำเนินไปโดยมีศักดิ์ศรีสมควรแก่กาลเทศะ แต่จะต้องไม่ฟุ่มเฟือยเพื่อให้หารายได้เข้าสู่องค์กรมากที่สุด เรื่องการเงิน ต้องมีความถูกต้อง ตรวจสอบได้ ท่านยึดหลักความยุติธรรมและความถูกต้องของส่วนรวมอย่างแน่นแฟ้น แม้ในเรื่องของครอบครัวท่านอาจจะลดหย่อนไปบ้าง ท่านยึดมั่นในความกตัญญูและต่อสู้เพื่อหลักการ เช่นเมื่อครั้งคุณอาของท่าน(พ.ต.อ.พระยาเทพผล) ได้รับเคราะห์กรรมเพราะบ้านถูกลูกระเบิดจากเครื่องบินสัมพันธมิตร บุตรชายและบุตรสาวเสียชีวิต ตอนท้ายสงครามโลกครั้งที่สอง และตัวท่านป่วยตาเป็นต้อกระจกทำผ่าตัดไม่สำเร็จจึงเสียดายตาทั้ง ๒ ข้าง ถูกฟ้องโดยญาติฝ่ายคุณหญิงเรียกร้องทรัพย์สินซึ่งอ้างว่าได้นำมาฝากไว้ ท่านผู้หญิงได้ช่วยดำเนินการต่อสู้คดีจนถึงชั้นตกลงกันได้ในศาล และเมื่อเจ้าคุณเทพผลถึงแก่กรรม ท่านก็ได้ช่วยพิทักษ์สิทธิในทรัพย์สินมรดกของหลานสาวของเจ้าคุณเทพผลจนเรียบร้อยด้วยความชอบธรรม

เรื่องของความจงรักภักดีต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ

เป็นเรื่องที่ท่านอบรมสั่งสอนลูกหลานให้มีความมั่นคงแน่วแน่ในเรื่องนี้ตลอดมา หลักการที่ท่านถือว่ามีค่าสำคัญก็คือ การที่ครอบครัวของท่านต้องยึดมั่นตามรอยพระยุคลบาทที่จะพยายามทำสิ่งที่ดี สิ่งที่ถูกต้อง สิ่งที่ตั้งงาม สิ่งที่เป็นประโยชน์กับส่วนรวมหรือเป็นประโยชน์กับผู้ที่ด้อยโอกาสกระทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม ท่านถือว่าครอบครัวของท่านเป็นครอบครัวเล็ก ๆ ของข้าราชการที่ไม่มีอำนาจหรืออิทธิพลใด ๆ แต่ควรประพฤติปฏิบัติสิ่งเหล่านี้แม้ในขอบเขตจำกัด ท่านสอนให้นึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของล้านเกล้า ล้นกระหม่อมเป็นหลักในการคิด และปฏิบัติในสิ่งที่ควรปฏิบัติทั้งหลาย ไม่ว่าจะยากเย็นเพียงใด และไม่ว่าพระองค์จะทรงทราบหรือไม่ ในโอกาสที่สมควรและพึงปฏิบัติได้ ไม่ว่าจะในวาระใดก็ตาม ต้องเกิดทูลพระบารมีของพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ให้มากที่สุด หลักการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งซึ่งท่านผู้หญิงได้ปฏิบัติอย่างยั่งยืนตลอดชีวิตของท่าน และโอกาสที่ท่านมีความปีติอย่างยิ่งคือการที่ได้เข้าเฝ้ารับพระราชทานพรและน้ำสังข์ในโอกาสที่มีอายุครบ ๗๒ ปี ๘๐ ปี และ ๘๕ ปี จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ

ท่านผู้หญิงยุภา อายุรภกิจโกศล

เจ้าลูกถึงถิ่นวิภาห์

ท่านผู้หญิงยุภา เป็นภรรยาสุดที่รักของ นายแพทย์หลวงอายุรภกิจโกศล (กิม ภมรประวัติ) ผู้เริ่มค้นคว้าเกี่ยวกับโรคมะเร็งเรื้อจนได้ชื่อว่าเป็น "บิดาแห่งมาลาเรีย" เกียรติประวัติของท่านได้รับการจารึกทั้งในวงการแพทย์ บ้านเราและองค์การอนามัยโลก ท่านทั้งสองมีบุตรสองคน คือ ศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ ภมรประวัติ ปัจจุบันเป็นอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และ รองศาสตราจารย์อโณทัย (ภมรประวัติ) เจตนาแสน หัวหน้าภาคโภชนาการของ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ด้วยวัย 83 ของท่านผู้หญิงในวันนี้กับกาลเวลาที่ย้อนกลับไปที่เมื่อ 83 ปีที่แล้ว วันที่ 28 มกราคม 2469 วันที่ น.ส.ยุภา ทะมะจุทา พยาบาลสาววัย 26 ปี จากโรงพยาบาลจุฬาฯ บุตรสาวของ ขุนคลองลาดนคราร และนางลาดนคราร (เฟื่อง เหมะจุทา) ชาวจังหวัดราชบุรี ได้เข้าพิธีมงคลสมรสกับ นายร้อยเอกขุนอายุรภกิจโกศล นายทหารเสนารักษ์ วัย 31 ปี บุตรชายคนโตของ นายพื่อน และ นางเหรียญภมรประวัติ ชาวสวนจังหวัดนครนทบุรี โดยมี นายพทโท พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ ทรงเป็นผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ 4 จังหวัดราชบุรี และเป็นผู้บังคับบัญชาของฝ่ายชาย ร่วมกันเป็นเจ้าภาพกับ พ.ต.อ.พิเชษฐ พระยาเทพมุลภาค ทะมะจุทา ซึ่งมีศักดิ์เป็นอา

ถ่ายกับสามีและบุตร ที่เชียงใหม่

ของฝ่ายหญิง

“คุณพ่อคิดฉันเสียตั้งแต่ฉันยังเด็ก ๆ คุณอาจึงเป็นเจ้าภาพให้ พิธีแต่งงานจัดขึ้นที่วังของพระองค์ทศฯ อยู่แถวถนนราชดำเนิน ม.ล.เลื่อม หม่อมของพระองค์ทศฯ เป็นคนดีซื่อตรง-งานให้คิดฉันได้ถึงสามชุด เป็นชุดไทยตัดจากผ้ายกทอง สมัยก่อนมีเงิน 20 บาท ตัวเสื้อเป็นผ้าแพรเลื่อมมีลูกไม้ทอง ๆ ปักรอบ ๆ ส่วนคุณหลวงแต่งชุดนายทหารสีขาวขร้อยเอก”

ท่านผู้หญิงเล่าว่า สมเด็จพระบูรพา (สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ทรงเป็นผู้เจิมหน้าให้ มี เจ้าพิธีบริพัตรสุขุมพันธ์ อุปนายกผู้อำนวยการสภาฯ และเจ้าหน้าอีกหลายพระองค์รวมทั้งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ มาร่วมเป็นเกียรติในงาน

“แขกที่มาในงานเยอะค่ะ ประมาณสองร้อยกว่าคนได้ นิ่งหมอบรดน้ำจนเมื่อยแหละค่ะ ของขวัญที่ได้ก็เยอะเงินชวาก็มีค่ะ ของชำร่วยแจกแขกเป็นอินธนูติดดาวสามเม็ดแล้วมีดอกไม้ออมอยู่ข้างบน เป็นฝีมือของ ม.ล.เลื่อม ส่วนคุณแม่ของ ม.ล.เลื่อมคือท่านผู้หญิงเดือนเป็นคนแต่งหน้าทาแป้งให้คิดฉัน ก่อนจะทำทาทั้งเสกทั้งเป่าใหญ่เลยนะค่ะ (หัวเราะ)

....แต่เสร์จก็มีพิธีส่งตัวที่บ้านของคุณอาคิดฉัน มีการให้ศีลให้พรตามประเพณี คิดฉันยังจำรับสั่งของพระองค์ทศฯได้เลยว่า ท่านรับสั่งว่า “แหม.....พยายาลดี ๆ ละก็ หมออาไปหมด” แล้ว

ก็ทรงพระสรวลเอ๊ก ๆ หัวเราะชอบใจ ทั้งพระองค์ทศฯและหม่อมเลื่อม เป็นผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่เราทั้งสองเสมือนหนึ่งพ่อแม่จะพึงให้กับลูก ท่านรักและเมตตาเรามาก”

ท่านผู้หญิงเล่าว่า สาเหตุที่ได้แต่งงานกับคุณหลวง เพราะ ม.ล.เลื่อมทรงเป็นแม่สื่อชักนำให้ ตอนนั้น ม.ล.เลื่อม มาเจ็บอยู่ที่โรงพยาบาลและท่านผู้หญิงเป็นผู้ดูแลพยาบาลจนหม่อมท่านเอ็นดูรักใคร่ และอยากให้แต่งงานกับคุณหลวง ซึ่งตามเสด็จพระองค์ทศฯ มาเยี่ยมหม่อมท่าน

“คนเรานี้แปลกนะค่ะ มีคนมาชอบคิดฉันหลายคน แต่คิดฉันไม่เคยนึกชอบใคร แต่พอมาเจอคุณหลวงไม่ทราบทำไมถึงชอบท่านได้ไม่ทราบ แต่สมัยก่อนคุณหลวงท่านหล่อมมากนะค่ะ (หัวเราะ) รู้จักก็ประมาณปีหนึ่งถึงได้แต่งงานกัน ก่อนแต่งงานจะไม่เคยเลยที่จะได้ไปเที่ยวไหนสองต่อสอง พูดก็แทบจะไม่ได้พูดกันนะค่ะ”

หลังจากที่แต่งงานกันแล้วท่านผู้หญิงต้องลาออกจากกรเป็นพยาบาล เพราะตามกฎหมายก่อนห้ามพยาบาลแต่งงานมีครอบครัว ท่านผู้หญิงจึงออกมาทำหน้าที่เป็นแม่บ้านอย่างเดียว แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ชีวิตคู่ของท่านต้องจบลงหลังจากใช้ชีวิตคู่ร่วมกันได้ 41 ปี คุณหลวงก็ต้องจากไปด้วยโรคแทรกซ้อน หลังจากผ่าตัดเนื้องอกในลำไส้เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2510 คงเหลือไว้แต่อดีตที่หอมหวาน แม้จะเนิ่นนานแต่ท่านผู้หญิงก็ไม่เคยลืม

“เพราะท่านเป็นสามีที่ดีของภรรยา เป็นพ่อที่ดีของคุณ คุณงามความดีของท่านยังคงอยู่ในจิตใจของคุณฉันตลอดไป”

แม้วันวิวาห์จะผ่านไปแล้วยัง 83 ปี แต่ท่านผู้หญิงยังรำลึกถึงด้วยความสุขสดชื่นอย่างแม่นยำยิ่ง

กับครอบครัว :
ชายสุดเลื้อยเหลืองคือ บุตรสาว
ชื่อ อ.อโณทัย เจตนาแสน...
ท่านผู้หญิงและบุตรชาย
ศ.ดร.ณัฐ ภมรประวัติ
กับภรรยา ศ.ม.แพทย์หญิง
เยาวลักษณ์ ภมรประวัติ

ความผูกพันและภักดี

เมื่อครั้งยังรับราชการอยู่ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ท่านผู้หญิงชุกาได้ร่วมอยู่ในคณะพยาบาลที่มีหน้าที่ถวายพระอภิบาลแด่ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาฯ ตลอดชีวิตของท่าน จึงมีความผูกพันและจงรักภักดีต่อ "สมเด็จพระหญิง" เป็นที่ยิ่ง

กับพระรูป สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลย-
เดชวิกรม พระบรมราชชนก ที่อาคาร
สำนักงานมหาวิทยาลัยมหิดล เชียงสะพาน
พระปิ่นเกล้า บางยี่ขัน

ท่านผู้หญิงภูภานำบุตรชาย สะไก้และหลาน
สาวเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระศรีนครินทราบรม-
ราชชนนี เมื่อครั้งประทับที่เมืองโลซานน์

พระกรุณาธิคุณ

ร่วมอยู่ในคณะกรรมการสมาคมพยาบาลฯ เฝ้าองค์อุปถัมภ์ภกของสมาคมฯ ที่วังสระปทุม

เมื่อมีอายุครบ ๘๐ ปี ต้นปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
ดอกไม้ จากหลายพระองค์ เป็นที่ปลื้มปีติยิ่งแก่ (คุณหญิงยุภา) ท่านผู้หญิงยุภา
และร่วมถ่ายภาพกับท่านผู้หญิงรสลิน คัคณางค์ ผู้ที่เคารพรักท่านหนึ่งและมิตรสหายอื่น ๆ

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำสังข์เมื่ออายุครบ ๘๐ ปี

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ยุภา อายุรภิจโกศล ป.ม.,ท.จ. มีอายุครบ ๘๐ ปีบริบูรณ์ เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๒๘ ได้รู้สึกสำนึกด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมว่า ตลอดระยะเวลาที่มีชีวิตอยู่ด้วยความสุขทั้งกายและใจตราบจนเท่าทุกวันนี้ ก็เนื่องจากข้าพระพุทธเจ้าและครอบครัวได้อาศัยอยู่ใต้ร่มพระบรมโพธิสมภาร ดลบันดาลให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขแก่บรรดาข้าพระพุทธเจ้าถ้วนหน้า นอกจากนี้แล้วยังได้รับพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณจากใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททั้งสองพระองค์มิได้ขาด ข้าพระพุทธเจ้าคิดด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมอยู่เสมอว่าจะต้องรับใช้สนองพระเดชพระคุณตราบจนชีวิตจะหาไม่ แต่โดยที่ข้าพระพุทธเจ้ามีความจงรักภักดีเป็นที่ตั้ง จึงใคร่ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสทูลเกล้าฯ ถวายเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน) โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย ทั้งนี้การจะควรประการใดสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ยุภา อายุรภิจโกศล

Lausanne

ວັນທີ ໑໗ ເມສາ ໑໙໐໖

ແມ່ຍຸມາ,

ຂໍນຳອອກບັດສາມຊົ່ວໂຕນັ້ນມາ ສົ່ງເຮົາດື່ມ

ແມ່ຍຸມາ ແຂ. ໑໔ ບໍລິສັດ ລວມສ່ວນຊົ່ວ ມາຍ ຊົ່ວ 112:

ສົ່ງມາ ກູ້ກັບ ກູ້ກວ່າ ມາ ມາ ສົ່ງ.

ອີກຄັ້ງ

ວິໄນ

19 Avant Poste

Lausanne

ວັນທີ ໑໘ ເມສາ ໑໙໐໖

ອຸນຫະລັດ ຍຸມາ,

ຂໍນຳອອກອຸນຫະລັດ 112: ຈາກ

ສົ່ງ ມາ ມາ 112: 112: ລວມສ່ວນຊົ່ວ

ມາ ຫຼື ສົ່ງ ອຸນຫະລັດ 112:

ອຸນ ຫຼື ອຸນ

ວິໄນ

นำเสด็จสมเด็จพระเจ้าฟ้าเพชรรัตน ฯ ทอดพระเนตรห้องปฐมพยาบาลในงานกาชาด
ต้นปี ๒๕๑๕ บนเวทีสวนอัมพร

ในด้านวิชาชีพ ท่านผู้หญิงเป็นผู้ที่ยึดมั่น
การเพิ่มพูนความสามารถทางวิชาชีพเป็นอย่างมาก
สิ่งที่ท่านภูมิใจและอยู่ในความทรงจำของ
ท่านตลอดมาก็คือการได้รับตำแหน่งเป็นหัวหน้า
หอผู้ป่วยตั้งแต่อายุยังไม่ถึง ๒๐ ปี ได้รับคัดเลือก
จากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ให้อยู่ในคณะพยาบาล
ที่มีหน้าที่ถวายพระอภิบาลแด่สมเด็จพระเจ้า
ภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภา
พัฒน์วงศ์ ในเวลาที่ทรงมีพระสุติกาล ท่านให้
ความสนใจพิเศษในการฝึกอบรมอาสาสมัคร
ในฐานะหัวหน้าแผนกอาสาสมัครสงเคราะห์ของ
กองอาสาสมัคร สภากาชาดไทย เพื่อให้อาสา
สมัครเพิ่มความสามารถในการประกอบภารกิจ
ต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการช่วยเหลือดูแลทหาร
ตำรวจและพลเรือนที่ได้รับบาดเจ็บจากการสู้รบ
กับผู้ก่อการร้าย ซึ่งเป็นงานที่ท่านผู้หญิงได้รับ
พระราชเสาวนีย์จากสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระ
บรมราชินีนาถให้ดำเนินการที่โรงพยาบาลพระ
มงกุฎเกล้า เพื่อสนับสนุนพยาบาลประจำการ
ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นต้นมา

เฝ้าห้องปฐมพยาบาลซึ่งแสดงกิจกรรมของ
กองอาสาสมัคร

ท่านผู้หญิงสนใจที่จะช่วยให้บุคคลต่าง ๆ ที่มีศักยภาพที่จะทำงานสังคมสงเคราะห์หรืองานสาธารณะ ได้มีโอกาสที่จะใช้ความสามารถ ใช้พลังความคิด ใช้เวลา และร่วมบริจาคทุนทรัพย์ เพื่อสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม ท่านจะมีความยินดีอย่างยิ่งเมื่อสิ่งที่คุณคนที่ท่านแนะนำหรือสนับสนุนหรือจัดให้ได้พบและรู้จักกับบุคคลอื่นที่อยู่ในฐานะที่จะสนับสนุนได้ดีกว่าท่าน ได้ทำสำเร็จและได้รับความชื่นชมยกย่องหรืออาจถึงระดับที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือสิ่งที่เกิดจากความดีที่ได้ปฏิบัติทั้งนี้ด้วยความชื่นชมและจริงใจ

ท่านผู้หญิงยุภา อายุรภิโกศล มีความเข้าใจในปัญหาละเอียดอ่อนของการปฏิบัติราชการของสามีของท่านและของบุตรธิดาของท่านที่จะส่งเสริมความสุจริต ยุติธรรม และความชอบธรรม โดยมีเหตุการณ์ซึ่งอาจจะยกเป็นตัวอย่างหลายเรื่อง เรื่องหนึ่งคือการที่คณะพยาบาลศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหิดลได้เสนอชื่อท่านให้รับปริญญาพยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ซึ่งแม้ท่านจะรู้สึกว่าคุณสมบัติเข้าเกณฑ์การพิจารณาตามระเบียบของมหาวิทยาลัยทุกประการ และหากท่านจะได้รับพระราชทานปริญญาดังกล่าว

ท่านก็คงจะมีความยินดีเป็นพิเศษ เพราะสามีของท่าน คือ หลวงอายุรภิโกศลก็เคยได้รับปริญญาแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยแห่งนี้มาแล้วเมื่อยี่สิบปีก่อน ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการด้านโรคไข้มาเลเรียและเป็นผู้บุกเบิกงาน ควบคุมและกำจัดกวาดล้างโรคนี้ แต่ขณะนั้นบุตรชายของท่านดำรงตำแหน่งอธิการบดีของมหาวิทยาลัย และจะต้องเป็นประธานการกลั่นกรอง และเป็นผู้นำเสนอสภามหาวิทยาลัย ท่านเห็นว่าเป็นเรื่องที่อาจเป็นที่ครหาแก่อธิการบดี ท่านจึงได้ขออนตัวไม่รับการพิจารณา ซึ่งเรื่องนี้ก็อาจมองในทัศนะต่าง ๆ และในด้านค่านิยมของคนไทยในยุคปัจจุบันเกี่ยวกับปริญญากิตติมศักดิ์ ซึ่งมีหลายคนที่ไม่เห็นด้วยและบอกว่าท่านไม่ควรจะถอนชื่อจากการพิจารณา อย่างไรก็ตาม สิ่งดีงามที่ท่านผู้หญิงได้ประพฤติปฏิบัติ คงเป็นอาณิสย์ที่ส่งเสริมให้ท่านผู้หญิงได้รับพระราชทานปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จากมหาวิทยาลัยรามคำแหงในระยะเวลาใกล้ ๆ กันนั่นเอง และท่านก็ไม่เคยเพิ่มภักดิ์ดอกเตอร์นำหน้าชื่อของท่านในเวลาต่อมาแม้แต่ครั้งเดียว

ท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล ได้มีโอกาสไปต่างประเทศหลายครั้ง ครั้งแรกไปประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยร่วมทางไปกับบุตรชายและบุตรสะใภ้ซึ่งบุตรชายได้รับเชิญจากแพทยสมาคมญี่ปุ่นให้ไปบรรยายในการประชุมที่นครโอซาก้า หลังจากนั้นท่านได้ร่วมเดินทางเมื่อบุตรชายไปประชุมต่างประเทศอีก เช่น ที่ยุโรป ๒ ครั้ง และครั้งหนึ่งได้เช่ารถยนต์ขับเที่ยวในประเทศออสเตรเลีย เยอรมันตะวันตก และสวิตเซอร์แลนด์ ครั้งสุดท้ายที่ท่านไปกับครอบครัวบุตรชาย คือ ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ เมื่อไปเที่ยวประเทศอียิปต์ อิสราเอล และกรีซ หลังจากหลานสุภาพิ์ได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตต่อมามีท่านเปลี่ยนแนวทางไปร่วมเดินทางกับคณะผู้พิพากษาสมทบศาลคดีเด็ก ๆ กลาง และกับองค์กรสาธารณะที่ท่านร่วมเป็นประธานหรือเป็นกรรมการไปร่วมประชุมหรือเยี่ยมชมกิจการในยุโรป จีน เกาหลีใต้ เกาหลีเหนือ เป็นต้น ครั้งที่ท่านเดินทางโดยมีความพอใจอย่างมาก คือ การเดินทางทัศนศึกษาในยุโรปพร้อมกับคณะผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งมีท่านอธิบดีศาลเด็ก ม.ร.ว.อดุลกิติ์ กิติยากร เป็นหัวหน้าคณะและท่านได้พาหลานชายสองคนไปทัศนศึกษาด้วย

ไปญี่ปุ่นครั้งแรกและสนทนากับแขก

กับกลุ่มคณะผู้พิพากษาสมทบที่ยุโรป

ท่านผู้หญิงยุภา กับ หลานชาย สุภัทธ์ (เอ๋) ทวีโชติ (ไอ้) เจตนาเสน

และกับ หลานสาว สุธาทิพ ภมรประวัติ (ไก่) ชูดเข้าเฝ้า ฯ เต็มยศ (สายสะพายประภามารณ์ช้างเผือก)

ท่านผู้หญิงยุภา อายุรภิษโกศล ได้ใช้ชีวิตตามแบบที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า “living a full life” และโดยมีสุขภาพสมบูรณ์จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๕ ท่านจึงเริ่มมีอาการชราภาพ บุตรธิดาจึงได้ขอให้ลดกิจกรรมที่กระทำในด้านต่าง ๆ และพักผ่อนอยู่กับบ้านให้มากขึ้น ซึ่งท่านก็ปฏิบัติตามอย่างไม่สู้เต็มใจนัก เนื่องจากท่านยังมีพลังด้านสติปัญญา กอปรด้วยประสบการณ์ความรู้ที่สามารถทำประโยชน์ได้ แต่เนื่องจากภาวะสูงอายุ ในตอนท้าย ท่านมีอาการโรคหัวใจ เนื่องจากหลอดเลือดตีบตัน ท่านได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลกรุงเทพ โดยมีศาสตราจารย์นายแพทย์สมชาติ โลจายะเป็นผู้ดูแล และท่านได้พยายามรักษาสุขภาพโดยปฏิบัติตามคำสั่งของแพทย์เป็นอย่างดี

ตลอดปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ท่านเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลกรุงเทพหลายครั้ง จนกระทั่งถึงแก่อนิจกรรมโดยสงบ เมื่อวันที่เสาร์ที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๗ เวลา ๙.๔๐ น. ก่อนที่ท่านจะมีอายุครบ ๙๐ ปีในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘

กับบุตรชาย-สะไก้ เมื่อบุตรชายได้เป็น
นักวิทยาศาสตร์ดีเด่นประจำปี ๒๕๓๖

ท่านผู้หญิงอยู่กับธิดาคนเดียว รศ.อโณทัย
เจตนาเสน และหลานสาว กันยิกา (แจ่ม)
เจตนาเสน ที่วัดเบญจมบพิตร ถ่ายภาพร่วม
กับสมเด็จพระพุทธชินวงศ์

ชีวิตเปี่ยมสุข

หลานแจ่ม (กันยิกา เจตนาเสน) รำอวยพร
งานคุณลุงณัฐครบ ๕ รอบ และภาพหมู่รวม
ลูกหลาน

กับกลุ่มหลานสาวที่รักสนิทยิ่ง จากซ้ายแถว
หน้า อูษา บุญประภัสสร ศรีเทพ กุสุมา
และชวาสุด หลานเมตตา

เข้าเฝ้าในวันเฉลิมพระชนมพรรษา
กับบุตรและธิดา

เข้าเฝ้า ฯ ในวโรกาสต่าง ๆ

งานวันเฉลิม ฯ ที่ทำเนียบรัฐบาล
ถ่ายร่วมกับมิตรสหายที่คุ้นเคย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ๗

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ ท่านผู้หญิงยุภา อายุรภักโกลล ได้รับพระราชทาน และเข็มช่วยราชการที่ได้รับจากหน่วยราชการต่าง ๆ

- พ.ศ. ๒๔๖๘ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ พระราชทานเข็มพระนามาภิไธยของลงยามิมหามงกุฏ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ (เข็มราม ร.) เนื่องในโอกาสที่ได้ถวายการพยาบาลในการประสูติ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัฒนาดี
- พ.ศ. ๒๔๙๘ เหรียญช่วยราชการเขตภายใน (ได้รับบัตรผ่านศึกษาชั้น ๓)
- พ.ศ. ๒๕๐๓ เข็มผู้อุปการกิตติมศักดิ์จากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
- พ.ศ. ๒๕๐๔ เหรียญกาชาดสมนาคุณชั้น ๓
เครื่องราชอิสริยาภรณ์เบญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ม.)
- พ.ศ. ๒๕๐๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จตุตถจุลจอมเกล้า
เหรียญกาชาดสมนาคุณชั้นที่ ๒
เครื่องราชอิสริยาภรณ์จตุตถาภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)
- พ.ศ. ๒๕๑๑ เหรียญกาชาดสมนาคุณชั้นที่ ๑
- พ.ศ. ๒๕๑๒ เครื่องราชอิสริยาภรณ์จตุตถาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.)
- พ.ศ. ๒๕๑๔ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตรีตราภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. ๒๕๑๘ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตติยจุลจอมเกล้า
เข็มช่วยราชการกระทรวงสาธารณสุข ทอกลงยา
เข็มช่วยราชการโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
- พ.ศ. ๒๕๑๙ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตรีตราภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)
- พ.ศ. ๒๕๒๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตติยจุลจอมเกล้า
เหรียญพิทักษ์เสรีชน
เข็ม พ.ร.ประดับเพชร พระนามย่อสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนฯ
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
เหรียญกาชาดสรรเสริญ
- พ.ศ. ๒๕๓๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตติยจุลจอมเกล้า
วิเศษ (ท.จ.ว.) เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ประถมาภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.) เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๕๓๐

แสดงความยินดี ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย

โดยอนุมัติสภามหาวิทยาลัย ให้ปรีธัญญาบัตรฉบับนี้ไว้แก่

คุณหญิงยุภา อาชุกรกิจโกศล

เพื่อแสดงว่า เป็นผู้ทรงคุณวุฒิสมควรแก่ปรีธัญญา

ปรีธัญญาบัตรกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ณ วันที่ ๑๘ เดือน เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

นายกสภามหาวิทยาลัย

อธิการบดี

คณบดี

ไปสวีตเซอร์แลนด์ กันยายน ๒๕๑๗

ศึกษาดูงานในต่างแดน

ร่วมอยู่ในคณะผู้พิพากษาสมทบ ศาลคดีเด็ก ๆ ที่มี ม.ร.ว.อดุลกิติ์ กิติยากร อธิบดีศาลคดีเด็ก ๆ เป็นหัวหน้าคณะ ไปยุโรปตะวันออก โดยมีหลานชายทั้ง ๒ คนคือ ทวีโชติ กับ สุภัทร์ เจตนาเสน ติดตามไปดูแลคุณยายด้วย

เที่ยวเมืองจีน บนกำแพงเมืองจีนและหน้าพระราชวังหลวง

ร่วมในคณะกรรมการมูลนิธิช่วยเหลือนักเรียน
ที่ขาดแคลน ๖ ไปเลือกนาฏศิลป์จากเกาหลี-
เหนือมาแสดงเพื่อเก็บเงินสมทบมูลนิธิ ๖ เมื่อ

กลางปี ๒๕๒๓ ถ่ายภาพและจับมือกับ รมต.
วัฒนธรรมเกาหลีเหนือ ที่กรุงเปียงยาง

ท่องเที่ยวกับลูกหลาน

เที่ยวกรีซ อิสราเอลและอียิปต์กับบุตรชาย
สะไก้และหลานสาว ใน พ.ศ. ๒๕๒๘
เมื่อหลานสุธาทิพสำเร็จปริญญาตรีทางวิทยา-
ศาสตร์จากมหาวิทยาลัยมหิดล
บนเรือใบที่กำลังล่องทะเลสาบหลังเขื่อน
อัสวาน บุตรชายได้นอนหนุนตักแม่อย่าง
สุขใจ

กิจกรรมสาธารณประโยชน์ ของท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล

จากประวัติชีวิตของท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล ในบทก่อนหน้านี้นี้สะท้อนให้เห็นบทบาทของสุภาพสตรีท่านหนึ่งของสังคมไทย ที่มีเพียงแต่ทำหน้าที่ภรรยาและมารดาในครอบครัวของท่านเองเท่านั้น แต่ได้ก้าวออกมาทำงานด้านสาธารณประโยชน์หรือที่เรียกว่า “สังคมสงเคราะห์” นอกบ้านอย่างมากมาย ปรากฏเป็นเอกสารบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในแฟ้มส่วนตัวของท่านที่น่าสนใจยิ่ง ดึงได้นำมาลงพอเป็นสังเขปในหลายหัวเรื่อง ที่ท่านผู้หญิงยุภาได้เข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตลอดชีวิตของท่าน อาทิ สภากาชาดไทย ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง สมาคมและมูลนิธิต่าง ๆ ฯลฯ

น่าเสียดายที่บทบันทึกนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการทำงานสังคมสงเคราะห์ของท่านผู้หญิงยุภา ในระยะหนึ่งเท่านั้น

ในการนี้ จึงได้รับความกรุณาจากท่านที่เคารพนับถือที่เคยทำงานใกล้ชิดกับท่านผู้หญิงยุภา มากกล่าวถึงอุปนิสัยและความตั้งใจมุ่งมั่นทำงานของท่านที่ศาลคดีเด็ก ๆ และที่กองอาสาภาคคือ

๑) ๖๗ ถนนฯ องคมนตรี หม่อมราชวงศ์อดุลกิติ์ กิติยากร อดีตอธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชน และอดีตรองประธานศาลฎีกา ได้กรุณาพูดถึงความสัมพันธ์ของท่านที่มีต่อท่านผู้หญิงยุภา ว่า

“ผมนับถือท่านเสมือนหนึ่งญาติผู้ใหญ่ ท่านเป็นผู้อาวุโสที่ทำหน้าที่ผู้พิพากษาสมทบอย่างต่อเนื่องมาตลอดไม่เคยหยุด เป็นเวลาร่วม ๓๐ ปี ได้ทำคุณประโยชน์ให้ศาลเด็ก ๆ มาก ไม่ว่าเรื่องอะไร ท่านก็ทำอย่างแข็งขันมาก

“สมัยเมื่อผมเป็นอธิบดี ๆ ท่านผู้หญิงยุภา ก็ยังได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้อยู่ในตำแหน่งต่อ หลายคนที่ไม่เข้าใจ ก็พูดว่า ทำไมยังคงเอาคนอายุมากไว้เป็นผู้พิพากษาสมทบต่อ ผมต้องอธิบายว่า การเป็นผู้พิพากษาสมทบนั้นไม่ได้ดูอายุ แต่ดูที่คุณภาพของผู้ที่จะมาเป็น ในกฎหมายก็ระบุว่าต้องเป็นผู้มีบุตรและทำงานเกี่ยวกับเยาวชนมาไม่ต่ำกว่า ๓ ปี อย่างท่านผู้หญิงยุภา แม้ท่านสูงอายุ แต่ท่านสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างคงเส้นคงวา ท่านทำหน้าที่ได้ทุกอย่างไม่เคยบกพร่อง ทำได้ดีมากด้วย จนบางครั้งผมคิดว่า บางคนยังสู้ท่านไม่ได้ ท่านมีความพร้อมมาก ช่วยเหลือกิจกรรมของศาล ๆ และสถานพินิจอย่างดี ผมเคยฟังท่านให้อวาทเด็กที่ต้องคดีและมีพ่อแม่มานั่งด้วย ท่านก็พูดดีมาก ท่านบอกว่าท่านพูดในฐานะย่า-ยาย ท่านสอนหมดตั้งแต่ผู้ใหญ่จนถึงเด็ก ให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการทำหน้าที่ของแต่ละคน และช่วยกันทำให้ครอบครัวมีความสุข

“ท่านผู้หญิงยุภา ท่านเป็นอาสาภาคและมีความรู้ทางพยาบาล ท่านก็นำอาสาภาคพยาบาลมาช่วยสอนเด็กเป็นชั้น ๆ ให้รู้จักวิธีปฐมพยาบาล เช่น วิธีพันแผล ทำความสะอาดบาดแผล ดูแลสุขภาพตัวเองและสมาชิกในครอบครัว เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยรักษาได้อย่างไร เหล่านี้ก็เป็นความรู้ที่ดีให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ติดตัว เพื่อว่าเขาจะสามารถช่วยตัวเองและช่วยคนอื่นได้ในเวลาจำเป็น

“แม้ท่านจะเป็นผู้สูงอายุ ท่านก็ไม่เคยเป็นภาระของคนอื่น เห็นได้ชัดเจนไปดูงานในต่าง

ม.ร.ว.อดุลกิติ์ กิติยากร (ซ้ายสุด) และท่านผู้หญิงยูภา (ขวาสุด) ในการอัดเทปโทรทัศน์ วันเฉลิมฯ ๕ ธ.ค. ๒๕๒๗ ร่วมร้องเพลง "ราชาเป็นสง่าแห่งแคว้น" รายการถวายพระพรของศาลคดีเด็ก ๆ

ประเทศกับคณะของเรา ท่านก็เอาหลานชาย ๒ คนไปเป็นเพื่อนเพื่อว่าจะได้ช่วยเหลือคุณยายเกรงว่าคุณยายจะเหนื่อย บางวันบอกให้คุณยายพัก ปรากฏว่าท่านไม่หยุด ไปกับพวกเราทุกที่ หม่อมราชวงศ์อดุลกิติ์ กิติยากร เล่าถึงความประทับใจที่ได้ร่วมทำงานกับท่านผู้หญิงยูภาที่กระทรวงยุติธรรม มากกว่า ๑๐ ปี

๒. คุณอินทร คำทิพย์ อดีตเจ้าหน้าที่ระดับหัวหน้าของกองอาสาภาค สภากาชาดไทย ผู้ทำงานที่นี้ ๓๕ ปีจนเกษียณอายุในเดือนกันยายน ๒๕๓๗ หลังการถึงแก่อนิจกรรมของท่านผู้หญิงยูภาเพียงหนึ่งสัปดาห์ กล่าวถึงความประทับใจของตนที่มีต่อท่านผู้หญิงยูภาว่า

"ผมเรียกท่านว่า คุณแม่ เพราะท่านเป็นคนเก่าแก่ของกองอาสาภาคจริง ๆ กองอาสาภาคตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ท่านผู้หญิงยูภาเข้ามาเป็นรุ่นที่ ๓ ใน พ.ศ. ๒๔๘๕ หลังสงครามฯ ใหม่ ๆ สมัยนั้นหม่อมเจ้าหญิงมารยาตกรัถยญาติสกุล ทรงเป็นเลขาธิการสภากาชาดไทย เมื่อท่านผู้หญิงยูภาเข้ามาก็ได้ทำงานช่วยเหลือหลายด้าน ตั้งแต่ไปเยี่ยมและนำของไปช่วยผู้ประสบภัยน้ำท่วม ไฟไหม้ แนะนำสู่ศึกษาแก่ประชาชน

ทั่วไป ตอนสงครามเอเชียบูรพา ท่านก็ออกไปช่วยเหลือทหารบาดเจ็บจากสนามรบชายแดน ท่านทำมากจนได้เหรียญตราหลายชั้น ถึงขั้น "ท่านผู้หญิง" ซึ่งพวกเราที่นี้ดีใจมาก จัดเลี้ยงให้ท่านเป็นงานใหญ่ เพราะเราดีใจจริง ๆ ที่ท่านได้ทำงานเหมาะสมมากจริง ๆ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้า ๆ เพราะท่านผู้หญิงยูภาได้ทำงานมาก สนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาฯ หลายเรื่อง นับแต่ช่วยทหาร อาสาสมัครที่บาดเจ็บจากชายแดนมาอยู่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า จนถึงศูนย์อพยพชาวเขมรที่เขาฉัตร จังหวัดตราด ท่านก็ออกไป ทั้ง ๆ ที่ลำบาก

"ผมเคยเดินทางไปต่างจังหวัดกับท่านผู้หญิงยูภาบ่อย ๆ เพราะเราต้องไปเยี่ยมและไปอบรมอาสาภาคให้จังหวัดต่าง ๆ ครั้งหนึ่ง เราไปสกลนคร ต้องนั่งรถยนต์ผ่านภูพาน ซึ่งในสมัยโน้นยังเป็นเขตอันตราย เราก็มีรถทหารนำ ส่วนรถของเราเป็นรถมิตรภาพชาติติด จริง ๆ แล้วเราไม่กลัวอะไรเลย เพราะเราเป็นกาชาดที่มีหน้าที่ช่วยเหลือทุกคน แต่เพื่อความปลอดภัยและความสบายใจของผู้ใหญ่ เขาก็จัดรถคุ้มครองนำให้ ท่านผู้หญิงยูภาท่านก็ไม่ว่าอะไร และตลอดทาง ผมก็เห็นท่านนั่งเฉย ๆ ไม่แสดงอาการ

ยี่สิบเจ็ดมกราคมอุดมฤกษ์
 เป็นวันเกิดของ "คุณหญิงยุภา
 ท่าน "หัวหน้าแผนกอนามัย
 ท่านอุทิศทำได้ด้วยใจงาม
 ประธานแสดงกิจการงานกาชาด
 ผู้พิพากษาสมทบก็เป็นไป
 ครอบรอบแปดสิบปีดิถีมาศ
 ขออวยชัยให้พรสุนทรอนันต์
 อันทุกขโศกโรครภัยให้คลาดแคล้ว
 ทั้งลาภยศสรรเสริญเจริญบวร
 อายุมั่นขวัญเย็นสดชื่นยิ่ง
 ไทสินทรัพย์ไหลทลาลกมามากมาย

อรุณเบิกแสงทองสาดส่องท้าว
 อายุรภิจโกศล" มงคลนาม
 สงเคราะห์" ผู้เจ็บไข้ทั่วเขตขาม
 ไม่ครันคร้ามระย้อยต่อสิ่งใด
 มิได้ขาดทุกปีนี้โฉน
 ศาลเขาวชนไทยที่เที่ยงธรรม
 กองอาสาภาชาดเฉลิมขวัญ
 ขอทวยเทพเทวัญประทานพร
 จิตผ่องแผ้ววิญญูโสทร
 ไม่แคลนคลอนเข้มแข็งด้วยแรงกาย
 ประสงค์สิ่งใดสมอารมณ์หมาย
 เกียรติกำจายก้าหัวหน้าสภาพร

คณะกรรมการสโมสรอาสาภาชาด

๒๗ มกราคม ๒๕

คุณอินทร คำทิพย์ นำเจ้าหน้าที่ของกองอาสาภาชาด อวยพรปีใหม่ ๒๕๓๑

หวาดกลัวอะไร ท่านเป็นคนกล้า ไปไหนออก
 นำหน้าพวกเรา ทั้ง ๆ ที่เป็นคนสูงอายุ ท่าน
 แข็งแรงจริง ๆ เวลาทำอะไรท่านนำหน้า ทำให้
 คนอื่น ๆ ดูเป็นตัวอย่างเสมอ

"ท่านผู้หญิงยุภาพูดเสมอว่า การแต่งฟอร์ม
 อาสาภาชาดถือว่ามีเกียรติ เป็นผู้เสียสละและ
 พร้อมจะช่วยเหลือคนอื่น ท่านมีความรู้และแสวงหา

ความรู้อยู่เสมอ ท่านจึงมีหน้าที่ในการอบรม
 อาสาภาชาดหรือนำอาสาภาชาดรุ่นใหม่ ๆ
 ท่านพูดเก่งและทำตัวท่านเองให้เป็นตัวอย่างแก่
 รุ่นน้อง ๆ

"งานสำคัญที่ผมเชื่อว่าหลายคนจะไม่ลืมท่าน
 ก็คือ การไปช่วยเหลือทหาร อส. และพลเรือน
 ที่บาดเจ็บมาจากชายแดน เมื่อเรามีปัญหาสู้รบ
 ที่ชายแดน นักรบเหล่านั้นมาพักรักษาตัวที่โรง-
 พยาบาลพระมงกุฎเกล้า ในระยะแรก สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงใช้พระราช-
 ทรัพย์ส่วนพระองค์จ้างพยาบาลดูแล ต่อมาจึงมี
 พระราชเสาวนีย์ให้ท่านผู้หญิงยุภาจัดอาสาภาชาด
 ไปช่วย ซึ่งทุกคนก็ยินดี ท่านมีความสุขมากครั้งนั้น
 นอกจากไปช่วยดูแล ท่านยังบอกบุญไปตามที่
 ต่าง ๆ ให้นำสิ่งของที่จำเป็นมาให้ ตัวท่านเอง
 ก็ออกเงินอยู่เสมอเวลาเกิดปัญหาเฉพาะหน้า
 พวกเราที่กองอาสาภาชาดทราบกันดี" คุณอินทร
 กล่าวในท้ายที่สุด

งานสาธารณกุศลสงเคราะห์ที่เกี่ยวกับ สภาภษชาติไทย

ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๖๒ - ๒๕๑๙ (ตามที่ท่านบันทึกด้วยตนเอง)

ในฐานะผู้ให้การอบรม ถ่ายภาพกับคณะพยาบาลที่รับประกาศนียบัตร

ได้สมัครเข้าเป็นนักเรียนพยาบาลของ
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภาภษชาติไทย เมื่อ
วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๔๖๒ และเรียนจบหลักสูตร
ได้ประกาศนียบัตรวิชาพยาบาลเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔
และได้รับประกาศนียบัตรวิชาสุขภาพเมื่อ พ.ศ.
๒๔๖๕ และได้สมัครเข้าทำงานเป็นพยาบาล
แผนกนารี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ๑ ปี ได้
เลื่อนเป็นหัวหน้าตึกปัญญาภษชาินี ในขณะที่ปฏิบัติงาน
เป็นพยาบาลประจำอยู่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
ได้รับคำนิยมนจากผู้ป่วย ลงบันทึกในสมุดลง
ความเห็นของโรงพยาบาล เขียนหนังสือกราบทูล
สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ซึ่ง
ดำรงตำแหน่งอุปนายกผู้อำนวยการสภาภษชาติ
ไทยในสมัยนั้น และองค์อุปนายกๆ ได้ทรงให้
ติดประกาศชมเชย เนื่องด้วยความชื่นชม ผู้ที่

หายป่วยไข้แล้วจึงได้เกิดศรัทธาบริจาคเงินเพื่อ
สร้างตึกไว้รักษาพยาบาลผู้ป่วย คือ คุณหญิง
และพระยาพิพัฒน์นกร ได้บริจาคเงิน ๑๐,๐๐๐
บาท สร้างตึก ๑ หลัง ชื่อว่าตึก "โปษยานนท์"
และนางนกแก้ว อิศวนนท์ (ประสาธโมสร)
ให้เงิน ๑๐,๐๐๐ บาท สร้างตึกชื่อว่า "นกแก้ว
อิศวนนท์" ใช้เป็นที่รับผู้ป่วยที่มารักษาตัวอยู่ใน
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์จนถึงปัจจุบันนี้ (ประมาณ
๕๐ ปีเศษ)

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ ขณะปฏิบัติงานอยู่ใน
โรงพยาบาลได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้ถวายการ
พยาบาล เนื่องในการที่พระนางเจ้าสุวัทนา
พระวรราชเทวี จะประสูติ สมเด็จพระเจ้า
ภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภา
พัฒน์วดี ในรัชกาลที่ ๖ เนื่องในการนี้ได้รับ

ภาพแห่งความทรงจำ

กิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ของอาสา
ภาคนี้ผู้น้อยในชีวิตจิตใจของท่านผู้หญิง
ยุคนี้ แม้ขณะทำงานก็ไฝ่หาความรู้ เข้ารับ
การอบรม รับพระราชทานเข็มเครื่องหมาย
วิชาครูพยาบาลและหนังสือรับรองจากสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑
เข้ารับพระราชทานเข็มภาคและหนังสือ
จากสมเด็จพระองค์สภานายิกา และสมเด็จพระองค์
อุปนายิกาเสมอมาจนถึงปี ๒๕๓๗ เมื่อสภา
ภาคไทยครบ ๑๐๐ ปี ได้เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระ
องค์อุปนายิกา สมเด็จพระเทพฯ อีกวาระ
หนึ่ง เป็นงานปีใหม่สุดท้าย

สปิริตของอาสาภาค

ม.ร.ว.พัฒนา ไชย ชาญต์ ผู้อำนวยการ กองอาสาภาค ที่ท่านผู้หญิงยุภาทำงานด้วยมาช้านาน ได้จัดงานเลี้ยงแสดงความยินดีให้เมื่อได้รับพระราชทานเครื่องราชฯ ท.จ.ว. ในปี ๒๕๓๐

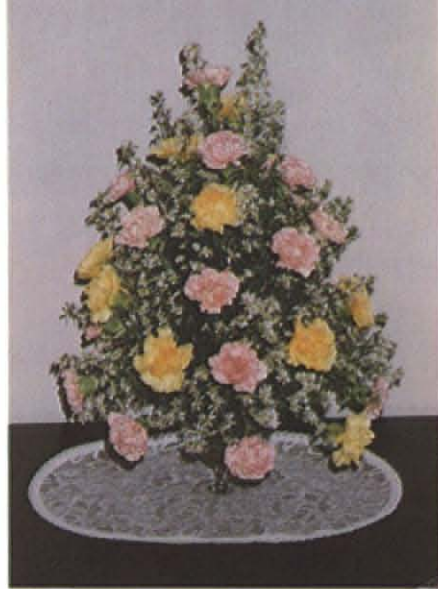

อาสาภาคคนสู้เหย้า

เมื่อวันจันทร์ที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๗
กองอาสาภาคจัดงาน "อาสาภาคคนสู้
เหย้า" เนื่องในโอกาสที่ดำเนินกิจการมากกว่า
กึ่งศตวรรษ และสหภาพชาติไทยมีอายุครบ
๑๐๐ ปี

ท่านผู้หญิงยูภา อายุรกิจโกศล ไปร่วม
งานด้วยเป็นครั้งสุดท้าย

พระมหากษัตริย์คุณ

ท่านผู้หญิงยูภา สำนักในพระมหากษัตริย์คุณของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เป็นล้นพ้นที่ทรงพระเมตตาให้ข้าราชการบริพารอัญเชิญแจกันดอกไม้พระราชทานมาเยี่ยม เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่าเจ็บป่วยเข้าโรงพยาบาล เช่น ที่ ร.พ.รามธิบดี และครั้งสุดท้ายที่ ร.พ.กรุงเทพ

เมื่อ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เข้าเฝ้า ฯ ทูลถวายเงินจำนวน ๑ แสนบาท สมทบสร้างตึก สก. ณ ห้องประชุมรัฐสภา เมื่อนายอุกฤษ มงคลนาวิน (สมัยเป็นประธานรัฐสภา) เป็นประธานจัดการก่อสร้างอาคารสก. เฉลิมพระเกียรติ ฯ ที่โรงพยาบาลจุฬา

พระราชทานเข็มพระปรมาภิไธยของลงยา มีพระมหามงกุฎ (ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖)

ได้ลาออกจากพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อทำการสมรส แล้วได้สมัครเป็นพยาบาลสมัครสำรองของสภาอากาศ เพื่อจะได้ช่วยเหลือสภาอากาศในยามฉุกเฉิน

สมัครเป็นสมาชิกสามัญตลอดชีพของสภาอากาศไทย (โดยบริจาคเงิน ๒,๐๐๐ บาท)

ต่อมาได้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของสภาอากาศไทย โดยบริจาคเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท ตั้งเป็นทุนชื่อว่า ทุน "หลวงและนางอาชุกรกิจโกศล" เพื่อเก็บดอกผลไว้บำรุงคนไข้ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ของสภาอากาศไทย เมื่อ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙

เป็นสมาชิกสภาอากาศตั้งแต่แรกตั้ง (พ.ศ. ๒๔๙๘) และได้ช่วยปฏิบัติงานในสงครามมหาเอเซียบูรพา ได้รับพระราชทานเหรียญช่วยราชการเขตภายใน และต่อมาได้ช่วยปฏิบัติงานของกอง

ช่างหลังภาพเขียนไว้ว่า

๕-๑๕ มกราคม ๒๕๐๑ ไปอีสานพร้อมหม่อมกอบแก้ว อากาศ คนใส่แว่นดำคือ คุณประไพศรี อิศรางกูร อีกคนคือ คุณประวัติ ศิริจรรรยา (ยูภาอยู่ไนรถ)

อาสาภาคเสมอตลอดมา

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ องค์สภานายิกาสภาอากาศไทย ได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ หม่อมกอบแก้ว อากาศ เป็นประธานสงเคราะห์ช่วยชาวอีสาน ได้ร่วมคณะเดินทางไปเยี่ยมเยียนทุกซอกซี้ และแจกเสื้อผ้าแก่ราษฎรหลายจังหวัดในภาคนั้น และได้เดินทางไปถึงเขาพระวิหารด้วย

เป็นกรรมการแผนกแสดงกิจกรรมของกองอาสาภาค เนื่องในงานกาชาดประจำปี ซึ่งมี พลโทพระยาอภัยสงคราม เป็นประธาน และ หม่อมกอบแก้ว อากาศ เป็นประธานกรรมการอำนวยการจัดงาน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๐๗ และต่อมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๑๖ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๘ หลวงถวิลเศรษฐพิพิธการ เป็นประธานแสดงกิจการถึง พ.ศ. ๒๕๑๖

เป็นกรรมการสโมสรอาสาภาคปี พ.ศ. ๒๕๐๒ จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๗

เป็นประธานทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเพิ่มพูนความรู้ให้อาสาภาค พ.ศ. ๒๕๐๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๗

พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้นำสมาชิกอาสาภาค พร้อมด้วยเสื้อผ้า ไปมอบให้สถานพยาบาลราชประชาสมาสัย และเยี่ยมเยียนผู้ป่วยโรคเรื้อน

เมื่อปฏิบัติงานแล้ว ไปเขาพระวิหาร

รับเสด็จสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนฯ ที่ห้องปฐมพยาบาล

ร่วมกับหมอมะเจียมศักดิ์ สอบอาสาอากาศที่เรียนมาแล้ว

กับเพื่อนร่วมงาน คนกลางคือหมอมะเจียมศักดิ์ จีรกุล

เป็นทัศนศึกษา และมอบเงิน ๕,๐๐๐ บาทให้สถานพยาบาลแห่งนั้นด้วย

เนื่องจากที่ได้เป็นผู้กราบทูลขอประทานละครเรื่องพระร่วง และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ได้ทรงพระกรุณาประทานละครเรื่องพระร่วงให้แก่กองอาสาอากาศ แสดงเพื่อเก็บเงินบำรุงกองอาสาอากาศ ที่หอประชุมธรรมศาสตร์ เมื่อคืนวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ ได้รับมอบจากผู้อำนวยการกองอาสาอากาศ ให้เป็นประธานดำเนินงานจนสำเร็จ ได้เงิน ๕๐,๐๐๐ บาทเศษ

และได้มอบให้กองอาสาอากาศไว้ใช้จ่ายช่วยบรรเทาทุกข์แก่สาธารณภัย

เป็นหัวหน้าในการจัดขายอาหารในร้าน การแสดงกิจการของกองอาสาอากาศ ในงานกาชาด พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนฯ ประทานอาหารให้ขายได้เงินประมาณ ๒ หมื่นบาทเศษ และได้มอบให้กองอาสาอากาศไว้ใช้จ่ายในการบรรเทาทุกข์แก่สาธารณภัย

ในคราวเกิดมหาวาตภัยภาคใต้ครั้งใหญ่ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๐๕ ได้เดินทางร่วมกับสมาชิกอาสาอากาศ พร้อมด้วยเสื้อผ้าไปเยี่ยมเยียนและแจกสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ราษฎรที่ประสบวาตภัยในหลาย ๆ ท้องที่จนถึงแหลมตะลุมพุก ร่วมกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและกองบรรเทาทุกข์อาสาอากาศไทย ในคราวเกิดวาตภัยครั้งนี้เป็นเวลาประมาณ ๑ เดือน หลวงอายุรภิ-โกศลได้เฝ้าเพื่อสั่งให้หัวหน้าหน่วยมาลาเรียมานั้นมาติดต่อช่วยเหลือ และได้มอบรถยนต์พร้อมด้วยคนขับให้อาสาอากาศได้ใช้เป็นพาหนะ และบางวันก็ให้รถบรรทุกของไปแจกจ่ายและเยี่ยมเยียนราษฎรตามท้องที่ต่าง ๆ ที่ประสบวาตภัย เพราะจังหวัดไม่มีรถให้ใช้เป็นการให้ความสะดวกอย่างยิ่งแก่คณะอาสาอากาศที่เดินทางไปปฏิบัติงานครั้งนี้ ซึ่งเป็นเวลาประมาณ ๑ เดือนเศษ เพราะทางจังหวัดไม่มีรถพอใช้ปฏิบัติงานได้ทั่วถึง

ทูลเกล้าฯ ถวายพวงมาลาในงานราตรีกาชาด

จัดกระเป๋าปฐมพยาบาลจำหน่ายเผยแพร่
การใช้ยาแผนปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้เดินทางร่วมกับสมาชิกอาสาภาค เพื่อไปแจกเสื้อผ้าแก่ราษฎรที่ยากจน จังหวัดตราดจนถึงคลองใหญ่ บ่อไร่บ่อพลอย บ่อผ้าย หาดเล็ก ด้านชุมพล ท่งช้าง และได้เยี่ยมเยียนตำรวจและทหารตามชายแดนด้วย ทั้งนี้ ได้เดินทางร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดตราด นายกล่ากาชาดจังหวัดตราด และอาสาภาค จังหวัดตราดด้วย

พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้นำสมาชิกอาสาภาค ไปเยี่ยมโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา พร้อมด้วย มอบเสื้อผ้าแก่ผู้ป่วย ในโอกาสนั้น ผู้อำนวยการโรงพยาบาลได้บรรยายสุขภาพจิตให้สมาชิกฟัง ด้วย สมาชิกมีความสนใจเป็นอันมาก

เป็นผู้แทนกองอาสาภาคในการชุมนุม

ลงดิ่งไปขึ้นเรือนำของไปเยี่ยมหน้าท่วมที่
ปทุมธานี

กาชาดทั่วประเทศ ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๐๖ และ ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๒ ณ สว่างคินวาส จังหวัดสมุทรปราการ

มีพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ องค์สภานายิกาอาสาภาคไทย โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนก ๔ อนามัยสงเคราะห์ กรรมการกลางกองอาสาภาค ตั้งแต่วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๐๗ จนถึงบัดนี้ (พ.ศ. ๒๕๑๙)

เมื่อเกิดอุทกภัยน้ำท่วมในหลายจังหวัดภาคกลาง พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้เดินทางพร้อมด้วยสมาชิกอาสาภาคเยี่ยมเยียนและแจกเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ราษฎรที่ถูกน้ำท่วมด้วยในหลายท้องที่ และหลายจังหวัด

(สำเนา)

แจ้งความสภาการช้ำไทย
เรื่อง ห้างหัวหน้าแผนกที่ ๔ ในคณะกรรมการกลาง
กองอาสาการช้ำ

อาศัยอำนาจตามความในข้อบังคับสภาการช้ำไทย หมวดที่ ๑๐ ว่าด้วย
การอาสาการช้ำ ข้อ ๔๐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สถานาปิตา
สภาการช้ำไทย โปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้งนางอาหญิงโกสลด คำรงค์ตำแหน่งหัวหน้า
แผนกที่ ๔ ในคณะกรรมการกลางกองอาสาการช้ำ
ดังนี้ ห้างแกมนี้บันทึกนี้เป็นต้นไป.

แจ้งความ ณ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๐๓

(ลงนาม) ศรีธรรมาริเบศ

อุปนายกยูอำนาจการสภาการช้ำไทย

เป็นสำเนาอันถูกต้อง

๑๔ มีนาคม ๒๕๐๓

ทพ. เหว ดง วิจิตรศิลป์
อธิบดีกรม.
1 เม.ย. ๐๓

รับเสด็จเจ้าหญิงมิชิโกะ (เมื่อยังทรงเป็นมกุฎราชกุมารีแห่งญี่ปุ่น)เสด็จเยี่ยมกองอาสาอากาศยาน
องค์สภานายิกา สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงนำเสด็จเยี่ยมกองอาสาอากาศยาน

เป็นกรรมการขายเข็มกาชาด พ.ศ. ๒๕๐๗
เพื่อหาเงินรายได้ให้สภากาชาด

เป็นกรรมการแสดงกิจการกองอาสาอากาศยาน
ในงานกาชาด ๑๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๐๘

เป็นกรรมการพิจารณาแก้ไขวางหลักสูตร
อนุกาชาด ตรี โท เอก หมวดช่วยเหลือของ
กองอนุกาชาด กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษา-
ธิการ (โดยได้รับเชิญจากอธิบดีกรมพลศึกษา)
หมวดช่วยเหลือขณะนั้น นางเสนาะจิตร์
สุวรรณโพธิ์ศรี เป็นหัวหน้ากองอนุกาชาด

เป็นกรรมการที่ปรึกษาเพื่อจัดหาเงินทุน
ไว้ใช้ในเหตุสาธารณภัยของกองอาสาอากาศยาน

ไปช่วยจัดอาหารเลี้ยง และส่งถวายนอพยพ
ที่ทำเรือคลองเตยกลับภูมิลำเนาเดิม เนื่องจาก
สภากาชาดได้รับมอบหมายให้จัดส่งชาวถววน
อพยพกลับภูมิลำเนาเดิม ทยอยส่งไปคราวละ
หลายหมื่นคน

เป็นหัวหน้าจัดอาสาอากาศยาน และได้ไปช่วย
เลี้ยงเด็กกำพร้าที่ตึกวชิราลงกรณ์ ในโรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์ เพื่อให้ความอบอุ่นแก่เด็ก

จัดอาสาอากาศยานไปช่วยพับผ้าก๊อส์ที่โรงยา-
บาลหญิง สัปดาห์ละ ๒ ครั้ง วันอังคารและวัน
พฤหัสบดี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๗

ได้นำสมาชิกอาสาอากาศยานร่วมเดินทางไป
กับมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรม
ราชูปถัมภ์ และได้ร่วมกับคุณพนักงานของสมเด็จพระ
นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ องค์สภานายิกา
สภากาชาดไทย นำสิ่งของพระราชทาน เครื่อง
อุปโภคบริโภค ยารักษาโรค ไปพระราชทานแก่
ราษฎรในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย อ.บ้านผือ
อ.สังคม กิ่งอำเภอเซกา ฯลฯ และอีกหลายท้องที่
เดินทางทั้งทางเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ และรถยนต์

ได้รับมอบจากผู้อำนวยการกองอาสาอากาศยาน
ให้ไปเป็นประธานในการเปิดและปิดการอบรม
อาสาอากาศยานจังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างวันที่
๑๕-๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๑ อบรมในวิชาอนามัย
สงเคราะห์ และสงเคราะห์ทางบ้าน มีผู้เข้ารับ
การอบรมประมาณ ๒๐๐ คน

เป็นวิทยากรประจำกองอาสาอากาศยาน ใน
การอบรมอาสาอากาศยานในกรุงเทพฯ และต่าง
จังหวัดตลอดมา

เป็นครูและผู้ดำเนินงานในการอบรมอาสา
 กาชาด เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชานามัยในบ้าน
 หลักสูตรที่ ๑ เคหพยาบาล หลักสูตรที่ ๒ การ
 มารดาและทารกสงเคราะห์

เป็นคณะกรรมการพิจารณาความเหมาะสม
 ในการรับสมาชิกที่สมัครใหม่ คำสั่งที่ ๑/๒๕๐๘

เป็นกรรมการในการจัดแสดงตำนานสภา
 กาชาด เนื่องในงานฉลองสถาปนากองอาสา
 กาชาดครบ ๒๕ ปี ในวันที่ ๔ พฤศจิกายน
 ๒๕๐๘ และได้แสดงเป็นเลขานุการนิ (ท่านผู้หญิง
 เปลี่ยน) ในงานนี้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม
 ราชินีนาถ องค์สภานายิกา สภากาชาดไทย
 ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธานทอด
 พระเนตรการแสดงด้วย มีความพอพระราชหฤทัย
 เป็นอย่างยิ่ง

ได้เป็นกรรมการที่ปรึกษาของแผนกพศกษา
 กาชาด ของกองอาสากาชาด ซึ่งจัดหารายได้
 งานกาชาดประจำปีของสภากาชาด ซึ่งหม่อม
 กอบแก้ว อาภากร เป็นประธาน เพื่อหารายได้
 ให้สภากาชาด ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ และได้รับ
 หน้าที่นี้ทุก ๆ ปี ตลอดจนถึงปัจจุบันนี้ และกอง
 อาสากาชาดได้มอบเงินให้สภากาชาดไว้ใช้จ่าย
 บริการประชาชนไปแล้วหลาย ๆ ล้านบาทด้วยแล้ว

ได้เป็นที่ปรึกษาของงาน "วันสุทธาสา"
 มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๓ จนถึงปัจจุบันนี้ เพื่อ
 หารายได้ให้กองอาสากาชาด เพื่อไว้ใช้จ่ายใน
 การสาธารณกุศลสงเคราะห์ เป็นงานประจำปี
 และได้รับหน้าที่นี้ตลอดมาทุก ๆ ปีจนถึงปัจจุบันนี้
 (พ.ศ. ๒๕๑๔) ได้เงินมอบให้กองอาสากาชาด
 เป็นจำนวนประมาณหลายล้านบาท ไว้ช่วย
 สาธารณภัย

กับหลวงอวิลเศรษฐพาวณิชยการ
 อดีต ผอ.กองอาสากาชาด พ.ศ. ๒๕๐๘

สุทธาสา

ท่านผู้หญิง ม.ล.มณีรัตน์ บุนนาค
ม.ล.ประพันธ์ สนิทวงศ์

ผู้ประพันธ์เนื้อร้อง
ผู้ให้ทำนอง

สุทธาสา	สุทธาสา	ของกาชาด
นามประกาศ	ความบริสุทธิ์	ดุจใจหมาย
พระราชทาน	ไว้ให้เห็น	เด่นเฟริศพราย
เกียรติกำจาย	เป็นอาสาภาคไทย	
ใฝ่อาสา	ใฝ่นักหนา	เพื่อกาชาด
ใจสะอาด	ยอมลำบาก	มากไหนไหน
ให้เวลา	ทั้งทรัพย์สิน	ประทังไป
มั่นดวงใจ	ในกุศลและผลบุญ	

เทอดพระเกียรติกษัตราราชินี
เทอดศักดิ์ศรีชาติไทยไม่เสื่อมสูญ
เทอดความดีศาสนาด้วยการุณ
เทอดพระคุณเพื่อนมนุษย์สุดพรรณนา

จะอาสา	จะคอยหา	ความซื่อสัตย์
ใจประหวัด	คนเจ็บป่วย	ช่วยรักษา
ไม่เลือกมี	หรือยากไร้	ใครเมตตา
เกียรตินำมา	เป็นอาสาภาคไทย	

อาสาภาคที่ ร.พ.พระมงกุฎเกล้า

ระหว่างวันที่ ๑-๑๒ เมษายน ๒๕๐๘

ได้รับมอบหมายจากพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า สุขุมานันท์ อุปนายกผู้อำนวยการสภาอาสาชาวไทย ให้เดินทางไปพบเพื่อชี้ชวนนายกเหล่ากาชาด และ ผู้อำนวยการอาสาภาคจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย เชียงคำ และพิษณุโลก เพื่อให้เตรียมกำลังอาสาสมัครอาสาภาคให้มีความรอบรู้สามารถออกปฏิบัติงานฉุกเฉินได้ทันต่อเหตุการณ์ ในเมื่อมีสาธารณภัยพิบัติเกิดขึ้นในท้องถิ่นที่ใกล้เหตุการณ์นั้น ๆ

เป็นผู้แทนนำอาสาภาคพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ สภาอาสา และรถรับส่งไปรับเด็กกำพร้าและ พิการซึ่งมาโดยเรือบิน จากเวียดนามมาลงที่ สนามบินดอนเมือง พักชั่วคราว เพื่อเดินทาง ต่อไปยังสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าที่เดนมาร์ค โดย นำให้มาพักชั่วคราวที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ อาสาภาค สภาอาสาชาวไทยได้ไปช่วยผู้ม ช่วย เลี้ยงอาหาร คราวละประมาณ ๓๐-๔๐ คน ๒ ครั้ง

ได้มีพระราชเสาวนีย์โปรดเกล้าฯ ในองค์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ องค์สภานายิกาสภา อาสาชาวไทย ให้ผู้อำนวยการกองอาสาภาคจัด อาสาภาคไปช่วยพยาบาลทหารที่บาดเจ็บจาก ราชการสนามทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งมาพักรักษาตัวอยู่ที่ตึกศิลากรรมธนรัชต์ ในโรงพยาบาล พระมงกุฎเกล้า (เนื่องจากทราบฝ่าละอองพระบาท ว่า พยาบาลมีไม่เพียงพอที่จะพยาบาลทหารได้ ทั่วถึง ทรงจ้างพยาบาลพิเศษวันละ ๒๐ คน ด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ อยู่เป็นเวลานาน ประมาณ ๒ ปีเศษ) ผู้อำนวยการกองอาสา ภาค ได้สนองพระราชเสาวนีย์ โดยได้ มอบให้ คุณหญิงยุภา อายุรภิจโกศล หัวหน้า แผนกอนามัยสงเคราะห์ จัดอาสาภาคประ-

กับพระองค์ชายสุขุมานันท์ อดีตอุปนายกฯ ที่งานกาชาด

มาณ ๑๕๐-๒๐๐ คน โดยจัดแบ่งเป็นเวรเช้า และเวรบ่าย มีหัวหน้าประจำเวรผลัดเปลี่ยนกัน เวิร์ประมาณ ๕-๑๐-๑๕ คน ตลอดสัปดาห์รวมทั้งวันเสาร์ วันอาทิตย์ด้วย ผู้อำนวยการกองอาสา ภาค และหัวหน้าแผนกอนามัยสงเคราะห์ได้นำ อาสาภาคไปมอบให้ผู้อำนวยการโรงพยาบาล พระมงกุฎเกล้า ตั้งแต่ประมาณวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๑๑ อาสาภาคได้ช่วยปฏิบัติหน้าที่อย่าง เข้มแข็ง เสียสละและอดทน ช่วยเช็ดตัว เปลี่ยน เสื้อผ้า สระผม ตัดเล็บ บางครั้งตัดผมให้ด้วย ป้อนอาหาร ช่วยทำเตียง และทำที่นอน ล้าง ถ้วยแก้ว เต็มน้ำใส่ขวด ช่วยแพทย์และพยาบาล ส่งเครื่องมือและเครื่องใช้ในการทำแผล กับช่วย บำรุงและปลอบขวัญ ช่วยเขียนและส่งจดหมาย เข็นรถพาผู้ป่วยไปทำกายภาพบำบัด ติดต่อกับ

ม.ร.ว.พัฒนา ชัย ไชยันต์ ไปเยี่ยมและมอบของช่วยเหลือทหารที่บาดเจ็บในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

อาสาภาค ที่ ร.พ.พระมงกุฎเกล้า

คุณหญิงยุภา ฯ หัวหน้าแผนกอนามัย สงเคราะห์ กองอาสาภาค สภาภาคไทย ได้รับมอบให้เป็นหัวหน้าจัดอาสาภาคไปช่วยพยาบาลทหาร ตำรวจ อ.ส.ที่ได้รับบาดเจ็บมาพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลพระมงกุฎ ฯ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๑ มีอาสาภาคผลัดเปลี่ยนเวรกันไปช่วยพยาบาลตั้งแต่ ๙ น. จนถึง ๑๖ น.ทุกวัน ช่วยป้อนอาหาร เช็ดตัว สระผม ทำความสะอาดเตียง ช่วยส่งเครื่องมือ ทำแผล ช่วยเขียนจดหมายติดต่อญาติ ช่วยเหลือสมาชิกครอบครัวที่มาจากต่างจังหวัด ตลอดจนให้ความสะดวกทุกอย่าง ทะนุบำรุงช่วยเหลือด้วย

อาสาภาค

๗ สิงหาคม ๒๕๑๔ แต่งเครื่องแบบอาสา
ภาคสนาม กำลังขึ้นเฮลิคอปเตอร์ไปเยี่ยม
แจกของอาหารที่ฐานปฏิบัติการ ปราจีนบุรี

ที่จวนผู้ว่า ฯ จ.ตราด จัดเตรียมเครื่องอุปโภค
บริโภค ไปแจกที่ศูนย์อพยพชาวเขมรที่เขาล้าน
ของสมเด็จพระสังฆราชญาณายิกา ฯ ม.ล.เพ็ญศรี

วัชโรทัย ม.ร.ว.วรรณภรณ์ สุขเนตร
คุณแก้ว ณ พัทลุง ยูภา आयुरกิจโกศล
กรกฎาคม ๒๕๒๒

ถ่ายภาพหลังแจกของแล้วเตรียมตัวกลับที่พัก

ครอบครัวทหารที่ได้รับบาดเจ็บ ให้ความอบอุ่น และความสะอาดแก่ทหารที่บาดเจ็บ ในฐานะหัวหน้าแผนกอนามัยสงคราม ได้ไปเยี่ยมเยียนทหารผู้บาดเจ็บ และอาสาภาคที่ไปปฏิบัติงานช่วยพยาบาลทหารที่ติดสึลยกรรมธนะรัชต์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ติดต่อเจ้าหน้าที่แพทย์ และพยาบาลที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด ได้รับความร่วมมือร่วมใจเป็นอย่างดีตลอดมา ประมาณ ๘ ปีเศษ ซึ่งเป็นทั้งความอบอุ่น และเป็นกำลังใจแก่ทหารผู้บาดเจ็บจนถึงเรียก "คุณแม่" พ.ศ. ๒๕๑๙

เป็นผู้หนึ่งที่มีริเริ่มโครงการสร้างตึกสึลยกรรมใหม่ และได้เป็นกรรมการอำนวยการและหาทุนให้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อสร้างตึกสึลยกรรมใหม่ และคณะกรรมการได้นำเงินมอบให้สภาภาษา เพื่อสร้างตึกสึลยกรรมใหม่ ประมาณ ๑๗ ล้านบาทเศษ ขณะนี้ (๒๕๑๙) ได้ ๒๐ ล้านบาทแล้ว รวมทั้งดอกเบี้ยด้วย

เป็นกรรมการจัดอาหารไทยขาย เพื่อหารายได้เป็นทุนสร้างตึกสึลยกรรมใหม่ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ งานนี้จัดขึ้นที่โรงแรมโอเรียลเต็ลเป็นเวลา ๗ วัน

เป็นกรรมการจัดงานราตรีประทับใจ เพื่อหารายได้สมทบทุนสร้างตึกสึลยกรรมใหม่ให้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ งานนี้จัดขึ้นที่โรงแรมดุสิตธานี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเป็นองค์ประธาน ได้เงินจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาค ประมาณ ๔ ล้านบาท

เป็นกรรมการราตรีประดับดาว ท่านผู้หญิงอุศนา ปราโมช เป็นประธาน เพื่อหารายได้สมทบทุนสร้างตึกสึลยกรรมใหม่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จัดที่บ้านคุณหญิงเลอศักดิ์ สมบัติศิริ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี

ในรัชกาลที่ ๗ เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธาน

พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นกรรมการจัดและจำหน่ายเข็มกุศลเกียรติ เพื่อหารายได้ให้สภาภาษา ถ้าจำหน่ายได้หมดจะได้เงินประมาณ ๑๐ ล้านบาท

พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้รับแต่งตั้งจากอุปนายกผู้อำนวยการสภาภาษาไทย ให้เป็นประธานจัดแสดงกิจการของกองอาสาภาษา ในงานภาษาประจำปี ซึ่งหม่อมมอกบแก้ว อากาศ เป็นประธาน งานนี้จัดขึ้นที่สวนอัมพร

พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้รับแต่งตั้งจากอุปนายกผู้อำนวยการสภาภาษาไทย ให้เป็นประธานจัดแสดงกิจกรรมของกองอาสาภาษา และเป็นกรรมการอำนวยการในงานภาษาประจำปี

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๑๘ ได้ร่วมเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่พร้อมกับหม่อมราชวงศ์พัฒนไชย ไชยันต์ ผู้อำนวยการกองอาสาภาษา และคณะ เพื่อเยี่ยมเยียนและแจกเครื่องอุปโภคบริโภค แก่ชาวบ้านที่อยู่อาศัยรอบ ๆ ฐานบินกองทัพอากาศจังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๘ พ.ค. ร่วมประชุมกับเหล่าอาสาภาษาจังหวัดเชียงใหม่ เสร็จแล้วเดินทางไปเยี่ยมเยียนและเลี้ยงอาหารคนชราที่บ้านพักคนชราจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องในวันกาชาดโลก และได้ไปออกรายการทางทีวี.ช่อง ๘ เขตลำปาง เวลา ๑๙.๐๐ น.เศษ ร่วมกับอาสาภาษาจังหวัดเชียงใหม่ พูดเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจการกองอาสาภาษา มีผู้สนใจฟังแล้วมาสมัครเข้าเป็นสมาชิกเป็นจำนวนมาก ถึงได้เปิดอบรมขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ในเวลาต่อมา

วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๑๙ ได้เดินทางร่วมกับผู้อำนวยการกองอาสาภาษา หม่อมราชวงศ์พัฒนไชย ไชยันต์ และคณะ ไปจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเยี่ยมเยียนบำรุงขวัญ และแจก

คราวไปเยี่ยมและมอบของแก่ทหาร ตำรวจ อาสาสมัครที่ อ. ชานุมาน อำนาจเจริญ โขงเจียม พร้อม ม.ร.ว.พัฒนาไชย ไชยันต์

เครื่องอุปโภคบริโภคแก่ อส.กองร้อยที่ ๑๐ อ. อำนาจเจริญ-อ.ชานุมาน ให้แก่ อส. และตำรวจ ทหาร ประจำชุดคุ้มครองหมู่บ้าน และเดินทางไป อ.เขมราฐ ที่มี อส.ทั้งหญิงและชาย และตำรวจ

วันที่ ๙ เม.ย. ๑๙ ร่วมกับคณะอาสา กาศาชาตจังหวัดอุบลราชธานีด้วย ไปเยี่ยมเยียน และมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ อส.ชุดคุ้มครอง หมู่บ้าน อ.เดชอุดม อ.พิบูลมังสาหาร และ อ.โขง-เจียม เพื่อบำรุงขวัญ

วันที่ ๑๐ เม.ย. ๑๙ เดินทางถึงจังหวัด สุรินทร์ ผู้อำนวยการฯ เป็นประธานเปิดศูนย์ บริการโลหิตของจังหวัดสุรินทร์ แล้วไปบรรยาย อบรมอาสาสมัคร เสร็จการอบรมแล้วผู้อำนวยการฯ ปิดการอบรมอาสาสมัครจังหวัดสุรินทร์ แล้วเดินทางกลับกรุงเทพฯ

เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนม-
พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม
ราชินีนาถ องค์สภานายิกาสภาภาษาไทย
กองอาสาชาตได้จัดรายการถวายพระราชกุศล

วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๑๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

๑. มอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่โรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ สภาภาษาไทย และมอบเสื้อผ้า โอิวัลติน แก่เด็กกำพร้าตึกวชิราลงกรณ์

๒. ๓ ส.ค. เดินทางพร้อมด้วยผู้อำนวยการ กองอาสาชาต และคณะอาสาชาต ไป โรงพยาบาลสมเด็จพระ ศรีราชา เพื่อมอบเสื้อผ้า ให้โรงพยาบาลพร้อมเงิน และเยี่ยมเยียนคนป่วย และแจกเงินโดยทั่วกัน

๓. ๕ ส.ค. ไปพร้อมด้วยคณะอาสาชาต เยี่ยมเด็กและเยาวชนหญิง บ้านปราณี นำอาหาร ไปเลี้ยงเวลากลางวัน ประมาณ ๑๕๐ คน

๔. ๔ ส.ค. ไปพร้อมด้วยคณะอาสาชาต เพื่อเยี่ยมเยียนและนำเสื้อกางเกง ๑๕๐ ชุด ไป มอบให้เด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา เลี้ยงอาหาร กลางวันโดยทั่วไปด้วย ทั้งให้อาหารเล็ก ๆ น้อย ๆ แก่เด็กเหล่านั้นด้วย เป็นที่รื่นเริงโดยทั่วกัน

๕. ๕ ส.ค. ได้นำปะหมี่ลาดหน้าไปมอบ ให้บ้านอุเบกขา เพื่อเลี้ยงเด็กประมาณ ๑๐๐ คน เศษ

๖. ๗ ส.ค. เดินทางไปกับหม่อมราชวงศ์ พัฒนไชย ไชยันต์ และอาสาชาต นำเครื่อง อุปโภคบริโภค ยารักษาโรค อาหาร ไปเลี้ยง และเยี่ยมเยียน แจกของตำรวจตระเวนชายแดน ที่ฐานปฏิบัติการเขาฉกรรจ์ และละเมาะทูกวาง อ.สระแก้ว จ.ปราจีนบุรี

๗. ๑๑ ส.ค. ได้รับมอบจากผู้อำนวยการ กองอาสาชาตให้เป็นหัวหน้านำอาสาชาต และนำอาหารไปเลี้ยงตำรวจที่มาเจ็บป่วยจาก

ร่วมคณะไปถวายบังคมพระบรมรูปรัชกาลที่ ๖ ทุกปี

ราชการสนามมาพักรักษาตัวที่ตึกดวงสิทธิ์ โรงพยาบาลตำรวจ มีคนป่วยประมาณ ๓๒ คน มีอาสาภาคไปโดยพร้อมเพรียงกัน รื่นเริงโดยทั่วกัน

๘. ๒๐ ส.ค. ผู้อำนวยการฯ หม่อมราชวงศ์พัฒนาไชย ไชยันต์ นำกรรมการและอาสาภาค นำอาหารไปเลี้ยงทหารชายแดนที่พักพื้นที่บางปู ประมาณ ๑๐๐ คนเศษ และให้ความบันเทิงด้วย

กรกฎาคม ๒๕๑๙ เดินทางร่วมกับผู้อำนวยการกองอาสาภาค ไปเปิดอบรมอาสาภาคจังหวัดเชียงใหม่ และไปเป็นวิทยากรบรรยายด้วย มีอาสาภาคเข้ารับการอบรมในแผนกอนามัยสงเคราะห์และแผนกสงเคราะห์ที่บ้าน ประมาณ ๑๕๐ คน

พ.ศ. ๒๕๑๙ เดินทางร่วมกับผู้อำนวยการกองอาสาภาค เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรฯ เสด็จพระราชทานพระศาสน์บัตรแก่อาสาภาคที่สำเร็จการอบรม

ที่จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๑๙ เดินทางร่วมกับผู้อำนวยการกองอาสาภาค ไปเปิดอบรมอาสาภาคแผนกอนามัยสงเคราะห์และแผนกสงเคราะห์ที่บ้านที่อ.สัตหีบ และได้เป็นผู้บรรยายในวิชาลักษณะการปกครอง และวินัยแก่อาสาภาคที่เข้ารับการอบรมด้วย

พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้รับแต่งตั้งจากอุปนายกผู้อำนวยการสภาภาคไทย ให้เป็นประธานจัดแสดงกิจการของกองอาสาภาค และเป็นกรรมการอำนวยการในงานกาชาดประจำปี ซึ่งหม่อมหลวงกอบแก้ว อาภากร เป็นประธาน ได้เงินประมาณปีละ ๒๐ ล้านบาท มอบให้สภาภาคไทยไว้ใช้จ่ายในกิจการของสภาภาคไทย

พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้รับแต่งตั้งจากรักษาการแทนอุปนายกผู้อำนวยการสภาภาคไทย ให้เป็นประธานจัดแสดงกิจการของกองอาสาภาค และเป็นกรรมการอำนวยการในงานกาชาดประจำปี

คราวน้ำท่วมใหญ่ที่ปทุมธานี พ.ศ. ๒๕๐๗ นำเครื่องอุปโภคบริโภคไปทางเรือ เพื่อแจกจ่ายแก่ราษฎรที่ถูกน้ำท่วม

อาสาภาคไปไหนไปทุกที่

ตลอดชีวิตของการเป็นอาสาภาค ท่านผู้หญิงๆ ได้ร่วมขบวนบรรเทาทุกข์ออกไปทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าเกิดเหตุเภทภัยอันใด

หญิงชราคนนี้อยู่กับหลานอายุ ๑๒ ปี ร้องไห้บอกว่าหมดตัว นอกจากแจกของแล้ว ท่านผู้หญิงๆ ได้มอบเงินส่วนตัวให้ผู้รับจิตใจถึงน้ำตาไหล และให้ศีลให้พร

ช่วยดูแลดวงนอพยพที่เจ็บป่วย ก่อนจะลงเรือที่ท่าเรือคลองเตย ๓๐ ก.ค. ๒๕๐๓

ถ่ายที่ย่านสินค้าพหลโยธิน วันที่ส่งผ้าห่มพระราชทาน ขึ้นรถตู้ส่งไปที่จังหวัดอุบลฯ เมื่อ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ คนกลางเจ้าคุณอภัยสงคราม ผู้อำนวยการกองอาสาภาค ต่อมาข้างๆ คุณผู้หญิง อายุรภิจโกศล หัวหน้าแผนกอนามัยสงเคราะห์ แต่งเครื่องแบบอาสาภาคสนามสมัยนั้น

อาสาภาคไปอีสาน

๑๕ มกราคม ๒๕๑๗ ขณะแจกเครื่องอุปโภค
บริโภค เสื้อกันหนาว ผ้าห่ม ผ้าขาวม้า แก่
เด็กและผู้ใหญ่ประมาณ ๕๐๐ คน ที่ อ.ภูหลวง
จ.ขอนแก่น และให้อาवासแก่เด็ก ๆ ด้วย

ท่านผู้หญิงบุญเรือน
ชูณหะวัน (คุณหญิง
บุญเรือน) บริจาคผ้าห่ม
แก่คณะ ฯ

กำลังนั้งขายของที่มีผู้บริจาคให้ขายเก็บเงิน
บำรุงสภากาชาด หม่อมงามจิตร์ บุรฉัตร
และคุณหญิงยุภา อายุรภิกโกศล แต่งเครื่อง-
แบบอาสาภาค ๒๕๐๕

งานกาชาดประจำปี

อาสาภาคแต่งเครื่องแบบซึ่งพระวรวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าสุขุมภิกานันท์ อุปนายก ผู้อำนวยการ
สภากาชาดไทยให้เปลี่ยนเป็นสีเนื้อ
ใสแล้วสวยทุกคน จึงถ่ายรูปไว้ร่วมกันเป็น
ที่ชื่นใจแก่อาสาภาคอย่างยิ่ง
ถ่ายเมื่อวันที่ ๓ ม.ค. ๒๕๑๕ ขณะเข้าแถว
รับเสด็จสมเด็จพระเจ้าฟ้าเพชรรัตนฯ ที่สวน
อัมพร

กำลังทำงานกันหน้าเป็นมัน แต่ไม่เหนื่อย
เป็นสุขใจ
ถ่ายเมื่อคืนวันที่ ๓๐ มกรา. ๒๕๑๕

ขณะแสดงการช่วยเหลือคนเจ็บในงานกาชาด

ก่อนเป็นมูลนิธิ
สงเคราะห์เด็กอ่อน ๆ

งานอบรมอาสาภาค

นอกจากลงมือปฏิบัติหน้าที่แล้ว กิจกรรมที่
ทำนผู้หญิงยูกาฯ รับภาระอยู่เสมอคือ การ
อบรมอาสาภาคตามจังหวัดต่าง ๆ อบรม
อาสาภาคเคหพยาบาล และอบรมอนามัย
ในบ้าน

น้อง ๆ อาสาทชตที่รัก*

ในนามหัวหน้าแผนก ๔ อนามัยสงเคราะห์ กรรมการกลางกองอาสาทชต สภาทชตไทย ขอแสดงความยินดียินดีอย่างสุดซึ้ง และขอต้อนรับน้อง ๆ ที่จบการอบรมในครั้งนี้ การที่เธอทั้งหลายได้มีจิตศรัทธา และมีเมตตาจิตเสียสละมาสมัครเป็นสมาชิกอาสาทชต ได้มาร่วมทำการกุศลสาธารณะสงเคราะห์กับกองอาสาทชต นับได้ว่าเป็นความคิดที่ถูกต้อง ควรแก่การยกย่องและสรรเสริญ อาสาทชตเป็นกำลังอาสาสมัครที่สำคัญของสภาทชตไทย ถือได้ว่าเป็นอาสาสมัครระดับโลก ขอให้เธอทั้งหลายจงมีความภูมิใจที่ได้มีโอกาสเข้ามาร่วมงานกุศลสงเคราะห์ อาสาทชตทำงานเพื่อมนุษยชาติทั้งในยามสงบและเมื่อมีภัยพิบัติเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นภัยธรรมชาติ สาธารณภัย ภัยจากสงคราม ภัยจากการสู้รบ แผนก ๔ อนามัยสงเคราะห์ จึงเป็นกำลังที่สำคัญมาก ต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเจ็บป่วย เกี่ยวกับชีวิตของผู้ป่วย ช่วยในการพยาบาล ในการทำปฐมพยาบาล ช่วยบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ทุกเวลาในที่ทุกแห่ง อาสาทชตแผนกนี้จึงจะต้องเป็นผู้มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ต้องมีความอดทนและเสียสละ เป็นผู้อุทิศกำลังกาย กำลังจิตใจ บางครั้งก็ทรัพย์ด้วย อาสาทชตแผนก ๔ จึงต้องเป็นผู้มีความสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา

อาสาทชตแผนก ๔ ทำงานสงเคราะห์ช่วยในการพยาบาลทหารที่บาดเจ็บจากราชการ เวียดนาม จาการาชการสนามที่มาพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ๆ โรงพยาบาลตำรวจ โดยพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ องค์สภานายิกาสภาทชตไทย โปรดเกล้า ๆ ให้อาสาทชตไปช่วยพยาบาลทหาร ตำรวจ อาสาสมัคร ซึ่งได้รับบาดเจ็บจากราชการสนามมาพักรักษาตัว ณ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ๆ แต่ พ.ศ. ๒๕๑๑ ทำวันจันทร์-อาทิตย์ ตลอดสัปดาห์ โดยจัดเป็นเวรเช้า เวรบ่าย มีหัวหน้าประจำเวร มีอาสาทชตปฏิบัติเวรละ ๑๐-๑๕ คน มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๑ จนถึงบัดนี้ ช่วยเปลี่ยนผ้าลาดเตียง ทำความสะอาดเตียง เช็ดตัว ตัดผม สระผม ป้อนอาหาร ล้างถ้วยน้ำ กรอกน้ำใส่ขวด บำรุงใจ ปลอบขวัญ ตัดเล็บ พุงคนไข้ ช่วยเข็นรถไปทำกายภาพบำบัด ช่วยให้ความสะดวก ช่วยส่งเครื่องใช้ทำแผล ช่วยเขียนและส่งจดหมาย แจกเครื่องใช้ประจำตัวที่จำเป็น นำคนตรีไปบรรเลงให้ทหารฟังเป็นการบันเทิง อาสาทชตรุ่นที่ ๆ ก็ได้ปฏิบัติหน้าที่สมัยสงครามอินโดจีน ฝรั่งเศส ไปช่วยในการรักษาพยาบาลสนาม ช่วยทำอาหาร ฯลฯ ได้รับคำชมเชยสรรเสริญจากทางราชการทหารเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังได้รับเหรียญช่วยราชการ ได้รับบัตรทหารผ่านศึก ได้รับการลดอัตราค่าโดยสารรถไฟด้วย นับว่าเป็นเกียรติแก่คณะเป็นอย่างดี ตัวดิฉันเองนั้นได้เป็นอาสาทชตมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งโดยสม่ำเสมอตลอดมาจนถึงบัดนี้ ไม่เคยทอดทิ้งหรือย่อใจอะไรเลย มีแต่ความสุขกายสบายใจตลอดมาจนถึงบัดนี้นับเป็นเวลาประมาณ ๔๐ ปีแล้ว ขอให้ น้องใหม่ทุกท่านจงมีความสุขความเจริญพร้อมด้วยพรทั้ง ๔ ประการด้วย

* (จากแฟนบันทึกของท่านผู้หญิงอุภา)

เฝ้ารับเสด็จ ฯ ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

พาคณะอาสาภาคดูแลทหารที่บาดเจ็บจากการสู้รบที่ชายแดน และมาพักรักษาตัวที่
โรงพยาบาลพระมงกุฎ

ร่วมกับอาสาชาครุ่นน้องออกแจกของและเยี่ยมคนชรา

ร่วมลงนามกับกลุ่มอาสาชาคร ในโอกาสพิเศษแห่งหนึ่ง

ช่วยงานศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กระทรวงยุติธรรม*^๑

นั่งร่วมเป็นองค์คณะกับผู้พิพากษาประจำศาลพิจารณาคดีแพ่ง องค์คณะมีผู้พิพากษา ๒ ผู้พิพากษาสมทบ ๒ โดยเฉพาะให้มีผู้พิพากษาสมทบที่เป็นสตรี ๑ ภาพนี้ที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง พ.ศ. ๒๕๐๘

พ.ศ. ๒๕๐๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๐๕ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวติดต่อกันสมัยละ ๒ ปี ตลอดมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๕ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๓*^๒

เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้ชักชวนญาติมิตรบริจาคเงินให้ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ๖,๐๐๐ บาท เพื่อสร้างทางเท้าถนนกว้าง ๑.๒๐ เมตร ก่ออิฐถือปูนยาวประมาณ ๒๐๐ เมตร ให้ใช้เป็นทางเดินภายในสถานฝึกและอบรม เนื้อที่ ๑๖ ไร่ (บ้านกรุณา) ได้ใช้เดินสะดวกตลอดจน

ทุกวันนี้ โดยให้เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรม ได้ฝึกหัดทำงานเสร็จเรียบร้อยเป็นถนนถาวร อยู่จนทุกวันนี้

ขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบศาลคดีเด็ก ๆ ในฐานะที่เป็นองค์คณะพิจารณาในหน้าที่แล้ว ได้ไปสงเคราะห์เด็กและเยาวชน และเยี่ยมเยียน โดยนำอาหารและเครื่องตุ้ม มีนักร้องนักแสดงไปให้ความบันเทิงเพื่อเป็นการโน้มน้าวจิตใจเด็กและเยาวชน สอดแทรกความรู้ความเข้าใจ ความอบอุ่นแก่เด็กและเยาวชน อันถือได้ว่าเป็นทางแก้ไขทางหนึ่ง และยังได้ชักชวนญาติมิตรและผู้มีจิตศรัทธาไปร่วมเยี่ยมเยียนและให้ความรู้ความบันเทิงตามควรแก่เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางของศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางติดต่อกันเสมอตลอดมา

*^๑ คาดว่าบันทึกไว้ใน พ.ศ. ๒๕๒๑

*^๒ อยู่ถึง พ.ศ. ๒๕๓๕

ผู้พิพากษาสมทบถวายพระพร ฯ

ร่วมในคณะผู้พิพากษาสมทบและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของศาลคดีเด็ก ฯ ถวายราชสดุดี
ในมหามงคลสมัยวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถเป็นประจำทุกปี

พระเจ้าวรวงศ์-
เธอ พระองค์เจ้า
โสมสวลีฯ ทรง
เยี่ยมสถานพินิจฯ
แห่งหนึ่งของศาล
คดีเด็กฯ โดยมี
ข้าราชการและ
คณะผู้พิพากษา
สมทบร่วมต้อนรับ

ศาลคดีเด็ก ๆ

เมื่อ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๒
คุณหญิงยุภา อายุรกิจโกศล นำคุณหญิง
ระเบียบ คุณะเกษม มอบเครื่องตรวจหาสาร
เฮโรอินและอื่น ๆ อีก ๑๒ อย่าง ให้มูลนิธิ
สงเคราะห์เด็กของศาลคดีเด็ก ๆ มูลค่า
๙๗๐,๐๐๐.๐๐ บาท คุณเลียบ บริษัท กมล-

สุโกศล บริจาคเครื่องปรับอากาศและเงิน
อีกทั้งมีผู้ร่วมบริจาคเงินอีกหลายท่าน เช่น
คุณเปล่งศักดิ์ ประกาศเกสัช คุณสมบุญสุข
ตีวาจิน คุณหญิงสาคร จำรูญเนติศาสตร์ ทลวง
สารนัย โดยมีท่านประภาศน์ อวยชัย ประธาน
มูลนิธิ ฯ เป็นผู้รับ

เมื่อเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้เดินทางไปทัศนศึกษาที่ประเทศญี่ปุ่น พร้อมกับบุตรชาย ศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ ภมรประวัตติ ซึ่งได้รับเชิญจากสมาคมแพทย์ญี่ปุ่นให้ไปร่วมประชุมและบรรยายทางวิชาการ ในการประชุมแพทย์สมาคมครั้งนั้นด้วย ท่านเอกอัครราชทูตประจำประเทศญี่ปุ่นได้เื้อื่อเพื่อติดต่อ และจัดล่ำมและรถยนต์ของสถานทูตพาไปดูงานศาลคดีเด็กและสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายหญิง ๓ แห่ง

พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้กราบทูลขอพระราชทานเครื่องโทรทัศน์ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโทรทัศน์ขนาดใหญ่ ๑ เครื่อง สำหรับสถานฝึกและอบรมที่บางนาของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ศาลคดีเด็ก ๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ดูทั้งข่าวสารและการบันเทิง เป็นการเพิ่มพูนความรู้อีกทางหนึ่ง

ได้ขอไม้อัดจากบริษัท ไม้อัดไทย และทางบริษัทนำไปมอบให้เพื่อทำตุ๊กตาเด็กสำหรับเด็กสำหรับใส่เสื้อผ้า ได้ประมาณ ๕๐๐ คู่ คุณหญิงสมร อังศุสิงห์ ได้มอบไม้สำหรับทำเสาเครื่องประกอบเป็นตุ๊กตา หีบ สายยู ตาปู ชแลคทาตุ๊กตา เพื่อให้เด็กและเยาวชนสถานฝึกได้ฝึกหัดทำตัวไว้ใช้เอง เป็นการฝึกหัดเด็กและเยาวชนของสถานพินิจ ๆ

ในโอกาสวันเด็กแห่งชาติ หรือเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาและวันสำคัญทางศาสนา ได้ชักชวนคณะผู้พิพากษาสมทบนำอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่มและเครื่องใช้ที่จำเป็นแก่เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมทุกแห่งของสถานพินิจ ๆ และในโอกาสนี้ นำดนตรีไปแสดงให้ความบันเทิงแก่เด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการบำรุงใจด้วย

ร่วมกับคณะผู้พิพากษาสมทบให้ม้าหินและเก้าอี้แก่สถานพินิจ ๆ เพื่อไว้ให้เด็กและเยาวชน

หน้าอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีที่นครราชสีมา เมื่อครั้งไปเปิดศาลคดีเด็ก ๆ ที่นั่น ในวันที่ ๘ ก.ค. ๒๕๐๘

ตามสถานฝึกอบรมให้มีที่นั่งพักผ่อนประมาณ ๕๐ ตัว

กรกฎาคม ๒๕๐๘ ได้เดินทางโดยรถยนต์ร่วมกับท่านอธิบดีกิติ สีสันทน์ ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาศาลสมทบศาลคดีเด็ก ๆ ไปร่วมในพิธีเปิดศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา เนื่องในโอกาสที่ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม พระยาอรรณการีย์นิพนธ์เป็นประธานในพิธีเปิด ในโอกาสนี้ได้ไปเยี่ยมเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจ ๆ นครราชสีมาด้วย

เป็นกรรมการเตรียมการในการจัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่องของศาลคดีเด็ก ๆ ครั้งที่ ๑ ที่สโมสรทหารบก ระหว่างวันที่ ๒๒-๒๖ กันยายน ๒๕๐๒ จัดโดยสำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ มีผู้ทรงคุณวุฒิหลายสาขาวิชาการเข้าร่วมประชุมและบรรยายให้ข้อคิดเห็นอย่างดียิ่งและกว้างขวาง ซึ่งทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคมและประเทศชาติ

มอบเครื่องดนตรีไทยให้ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการบันเทิงกล่อมเกลาจิตใจและฝึกหัดเป็นนักดนตรี ๑ ม้องวงเล็ก คุณหญิงยุภา อายุรภิจโกศล ๓,๕๐๐ คุณหญิงสุภัทรา ม้อง ๑ วง ราคา ๓,๕๐๐ บาท คุณหญิงสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์ ระนาดเอกทุ้มมะโหรี (เหล็ก) ๕,๗๐๐ บาท นายธวัช ทานสัมฤทธิ์ ระนาดเอกเหล็ก ๑ รางวัล ๕,๗๐๐ บาท สมาคมสตรีไทยมุสลิม (สุวัฒนา เพชรทองคำ) ๒,๒๐๐ บาท ระนาดเอกมะโหรี สมาคมสตรีอาสา-

สมัคร ระนาดทุ้มมะโหรี ๒,๒๐๐ บาท โดยคุณหญิงบุญเลื่อน เครือตราชู ออร์แกน ๑ ตัว ๓,๕๐๐ กลองทอมบ้า ๗๕๐ กลอง ฉิ่ง ๑ ใบ ๒๕๐ กรับ ๑ คู่ ๑๐๐ บาท ๑ คู่ลูกแขก ๑๕๐ บาท ซอด้วง ๒ ชุด ๕๐๐ บาท ซอด้วง ๒ ชุด ๗๐๐ บาท ซอด้วง ๔ เล้า ๖๐ บาท ซิม ๑ ตัว หมอเอิบ ๕๐๐ บาท ฉิ่ง ๑ คู่ กรับ ๑ คู่ ๒๐๐ บาทคุณเจิม แสงสาโรจน์ คณะผู้พิพากษาสมทบให้เป็นคณะ นับแต่ ออร์แกนมาจนถึงกรับ (จากข้างหลังภาพที่ท่านบันทึกไว้)

บริจาคม้องวง ๑ วง ราคา ๓,๕๐๐ บาท และชักชวนให้เพื่อนผู้พิพากษาสมทบศาลคดีเด็ก ๆ ทุกท่าน และญาติมิตรบางคนร่วมบริจาคเครื่องดนตรีไทยครบชุด มี ระนาด ๒ เครื่อง ม้องวง ๒ เครื่อง ซอด้วง ซอด้วง อย่างละ ๒ เครื่อง ซิม ตะโพน ออร์แกน กลองแขก ม้องโหม่ง ๓ ใบ ราคาประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาทเศษ ให้สถานฝึกและอบรมเด็ก ให้ฝึกหัดซ้อมเพื่อขัดเกลานิสัย จะได้เป็นอาชีพต่อไป

สิงหาคม ๒๕๑๓ เดินทางโดยรถไฟ ร่วมด้วยท่านอธิบดีเสนีย์ วาทิน และผู้พิพากษาผู้พิพากษาสมทบศาลคดีเด็ก ๆ ไปร่วมในพิธีเปิดศาลคดีเด็ก และเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีคุณหลวงจ่าบุญเนติศาสตร์ รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมไปเป็นประธานในพิธีเปิดศาลแห่งนี้ด้วย ในโอกาสนั้นได้เยี่ยมศาลและเยี่ยมเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจฯ เชียงใหม่ด้วย

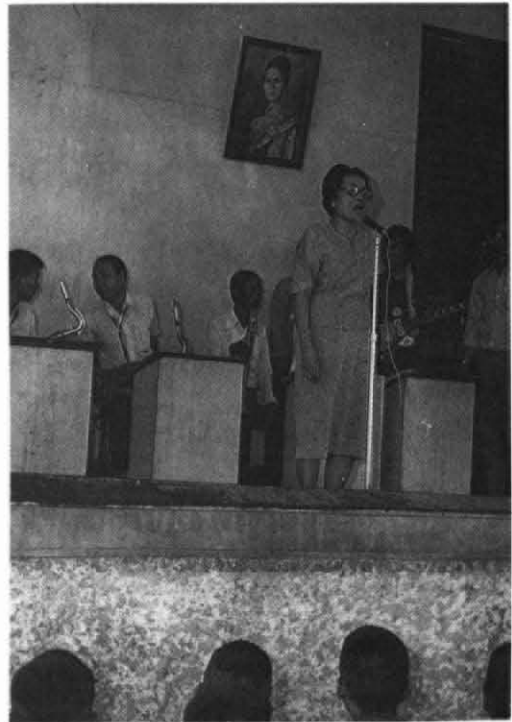
อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชน ศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย ได้จัดส่งให้เป็นผู้แทนผู้พิพากษาสมทบเข้าร่วมเป็นกรรมการกับคณะกรรมการสมาคมซอนต้าเพื่อร่วมกันจัดระเบียบปลายเท้า (บัลเลต์) ของมาตามเดมอนต์ เพื่อหาเงินช่วยการกุศลสงเคราะห์ งานนี้จัดแสดงที่หอประชุมธรรมศาสตร์ ประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้เงินส่วนแบ่งจากสมาคมซอนต้าประมาณหนึ่งแสนบาท มอบให้ศาลคดีเด็ก ๆ เพื่อเป็นสวัสดิการแก่เด็กและเยาวชน

บริจาคเงินเดือนละ ๑๐๐ บาท เป็นประจำทุกเดือนให้ศาลคดีเด็ก ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ จนถึงปัจจุบัน

ประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๖ รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนของศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กระทรวงยุติธรรม (ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ และได้รับแต่งตั้งติดต่อกันตลอดมา

พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้เดินทางไปทัศนศึกษาในทวีปยุโรป เยอรมัน อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี เดนมาร์ก สวิสเซอร์แลนด์ ที่ฝรั่งเศส ท่านเอกอัครราชทูตไทย พันเอกวิชา ฐิตวัฒน์ ได้เื้ออเพื่อจัดลำรถและรถยนต์นำไปดูงานสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนของศาลคดีเด็ก ๆ ในประเทศฝรั่งเศส โดยเฉพาะได้ดูสถานฝึกและอบรมที่เด็กและเยาวชนชายหญิงอยู่ร่วมกัน ในการนี้เอกอัครราชทูตได้เป็นผู้ติดต่อให้ความสะดวกโดยตลอด นับว่าได้รับความรู้อีกแบบหนึ่ง

ได้ร่วมริเริ่มก่อตั้งมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กับศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย เพื่อหารายได้ไว้เป็นทุนเก็บดอกผลไว้ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของศาลคดีเด็ก ๆ

พเยาว์ นาควัชระ ประธานพยาบาลอาสาสมัคร จัดดนตรีสมัครเล่นไปแสดงให้เด็กและเยาวชนที่สถานฝึกอบรมที่ ๑๖ ไร่ ๙ ไร่ ๑๓ ไร่ บางนา ร่วมกับผู้พิพากษา ผู้สถาปนาสมทบ ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางจัดอาหาร เครื่องดื่ม ขนม สบู่ไปแจกและเลี้ยงเด็กและเยาวชน และจัดเลี้ยงผู้แสดง ๓๕ คน และเลี้ยงผู้ร่วมงานและเจ้าหน้าที่จัดและดำเนินการและประสานงาน โดยคุณหญิงยุภา อายุรกิจโกศล งานนี้กำลังกล่าวแนะนำผู้แสดงและกล่าวแสดงให้เด็กและเยาวชนถวายพระราชกุศลในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ให้เด็กได้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เมื่อ ๑๑ ส.ค. ๑๖ ตั้งแต่ ๙ ถึง ๑๖ น.

พ.ศ. ๒๕๑๗ เมื่อมูลนิธิของศาลคดีเด็กได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๑๗ ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการบริหารมูลนิธิ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอทั้งสอง พระองค์เสด็จ เยี่ยมบ้านเมตตา ของสถานพินิจ ฯ นายประภาศน์ อวยชัย อธิบดี ศาลคดีเด็ก ฯ ใน ขณะนั้นเฝ้ารับ เสด็จ และท่าน ผู้หญิงยูงาก็ร่วม อยู่ในคณะรับ เสด็จด้วย

รุ่นแรกในจำนวน ๑๕ ท่าน เมื่อครบ ๒ ปีแล้ว ได้รับเลือกอีก และได้เป็นประธานฝ่ายหาทุนของ มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของศาลคดีเด็ก ฯ

วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๗ ได้เป็นกรรมการ จัดและเป็นผู้แสดงละครทางทีวีช่อง ๗ เรื่อง "เขาชั่วหรือ" เพื่อหารายได้ไว้เป็นทุนให้มูลนิธิ สงเคราะห์เด็กของศาลคดีเด็ก ในคืนวันแสดงได้มี ผู้บริจาคเงินประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาทเศษ โดยศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย เป็นประธาน

เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๑๘ ได้ร่วม เป็นกรรมการจัดการแสดงและเป็นผู้แสดงละคร เรื่อง "ผงขาว" ทางทีวีช่อง ๗ เพื่อหารายได้ สมทบทุนมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของศาลคดีเด็ก โดยมีคุณอุทัย อติแพทย์ เป็นประธาน ได้เงินจากผู้มี จิตศรัทธาบริจาคประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท เศษ

พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้เดินทางโดยรถยนต์ทัวร์ ร่วมกับท่านอธิบดีอุทัย อติแพทย์ ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ กรรมการสงเคราะห์ของศาล คดีเด็ก ฯ ไปเยี่ยมเยียนร่วมหาเงินเพื่อจัดตั้งมูลนิธิ สงเคราะห์เด็กเชียงใหม่ และเลยไปเยี่ยมเยียน

ผอ. และอาสาภาคไปแจกสิ่งของแก่เยาวชน ที่บ้านอุเบกขา บางนา ๑๘ ส.ค. ๒๕๑๗

ศาลคดีเด็กและเยาวชน สถานฝึกและอบรมเด็ก ฯ เชียงใหม่ด้วย

พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้ร่วมเดินทางไปจังหวัด ระยองกับอธิบดี คุณอุทัย อติแพทย์ อธิบดี

ศาลคดีเด็ก ๆ ผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบ
อธิบดีเป็นผู้ไปอธิบายชี้แจงบรรยายหลักการของ
ศาลคดีเด็กและเยาวชนให้สมาชิกสภาจังหวัดฟัง
เพื่อขอใช้ที่ดินบางส่วนของรัฐ เพื่อใช้จัดตั้งศาล
คดีเด็กและเยาวชน กับสถานพินิจและคุ้มครอง
เด็กกลางที่จังหวัดระยอง จนสมาชิกสภาจังหวัด
เข้าใจแจ่มแจ้งและยินยอมให้ที่ดิน ๑๐๐ กว่าไร่เศษ
เพื่อให้ศาลคดีเด็กและเยาวชนไปตั้งได้ ขณะนี้เริ่ม
ดำเนินงานแล้ว

เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้
เดินทางไปทัศนศึกษาในประเทศสเปน ออสเตรีย
เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ กับบุตรชาย ดร.ณัฐ
ภมรประวัติ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัย
มหิดล ท่านเอกอัครราชทูตสหประชาชาติ สุธี
ประศาสน์วิวัฒน์ ได้เอื้อเฟื้อจัดรถยนต์และ
เลขานุการสถานทูตพาไปดูงานศาลคดีเด็กของ
เจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ และได้พบปะสนทนา

กับหัวหน้าศาลนี้ด้วย ทั้งนี้ท่านเอกอัครราชทูต
ได้ติดต่อให้ความสะดวกทุกประการด้วย

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ ได้เดินทางร่วม
กับคณะอธิบดีศาลคดีเด็ก ๆ คุณอุทัย อติแพทย์
ปลัดกระทรวงยุติธรรม ศาสตราจารย์ประกาศ
อวยชัย ผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบศาล
คดีเด็ก ๆ และคณะทีมฟุตบอลตุลาการ ผู้สูงอายุ
กระทรวงยุติธรรมไปแข่งขันกับทีมข้าราชการที่
จังหวัดนครราชสีมา เพื่อหารายได้ตั้งมูลนิธิ
สงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา
ได้เงินรวมทั้งมีผู้บริจาคด้วยประมาณ ๒ แสน
บาท

ได้รับแต่งตั้งจากที่ประชุมให้เป็นรองประธาน
คณะกรรมการจัดงานวันเมตตา งานนี้จัดขึ้นที่
สวนอัมพร ในโอกาสที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนมี
อายุครบ ๒๕ ปี เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๒๐
ได้จัดนิทรรศการและออกร้านขายของราคาถูก

นำคณะอาสาภาคไปอบรมเด็กหญิงในสถานพินิจ ฯ

โดยเชิญประชาชนหลายฝ่ายและศาลคดีเด็กต่างจังหวัดมาร่วมงานด้วยระหว่างวันที่ ๒๙-๓๐ มกราคม ๒๕๒๐ ได้เงินสมทบทุนมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของศาลคดีเด็กประมาณ ๑ ล้านบาทเศษ ในโอกาสนี้ได้อัญเชิญเสด็จสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดาฯ เสด็จเป็นองค์ประธานเปิดงานและพระราชทานใบอนุญาตบัตรแก่ผู้บริจาคด้วย

ในโอกาสที่ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางมีอายุครบ ๒๕ ปี ได้บริจาคเงินสมทบทุน “คุณหญิงยุภา อายุกิจโกศล” ๑ แสนบาท เพิ่มเติมจากที่บริจาคไว้เดิมเมื่อเริ่มก่อตั้ง ๒๑,๕๐๐.๐๐ บาท นอกจากนี้ได้ชักชวนญาติมิตรและผู้คุ้นเคยผู้มีจิตศรัทธาสมาคม บริษัท ห้างร้าน และกองอาสาภาค สภาภาคไทย บริจาคสิ่งของ เสื้อผ้า อาหาร และให้ความบันเทิงแก่เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ที่บ้านกรูณา บ้านอุเบกขา บ้านมูทิตา บ้านปราณี และบ้านเมตตา สถานแรกรับด้วย ในโอกาสต่างๆ เช่น วันเด็กแห่งชาติ วันสำคัญทางศาสนา วันเฉลิมพระชนมพรรษา เพื่อให้เป็นที่อบอุ่นแก่เด็กและเยาวชนในสถานฝึกเหล่านั้นด้วย บางโอกาสก็เชิญภริยานายกรัฐมนตรี

ภริยารองนายกรัฐมนตรี และภริยาคณะรัฐมนตรี ข้าราชการผู้ใหญ่ พ่อค้าและประชาชนมาเยี่ยมและเลี้ยงอาหาร แจกเสื้อผ้า และบริจาคผ้าตัดเสื้อให้เป็นประจำอยู่เสมอ

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๒๐ ได้ร่วมเดินทางไปกับผู้พิพากษาคณะทีมฟุตบอลผู้สูงอายุ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย เป็นหัวหน้าคณะไปแข่งขันกับทีมข้าราชการจังหวัดสงขลา และนำบันทึกเทปละครเรื่อง “ผงขาว” ไปแสดงทางทีวีจังหวัดสงขลาด้วย ได้เงินประมาณ ๑๕๐,๐๐๐.๐๐ บาทเศษ และร่วมในพิธีเปิดที่ทำการมูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาด้วย ได้ไปเยี่ยมและแจกเสื้อยืดเด็กและเยาวชนสถานฝึกอบรม สถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดสงขลาโดยทั่วถึงกันด้วย

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๒๐ เวลา ๑๖.๐๐ น. เริ่มแข่งขันฟุตบอลการกุศล ทั้งนี้เพื่อนำเงินบำรุงมูลนิธิสงเคราะห์เด็กศาลจังหวัดสงขลา ต่อมาวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๐ เวลา ๐๙.๐๐ น. ได้ร่วมคณะกับศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย ติดตามด้วยคณะทีมฟุตบอลตุลาการสูงอายุ ผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบร่วมด้วยผู้ว่า-

เนื่องในวันเด็ก ๒๕๒๑ คณะผู้พิพากษาสมทบ ไปเลี้ยงอาหารและแจกสิ่งของแก่เด็กที่บ้านมูทิตา

ถ่ายภาพร่วมกับ
คุณหญิงต่วน โก-
ศลวัฒน์ หม่อม
เจ้าหญิงพันธ์สวัสดิ์
กิติยากร และ
คุณอรพิน ไชย-
กาล ในวันเปิด
ศาลคดีเด็ก ๆ ที่
จังหวัดอุบลราช-
ธานี เมื่อ ๒๗
สิงหาคม พ.ศ.
๒๕๒๓

ม.ร.ว.อศุลกิติ์ กิติยากร (ขวาสุด) ผู้อำนวยการสถานพินิจ ฯ ไปร่วมพิธีเปิดศาล ฯ ด้วย

ราชการจังหวัดสงขลา ไปเยี่ยมตำรวจตระเวนชายแดนที่กองกำกับการเขต ๙ นำเครื่องอุปโภคบริโภคและเงินอีก ๑ หมื่นบาท มอบให้รองผู้กำกับการเขต ๙ ณ ที่ทำการ เพื่อเป็นสวัสดิการบำรุงขวัญแก่ตำรวจตระเวนชายแดนในเขตนั้น รองผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๙ เป็นผู้รับเงินและสิ่งของ และได้เป็นผู้กล่าวแสดงความขอบคุณและยินดีและอบอุ่นเป็นกำลังใจที่ได้ไปเยี่ยมเยียน

ต่อมาได้เดินทางไปกองบังคับการ กอ.รมน. เขต ๙ รองผู้บังคับการได้มาต้อนรับ ศาสตรา-

จารย์ประภาศน์ อวยชัย ได้มอบเงิน ๑ หมื่นบาท และเครื่องอุปโภคบริโภคแก่รองผู้บังคับการ และกล่าวคำอำนวยการเห็นอกเห็นใจ บำรุงขวัญรองผู้บังคับการเขต ๙ กล่าวขอบคุณและยินดีและอบอุ่นเป็นกำลังใจอย่างยิ่งแก่ผู้ปฏิบัติการเงินและของขวัญที่นำไปมอบครั้งนี้ได้รับบริจาคจากญาติมิตรและผู้มีจิตศรัทธา

ต่อมาได้ไปเยี่ยมตำรวจตระเวนชายแดนและอาสาสมัครที่ได้รับบาดเจ็บอีก ๓ คน ที่พักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลเสนาณรงค์ ได้มอบเงินและผ้าเช็ดตัวให้ พุดพลอบบำรุงขวัญผู้บาดเจ็บ

เยี่ยมมูลนิธิสงเคราะห์เด็ก ของศาลคดีเด็ก ๆ ที่ระยอง

ปลื้มปิติเป็นอันมาก ถึงกับน้ำตาไหลที่ได้รับความเห็นใจและห่วงใยจากผู้ที่เป็นเยี่ยม

เป็นกรรมการจัดหารายได้ให้มูลนิธิสงเคราะห์เด็ก ๆ ของศาลคดีเด็ก ๆ ซึ่งจัดแสดงทางโทรทัศน์สีช่อง ๙ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๑ ได้เงินประมาณ ๑ ล้านบาทเศษ

ได้เป็นผู้ชี้และเชิญชวนญาติมิตรบริจาควัสดุมาให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางของศาลคดีเด็ก ๆ เพื่อไว้ตัดเสื้อผ้าผ้านอนให้เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรม และเพื่อให้เด็กและเยาวชนฝึกหัดตัดเย็บเสื้อผ้าพร้อมกันไปด้วย

เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ศกนี้ (๒๕๒๑) ได้ติดต่อขอเชิญ คุณหญิงวิรัตน์ ชมะนันทน์ และ คณะภริยารัฐมนตรี ไปเยี่ยมเยียนและให้ออวาท

เด็ก พร้อมทั้งจัดอาหารกลางวันและขนมไปเลี้ยง มีของใช้จำเป็นในชีวิตประจำวันไปแจกให้อีกด้วย จัดเป็นกิจกรรมประกอบการกุศลสงเคราะห์เด็ก และเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ศาลคดีเด็กและเยาวชนทั้งหมด (จำนวน ๑,๘๐๐ คน) เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นพระราชกุศล เนื่องในพระบรมราชวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๑ การได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นที่ชื่นชอบแก่ทุกฝ่าย รวมเด็กและเยาวชนดังกล่าว นี่เป็นตัวอย่างผลงานชิ้นหนึ่งซึ่งแสดงว่า คุณหญิงยูภาฯ เป็นผู้ได้รับความเคารพนับถือจากบุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวาง และได้เป็นประโยชน์แก่ทางราชการอย่างยิ่ง

ท่องเที่ยว

ท่านผู้หญิงยุภากร่วม
เดินทางไปชมเขื่อน
ภูมิพล (ยันฮี) และ
น้ำตกทางภาคเหนือ
กับคณะผู้พิพากษา
สมทบ ของศาลคดี
เด็ก ๆ เมื่อต้นเดือน
ธันวาคม ๒๕๐๗

ที่ ว.53๗๕ /2524

ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง

12 ตุลาคม 2524

เรื่อง ขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติและประกาศของคณะปฏิวัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชกฤษฎีกา และกฎกระทรวง

เรียน คุณหญิงอุภา อาชูรกิจโกศล ผู้พิพากษาสมทบ

ด้วยได้พิจารณาเห็นว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน ปี พ.ศ. 2494 พระราชบัญญัติและประกาศคณะปฏิวัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชกฤษฎีกา และกฎกระทรวง ที่ใช้อยู่ได้อุปถัมภ์มาเป็นเวลานานแล้ว ยังไม่มีการปรับปรุงแก้ไข จึงเห็นควรปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับกาลสมัย การได้รับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาปรับปรุงในลักษณะที่กว้างขวาง จะทำให้แก้ไขและปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน และระบบงานต่าง ๆ ของศาลคดีเด็กและเยาวชนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ฉนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ โดยขอให้ส่งไปยังศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ภายในวันที่ 31 มกราคม 2525 เพื่อจะรวบรวมพิจารณาแก้ไขปรับปรุง และเสนอกกระทรวงยุติธรรมดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายอุทัย อติแพทย์)

อธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง

ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง

โทร. 2214819.

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภาคดีเด็กและเยาวชน
ถนนราชินี กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๓

เรื่อง การจัดงานหารายได้สมทบทุนมูลนิธิ ฯ

เรียน คุณหญิงยุภา आयुरกิจโกศล

ด้วยมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภาคดีเด็กและเยาวชน ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสำนักในปัญหาเด็กและเยาวชนได้พิจารณาเห็นว่า เด็กและเยาวชนผู้หลงประพฤติและกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดทางอาญานั้น เกิดจากภาวะผลักดันหลายประการ อาทิ สืบเนื่องจากความยากจนแร้นแค้น ขาดความอบอุ่นภายในครอบครัว เกิดพลังโน้มน้าวจากสิ่งแวดล้อม ความอ่อนไหวในด้านอารมณ์และความสำนึก ขาดความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ เป็นต้น เด็กและเยาวชนผู้หลงประพฤติผิดเหล่านี้ ถ้าเราไม่ร่วมใจจัดร่วมใจยื่นมือเข้าโอบอุ้มปล่อยให้เขาดำเนินชีวิตไปตามมยถากรรมแล้ว เยาวชนเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมอย่างร้ายแรงในอนาคต ด้วยเหตุนี้ จึงได้ตั้งมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภาคดีเด็กและเยาวชนขึ้น โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ๔ ประการ คือ

๑. เพื่อสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กในด้านสวัสดิการ การศึกษาอบรม และการฝึกวิชาชีพ ตลอดจนการจัดหาอาชีพให้ประกอบเป็นหลักแหล่ง

๒. เพื่อประสานงานกับหน่วยราชการ องค์กรต่าง ๆ รวมทั้งเอกชนในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนดังกล่าว

๓. เพื่อสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปลดปล่อยจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กให้มีโอกาสได้รับการศึกษาอบรมหรือประกอบอาชีพ

๔. เพื่อดำเนินงานด้านการให้ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงดูชั่วคราวแก่เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปลดปล่อยจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

นับแต่เริ่มตั้งมูลนิธินี้มา ได้นำดอกผลไปใช้จ่ายสงเคราะห์เด็กและเยาวชนทั้งในด้านสวัสดิการ การศึกษาอบรม การฝึกวิชาชีพ ตลอดจนการสงเคราะห์ภายหลังปล่อย อาทิ

- การจัดซื้อเครื่องนุ่งห่มแจกจ่ายเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างรับการฝึกอบรม

- การจัดซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ในการฝึกวิชาชีพ
- การให้เงินใช้จ่ายลงทุนในการฝึกวิชาชีพสาขาต่าง ๆ
- การสงเคราะห์ครอบครัวเยาวชนที่มีปัญหาด้านการครองชีพบางราย
- การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังปลดปล่อยด้วยการส่งกลับภูมิลำเนาเดิม

ให้ทำ จัดหาผู้อุปการะให้ได้ทุกปีงบประมาณ

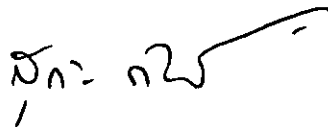
ดังกล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า มูลนิธิสงเคราะห์เด็ก ๆ ต้องใช้จ่ายเงินในด้านสวัสดิการ และบริการเด็กและเยาวชนในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ปีหนึ่ง ๆ มีปริมาณสูงมาก คณะกรรมการมูลนิธิ ๆ จึงต้องพยายามค้นรณรงค์ชวนช่วยหารายได้มาสมทบทุนมูลนิธิ ๆ เพื่อให้ได้ดอกผลเพียงพอกับค่าใช้จ่ายอยู่ตลอดมา

บัดนี้ คณะกรรมการจัดงานแข่งขันโบว์ลิ่งการกุศล ได้ประชุมปรึกษาหารือกับกรรมการมูลนิธิ ๆ เห็นสมควรจัดแข่งขันโบว์ลิ่งการกุศลหารายได้สมทบทุนมูลนิธิ ๆ ขึ้นประมาณปลายเดือนมกราคม หรือต้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ เพื่อชิงถ้วยรางวัลพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา ซึ่งจะเสด็จเป็นองค์ประธานในการแข่งขันครั้งนี้ด้วย ส่วนกำหนดวันแน่นอนอยู่ระหว่างกราบทูลขอประทานพระวโรกาส

คณะกรรมการจัดงาน ได้พิจารณาเห็นว่า ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เปี่ยมล้นด้วยกุศลจิต อุทิศกำลังกายและกำลังทรัพย์สนับสนุนกิจการสาธารณกุศลเป็นลำดับมา จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน ได้โปรดสนับสนุนการจัดงานครั้งนี้ โดยขอความอนุเคราะห์บริจาคด้วยรางวัลจำนวน ๑ ใบ ในวงเงิน ๕๐๐.- บาท เพื่อเป็นเกียรติและสิริมงคลแก่ผู้เข้าแข่งขัน

คณะกรรมการจัดงานหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับเมตตาจากท่านเพื่อการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้หลงระเหิดการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดดังกล่าวแล้ว จึงขอขอบพระคุณมาล่วงหน้า
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นางสุภัทรา ตันติพิพัฒน์พงศ์)

ประธานกรรมการจัดงานแข่งขันโบว์ลิ่งการกุศล

๔ ตุลาคม ๒๕๒๖

เรื่อง ขอเรียนเชิญบำเพ็ญกุศลถวายเป็นพระราชสักการะ

เรียน คุณหญิงพิมพ์มา สุนทรางกูร

ด้วยศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางเป็นองค์การหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน นอกจากการพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนผู้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดที่มีคดีขึ้นสู่ศาลแล้ว ยังต้องรับเด็กและเยาวชนเหล่านั้นเป็นจำนวนมากไว้อุปถัมภ์ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กเพื่อการบำบัดแก้ไขและสงเคราะห์ ด้วยการจัดให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนในวิชาสามัญอย่างน้อยจนจบหลักสูตรประถมศึกษา จัดฝึกฝนวิชาชีพให้สามารถช่วยตนเองในการประกอบสัมมาชีพภายหลังปลดปล่อย จัดอบรมจริยธรรมเพื่อกล่อมเกล่าจิตใจให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ระหว่างที่รับตัวเด็กและเยาวชนไว้ฝึกอบรมดังกล่าวจะต้องจัดสวัสดิการด้านการกินอยู่หลับนอน การเสริมสร้างสุขภาพพลานามัย การบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บ การสงเคราะห์เครื่องแต่งกายและเครื่องใช้ประจำตัวอื่น ๆ เด็กและเยาวชนซึ่งศาลคดีเด็กและเยาวชนรับตัวไว้พัฒนาโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร มีอยู่ ๕ แห่ง ดังนี้

๑. สถานแรกรับ บ้านเมตตา ตั้งอยู่ที่ถนนแจ้งวัฒนะ ใกล้สี่แยกหลักสี่ แขวงทุ่งสองห้อง เขตบางเขน มีเด็กและเยาวชนในความคุ้มครอง ประมาณ ๓๐๐ คน

๒. สถานฝึกและอบรมฯ บ้านกรุณา ตั้งอยู่ที่ถนนสรรรพาวุธ แขวงบางนา เขตพระโขนง มีเด็กและเยาวชนในความคุ้มครอง ประมาณ ๖๗๐ คน

๓. สถานฝึกและอบรมฯ บ้านมุกดา ตั้งอยู่ที่ถนนสรรรพาวุธ แขวงบางนา เขตพระโขนง มีเด็กและเยาวชนในความคุ้มครอง ประมาณ ๒๐๐ คน

๔. สถานกักและอบรมฯ บ้านอุเบกขา ตั้งอยู่ที่ถนนสรรรพาวุธ แขวงบางนา เขตพระโขนง มีเด็กและเยาวชน ประมาณ ๑๒๐ คน

๕. สถานฝึกและอบรมฯ บ้านปรานี (หน่วยหญิง) ตั้งอยู่ที่ถนนมหาราช (ข้างโรงเรียนราชินี) แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร มีเด็กและเยาวชน ประมาณ ๑๖๐ คน

ในบรรดาสถานฝึกและอบรมหน่วยต่างๆ เหล่านี้ จะมีแขกผู้มีเกียรติในวงการต่างๆ เข้าไปเยี่ยมเยียนให้การสงเคราะห์อยู่เป็นประจำ เช่น นำอาหารไปเลี้ยง นำสิ่งของเครื่องใช้ไปแจก นำการแสดงต่างๆ เข้าไปให้ความบันเทิง จัดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กและเยาวชนได้รับความเพลิดเพลิน ดังนี้ เป็นต้น ซึ่งเป็นการสร้างความอบอุ่นทางใจให้กับเด็กและเยาวชนที่จะได้เกิดความรู้สึกว่าสังคมภายนอกไม่ได้ทอดทิ้งเขาเหล่านั้น โดยเฉพาะในวันสำคัญๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันขึ้นปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา จะมีบุคคลในวงการต่างๆ เข้าไปบำเพ็ญกุศลเป็นหมู่คณะใหญ่ๆ

เสมอ เช่น คณะภริยาคณะรัฐมนตรี คณะภริยานายทหารเหล่าทัพ ซึ่งจะแยกย้ายกันไป
บำเพ็ญกุศลในแต่ละบ้าน ดังนี้เป็นต้น

เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ดิฉันใคร่ขอเรียนเชิญ
คุณหญิงและคณะได้ให้เกียรติไปบำเพ็ญกุศลสงเคราะห์เด็กและเยาวชนดังกล่าวเพื่อน้อมเกล้าฯ
ถวายเป็นพระราชสักการะ ทั้งนี้ จะเป็นการจัดเลี้ยงอาหารหรือแจกจ่ายของใช้จำเป็นอย่างใด
และจะกำหนดวัน เวลาใด สุดแล้วแต่คุณหญิงจะกรุณา

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาตามที่เห็นสมควร พร้อมกับขอขอบพระคุณ และขอ
อนุโมทนาในกุศลจิตของคุณหญิงมาล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ยุภา อามรภักดิ์โกศล

(คุณหญิงยุภา อามรภักดิ์โกศล)

ผู้พิพากษาสมทบและกรรมการสงเคราะห์เด็ก
แห่งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง

ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง

โทร. ๒๒๑๔๘๑๑

เฝ้าฯ รับพระราชทาน
เลี้ยงเครื่องว่าง ณ สวน
อัมพร เมื่อ ๓๐ มิ.ย.
๒๕๐๔

นำเสื้อผ้าไปเยี่ยมสถาน
พยาบาลประชาสมาสัย
๓๐ ต.ค. ๒๕๐๓

เตรียมเสื้อผ้าไปแจก
เด็กนักเรียนของมูลนิธิ
ช่วยนักเรียนที่ขาด
แคลน ฯ พ.ศ. ๒๕๐๕
ในภาพมี นายเกรียง
กীরติกร และคุณถนอม-
จิตต์ หุตะสิงห์ ร่วม
อยู่ด้วย

งานสาธารณกุศลบางเรื่อง

เกี่ยวกับ

กระทรวงสาธารณสุข- กระทรวงศึกษาธิการ

(ตามที่ท่านบันทึกด้วยตนเอง)

ระหว่างหลวงอายุรภิโสศล สามิรับ
ราชการอยู่กระทรวงสาธารณสุข ได้ร่วมช่วยเหลือ
ราชการระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๕๒๐

ได้รับเชิญให้เป็นกรรมการประกวดสุขภาพ
เด็ก ประกวดกายบริหารนักเรียน และเป็นกรรมการ
ในการจัดเตรียมเครื่องแต่งตัว และช่วยแต่งตัว
และเป็นกรรมการตัดสินในการประกวดนางงาม
ฤดูหนาว เมืองในงานฤดูหนาวประจำปีของจังหวัด
เชียงใหม่ ซึ่งมีเป็นประจำติดต่อกันมา จนย้าย
เข้ารับราชการในกรุงเทพฯ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๑-
๒๔๘๓

พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นกรรมการเจ้าหน้าที่
ต้อนรับในคราวที่มีการประชุมสมาชิกสมาคม
เวชกรรมเมืองร้อน ครั้งที่ ๔ ที่กรุงเทพฯ สมาชิก
ที่มาประชุมส่วนหนึ่งได้ขึ้นไปทัศนศึกษาภูมิประเทศ
ทางภาคเหนือจนถึงจังหวัดเชียงใหม่ ในการนี้
พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าทศศิริวงศ์ สมุห์เทศา-
ภิบาลมณฑลพายัพ ได้ทรงเป็นเจ้าภาพจัดการ
ต้อนรับและจัดการเลี้ยงอย่างมโหฬาร

พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้เป็นกรรมการในการจัด
แสดงละคร ในคราวแสดงละครของคณะข้าราชการ
จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า
ทศศิริวงศ์ สมุห์เทศาภิบาล ได้ทรงเป็นประธาน
จัดให้แสดง เพื่อหาเงินรายได้สร้างสถานศึกษา
ให้โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ได้สร้างเรือนแล้ว
เสร็จให้ชื่อว่า เรือน “วชิรา” ใช้เป็นสถานศึกษา
ของนักเรียนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย มาจนถึง
ทุกวันนี้

พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้เป็นกรรมการในการ
แสดงละครของคณะครูและนักเรียน เพื่อเก็บเงิน
สร้างสถานศึกษาของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
และได้สร้างเรือน “เพ็ชร” ใช้เป็นสถานศึกษา
ของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จนถึงปัจจุบันนี้
หลวงอายุรภิโสศลเป็นประธาน

พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๕๔๒ เมื่อสามิรับราชการ
อยู่จังหวัดเชียงใหม่ ก็ได้เป็นผู้จัดที่พักอาหาร
รับรองข้าราชการที่เดินทางไปราชการจังหวัด
เชียงใหม่ และเมื่อสามิย้ายเข้ามารับราชการใน
กรุงเทพฯ ก็ได้ช่วยราชการกระทรวงสาธารณสุข
ตลอดมา เช่น เมื่อราชการกระทรวงสาธารณสุข
มีการเลี้ยงรับรองชาวไทย ชาวต่างประเทศ ทูต-
านุทูต แขกผู้มีเกียรติทั้งไทยและชาวต่างประเทศ
ก็ได้รับเชิญจาก ร.ม.ต.กระทรวงสาธารณสุขใน
สมัยนั้นให้ทำหน้าที่ฝ่ายต้อนรับ และให้ความ
สะดวกแก่แขกผู้มีเกียรติเหล่านั้นทุกครั้งที่มีงานตลอด
เวลา ที่สามิยังรับราชการอยู่

พ.ศ. ๒๕๔๕ ในการประชุมมาเลเรีย
ภาคพื้นเอเชียในกรุงเทพฯ ที่ศาลาสันติธรรม ซึ่ง
หลวงอายุรภิโสศล สามิได้รับเลือกให้เป็นประธาน
ที่ประชุม ได้ช่วยเหลือต้อนรับและจัดการเลี้ยง
รับรองทั้งชาวไทย และต่างประเทศที่มาร่วม
ประชุม การประชุมนี้จัดโดยองค์การอนามัยโลก
และทุกครั้งที่ชาวมาเลเชียมีการประชุมกันก็ได้
เป็นผู้จัดการต้อนรับและเลี้ยงรับรองเป็นประจำ
ตลอดชีวิตราชการของสามิ

สโมสรวัฒนธรรมหญิง ฯ

เป็นกรรมการสโมสรวัฒนธรรมหญิง (เลือกจากที่ประชุมใหญ่สมาชิกสโมสร) พ.ศ. ๒๕๐๔ และได้รับเลือกติดต่อกันจน พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปีสภาสตรีแห่งชาติ ฯ ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ และได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ให้เป็นกรรมการเสนอชื่อบุคคล เพื่อให้เข้าเป็นกรรมการอำนวยการในสมัยต่อไป (มีกรรมการเสนอชื่อบุคคลที่เหลือจากที่ประชุมใหญ่ ๙ ท่าน)

เมื่อคราวอหิวาตกโรคระบาดครั้งใหญ่ในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้ขอยาป้องกันโรคจากกระทรวงสาธารณสุข นำมาฉีด และได้เป็นผู้ฉีดยาป้องกันอหิวาตกโรคให้แก่สมาชิก และประชาชนที่มาขอรับฉีด ที่สโมสรวัฒนธรรมหญิง บ้านพิษณุโลก เป็นจำนวนวันละหลายร้อยคน ได้ทำการฉีดให้ทุก ๆ วันจนโรคสงบ

เป็นประธานร่วมในการจัดแสดงละคร เพื่อเก็บเงินสร้างศูนย์บริการสาธารณสุข ในการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จเป็นองค์ประธานทอดพระเนตรด้วย

เป็นกรรมการพิจารณาในการจัดสร้างตึกเพื่อใช้เป็นที่ทำการสถานสงเคราะห์แม่และเด็ก โดยสโมสรวัฒนธรรมหญิงเป็นผู้ให้เงินของสโมสร เพื่อใช้จ่ายในการสร้างตึกที่ทำการสถานสงเคราะห์แม่และเด็ก สโมสรวัฒนธรรมหญิงซึ่งตั้งอยู่บริเวณบ้านพิษณุโลก และเทศบาลนครกรุงเทพฯ ได้ร่วมมือจัดเจ้าหน้าที่ แพทย์-พยาบาล และเครื่องเวชภัณฑ์ให้ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์บริการสาธารณสุขสโมสรวัฒนธรรมหญิง” ใช้บริการประชาชนอยู่จนปัจจุบันนี้ พ.ศ. ๒๕๑๔

มูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลนในพระบรมราชูปถัมภ์

เป็นกรรมการริเริ่ม และได้เป็นกรรมการบริหารมูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลน ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกบริหารติดต่อกันทุกกระยะ ๒ ปีตลอดมา ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๐๔

เป็นประธานหาทุนให้มูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลน ในพระบรมราชูปถัมภ์ นอกจากบริหารงานตามปกติของมูลนิธิ ฯ แล้วยังได้ช่วยปฏิบัติงาน

เป็นประธานจัดแสดงละครเรื่องราโชดมอน เพื่อเก็บเงินให้มูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลน ในพระบรมราชูปถัมภ์ แสดงรอบธรรมดาเมื่อวันที่ ๘-๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ ที่หอประชุมธรรมศาสตร์ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้เขียนบท กำกับการแสดง และเป็นผู้แสดงนำด้วย ในการแสดงในวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นประธาน และทอดพระเนตรด้วยความพอพระราชหฤทัย และได้ทรงพระกรุณาพระราชทานชื้อแนะนำอันเป็นประโยชน์ ยิ่งแก่มูลนิธิ นอกจากพระราชทานเงินตามปกติแล้ว ยังได้พระราชทานเงินอีก ๕๑,๑๑๑.๐๐ บาท เพื่อตั้งเป็นทุนเก็บดอกผลช่วยนักเรียนประณมปลาย และนักเรียนมัธยมต้น (ตามที่ทรงแนะนำ) ได้พระราชทานนามว่า “นวฤกษ์” และทรงเปิดโอกาสให้โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนทั่วไป มีผู้บริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลตั้งทุนไว้เป็นจำนวนมาก

เป็นประธานจัดการแสดงละครเรื่อง “พ่อแผน” เขียนบทและกำกับการแสดงฝึกซ้อม และ

มูลนิธิช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมี น.ร. ว. กีกฤทธิ ปราโมช เป็นประธานกรรมการบริหาร พร้อมด้วย คุณหญิงแสงเดือน ณ นคร ฝ่ายหาทุนได้ร่วมทำพิธีมอบพระบรมฉายาลักษณ์ให้แก่ผู้ร่วมบริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิฯ ในวันประชุมแถลงผลงานในรอบปีที่ผ่านมา ที่ รร.เอราวัณ เมื่อ 22 มิ.ย. สำหรับมูลนิธิก็ก่อตั้งขึ้นในปี 2504 ด้วยความร่วมมือจาก กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานราชการหลายฝ่าย จัดหาทุนและอุปกรณ์ตลอดจนจัดโครงการอาหารกลางวันแก่เด็กขาดแคลนมาแล้วกว่า 30 ล้านบาท หลังสำรวจพบว่าในปี 2521 มีเด็กชั้นประถม ถึงอุดมศึกษา ประสบภาวะขาดแคลนถึง 15,942 คน ปีที่แล้วได้ช่วยเหลือนักเรียนไปแล้ว 1 ล้านบาท.

นายงอน น.ร.ว.กีกฤทธิ ปราโมช ประธานกรรมการมูลนิธิช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประชุมคณะกรรมการที่โรงแรมเอราวัณ เมื่อวันที่ 22 มิ.ย.

เป็นผู้แสดงนำโดย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช จัดแสดงที่หอประชุมธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๘ ในการแสดงละครเรื่อง "พ่อแผน" นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ โดยเสด็จพระราชดำเนิรมาเป็นองค์ประธานทอดพระเนตรด้วย เป็นที่พอพระราชหฤทัย มีผู้บริจาคได้เงินเป็นจำนวนมาก

เป็นประธานจัดฉายภาพยนตร์ร่วมกับเจ้าของ และผู้จัดการโรงภาพยนตร์เมโทรเรื่อง "เพชรฆาต ๐๐๗" "โลกบ้า ๆ บอ ๆ" ที่โรงภาพยนตร์เฉลิมเขต ภาพยนตร์ไทยเรื่อง "ในฝูงหงส์" ในโรงภาพยนตร์คาเธ่ย์ และที่โรงภาพยนตร์คิงส์ ซึ่งเป็นภาพยนตร์รอบปฐมทัศน์ ในการฉายภาพยนตร์รอบปฐมทัศน์นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถได้เสด็จพระราชดำเนิรมาเป็นองค์ประธานทอดพระเนตรด้วย เพื่อหาทุนให้มูลนิธินักเรียนที่ขาดแคลน ในพระบรมราชูปถัมภ์ และมีผู้บริจาคเงินโดยเสด็จพระราชกุศลเป็นจำนวนมาก

ร่วมประชุมสมาคมสุขภาพจิตโลกที่ศาลาสันติธรรม

เป็นกรรมการบริหารสมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งมีคุณหญิงอัมพร มีสุข เป็นนายก และได้เป็นกรรมการติดต่อกันจน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้บริหารงานตามปกติแล้ว

เป็นวิทยากรช่วยแนะแนวทางชีวิตของบุคคลที่มีปัญหา ที่มาปรึกษาและขอคำแนะนำให้ช่วยเหลือ

เป็นกรรมการเปิดช่องประมวลการสร้างตึกที่ทำงานของสมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งปลูกในที่ดินเช่าของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่ถนนพญาไท

เป็นกรรมการตรวจการก่อสร้างและตรวจรับงานก่อสร้าง ตึกที่ทำงานของสมาคม ซึ่งสำนักงานสลากกินแบ่งบริจาคเงินให้สร้าง เป็นเงิน ๑ ล้านบาทเศษ การสร้างตึกได้เสร็จและรับมอบไว้เป็นที่ทำการของสมาคมแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๖

ช่วยกิจกรรมมหาวิทยาลัย ฯ

สมเด็จพระเทพ-
รัตนราชสุดา ฯ
สยามบรมราช-
กุมารีเสด็จ ฯ ทรง
เปิดเรือนไทย
“ระเบียบ คุณะ-
เกษม” ที่ศาลา
อันเป็นศูนย์ศึกษา
วัฒนธรรมของ
มหาวิทยาลัย
มหิดล เมื่อวันที่
๒๓ ตุลาคม พ.ศ.
๒๕๓๐

ภายในบริเวณ
งานพิธีเปิด ท่าน
ผู้หญิงยูภายใน
ถ่ายภาพร่วมกับ
คณาจารย์และ
คุณหญิงระเบียบ
คุณะเกษม ผู้
บริจาคทรัพย์
สร้างเรือนไทย
ตามคำเชิญชวน

แสดงความยินดี

ในวโรกาสที่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ ทรงรับปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาเคมี) จากมหาวิทยาลัยมหิดล บุตรชายของท่านผู้หญิงยูภา (ดร.ณัฐ ภมรประวัตติ) ดำรงตำแหน่งอธิการบดี จึงถวายการเลี้ยงพระกระยาหารค่ำเป็นการส่วนตัว เพื่อแสดงความยินดี ณ โรงแรมฮิลตัน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘

สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยใน พระบรมราชชนนีปดัมภ์

ช่วยงานสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้รับเชิญให้เป็นกรรมการ
ที่ปรึกษาติดต่อกันมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๙

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้รับเชิญจากสมาคม
พยาบาลแห่งประเทศไทย ในพระอุปถัมภ์ของ
สมเด็จพระบรมราชชนนี ให้เป็นประธานคณะ
กรรมการจัดงานราตรีสโมสร เพื่อหารายได้ไว้
เป็นทุนในการดำเนินกิจการของสมาคม ได้เงิน
ประมาณ ๑๒๓,๐๐๐.๐๐ บาท ในงานนี้พระ-
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า
พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระมหากรุณาเสด็จ
พระราชดำเนินมาประทับเป็นองค์ประธาน สม-
เด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระภคินีเธอ เจ้าฟ้า
เพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี พระนาง-
เจ้าสุวัทนา ได้เสด็จมาทรงร่วมงานด้วย รื่นเรื่อ
สนุกสนานอย่างเป็นกันเอง

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นประธานคณะกรรมการ-
จัดงานราตรีกรีนบอลล์ให้ ๔ สมาคม (แพทย์-
เภสัช-ทันตแพทย์-พยาบาล) ที่สวนลุมพินี เพื่อหา
รายได้รวบรวมไว้สร้างสถานที่ถาวรของสมาคม
ได้เงินประมาณ ๑ แสนบาทเศษ

เป็นกรรมการอำนวยการจัดการประชุม
พยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ ๑ ณ ศาลาสันติธรรม
กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๐๓ มีพยาบาลเข้า
ประชุมประมาณ ๑,๖๐๐ คน

เป็นประธานฝ่ายจัดอาหารเลี้ยงพยาบาล
ที่มาร่วมประชุม ๑,๖๐๐ คน จัดเครื่องดื่มไว้
เลี้ยงโดยตลอดการประชุม (เฉพาะเครื่องดื่ม
เลี้ยงฟรี) ตลอดเวลาที่มีการประชุม

เป็นผู้แทนสมาคมพยาบาล รับแต่งตั้งจาก
รัฐมนตรีอุตสาหกรรม ให้เป็นคณะกรรมการ

วิชาการ ชุดที่ ๑๕๐ พิจารณามาตรฐานกระดาด
อนามัย ครั้งที่ ๖๐/๒๕๑๗ เพื่อจัดทำร่าง
มาตรฐานกระดาดอนามัย ประกอบด้วยผู้แทน
สถาบันต่างๆ ๑๕ ท่าน

เป็นผู้แทนสมาคมพยาบาลฯ เข้าร่วมประชุม
สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ในการประชุมครั้งนี้ได้รับเลือก
จากที่ประชุม ให้เป็นกรรมการตัวแทนกรรมการ
อำนวยการสภาสังคมสงเคราะห์

เป็นกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการประชุม
พยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ ๒ ที่ศาลาสันติธรรม
เมื่อมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๖ มีพยาบาลเข้าประชุม
ประมาณ ๒,๐๒๑ คน

พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นกรรมการพิจารณาแก้ไข
ข้อบังคับสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย ใน
พระอุปถัมภ์ สมเด็จพระบรมราชชนนี

เป็นกรรมการที่ปรึกษาในคณะกรรมการ
อำนวยการจัดการประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครึ่ง
ที่ ๕ และปีสตรีระหว่างประเทศ ระหว่างวันที่
๒๗-๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่หอประชุม
จุฬาลงกรณ์ ในการนี้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระ-
บรมราชินีนาถ ได้เสด็จมาเป็นองค์ประธานและ
ทรงเปิดงาน และพระราชทานพระบรมราโชวาท
อันจับใจด้วย

ได้รับแต่งตั้งจากกระทรวงสาธารณสุข คำสั่ง
ที่ ส.ส. ๐๒๐๕/๔๒ ให้เป็นกรรมการในคณะ
กรรมการร่างกฎหมายพยาบาลและผดุงครรภ์

เป็นคณะกรรมการแก้ไขข้อบังคับสมาคม
พยาบาลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชชนนี-
ปดัมภ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒

เป็นกรรมการพิเศษสมาคมพยาบาลแห่ง
ประเทศไทย ในพระบรมราชชนนีปดัมภ์

การประชุมพยาบาลแห่งชาติ

ฟังการประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ ๑ ณ ศาลาสันติธรรม ๗ มิ.ย. ๐๓
แถวหน้า

๑. นางอายุรภิกขโกศล

๒. คุณหญิงบริรักษ์ เวชการ

๓. นางภิบูลย์ ภีรัชกิจ

๔. นางเพทชาย พยุงเวชศาสตร์

๕. คุณหญิงอนุรัักษ์ราชมนเฑียร

แถวหลัง

๖. นางประกิต เวชศักดิ์ และ

๗. นางจำลอง มีคุณเอี่ยม (กรรมการแผนกอาหาร)

งานราตรีสโมสร ของสมาคมพยาบาล ฯ

ข้างหลังภาพบันทึกไว้ว่า

“ประธานคณะกรรมการจัดงานราตรีสโมสร
เพื่อหาเงินทุนบำรุงและส่งเสริมวิชาพยาบาล
ให้แก่สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย ใน
งานนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ
พระบรมราชินี พระราชชนนี พระนางเจ้า
สุวัทนา เจ้าฟ้าเพชรรัตน ฯ เสด็จมาด้วย
๓๐ พ.ย. ๒๕๐๐”

“ยุภานำเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่ที่ประทับ
ที่สวนลุมพินี ยุภาเป็นประธานจัดงาน”

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

อนุมัติมอบตราให้ไว้เพื่อแสดงว่า

ท่านผู้หญิงคุณ งานุภกริโกศล

ได้บริจาคเงิน สมทบทุน " ท่านผู้หญิงคุณ งานุภกริโกศล และบุตร ชิตา
เป็นจำนวนเงิน - ๑๐,๐๐๐ - บาท - สิบต่างค์

ขออนุมัติในการบริจาคครั้งนี้ ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย
และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ขอจงช่วยดลบันดาลและคุ้มครอง
ให้ท่านปราศจากสรรพโรคาพาธ อุบัติวันตราย เจริญด้วยจตุรพิธพรชัย คือ
อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดกาลนาน เทอญ

คณบดี

คณบดี

วันที่ ๒๔ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖

ส่วนหนึ่งของการเลี้ยงปิดประชุมวันสุดท้ายของการประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ ๒ ดันมัย.๒๕๐๖

ภาพแห่งความทรงจำ

ท่านผู้หญิงยุภาเป็น “ผู้นิยมไทย” อย่างยิ่งท่านหนึ่ง นอกจากสวมใส่ไหมไทยแล้ว ได้แต่งกายแบบไทยโบราณคู่กับหลานชาย สุภภัทร์ เจตนเสน ชูดีใจ กระเบน ร่วมในงานรื่นเริงอาสา กาศชาติ และเดินแฟชั่นการกุศล ให้สมาคมสตรีไทยด้วย

เป็นกรรมการจัดงานประชุมสถาบันแม่ชีไทย เมื่อเริ่มแรกตั้งงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๔ ในการนี้เป็นกรรมการต้อนรับเนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธานเปิดการประชุมสถาบันแม่ชีไทย เป็นประจำทุกปีจนถึง พ.ศ. ๒๕๑๘

เป็นกรรมการที่ปรึกษามูลนิธิศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัย

เป็นคณะกรรมการจัดแสดงละครแสดงทางทีวีเรื่อง "คนใจบอด" และเรื่อง "พระโมคลาสารีบุตร" เก็บเงินบำรุงมูลนิธิศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เป็นคณะกรรมการจัดสร้างภาพยนตร์เรื่อง "คนใจบอด" เก็บเงินบำรุง มูลนิธิศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้เงินจำนวนหลายแสนบาท

เป็นผู้ร่วมอภิปรายชะลอความแก่ จัดโดยสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ร่วมกับท่านผู้หญิงพั้ว อนุรักษราชมณฑิยร คุณหญิงสำเนียง มุสิกภุมมะ คุณถวิลหวั่ง ทุตริยะโพธิ คุณหญิงประภิต เวชศักดิ์ เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย มีผู้สนใจเข้าฟังเป็นจำนวนมาก

เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

งานเมาลิดของมุสลิม ๒๗ สิงหาคม ๐๕

"นางायุรกิจโกศล (คุณหญิงยุภา) ได้ร่วมเป็นกรรมการตัดสินการประกวดอาหารและดอกไม้ ที่สวนลุมพินี อาหาร ม.ล.มณีรัตน์ บุณนาค ชนะที่ ๑ ดอกไม้ ร้านวิจิตร"

เป็นวิทยากรบรรยายสุขภาพจิตในโรงเรียน ในการประชุมการสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๗ ที่โรงแรมดุสิตธานี ๘ เมษายน ๒๕๑๖

การประชุมสภาสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ๗

จอมพลประภาส และท่านผู้หญิงไสว จารุเสถียร เป็นเจ้าภาพเลี้ยงผู้แทนองค์กรสมาชิก ที่เข้าประชุมที่สวนพฤกษศาสตร์ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๔

หม่อมหลวงบัว กิติยากร เป็นประธานงานวันแม่แห่งชาติ ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า
๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๑

พอบปี ๒๕๒๒ ท่านผู้หญิงยุภา ฯ (คุณหญิงยุภา ฯ) ก็ได้รับการยกย่องเป็นแม่แห่งชาติ

สภาสังคมนตรีแห่งราชอาณาจักรแห่งประเทศไทย

ในพระบรมราชูปถัมภ์

ขอเสนอรายชื่อขจรจิตคุณหญิงใจโพธิ์ผลัดงว่า

คุณหญิง จงมณีใจใจกล

เป็นแม่ที่ได้รับการยกย่องประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๒

เป็นผู้ประพฤติดี มีคุณธรรม อบรมเลี้ยงลูกได้ดี นำพายุประโยชน์ที่ดั่งสิ่งดมอสุ์เสมอ

เป็นผู้ที่มีความเมตตา และรักษาเอกลักษณ์ ของชาติไทย

ขอให้รักษาเกียรติขจรจิตคุณหญิง และมีความสุข ความเจริญรุ่งเรืองไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๔

คุณหญิง จงมณีใจใจกล

ประธานสภาสังคมนตรีองค์การฯ พ.ศ. ๒๕๒๒

คุณหญิง จงมณีใจใจกล

ประธานสภาสังคมนตรีองค์การฯ พ.ศ. ๒๕๒๒

วันวิสาขบูชาทุกปี ท่านผู้หญิงยูภาจะจัดทำอุบะแขวนที่ศาลารายรอบพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพื่อถวายบูชาพระแก้วมรกต ในวันสำคัญที่มีพิธีเวียนเทียน

ศรัทธาในพระศาสนา

ร่วมในพิธีมอบพระคัมภีร์ฉบับภูมิพโลภิกขุ แก่ นายจอห์น กันเธอร์ ดีน เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธ ฯ เมื่อ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๕

รับของที่ระลึกจากสมเด็จพระสังฆราช ฯ วัดราชบพิธ ฯ ในการทำบุญครั้งหนึ่ง

ท่านผู้หญิงอุทาบ่าเพ็ญกุศลในโอกาสมงคล
ต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี

เข้าเฝ้า ฯ ณ พระตำหนักจิตรลดาร่วมกับคณะกรรมการองค์การอาสาสมัครเอกชนต่าง ๆ เสมอ

คณะผู้พิพากษาสมทบ
รอเข้าเฝ้า ฯ พระเจ้า
วรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
โสสมสาลี ฯ ณ พระที่นั่ง
อัมพรสถาน

ไปร่วมเดินกุศลที่สนาม
หลวงของมูลนิธิ ศ.สัญญา
ธรรมศักดิ์
กับคณะผู้พิพากษา ๔
พ.ย. ๒๕๒๔ บริจาค
หนึ่งพันบาท ศาลคดี
เด็ก ฯ เลี้ยงอาหาร
ผู้มาเดินด้วย

มอบเงินสี่หมื่นบาทให้ ร.พ.รามาริบัติ พ.ศ. ๒๕๑๒ นพ.อารี วัลยเสวี เป็นผู้รับเงิน บุตรชาย ดร.ณัฐ ร่วมมอบด้วย

สมาคมปราบวัณโรคแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

เป็นกรรมการกลางสมาคมปราบวัณโรคแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมีศาสตราจารย์ หลวงพิณพาทวิทยาเกท เป็นประธาน และได้รับเลือกให้เป็นติดต่อกันมาตั้งแต่ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๓

เป็นกรรมการบริหารสมาคมปราบวัณโรคแห่งประเทศไทย โดยมี พลตรีเจือ บุญเสณี เป็นนายก และต่อมา นายแพทย์สมบุญ ผ่องอักษร เป็นนายก ๆ ก็ได้รับเลือกให้เป็นติดต่อกันทุกกระยะ ๔ ปี

เป็นประธานหาทุนให้สมาคมปราบวัณโรคแห่งประเทศไทย

เป็นประธานฝ่ายสังคมสงเคราะห์ในคณะกรรมการบริหารของสมาคมปราบวัณโรค และได้รับเลือกติดต่อกันมาทุกกระยะ ๔ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔

เป็นผู้ร่วมริเริ่มจัดพิมพ์ดวงตราฉันทวัณโรคเพื่อจำหน่ายหารายได้ให้เป็นทุนไว้ช่วยเหลือผู้ป่วย

วัณโรคที่ยากจน ในวาระที่จัดสัปดาห์เพื่อป้องกันวัณโรค ซึ่งจัดขึ้นปีละครั้ง จำหน่ายได้ปีละหลายแสนบาท ขณะนี้สมาคมปราบวัณโรคมิเงินไว้เป็นทุนประมาณ ๖ ล้านบาทเศษฝากธนาคาร นำดอกผลมาให้บริการประชาชนที่ยากจน ปีละเป็นจำนวนมาก ๆ ทั้งป้องกันการรักษา

ตั้งแต่ได้มาเป็นคณะกรรมการกลาง และกรรมการบริหารของสมาคมปราบวัณโรค (สมัยพันฟู) สมาคมได้ปรับปรุงแก้ไขหารายได้ จนบัดนี้ได้สร้างตึก ๑ หลัง (ขอเงินจากสลากกินแบ่งมาสร้าง) ประมาณ ๒ ล้านบาท สร้างตึก ๑ หลัง และใช้เป็นที่พักอาศัยของผู้ป่วยวัณโรค ซึ่งจำเป็นต้องพักอาศัยอยู่ในโรงพยาบาลปราบวัณโรคของสมาคม นับได้ว่าได้ช่วยรัฐบาลปราบและป้องกันวัณโรคได้ผลดี และลดจำนวนผู้ป่วยลงเป็นจำนวนมาก

เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งและเป็นประธานมูลนิธิอนุเคราะห์ผู้ป่วยวัณโรค

เป็นคณะกรรมการจัดสัปดาห์ป้องกันวัณโรคเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔

สมาคมปราบวัณโรคแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

1281 ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร 4 โทร. 279-1354

THE ANTI-TUBERCULOSIS ASSOCIATION OF THAILAND
UNDER THE ROYAL PATRONAGE OF H.M. THE KING

1281, PHAHLYOTHIN ROAD, BANGKOK 4. TEL. 279-1354

ที่ ๑๒๖๓ / ๒๕๒๓

๑๓ ธันวาคม ๒๕๒๓

เรื่อง เชิญดำรงตำแหน่งกรรมการกลาง

เรียน คุณหญิงบุญอายุรกี โกลด

เนื่องด้วยคณะกรรมการกลางสมาคมปราบวัณโรค ฯ ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อ
เลือกตั้งกรรมการกลางแทนผู้ที่ได้ดำรงตำแหน่งมาครบตามวาระเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม
๒๕๒๓ ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีจิตศรัทธาต่องานสาธารณกุศล เหมาะ
สมที่จะดำรงตำแหน่งกรรมการกลางของสมาคม ฯ จึงได้มีมติให้เรียนเชิญท่านเข้าร่วมเป็น
กรรมการในคณะกรรมการกลางของสมาคม ฯ อีกสมัยหนึ่ง

ในนามของสมาคมปราบวัณโรคแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ข้าพเจ้า
จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการกลางของสมาคม ฯ ซึ่งหวังว่าท่าน
คงจะกรุณาให้เกียรติและเต็มใจเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกลาง ทั้งนี้เพื่อช่วยกันปฏิบัติงานให้
บังเกิดผลดีและมีความเจริญก้าวหน้าเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะและประเทศชาติสืบไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายแพทย์สมบุญ บ่ออักษร)

ประธานคณะกรรมการกลาง

สมาคมปราบวัณโรคแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

1281 ถนนพญาไชยโย - ปทุมวัน 3 โทร. 279-1354

THE ANTI-TUBERCULOSIS ASSOCIATION OF THAILAND
UNDER THE ROYAL PATRONAGE OF H.M. THE KING
1281 PHAYATHAI ROAD, BANGKOK 3 TEL. 279-1354

ที่ ๑๑๖๖ / ๒๕๒๓

๒๓ ธันวาคม ๒๕๒๓

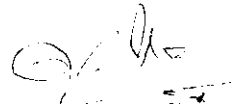
เรื่อง ขอบคุณ

เรียน คุณหญิงยุภา อายุมรทิจโกศล

ตามที่ท่านให้เกียรติรับเชิญเป็นกรรมการกลางสมาคมปราบวัณโรค ฯ มาเป็นเวลา ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๒๕๒๓) และได้ดำรงตำแหน่งมาครบตามวาระแล้วนั้น ในนามของสมาคม-ปราบวัณโรคแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านที่ได้เสียสละด้วยประการต่าง ๆ ช่วยจรรโลงงานของสมาคม ฯ ให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์แล้ว มีความเจริญรุดหน้าไปเป็นอันมาก จนในปัจจุบันสมาคม ฯ สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านการหาทุน การสุขอศึกษา และการป้องกันวัณโรคโคกกว้างขวางยิ่งขึ้นอีก

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย สืบศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงปกป้องคุ้มครองท่านให้ประสบแต่ความสุขและเจริญด้วยคุณวิเศษพรทุกประการ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายคุสติ พานิชพนน)

รองประธาน

ทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการกลาง

คุณหญิงยุภา กรรมการสมาคมปราบวัณโรคฯ ไปเป็นองค์ประธานงานครบ ๕๐ ปี สมาคม
ถวายดอกไม้พวงมาลัย สมเด็จพระเจ้าพี่นาง- ปราบวัณโรคฯ ๘ ก.ค. ๒๕๒๘ ที่โรงแรม
เธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ในโอกาสที่เสด็จ ไฮแอทเซ็นทรัล

การบริจาคครั้งสุดท้าย

ได้แสดงความขอบคุณจากกรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข เมื่อท่านผู้ศรัทธาบริจาคเงิน ๖๕๐,๐๐๐ บาท จัดหาเครื่องอุปกรณ์ฉายภาพด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ติดตั้งที่อาคารใหม่ของกระทรวงฯ เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ นายแพทย์ หลวงอายุรกิจโกศล (กิม ภมรประวัติ) ก่อนท่านผู้ศรัทธายุภาพถึงแก่อนิจกรรม ๒ เดือน

ที่จ.เชียงใหม่ ท่านผู้ศรัทธาบริจาคเงินกว่า ๓ ล้านบาท สร้างอาคาร “ท่านผู้ศรัทธาอายุรกิจโกศล” ที่วัดศรีโสดา เพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษาอบรมพระธรรมคณาจารย์ที่จะไปประจำสอนหมู่บ้านชาวเขาในภาคเหนือ

การบริจาคบางกรณี

นอกจากกิจกรรมสาธารณประโยชน์นานัปการแล้ว ท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้บริจาคทรัพย์เงินทองอีกมากในรูปของกองทุนทำนุบำรุงพระศาสนาให้ทุนการศึกษาผ่านมูลนิธิต่าง ๆ ตั้งทุนส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการในสถาบันการศึกษา สงเคราะห์เด็กพิการและผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ รายการต่อไปนี้เป็นบันทึกส่วนหนึ่งที่มีอยู่ในแฟ้มเอกสารของท่าน

๑. บริจาคที่ดินประมาณ ๒ ไร่เศษ ให้กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อร่วมในการจัดสร้างโรงเรียนสตรีวัฒโนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ คิดราคาในขณะนั้นประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท

๒. ให้ที่ดินในการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ให้กว้างออกไปอีก ๑ เมตร ราคาขณะนั้นประมาณ ๑๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๓. พ.ศ. ๒๔๙๙ บริจาคเงิน ๒๐,๐๐๐.๐๐ บาท ให้สภากาชาดไทย เพื่อตั้งเป็นทุน “หลวงและนางอายุรภิจโกศล” เก็บดอกผลช่วยคนป่วยไข้ที่ขาดแคลน

พ.ศ. ๒๕๒๑ ทุลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนสภากาชาดไทย ๑๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เพิ่มทุนเก่า ๒๐,๐๐๐.๐๐ บาท ตั้งไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ รวมเป็น ๑๒๐,๐๐๐.๐๐ บาทในทุน “หลวงและนางอายุรภิจโกศล” เก็บดอกผลบำรุงคนไข้ที่ขาดแคลน บำรุงนักเรียนพยาบาล

๔. พ.ศ. ๒๕๐๐ ให้ที่ดินในซอยอารี ถนนสุขุมวิท บางกะปิ เนื้อที่ประมาณ ๑๐๐ ตารางวาเศษ เพื่อตัดถนน ซอย ราคาประมาณ ๕๕๐,๐๐๐.๐๐ บาท และยกให้เป็นทางสาธารณะ

๕. พ.ศ. ๒๕๐๑ บริจาคแท่งศิลาแผ่น ๓ ใบ แก้ววัดที่ขาดแคลนน้ำ เพื่อใส่น้ำฝนไว้ใช้ในฤดูแล้ง วัดคลอง ๑๓ รังสิต นครนายก ๑ แท่ง และโรงเรียนวัดไผ่ล้อม จังหวัดราชบุรี ๒ แท่ง รวม ๓ แท่ง รวมราคา ๓,๐๐๐.๐๐ บาท

๖. บริจาคเงิน ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท ให้มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และศิริราชพยาบาล เพื่อตั้งเป็นทุนวิจัยค้นคว้าโรคที่เกิดจากไวรัส

บริจาคเงินให้ภาควิชาโภชนาวิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อพิมพ์หนังสือคู่มือแนะนำการควบคุมอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๐ จำนวน ๒๕,๐๐๐.๐๐ บาท

ทุลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบตั้งทุน “คุณหญิงยุภา อายุรภิจโกศล บุตรธิดา” ในทุนอานันทมหิดล เพื่อวิจัยโลหิตวิทยา ตึกอานันทราช โรงพยาบาลศิริราช ๑๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ๑๔ เมษายน ๒๕๒๑

บริจาคเงินให้คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี ๕๐,๐๐๐ บาท

๗. พ.ศ. ๒๕๐๘ บริจาคเงิน ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท ให้เป็นทุนในนาม “หลวงและนางอายุรภิจโกศล” เพื่อเก็บดอกผลบำรุงวัดเบญจมบพิตร เพื่อซ่อมแซมสิ่งชำรุด ขณะนี้มีทุน ๑๒,๖๐๐.๐๐ บาท

๘. บริจาคเงินโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุน “นวฤกษ์” มูลนิธิช่วยนักเรียนที่ขาดแคลน ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เป็นจำนวนเงิน ๙,๐๐๐.๐๐ บาท เพื่อเก็บดอกผลตามพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ช่วยนักเรียนชั้นประถม และมีถมต้น ที่ขาดทุนการศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๘

๙. ทูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศล สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อสร้างโรงเรียน ๕๕,๐๐๐.๐๐ บาท และสมเด็จพระราชชนนี ได้ทรงสร้างโรงเรียน ๑ หลัง ที่ตำบลนาทราย อ.นาทวี จังหวัดสงขลา เปิดรับนักเรียนแล้วโดยใช้ชื่อว่า โรงเรียน “อายุรภิจ-โกศล” สร้างจากเงินทุนคุณหญิงยุภา อายุรภิจโกศล และบุตรธิดาเป็นผู้บริจาคเงินโดยเสด็จพระราชกุศล พ.ศ. ๒๕๑๒ โรงเรียนเปิดรับนักเรียนแล้วเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๔

๑๐. มอบเงินให้ผู้อำนวยการโครงการกำจัดไข้มาลาเรีย และโรคเท้าช้าง จำนวน ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท เพื่อเป็นสวัสดิการเจ้าหน้าที่มาลาเรียในโครงการนี้ พ.ศ. ๒๕๑๖

๑๑. ให้มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภาคดีเด็ก ๆ ๒๑,๕๐๐.๐๐ บาท พ.ศ. ๒๕๑๖ และ พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อร่วมตั้งเป็นทุนก่อตั้งมูลนิธิเก็บดอกผลใช้จ่าย พ.ศ. ๒๕๒๐ บริจาคเงินสมทบอีก ๑๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท รวมเป็นทุนทั้งสิ้น ๑๒๑,๕๐๐.๐๐ บาท เป็นทุน “คุณหญิงยุภา อายุร-ภิจโกศล” (ให้ทุนเพิ่มในมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภาคดีเด็ก ๆ)

๑๒. โดยเสด็จมูลนิธิสายใจไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ๒๒,๐๐๐.๐๐ บาท เพื่อช่วยทหาร ตำรวจ อาสาสมัคร ที่ได้รับบาดเจ็บและพิการ พ.ศ. ๒๕๑๗ เงิน ๒๐,๐๐๐.๐๐ บาท พ.ศ. ๒๕๑๙ เงิน ๒,๐๐๐.๐๐ บาท พ.ศ. ๒๕๒๐ เงิน ๒,๐๐๐.๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๒๔,๐๐๐.๐๐ บาท และอีก ๓,๐๐๐.๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๒๗,๐๐๐.๐๐ บาท

ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. ๒๕๒๑ สองพันบาท พ.ศ. ๒๕๒๒ สองพันห้าร้อยบาท พ.ศ. ๒๕๒๓ สองพันห้าร้อยบาท สมทบทุนมูลนิธิสายใจไทย โดยเสด็จพระราชกุศล เนื่องในวันประสูติ ๒ เมษายน

๑๓. บริจาคให้มูลนิธิภูมิพลโลกิขุ สี่หมื่นบาท เพื่อสร้างหนังสือพระไตรปิฎก ฉบับแก้ไข (วัดสระเกศ) ในนาม คุณหญิงยุภา อายุรภิจโกศล บุตรธิดา เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนาแจกไปทั่วโลก

๑๔. บริจาคให้พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ๆ ครั้งทีหนึ่ง ๕,๐๐๐.๐๐ บาท (ห้าพันบาทถ้วน) ตั้งเป็นทุนมูลนิธิคุณหญิงยุภา อายุรภิจโกศล และบริจาคเพิ่มอีก ๕,๐๐๐.๐๐ บาท รวมเป็น ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนา (เก็บดอกผล)

๑๕. บริจาคตั้งทุน คุณหญิงยุภา อายุรภิจโกศล และบุตรธิดา ในมูลนิธิ “รามธิบดี” ๑๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) เพื่อเก็บดอกผลไว้ใช้จ่ายคนไข้ที่ขาดแคลน ทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อสมทบทุนมูลนิธิศิลปินพิเศษ ๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) เนื่องในวาระที่มีพระชันษา ๔ รอบ พ.ศ. ๒๕๒๓ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล

ถ่ายภาพร่วมกับเพื่อนผู้พิพากษาสมาทบ

ได้รับแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรีนาย
 ธานินทร์ กรัยวิเชียร ให้เป็นกรรมการฝ่าย
 ทาทุน เพื่อสร้างโรงพยาบาลสมเด็จพระ
 ยุพราช เพื่อถวายพระราชกุศล เนื่องในโอกาส
 ที่ได้พระราชทานเสกสมรสกับพระวรวงศ์เธอ
 พระองค์เจ้าโสไมสวลี เมื่อวันที่ ๓ มกราคม
 ๒๕๒๐

ได้รับแต่งตั้งจากรองผู้บัญชาการทหาร
 สูงสุด พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ให้เป็น
 คณะกรรมการจัดนิทรรศการในโอกาสที่ ก.ร.ป.
 กลาง มีอายุครบรอบ ๑๕ ปี และเพื่อหารายได้
 สมทบทุนมูลนิธิสังเคราะห์เยาวชนในถิ่น
 กันดารของ ก.ร.ป.กลาง โดยคุณบุญชู โรจน
 เสถียร เป็นประธาน งานนี้จัดที่สวนอัมพร ระหว่าง
 วันที่ ๓๐ เมษายน ถึง ๘ พฤษภาคม ๒๕๒๐
 ได้เงินมอบให้ พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์
 รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด ๓,๗๑๐,๐๐๐.๐๐
 บาท เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๐ โดย
 คุณบุญชู โรจนเสถียร เป็นผู้มอบ

ร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์แห่งหนึ่ง

สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์

บ้านมณังคดีลา ถนนหลานหลวง กรุงเทพมหานคร ๓ โทร. ๒๘๑๐๐๘๑, ๒๘๑๐๒๐๖

THE NATIONAL COUNCIL OF WOMEN OF THAILAND

Under The Royal Patronage of Her Majesty The Queen

Manangasila Mansion, Bangkok 3 Thailand. Tel. 2810081 2810206

ตำนานมาก

ที่ สสช.นว.96/2524

23 มีนาคม 2524

เรื่อง การจัดทำหนังสือคู่มือสถานพัฒนาเด็ก

เรียน คุณหญิงยุภา อายูรกิจโกศล

ด้วยโครงการพัฒนาเด็ก สภาสตรีแห่งชาติ ฯ จะจัดทำหนังสือคู่มือสถานพัฒนาเด็กขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้ เป็นแนวทางในการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็ก ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งได้จัดทำพิมพ์ครั้งแรกแล้ว เมื่อ พ.ศ.2522 แต่เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะและเหตุการณ์ปัจจุบันยิ่งขึ้น

ในการนี้ โครงการพัฒนาเด็กใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน เขียนคำขวัญลงในหนังสือคู่มือดังกล่าว เพื่อเป็นอนุสรณ์ในการทำงานของคณะกรรมการโครงการพัฒนาเด็ก โดยเขียนคำขวัญสั้น ๆ ไม่เกิน 1 บทกลอน ด้วยลายมือของท่านพร้อมด้วยลายเซ็น ลงในกระดาษซึ่งแนบมานี้ตั้งตัวอย่างเช่น

รักใคร่ปรองดอง รักกัน รักลูก รักชาติ รักธรรม

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีเช่นเคย และขอได้โปรดส่งคำขวัญดังกล่าวภายในวันที่ 30 มีนาคม 2524 ด้วย จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(คุณหญิงสกลวย ปาณิกบุตร)

ประธานโครงการพัฒนาเด็ก สภาสตรีแห่งชาติ ฯ

รักครอบครัว ทำดีอย่าง ทำใจให้รักมีวินัย

มีใจเป็นใหญ่ ใจมีเดง

ยุภา ตายทรงไศล

ร่วมทุกขโองการพิณจจ เด็ดสภษษฐรี (เมืองสงข) ในพระบรมราชูปถัมภ์

(บันทึกจากข้างหลังภาพ)

ในงานพระราชทานเลี้ยงผู้แทนสภาสตรีโลก
ที่มาประชุมที่กรุงเทพฯ ๗ ต้นปี ๒๕๑๓

ที่สวนควาลัย ในพระบรมมหาราชวัง
ท่านผู้หญิงอยู่ในกลุ่มสตรี คอยรับเสด็จ

พระราชปรารภ*^๑

สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ

ในการแสดงทำประกอบเพลง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงทราบดีว่าทุกท่านที่มาชุมนุมกันอยู่ ณ ที่นี้ ก็เพื่อถวายพระพรด้วยจิตที่เปี่ยมด้วยความหวังดี ทรงถือว่าจิตที่เมตตาและหวังดีนี้ เป็นพลังที่สูงและมีอำนาจยิ่ง จึงทรงให้ชอบใจ และสนองพระนี้แก่ทุกท่าน

ในโอกาสนี้ ได้ทรงขอให้ คุณหญิงวราพร ปราโมช ฯ ช่วยคิดทำประกอบเพลง “ชายชาอุททารไทย” “จากยอดดอย” และ “เนื่องมาจากความผันอันสูงสุด” ขึ้นมาในเวลาสองสามวันมานี้เอง เนื่องจากสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงมีโอกาสดูโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการทรงเยี่ยม ทหาร และตำรวจ ทุกหมู่เหล่า ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ชายแดน จึงทรงทราบถึงภารกิจ และความรับผิดชอบอันใหญ่หลวงของนักรบไทยทั้งหลาย ทรงซาบซึ้งในความกล้าหาญ และเสียสละอันยิ่งใหญ่ของเขาเหล่านั้นที่เอาร่างกายเป็นกำแพงปกป้องให้คนไทยอยู่ได้อย่างปกติสุขพอสมควร ถ้าเปรียบเทียบกับหลายประเทศในโลก โปรดเกล้า ฯ ให้ข้าพเจ้า*^๒ และน้อง ช่วยกันพยายามถ่ายทอดความรู้สึกของนักรบทั้งหลายออกมาให้ดีที่สุดที่จะทำได้ เช่นในเพลง “เนื่องมาจากความผันอันสูงสุด” สมเด็จพระนางเจ้า ฯ ทรงอัศจรรย์พระทัยว่า เหล่านักรบผู้กล้าหาญทั้งหลายนี้ก็เป็นมนุษย์ปุถุชนอย่างเรา ๆ แต่ทำไมหนอ เขาจึงองอาจอาสาเอาร่างกายของเขาออกไปกางกั้นภัยอันตรายต่าง ๆ ที่ประดังโถมซัดเข้ามา เขาเหล่านั้นก็เป็นเพียงคนไทยเหมือนเรา ๆ ทั้งหลาย ดูเหมือนพวกเราจะมีไปด้วยซ้ำ คิดว่า การปกป้องผืนแผ่นดินอันประเสริฐนี้ต้องเป็นหน้าที่ของพวกเขาเท่านั้น ไม่ใช่หน้าที่ของพวกเขาสักหน่อย ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น? เมืองไทยก็เป็นของคนไทยทุกคน นักรบทั้งหลายเขาก็มีพ่อแม่ ครอบครัว เหมือนอย่างเรา ๆ นี้เอง การที่เราารู้สึกกลัวความเจ็บปวดครวคร่าว การพลัดพรากจากคนที่รัก เขาย่อมรู้สึกเหมือนกัน สมเด็จพระนางเจ้า ฯ จึงทรงหวังว่าการแสดงทำประกอบเพลงเพื่อนำให้ความหมายของเพลงชัดเจน ที่ทรงขอให้ คุณหญิงวราพรคิดนั้น จะช่วยให้พวกเราได้เห็น ได้คิด จะได้รวบรวมพลังจิตที่ก่อปรด้วยความเมตตาและหวังดี พุ่งออกไปสู่กำแพงมนุษย์ที่อยู่ไกลแสนไกลนั้นได้ บางทีกำแพงมนุษย์เหล่านั้นจะยับยั้งค้ำทานามรสุมร้ายต่าง ๆ ลุกแล้วลุกเล่า ด้วยพลังจิตของเราที่เต็มไปด้วยความสำนึกในความเสียสละของเขา และความรัก ความเมตตาของเราที่มีต่อนักรบทั้งหลาย

ผู้ที่แสดงถวายเกือบทุกคนเป็นผู้ผ่านการรบมาอย่างโชกโชนแล้ว นักรบเหล่านี้มุ่งมาเพื่อถวายพระพร แต่ทรงขอให้แสดงถวาย การแสดงของนักรบเหล่านี้ก็ออกจากใจตามความรู้สึกของเขาเอง จึงทรงชอบใจผู้แสดงทุกคนด้วย

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ จะทรงแสดงเป็นพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต วีรสตรีของเรา

*^๑เอกสารโรเนียวที่ท่านผู้หญิงยุภา ได้รับมาแล้ว มีความประทับใจและเก็บรักษาไว้ในแฟ้มอย่างดี

*^๒สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เนื่องจากความฝันอันสูงสุด

พระราชนิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
และ
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์

ฝันจะทำความดีนี้แสนยาก
ยอมน่ำขำสำหรับผู้ยู่สบาย
พบศึกหนักสักเท่าใดไม่ไหวหวั่น
ถึงหนักหน่วงสู้แน่แม้ยากเย็น

ยามมีทุกข์มาจจะทนสู้
ถูกทอดทิ้งเดียวดายหมายชีวิน
แม้จะมีภัยอันตรายมากรายกล้า
จะฝ่าฟันเสี่ยงชีวิตพิชิตพาล

เราเป็นเพียงปุถุชนธรรมดา
เคยหวาดหวั่นพรั่นจิตต์คิดกลับกลาย
แม้ชีวิตเป็นสิ่งยิ่งแหนหวง
รักฝันแผ่นดินแม่แน่นอนครัน

ยอมสูญเสียชีวารักษาสัตย์
ดีกว่าสูญเสียถิ่นชาติไทย
ไอ้เพื่อนไทยใจเพื่อนเดือนถึงชาติ
นอนเหน็บหนาวร้าวฤทัยในดงดอน

ตั้งจิตต์มั่นในพระธรรมอันล้ำเลิศ
แน่นตระหนักสลักใจใฝ่ความดี
เราก็มีเลือดเนื้อที่ปวดเจ็บ
จะมุ่งมั่นฝ่าฟันทุกวันวาร

นึกว่าได้เกิดมาทำหน้าที่
ไม่น้อยใจโชคชะตากล้าผจญ
มอบเลือดเนื้อกายใจพลีให้ชาติ
ถึงสิ้นชีพไว้ลยาว่าชายชาญ

ต้องลำบากกว่าจะรุดถึงจุดหมาย
ไม่เคยกรายไกลระก่าน้ำตากระเด็น
สู้กับใจตนนั้นแสนยากเข็ญ
เลือดกระเซ็นเพราะท่วงหวงแผ่นดิน

ถึงมีผู้กล่าวหยาบประณามสิ้น
เจียนพึงภินท์ยอมสู้ผู้รุกราน
ศัตรูกล้าโหมหนักเข้าหักหาญ
ให้ชาติผ่านผองทุกข์ยุคเข็ญคลาย

ใช่เทวาเพราะร่างยังเสื่อมสลาย
ถึงชีพมลายขอสู้ให้รู้กัน
แต่ความรักอันใหญ่หลวงใช่ความฝัน
ยอมสละแม้ชีวินไม่หวั่นภัย

รักษารัฐสีมาที่อาศัย
สิ้นธงชัยจะชักสู่ที่ล้มพร
จึงนิราศสละสุขทุกข์ทอดถอน
ไม่อาทรผองภัยไกลชีวี

ขอทูนเกิดคุณธรรมนำวิถี
พร้อมยอมพลีชีพให้หากภัยพาล
แต่ต้องเก็บความรู้สึกอย่างกล้าหาญ
ปณิธานตั้งไว้ให้อดทน

เพื่อศักดิ์ศรีเลือดไทยไม่หมองหม่น
เคยสุขสันยอมสละละสำราญ
อย่างแกล้วกล้าสามารถองอาจหาญ
ทั้งวิญญาณเลือดเนื้อเพื่อบ้านเมือง

ชายชาญทหารไทย (ชายร้อง)

เนื้อร้อง คุณหญิงพິงจิตต์ สุภมิตร

ทำนอง ม.ล.พวงร้อย อภัยวงศ์

ไอ้สายฝนพร่างพรำคล้ายน้ำเนตร
ของนวลน้องยามทเวษคิดถึงพี่
วันจากมาชายแดนแสนทวิ
ปานฉะนี้ น้องคงเศร้าเจ็บเหงาทรวง
ที่อยู่ปานอนดินกินกลางทราย
ต้องระวิงอันตรายอย่างใหญ่หลวง
ที่แรมร้างนางไกลใช้รักหลง
พี่เป็นห่วงแก้วตายอดयाใจ
แม้จะรักนงนุชสุดชีวิต
ยังคิดจำพรากจากน้องได้
เพื่อหน้าที่ชายชาญทหารไทย
ดำรงไว้เอกราชของชาติเรา

(หญิงร้อง)

ไอ้สายฝนพร่างพรำคล้ายน้ำเนตร
ของนวลน้องยามทเวษคิดถึงพี่
วันจากไปชายแดนแสนทวิ
ปานฉะนี้ พี่คงเศร้าเจ็บเหงาทรวง
ที่อยู่ปานอนดินกินกลางทราย
ต้องระวิงอันตรายอย่างใหญ่หลวง
ที่แรมร้างไปไกลใช้รักหลง
พี่เป็นห่วงแก้วตายอดयाใจ
แม้พี่รักน้องนุชสุดชีวิต
ยังคิดจำพรากจากน้องได้
เพื่อหน้าที่ชายชาญทหารไทย
ดำรงไว้เอกราชของชาติเรา

จากยอดดอย

เนื้อร้อง ร.อ.ณรงค์เดช นันทโพธิ์เดช
ทำนอง แมนรัตน์ ศรีกรานนท์

จากยอดดอยแดนไกลใครจะเห็น
ยากลำเค็ญเพียงใดใจยังมั่น
จะปกป้องผองไทยชั่ววันรันดร
สิ้นชีวิตก็ยังห่วงหวงแผ่นดิน
ด้วยหน้าที่ชีวิตรับผิดชอบ
คือคำตอบที่รบอยู่มีรูสึ้น
ความภูมิใจลึกล้ำค่าอาจิน
รักแผ่นดินรักเกียรติศักดิ์นักรบไทย
คิดถึงยอดहतภัยใจจะขาด
แต่ไม่อาจตัดใจทิ้งไปได้
ด้วยหน้าที่ศรัทธาทำใจกาย
คงความหมายเกินค่ากว่าชีวี
สงใจข้ามขอบฟ้าห้วงหาเสมอ
หวังเพียงเธอนึกถึงผู้อยู่ที่นี้
ขอให้รวันรุ่งของพรุ่งนี้
ฟ้าคงมีพรชัยให้กับเรา

ใคร-อะไร-ที่ไหน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงเปิดตึก "สิรินธร" และทอดพระเนตร นิทรรศการการแพทย์ ณ โรงพยาบาลราชวิถี เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2525

เก็บจากข่าว ในหน้า นสพ. (ตัวอย่าง)

คณะกรรมการสโมสรวัฒนธรรมหญิง ก่อตั้งโดย
ปัจจุบัน มีต้นตอมาตั้งแต่ ปีที่ ๒๐ ๖๓. กิ่ง
เอราวัณ

คุณหญิงวราภรณ์ ยืนกราน เลือกตั้ง ทุเทศภาค
คณะกรรมการสโมสรวัฒนธรรมหญิง นำโดย จิว วัลดี เป็นประธาน
ได้จัดเลี้ยงพบประสังสรรค์และยินดีที่สโมสรวัฒนธรรมหญิงได้ก่อตั้ง
มาร่วม 40 ปี ณ รร.เอราวัณ เมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยได้มีการเชิญบรรดา
อดีตนายกสโมสรคนเก่า ๆ และกรรมการร่วม 60 ท่าน อาทิเช่น คุณหญิง
บรรเลง ชัยนาม, คุณหญิงเจริญ อดิเรกสาร, คุณหญิงสุนทร พงษ์โสภณ,
คุณหญิงเลื่อน เทพหัสดิน ฯลฯ

เดลินิวส์ ๑๗ ก.ค.'๒๔

(ล่าง) คุณหญิงสุนทร พงษ์
โสภณ ประธานฝ่ายบันเทิง
และการแสดง งานวันแม่แห่ง
ชาติ พร้อมด้วยคณะกรรมการ
สภาสังคมสงเคราะห์ฯ รับ
มอบทรัพย์สินและสิ่งของ ซึ่ง
มีจิตศรัทธาบริจาคสมทบกอง
ทุนสงเคราะห์ชุมชน ที่สภา
สังคมสงเคราะห์ เมื่อวันที่ ๑๑
ตุลาคมที่ผ่านมา

(บริจาคหนึ่งพันบาท
เมื่อ ๑๑ ก.ค. ๒๕๒๔)

เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๒๐ เวลา ๑๖.๑๕ น.
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ
ออก ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชทานพระราโชวโร
ภาสให้คณะกรรมการจัดทำหนังสือ "สังเคราะห์หน่วยเด็ก
กำพร้าเด็กชาวต่างประเทศในประเทศไทย" และผู้บริจาค
เงินสมทบทุน เพื่อทอดถวาย ถวายเงินโดยเสด็จพระ
ราชกุศล เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา เพื่อ
พระราชทานสกปรากชาวไทยจัดตั้งเป็นเงินทุน "สังเคราะห์
หน่วยเด็กกำพร้าเด็กชาวต่างประเทศในประเทศไทย"
(สำนักพระราชวัง)

BANGKOK POST THURSDAY OCTOBER 20, 1983

Her Royal Highness Princess Galyani Wattana graced the Royal command performance of the Indian classical drama, "Vasavadhatta", at Vajiravudhanusorn Memorial Hall the other evening. The programme was held in honour of HRH the Princess Mother on the occasion of her birthday. Above, the chairman of the organising committee, Thanpuying Dusdi Malakul, third from right, introduces the members of her committee to the Princess.

ดิทีลียา

จึงคิด

■ แม้จะอยู่ในวัยใกล้ 80 เต็มที่
คุณหญิงบุภา อายุรกิจโกศล ก็ยัง
กระฉับกระเฉงออกงานแทบทุกงานเพราะ
มีคนรู้จักกว่าครึ่งกรุงเทพฯ ■

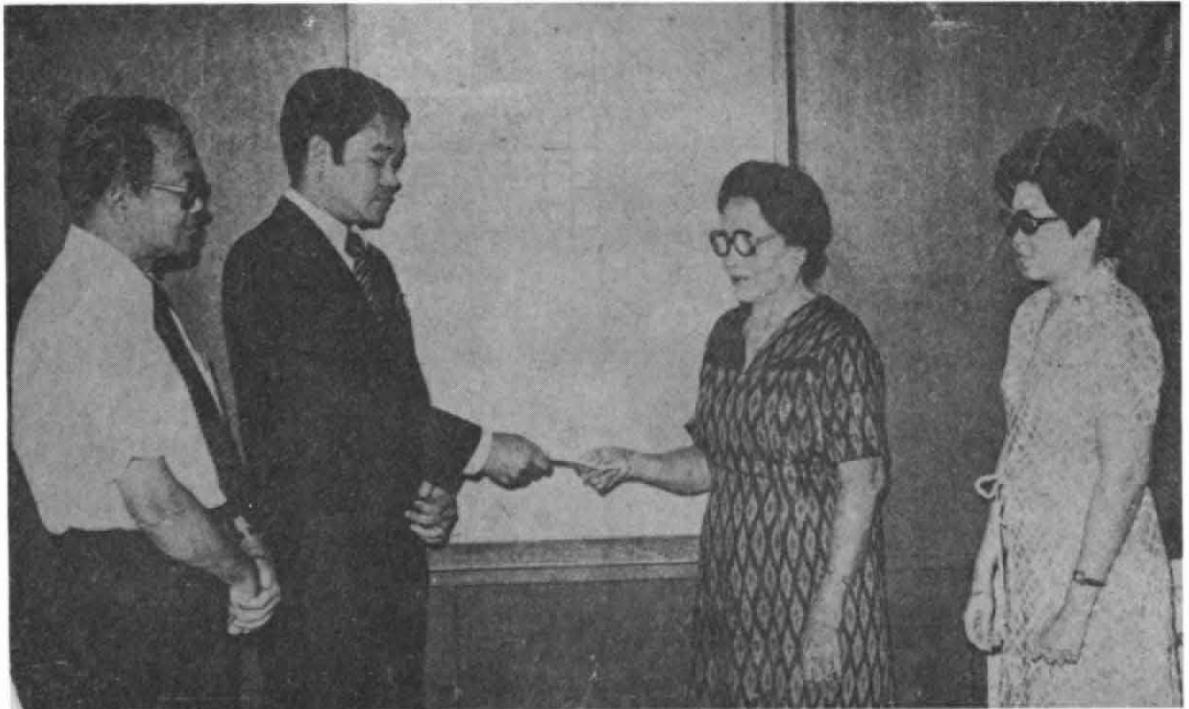

คุณหญิงบุภา อายุรกิจโกศล มอบเงินจำนวนห้าพันบาทให้
ดร. เฮอริแมน อโอบเนอร์ เพื่อสมทบทุนกิจการหมู่บ้านเด็ก
กำแพงวิเศษ

คุณหญิงสนศรี เจริญรัชตภักดิ์ ประธานกรรมการ
อำนาจการใต้ระฆังแห่งประเทศไทย จัดเลี้ยงต้อนรับ
ดร. เฮอริแมน อโอบเนอร์ (ขวา) ผู้กำกับนิคมบ้าน
เด็กกำแพงวิเศษสากลขแม่มแห่งแรกๆ ประเทศออสเตรเลีย
และได้ให้การสนับสนุนด้านการเงินในการก่อสร้างหมู่บ้าน
เด็กใต้ระฆังแห่งประเทศไทย เนืองในโอกาสเดินทางมา
ตรวจเยี่ยมหมู่บ้านเด็กในแถบภูมิภาคเอเชีย ที่บ้านซอย
สุขุมวิท ๓๕ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

(สกุลไทย ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑)

คุณหญิงบุภา อายุรกิจโกศล
มอบเงินจำนวน ๒๕,๐๐๐ บาทให้กับผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพ. เทพนม เมืองแมน คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ เพื่อใช้บำรุงการศึกษาด้านโภชนศาสตร์ และการให้บริการโภชนศาสตร์เมื่อเร็ว ๆ นี้

หน้าพริก

หน้าพริก

Changrob, Conrad

น้ำพริก

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช

ผมเขียนขอยสวณพลูวันนี้เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม และจะลงพิมพ์จำหน่าย ในวันที่ ๑๗ ตุลาคม ผมเข้าใจว่า วันที่ ๑๖ ตุลาคมนี้เป็นวันองค์การอาหารและการเกษตรของสหประชาชาติ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับโลก ซึ่งมีประชากรเพิ่มขึ้นทุกวัน โดยไม่มีลดละ

เมื่อแลเห็นความสำคัญขององค์การ FAO อย่างนี้ ผมก็ตั้งใจไว้ว่า จะเขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องอาหารและความสำคัญของ FAO ในการผลิตอาหาร แต่เอาจริงเข้าผมก็ลืมวันนี้เสีย ตั้งใจว่าจะเขียนไว้ก่อนล่วงหน้าสักวันหนึ่ง แต่มารู้ตัวเอาเมื่อถึงวันจริง จะเขียนให้ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคมก็ไม่ทันเสียแล้ว แต่เมื่อเขียนวันที่ ๑๖ ตุลาคมก็ต้องไปลงเอาวันที่ ๑๗ ตุลาคม ซึ่งออกจะสับสนมาก

วันนี้ก็เลยจะเขียนเรื่องอาหารเหมือนกัน แต่ไม่เกี่ยวข้องกับ FAO ละครับ

มาคิดดูถึงอาหารไทยต่าง ๆ ที่เรากินกันอยู่เป็นประจำ ผมก็เห็นว่าอาหารไทยเป็นอาหารที่เปลี่ยนไปได้ทุกวัน ไม่มีซ้ำกันจนกว่าจะตายก็ยังกินไม่หมดรายการอาหารไทย จึงอยากจะแต่งนิยายสั้น ๆ ไว้อีกเรื่องเกี่ยวกับอาหารไทยในวันนี้

กาลครั้งหนึ่งนานนักหนามาแล้ว มีพระเจ้าแผ่นดินไทยองค์หนึ่ง ซึ่งทรงทราบเรื่องพระเจ้ากาหลิบจากนิยายอาหรับราตรี ก็ทรงคิดจะทำอย่างนั้นบ้าง จึงตรัสให้หาสาว ๆ มาร่วมที่พระ

บรมมคินละคน รุ่งขึ้นก็ให้เอาไปประหารชีวิตเสีย แต่ว่ามีสาวสนมคนฉลาดคนหนึ่ง ได้ทำให้ชีวิตของตัวรอดไปได้นาน เพราะได้ออกอุบายเล่านิทานถวายพระเจ้ากาหลิบคนละเรื่อง เมื่อทรงตั้งใจในนิยายแล้วก็รอดชีวิต เพราะจะต้องเล่าถวายคนละเรื่องต่อไป

กลายเป็นนิยายเรื่องอาหรับราตรี หรือพันหนึ่งทิวา

เมื่อพระเจ้าแผ่นดินไทยในสมัยโบราณหนักหนาทรงทำอย่างนั้นบ้าง ก็ต้องมีสาวสนมคนหนึ่งซึ่งมีความฉลาดพอ ๆ กับสาวแขก ออกอุบายหาเรื่องอะโรมาเล่าถวายให้ทรงฟัง เพื่อจะได้เล่าต่อ ๆ ไปไม่มีที่สิ้นที่สุด

สาวคนนี้เห็นว่านิทานนั้นขึ้นเล่าไปนานเข้าอาจจะหมดพุง ไม่มีอะไรจะเล่าถวายพระเจ้าแผ่นดินจึงเปลี่ยนแผนเอาตำรากับข้าวไทยมาเล่าถวายคนละอย่าง พระเจ้าแผ่นดินผู้ซึ่งโปรดเสวยอยู่แล้วก็ทรงยอมตามนั้น

“เราจะเล่าตำรากับข้าวให้ข้าพ้องอย่างนั้นหรือ? จะเอาอย่างนั้นก็ได้ กับข้าวไทยนั้นน่าฟังยิ่งกว่านิทานแขกเป็นไหน ๆ จะเอาอะไรก่อน?”

“ขึ้นต้นด้วยน้ำพริกก่อนดีไหมพะคะลันเกล้า ลันกระหม่อม? เพราะน้ำพริกนั้นเป็นอาหารหลักของไทย เมื่อใส่ น้ำพริกอย่างใดในสำรับแล้วกับข้าวอย่างอื่นก็เป็นแต่เพียงเครื่องแถม น้ำพริกเท่านั้น ความสำคัญอยู่ที่น้ำพริก”

พระเจ้าแผ่นดินกลืนพระเชพระแล้วตรัสว่า

“จะเอาอย่างนั้นก็ได้”

“น้ำพริกในตำรากับข้าวไทยนั้นมีมากมาย

เหลือเกิน เกล้ากระหม่อมฉันคิดว่า เอาตำรา น้ำพริกมากราบทูลคืนละอย่าง เกล้ากระหม่อมฉัน คิดด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมว่า กราบทูลแต่เรื่อง น้ำพริกคืนละอย่างจนตายก็คงไม่หมด

“จะเล่าอะไรก็เล่าไปซี” พระเจ้าแผ่นดิน รับสั่งอย่างร้อนพระทัย “มันแต่ล่าช้าโอ้อ่อยอยู่นั้นแหละ เขาว่าผู้หญิงเป็นอย่างนี้แหละ จะทำอะไรสักอย่างต้องโหมโรง และเบิกโรงนานทีเดียวกว่าจะเริ่มได้”

“เอาละเพคะ น้ำพริกมีหลายอย่างเหลือเกิน จะโปรดเกล้าให้เกล้ากระหม่อมฉันกราบบังคมทูล น้ำพริกอันไหนก่อนละเพคะ” เมื่อเห็นว่าทรงนิ่งไม่ตรัสตอบ สาวสนมก็ทูลต่อไปว่า

“เกล้ากระหม่อมฉันคิดว่า น้ำพริกแรกที่จะกราบบังคมทูลน่าจะเป็นน้ำพริกนครบาล”

“ไฮ้! น้ำพริกนครบาลมีจริง ๆ นะหรือ?”

“มีจริง ๆ เพคะสิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อม และมีมานานแล้วด้วย เกล้ากระหม่อมฉันจะได้กราบบังคมทูลต่อไป”

เอาเครื่องปรุงก่อนนะเพคะสิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อม เครื่องปรุงน้ำพริกนครบาลมีดังต่อไปนี้

๑. ปลากรอบปิ้งแล้วแกะเอาแต่เนื้อประมาณ สักตัวครึ่ง

๒. กุ้งนางเผา ๓ ตัว

๓. กากหมูเจียวจนหมดน้ำมันแล้วประมาณ สัก ๒ ช้อน

“เอากันถึงเพียงนั้นเชียวหรือ” แล้วพระเจ้าแผ่นดินก็กลืนพระเชษฐาอีกครั้งหนึ่ง

“เพคะสิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อม น้ำพริกนครบาลนี้เป็นน้ำพริกที่ทูลรุกรามาก นิกะไรออกก็ใส่ลงไปจนหมด มิฉะนั้นก็จะเป็นน้ำพริกนครบาล

๔. เกลือสักช้อนชาก็พอ”

“อะไรกัน น้ำพริกใส่เกลือด้วยหรือ?”

“เพคะสิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อม ทฤษฎีแห่ง

น้ำพริกนี้มีอยู่ ๒ ทฤษฎีในโลก ทฤษฎีที่ ๑ นั้นไม่ใส่เกลือเพราะถือว่ากะปิเค็มแล้ว ส่วนทฤษฎีที่ ๒ นั้นใส่เกลือ เพราะถือว่ากะปินั้นถ้าจะใส่ให้เค็มก็จะมีแต่กลิ่นกะปิ เกล้ากระหม่อมฉันเองตำน้ำพริกที่โรกใส่เกลือทุกครั้งไม่ว่าจะเป็นน้ำพริกอะไรทั้งนั้น แม้แต่น้ำพริกจิ้มผักเฉย ๆ”

“อือ! ฉันทูมจากจนปานนี้แล้วเพิ่งรู้เรื่องน้ำพริกใส่เกลือนี้”

“ต่อจากนั้นไปก็เป็นเรื่องของเครื่องปรุงรส เพคะสิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อม คือ น้ำปลา น้ำมะนาว น้ำมะกรูด ส้มเหม็น พริกขี้ฟ้าเผา ๕ เม็ด พริกขี้หนูเผา ๑๐ เม็ด”

“อู๊ย! จะไม่เผ็ดไปหน่อยหรือ?”

“ไม่หรรษาเพคะสิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อม เพราะเครื่องอื่นมีอีกมากช่วยละลายความเผ็ดให้น้อยลง”

“แล้วใส่พริกแห้งประมาณ ๔ เม็ด”

“เอาเข้าไป! เป็นอันว่ายากโคตรพริกมาตำน้ำพริกครกนี้กันเสียเลย”

“ก็ไม่ถึงเพียงนั้นหรรษาเพคะสิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อม” สาวสนมกราบบังคมทูลแล้วก็ก้มหน้าลงไปหัวเราะเข้าไปในทรวงอกตามแบบชาววัง “กระเทียมต้องใช้กระเทียมเผาเพคะ ประมาณ สัก ๒ หัวก็คงจะพอ มะขี้ก๊ก ๔ ผล ระกำ ๓ กลีบ ส้มซ่า ๑ ผล มะขามเปียกครึ่งฝัก”

“เออ! กว่าจะหาของได้ครบก็พอดีค่ากัน ไม่ต้องกินมันละน้ำพริกนครบาล”

“หาเตรียมไว้ก่อนก็ได้นี้เพคะสิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อม มีของครบแล้วจึงค่อยทำ วิธีทำนั้นออกจะละเมียดละไมอยู่ เพราะมิได้ตำพร้อมกันเหมือนน้ำพริกธรรมดา

ขึ้นต้นเอาปลากรอบ กากหมู กุ้งเผา พริกแห้งกับเกลือ เหล่านี้โขลกทีละอย่างนะเพคะสิ้นเกล้าสิ้นกระหม่อม มิใช่รวมกัน เมื่อโขลกละเอียดดีทุกอย่างแล้วจึงเอามารวมกันทีหลัง”

“โอ้เอ๊ย! ก็โหลกรวมกันทีเดียวยเสียไม่ได้หรือ จะได้ไม่ต้องเสียเวลา?”

“ไม่ได้หรอกเพคะลั่นเกล้าลั่นกระหม่อม”

“ทำไม?”

“ถ้าเอาทุกอย่างมาโหลกรวมกันก็ไม่ใช่น้ำพริกนครบาลสิเพคะ” แล้วนางสนมก็ทูลต่อไปว่า

“เมื่อเอาของที่โหลกทีละอย่างมาคลุกรวมกันให้เข้าดีแล้ว จึงเอากะปิเผา กระเทียมเผา มะขามเปียกชูดเอาแต่เนื้อ และระกำใส่ลงไปในของที่รวมกันไว้แล้วนั้น แล้วโหลกให้เข้ากัน

ผสมน้ำปลา น้ำตาล น้ำส้มซ่า น้ำส้มเหม็น น้ำมะนาว มะอึก เอาพริกชี้ฟ้าและพริกชี้หนูหัน ใส่ปรุงให้เป็นน้ำพริกชั้น ๆ มีรสแหลมแล้วโรย ผิาส้มเหม็นและพริกเผา

ของเหล่านี้ตั้งแต่ น้ำปลาลองมาจนถึงพริกเผา ไม่ใช่...ไม่ควรจะกราบบังคมทูลพระกรุณา...สากอีกเลยเพคะลั่นเกล้าลั่นกระหม่อม แต่ใช้ล้อมหรือ ซ้อนคนให้เข้ากันจนเข้ากันดี น้ำพริกนครบาล ครกนั้นเพคะลั่นเกล้าลั่นกระหม่อมท่านให้รับพระราชทานกับปลาตุ๋นทอดฟู หรือปลากรอบปิ้งเสียก่อน แล้วหักเป็นชิ้นเล็ก ๆ ทอด ถ้าปลากรอบมันแพงนักใช้กุ้งแห้งทอดก็ได้ ส่วนผักนั้น ก็เป็นผักประเภทมะเขือ แตงกวา ถั่วพลู่ มะแว้ง ผักชี ช่อมะม่วง ช่อมะกอก ดอกอโศกหรือมิฉะนั้นก็เป็นผักเผา ใช้บวบ น้ำเต้า มะระ กระเจี๊ยบ และหน่อไม้”

พระเจ้าแผ่นดินได้ทรงฟังแล้วก็เขยิบ ไม่ตรัสว่าอะไรไปสักพัก แล้วจึงมีพระดำรัสว่า

“หมมน่ากิน พรุ่งนี้ทำให้ฉันกินสักครกหนึ่งได้ไหม?”

“สนองพระเดชพระคุณได้เพคะลั่นเกล้าลั่นกระหม่อม แต่ถ้าจะตำน้ำพริกนครบาลถวายในวันพรุ่งนี้ เกล้ากระหม่อมฉันก็ต้องมีชีวิตในวัน

พรุ่งนี้ เพื่อตำน้ำพริกนั้น”

“เออน่า! อยากจะกินน้ำพริกจะตายอยู่แล้ว ใครเขาจะไปฆ่าได้ลงคอ?”

เขารู้ว่าถ้าจะกราบทูลเรื่องน้ำพริกจนหมด นางสนมคนนั้นก็แก้हांเติมที แก้ไปแต่ตายเอา ตอนถึงเครื่องหลน

ตั้งแต่ผมเขียนเรื่อง กาเหว่าที่บางเพลง ลงในหน้าหนังสือพิมพ์สยามรัฐนี้จนจบเป็นต้นมา ผมก็เลยกลายเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญในเรื่องงานบินหรืองานผี สำหรับท่านผู้อ่านหลายท่านมาเคี้ยวเชิญจะเอารายละเอียดเรื่องงานผีงานบินอะไรเหล่านี้จากผมอยู่เนือง ๆ ซึ่งผมก็ไม่สามารถจะสนองคุณด้วยการให้รายละเอียดเพิ่มเติมอย่างไรได้ เพราะผมไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญเรื่องงานบินหรืองานผี หยิบเอางานผีงานบินเดียวมาใช้ในเรื่องกาเหว่าที่บางเพลงแล้วก็แล้วกัน ไม่ทราบรายละเอียดอีกต่อไป จึงสนองคุณท่านผู้อ่านที่สนใจในเรื่องงานบินงานผีเป็นพิเศษไม่ได้

ต่อมา ผมได้เขียนเรื่อง น้ำพริกนครบาล เป็นทำนองอาหรับราตรี ใส่ปากนางกำนัลคนหนึ่ง ให้เล่าถวายพระเจ้าแผ่นดินในยามราตรี แต่นั่นมาผมก็กลายเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องน้ำพริก มีคนถามกันอยู่เนือง ๆ หรือไปไหนพบผู้คน ก็จะต้องเข้ามาถามเรื่องน้ำพริก มาคุยเรื่องน้ำพริก และขอร้องให้เขียนเรื่องน้ำพริกต่อไปอีก

ความจริงเรื่องน้ำพริกที่คนไทยกินกันนั้น ถ้าจะบอกตำราครกละวัน ก็ไม่มีที่สิ้นสุด เขียนคอลัมน์นี้หากินไปได้จนตาย ตำราน้ำพริกก็คงจะยังไม่หมด แต่เมื่อเห็นมีผู้สนใจมาก และขอร้อง

กันมามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณแม่บ้านหรือคุณพ่อบ้านที่ไม่ค่อยมีเวลาจะทำกับข้าวรับประทานเอง แต่วันดีคืนดี ก็อยากจะทำอะไรที่เป็นฝีมือรับประทานบ้าง จึงมักจะชอบตำน้ำพริก มาขอผมอยู่เสมอ ผมก็นิ่งไว้ก่อน นึกว่าวันดีคืนดีจะเขียนเรื่องน้ำพริกลงในคอลัมน์นี้

อยู่ดี ๆ วันนั้นก็กลายเป็นวันดีคืนดีขึ้นมาเฉย ๆ จึงขอแสดงตนเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องน้ำพริกต่อไป เป็นการอวดฝีมืออีกสักครั้ง บรรยายเรื่องการตำน้ำพริกเอาไว้ให้ละเอียดลออ เพื่อว่าภายหลังจะได้ไม่ต้องมีคนมาขอตำราน้ำพริกอีกต่อไป

ก่อนจะบอกวิธีตำน้ำพริก เห็นจะต้องพูดถึงภูมิหลังของเรื่องน้ำพริกนี้ไว้เสียก่อน

น้ำพริกนั้นคงจะเป็นกับข้าวของไทยโดยทั่วไปมาแต่โบราณแล้ว สังเกตดูได้จากกับข้าวไทยภาคต่าง ๆ นั้นมีน้ำพริกด้วยกันทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าน้ำพริกจะมีรสชาติแตกต่างกัน หรือใส่เครื่องปรุงผิดกัน ก็ยังเป็นน้ำพริกและหลักการก็ยังคงอยู่ในเรื่องน้ำพริกอยู่นั่นเอง

รสที่เรียกได้ว่าเป็นพื้นฐานของน้ำพริกคือ รสเผ็ดนำและมีรสเค็มตาม หลายภาคหยุดอยู่แค่นี้ น้ำพริกเป็นเรื่องของการเผ็ดและการเค็ม แต่มีภาคอื่น ๆ เช่น ภาคกลาง ก็เพิ่มรสเปรี้ยวเข้าไปด้วย ได้แก่การเติมส้มมะขามหรือบับมะนาวให้เปรี้ยว น้ำพริกภาคกลางเดี่ยวนี่ถึงใส่น้ำตาลเข้าไปด้วย ให้มีสามรส คือ เปรี้ยว เค็ม หวาน แต่ในภาคอื่น ๆ คงมีแต่เผ็ดกับเค็ม ถึงแม้จะมีเปรี้ยวก็ยังไม่ใส่น้ำตาล และน้ำพริกนี้ไม่ได้มีอยู่แต่ในประเทศไทยเท่านั้น ได้แพร่หลายลงไปถึงมาเลเซีย ที่นั่นเขาใช้หัวหอมแทนกระเทียม และตำอย่างใดก็ไม่ทราบ กินแล้วรสไม่เหมือนน้ำพริกไทย ถ้าพูดอย่างไม่เกรงใจกันก็บอกว่า ไม่อร่อยเท่า ข้อนี้คนมาเลเซียเองเขาก็ยอมรับ ถ้าได้มา

เมืองไทย ไม่ว่าจะเป็ใคร เขาจะต้องชอบน้ำพริกกินทุกที และเมื่อให้กินแล้วเขาจะกินเอามาก ๆ แทบจะหมดแรงใจกัน

นอกจากน้ำพริกจะเป็นกับชั้นพื้นฐานของกับข้าวไทยใช้รับประทานกับผักให้เป็นเครื่องนำให้ได้กินผักสดมาก ๆ แล้ว น้ำพริกนั่นเองยังเป็นศูนย์ของสารบซึ่งมีกับข้าวหลายอย่าง น้ำพริกนั้นจะตั้งอยู่กลาง และกับข้าวอื่น ๆ ที่จะมาแวดล้อมประกอบเป็นสารบนั้น ในการทำต้องคำนึงถึงน้ำพริกหรือเครื่องจิ้มก่อน ว่าเป็นอะไร ถ้าเป็นน้ำพริกกะปิเฉย ๆ ก็คิดกับข้าวให้แนมกับน้ำพริกกะปินั้น ถ้าเป็นน้ำพริกส้มมะขาม ก็ต้องเปลี่ยนกับข้าวไปบ้างยังแยกออกไปว่า ส้มมะขามเปียกหรือส้มมะขามสดอีก ถ้าเป็นเครื่องหลน เช่น ปลาร้าหลน เต้าเจี้ยวหลน ปลาเจ้าหลน การคิดกับข้าวก็ต้องเปลี่ยนไปเป็นอีกแบบหนึ่งตามแต่เครื่องจิ้มที่อยู่กลางสารบ

เมื่อได้กล่าวมาแล้วว่า น้ำพริกเป็นกับข้าวชั้นเบสิกของสารบกับข้าวไทย ต่อไปนี้จะได้พูดถึงน้ำพริก ซึ่งเป็นชั้นเบสิกของน้ำพริกทั้งปวงให้ได้รู้กันไว้ จะตำน้ำพริกให้เป็น ต้องตำน้ำพริกครกนี้เป็นเสียก่อน ต่อไปจะเป็นตำน้ำพริกมะม่วง มะดันหรืออะไรก็สุดแล้วแต่ก็จะทำได้ แต่ถ้าขั้นต้นตำน้ำพริกครกเบสิกนี้ไม่เป็นเสียแล้ว น้ำพริกอื่นขึ้นไปลองตำ ก็คงละ

น้ำพริกที่จะกล่าวถึงนี้ หรือที่เรียกว่าชั้นเบสิกนี้ ความจริงก็เป็นที่รู้จักกันทั่วไป ได้แก่ น้ำพริกเอาไว้จิ้มกับผักดิบและปลาทุทอด ซึ่งรับประทานกันอยู่แล้วทุกบ้าน แต่ถึงแม้ว่าจะเป็นของประจำบ้านรับประทานกันอยู่ทุกวี่วัน แต่จะหาคนตำน้ำพริกเก่งที่ได้รสร่อยจริง ๆ นั้นดูออกจะหายาก

วิธีทำนั้นมีดังต่อไปนี้

เอาเกลือประมาณหนึ่งช้อนชา ถ้าจะให้ดี ควรจะเป็นเกลือเม็ดที่มาจากนาเกลือ คือเป็นเกลือทะเลนั้นแหละ เกลืออื่น ๆ อาจเค็มไปหรือจืดไป ลงโซลกับกั๋งแห้งอีกประมาณ ๓ ช้อนโต๊ะ จนเข้ากันดี แล้วจึงเติมกระเทียมอีกประมาณสัก ๑๐ กลีบก็พอ ถ้าเกินกว่านั้นแล้วจะไปติดต่อกับฝรั่งเรื่องค้าขายหรืออะไรก็ตามที่ออกจะลำบาก เพราะฝรั่งจะเหม็นปาก เพียงแค่กระเทียม ๑๐ กลีบนี้ ก็ต้องนั่งคุยกับฝรั่งกระระยะให้ห่างพอสมควรอยู่แล้ว อย่าเข้าไปใกล้ชิดนัก ทางคึกที่สุด ควรออกอุบายให้ฝรั่งกินน้ำพริกเสียด้วยกัน แล้วจึงพูดธุระกัน เป็นปลอดภัยที่สุด

หลังจากนั้น จึงเอากะปิลงโซลกลงไปด้วยกะปิตี่จะเอาลงโซลนี้ กะประมาณ ๔ ช้อนโต๊ะ ถ้าจะให้อร่อยก็จะต้องหาคะปิตี่ ๆ เช่น กะปี่ของหรืออะไรเทือกนั้น ได้มาแล้วถ้าสวิงสวายกลัวโรคภัยไข้เจ็บ กลัวพยาธิ ก็เอาท่อใบตองปิ้งไฟเสียก่อน พอใบตองที่ห่อขั้วจะไหม้ ๆ ก็เอาขึ้นใส่ครกตำได้ ตอนนี้อาพริกชี้ฟ้าเขียวแดงและพริกเหลืองใส่ลงไปตามชอบ แล้วโซลกพอพริกแหลก หลังจากนั้นจึงใส่พริกชี้หนูลงไป บุบพอดกอย่าไปโซลกให้แหลกเดี๋ยวจะเผ็ดเกินไป ถ้าชอบมะอึกหรือพองหาได้ในตลาดก็เอามาขูดขนออกให้หมด แล้วเอามาหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ใส่ลงไป บุบพอดกอีกด้วย

แล้วจึงใส่ของอื่น ๆ ที่ปรุงรสลงไปผสมโดยใช้ช้อนคนเอาก็พอ ไม่ต้องถึงโซลก สิ่งใส่ก็คือ น้ำปลา น้ำปลาก็ใส่มากหรือน้อยดูเอาที่ความต้องการว่าจะให้น้ำพริกของเราข้นหรือเหลว น้ำพริกข้นนั้นใช้จิ้มผักอร่อย แต่น้ำพริกค่อนข้างเหลวนั้นใช้คลุกข้าวอร่อยขึ้น สุดแล้วแต่จะเลือกเอาอย่างไหนก็ตามใจ ทั้งนี้ การใส่น้ำปลานั้น ถ้าน้ำพริกเหลว ใส่น้ำปลามากไว้ได้ แต่ถ้าน้ำพริก

ข้น ก็ควรจะใส่น้ำปลาแต่น้อย เห็นว่ายังไม่เค็มเติมเกลือลงไปอีกแล้วจึงเติมน้ำตาลปึก ถ้าชอบหวานหนักหน่อยก็เติมน้ำตาลมาก ๆ แล้วบีบมะนาวให้ได้สามรสตามใจชอบ คือเค็มหวานเปรี้ยวถึงจะชอบกินหวานสักเพียงไร ก็อย่าไปตำน้ำพริกให้มีรสหวานนำหน้าเป็นอันขาด

เพียงเท่านั้น ก็ได้น้ำพริกข้นเบสิกหนึ่งครก ใช้จิ้มผักดิบและแฉมด้วยปลาทูกทอด หรือจะปลาตุกย่างก็ได้ แต่สำหรับน้ำพริกครกนี้ ปลาอะไรก็ไม่ดีเท่าปลาทูกทอด

ถ้าอยากจะทำให้น้ำพริกครกนี้ดูน่าสนใจหรือตื่นเต้นหรือโรแมนติกลงไปอีก ก็ต้องเอาเมล็ดมะเขือใส่ คือหามะเขือขีนหรือที่เรียกว่ามะเขือเหนียว หรือมะเขือเหลืองนั้น มาผ่าเอาแต่เมล็ด ยิ่งมากเท่าไรยิ่งดี แล้วเอาเมล็ดมะเขือนั้นละลายลงไปใต้น้ำพริก เวลาจะรับประทานดูให้มีเมล็ดมะเขือลอยมากอยู่ น้ำพริกจะน่าสนใจขึ้นดังที่ว่ามาแล้ว

ถ้าไม่ชอบมะเขือเหนียวหรือมะเขือขีน จะใช้มะเขือพวงเผาไฟ แล้วโซลกลงไปกับน้ำพริกก็ได้ แต่เรื่องนี้ต้องระวังเพราะมะเขือพวงนั้น มากไปหรือน้อยไปอาจจะทำให้น้ำพริกมีรสแปรเปลี่ยนไปได้ พอกที่จอร์อร่อยก็เกิดไม่อร่อยขึ้นมา อย่าไปเล่นดีกว่า

คนโบราณนั้นชอบใช้ส้ม ที่เรียกว่าส้มเหม็นเอาน้ำมาบีบใส่น้ำพริก หรือเอาผิวส้มหั่นฝอย ๆ แล้วตำลงไปด้วยก็หอมดี แต่เดี๋ยวนี้ผมจ่ายตลาดหาส้มเหม็นออกจะไม่พบ ผมเองก็ออกจะเรื้อรัง จำไม่ได้ว่าส้มเหม็นนั้นมันหน้าตาอะไรเป็นอย่างไร ก็เลยเว้นไปเสียเฉย ๆ นอกจากนั้นแล้วน้ำพริกแบบนี้ยังอาจจะใช้มะม่วงดิบตำลงไปด้วย กลายเป็นน้ำพริกมะม่วง หรือใช้มะดันซอยใส่ลงไปด้วย เรียกว่า น้ำพริกมะดัน ก็ได้ แต่ในการทั้ง ๒ อย่างนี้ คือใส่มะม่วงและใส่มะดัน ต้องลดรา

มะนาวลงไปมาก เพราะทั้งมะม่วงและมะดัน เป็นของเปรี้ยวอยู่แล้ว

จากน้ำพริกเบสิคครกนี้แล้ว ถ้าตำให้แก่ง ตำให้เป็น ต่อไปจะตำน้ำพริกอื่น ๆ ได้อีกมากมายทีเดียว เช่น น้ำพริกมะม่วง น้ำพริกมะดัน ดังที่ว่ามาแล้ว น้ำพริกลูกหน่าเลียบ น้ำพริกมะขามเปียก น้ำพริกมะขามสด ไปจนถึงน้ำพริกไข่เค็ม มีมากมายสุดที่จะพรรณนา ใครอยาการู้ก็มาประจบให้ ดี ๆ จะได้เขียนตำราให้อ่านกันต่อไป

เงินทองอะไรก็ไม่เอาแล้ว ขอแค่ประจบ แค่นี้จะมากมายอะไรนักหนา

ตั้งแต่ผมเขียนเรื่องน้ำพริกชั้นมาตรฐานลงในคอลัมน์ชอยสวนพฤษ์นี้ไปแล้ว ผมก็ได้รับความรู้อะไรเพิ่มเติมต่อไปอีกมาก

ความรู้นั้น ได้รับจากผู้ที่ได้อ่านคอลัมน์ชอยสวนพฤษ์และมาแสดงความเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับน้ำพริก หรือมาขอมารับในความไม่รู้ของตนเกี่ยวกับน้ำพริกอีกมากมายหลายท่าน

ประเภทที่หนึ่งนั้น ยอมรับกับผมว่าไม่เคยนึกอะไรลึกซึ้งเกี่ยวกับน้ำพริก คิดแต่ว่ามีกะปิ มีพริก มีกระเทียม มีมะนาว ก็ตำน้ำพริกได้แล้ว และนึกต่อไปว่า น้ำพริกครกไหน ๆ ก็เหมือนกันหมดทั้งนั้น ใช้จิ้มกับผักดิบและปลาทูกทอด ก็เป็นอาหารหนึ่งมือขึ้นมาเอง

เอาเป็นว่า คนส่วนใหญ่ไม่น่าจะมีหลักการ ในการตำน้ำพริก หรือไม่รู้หลักการในการตำน้ำพริกเอาเสียเลยทีเดียว

การกระทำทุกอย่างนั้น ถ้าจะให้ดีต้องมีหลักการ จะทำไปลอยๆ โดยปราศจากหลักการไม่ได้ การตำน้ำพริกก็เช่นเดียวกัน หลักการของ

น้ำพริกก็คือ น้ำพริกชั้นมาตรฐาน ที่ผมได้เขียนบอกไปแล้วหลายวันก่อน ว่าจะต้องใส่อะไรบ้าง ที่บอกไปนั้นเป็นน้ำพริกสำหรับจิ้มผักดิบรับประทานกับปลาทูกทอด ซึ่งรู้จักกันทั่วไป เพราะจะมีในสำหรับกับข้าวของไทยเกือบทุกสำรับ

ที่ผมเรียกน้ำพริกครกนี้ว่าน้ำพริกมาตรฐานก็เพราะมันเป็นมาตรฐานของน้ำพริกอีกมากมายหลายอย่างจริง ๆ การตำน้ำพริกนั้น จะมีเครื่องปรุงซึ่งอยู่ในเกณฑ์ของน้ำพริกครกมาตรฐานนี้ทั้งสิ้น แต่น้ำพริกนั้นมีมากมายหลายอย่าง การที่จะตำน้ำพริกอื่น ๆ ให้มีรสชาติแปลกออกไป ก็จะต้องหาเครื่องปรุงของน้ำพริกมาตรฐานนี้เอง มาเตรียมเอาไว้ แล้วก็คิดว่าจะต้องเพิ่มอะไรเข้าไปหรือลดอะไรออก

ขั้นต้นนั้น ต้องดูที่ผักที่จะใช้จิ้มน้ำพริกก่อน ถ้าเป็นผักดิบ ก็ใช้น้ำพริกมาตรฐาน ไม่มีปัญหาอะไรเลย

แต่ถ้าเกิดเบื่อผักดิบขึ้นมา จะใช้ผักต้มจิ้ม น้ำพริกเครื่องปรุงก็เช่นเดียวกับน้ำพริกมาตรฐานทุกอย่าง ตลอดจนวิธีตำก็เช่นเดียวกัน แต่น้ำพริกผักต้มนั้นจะต้องผสมให้เหลวกว่าน้ำพริกชนิดอื่น ๆ เวลาตำต้องใส่เกลือแต่น้อย ใช้น้ำมะนาวและน้ำปลาให้มาก ผมเอง ถ้าน้ำพริกไม่เหลวพอก็เอาน้ำเปล่าธรรมดานี้แหละเหยาะลงไปด้วย จนกว่าจะเหลวได้ตั้งใจ

สำหรับน้ำพริกผักต้มนั้นมีพิเศษออกไปอีกคือ เอาหัวกะทิตั้งไฟให้เดือดพอจะเป็นขี้โล้ แล้วตักเหยาะลงไปในตัวน้ำพริกด้วย รสก็ดีขึ้น และดูน่ากินขึ้น ถ้าจะให้หน้ากินขึ้นไปอีก ก็เอาพริกชี้ฟ้าเขียวแดงเหลืออง แล้วฉีกเป็นชิ้นเล็ก ๆ เอาโรยหน้าลงไปอีก

เรื่องปลาอะไรจะใช้น้ำพริกอะไรนั้นผมจะยังไม่พูด เพราะจะเปลืองเวลาเสียเปล่า ๆ

จากน้ำพริกผักต้มก็ไปน้ำพริกผักคอง คือ น้ำพริกที่ใช้ผักคองต่างชนิดจิ้ม ได้แก่ผักกาดคอง ผักบุงคอง ผักเสียนคอง ผักหนามคอง ไปจนถึง ลูกสะตอคอง

น้ำพริกที่จะจิ้มผักคองก็คือ น้ำพริกมาตรฐาน ที่กล่าวถึงแล้วนั่นเอง แต่เมื่อใช้ผักคองอันเป็น ของเปรี้ยวจิ้ม น้ำพริกก็ต้องตำให้อ่อน เปรี้ยวลงไป มิฉะนั้นจะมีรสเปรี้ยวมาก การตำ น้ำพริกจึงต้องตำให้อ่อนเปรี้ยวควรเสริมกับหวาน ไว้

ความจริง การเติมน้ำตาลลงไปในน้ำพริก นั้น มีหลายคนที่เขาไม่ชอบและไม่ทำ ถือว่า ผิดธรรมเนียมประเพณีหรืออะไรก็ไม่ทราบ แต่ บางครั้ง การรับประทานน้ำพริกก็ต้องการรสหวาน อยู่นั่นเอง เช่น น้ำพริกกับผักคองที่กล่าวถึงนี้ ถ้าออกรสหวานนิด ๆ ก็อร่อยขึ้น เพราะฉะนั้น ถ้าใครไม่ชอบใส่น้ำตาลลงไปในน้ำพริก ก็ต้อง หักตำหามหวานให้เป็น และให้หามหวานนั้นแหละ มาแนมกับน้ำพริกผักคอง จะอร่อยขึ้นมาก

ถัดจากน้ำพริกผักคองก็ไปถึงน้ำพริกผักทอด ผักที่ทอดจิ้ม น้ำพริกนั้นเป็นมะเขือยาว หรือชะอม ซึ่งซุบไข่ทอดไว้รับประทานกับน้ำพริก

ส่วนตัวน้ำพริกเองตำเช่นเดียวกับน้ำพริก มาตรฐานทุกอย่าง เอาให้เหลวไว้หน่อย และคว ใให้มีรสเปรี้ยวเค็มหวานทั้งสามรสเท่ากัน

ที่กล่าวถึงมานี้ ยังคงเรียกได้ว่าอยู่ในหลัก เกณฑ์ของน้ำพริกมาตรฐาน ผิดกันแต่ที่ว่า ตำ ใให้เหลวหรือข้น เติมรสให้แก่บางอย่างหรืออ่อน บางอย่าง แต่รสนั้นยังอยู่ที่เครื่องปรุงรสอย่าง เดียวกันกับน้ำพริกมาตรฐาน คือ กะปิ น้ำปลา เกลือ น้ำตาลปึก และมะนาว ส่วนรสเผ็ดก็มาจาก พริกต่าง ๆ

มีน้ำพริกอีกหลายอย่างที่ปรุงให้หลากหลายรส

ออกไปด้วยวิธเภาของอื่นมาเติมลงไปในน้ำพริก มาตรฐาน เช่น น้ำพริกดอกมะขาม ซึ่งมีรส เปรี้ยวหน่อย ๆ เอามาตำเติมลงไปในน้ำพริกครก มาตรฐานนั่นเอง เมื่อดอกมะขามสดนั้นออกรส เปรี้ยว การปรุงน้ำพริกดอกมะขามก็ต้องลด มะนาวลงไปบ้างตามควร และดอกมะขามนั้น ไม่ใช่ว่าจะเอามาตำลงไปดิบ ๆ แต่ต้องเอาไปผัด ใให้ตายนิ่งเสียก่อน จึงจะใช้การได้

ต่อไปได้แก่น้ำพริกมะขามสด น้ำพริก ครกนี้ยกมะนาวออกทั้งหมดทีเดียว เอามะขามสด มาเป็นรสเปรี้ยวแทน มะขามสดนั้น ก่อนจะใช้ตำ น้ำพริกก็ต้องซูดผิวและแกะเมล็ดและล้างเสียก่อน นอกนั้นก็เป็นการตำน้ำพริกอย่างธรรมดา และ มะขามสดนั้น ถ้าหากว่ายังไม่เปรี้ยวพอใจ ก็เติม มะนาวอีกได้

น้ำพริกมะขามเปียกก็เช่นเดียวกัน เครื่อง ปรุงเหมือนกับน้ำพริกครกมาตรฐานทุกอย่าง ยกแต่มะนาวออกและใส่มะขามเปียกลงไปแทน และพริกใช้พริกแห้ง น้ำพริกส้มมะขามเปียกครกนี้ รับประทานกับซอ่มะม่วง มะม่วงขบเผา และ ปลาทุบหนึ่งทอด หรือปลาคุยก่างฟู ถ้าเป็นสำหรับ ที่ผมรับประทาน ก็ต้องมีหามหวานยื่นโรงไว้ด้วย

น้ำพริกส้มมะขามเปียกครกนี้เอง หากตำเสร็จ ใแล้วใส่กากหมูลงไปตำไปด้วย แล้วผัดน้ำมันหมู ใให้หอมดีแล้วจึงรับประทาน ก็เป็นน้ำพริกอีกครก หนึ่ง ผักที่จะรับประทานกับน้ำพริกครกนี้ก็แตกต่าง ใไป คือ ใ้ทองหลางใบมนทอด หรือถ้าหากว่า หาทองหลางใบมนไม่ได้แล้วสมัยนี้ ก็ใ้ใบทอง หลางลายที่เป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราชนั้นแหละ เป็นเครื่องจิ้มแต่ต้องทอด ใให้สุก และจะมีใ้เค็มหามหวานหรือปลากุเลาทอด เป็นเครื่องแนม อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทุกอย่าง ก็ตามใจ

น้ำพริกบางอย่างใช้ของที่มีรสเค็มใส่ลงไป เป็นของสำคัญ และเรียกชื่อน้ำพริกตามนั้น เช่น น้ำพริกลูกหน้าเลียบ ก็น้ำพริกมาตรฐานนั่นเอง ชั่วแต่ว่าซักกะปิออก เกะเนื้อลูกหน้าเลียบตำลงไป แทนกะปิ แล้วก็จะได้น้ำพริกอีกครกหนึ่ง แผลก ประหลาดออกไป ผัวไม่เบื่อ

และถ้าหากยังอยากจะตัดจืดต่อไปอีก ก็ตำน้ำพริกอีกครกหนึ่ง เรียกว่าน้ำพริกเต้าหู้ยี้ วิธีทำก็คือถอนกะปิออก แล้วใส่เต้าหู้ยี้ลงไปแทน กะปิ เครื่องอื่นคงเดิม ก็จะได้น้ำพริกอีกครกหนึ่ง แต่ไหน ๆ ก็จะต้องพุดกันแล้ว น้ำพริกครกนี้ไม่อร่อย เท่าน้ำพริกกะปิ หรือน้ำพริกลูกหน้าเลียบก็ไม่อร่อย เท่าน้ำพริกกะปิ

ถ้าจะให้อร่อยจริงแล้ว ให้เอาน้ำพริกมาตรฐานนั้นแล มาคลุกกับข้าวสุก แล้วเอาเนื้อลูก หน้าเลียบคลุกลงไปด้วยตามใจ ถ้าไม่ใช้ลูก หน้าเลียบ จะใช้เต้าหู้ยี้ก็ได้ คลุกข้าวที่คลุกน้ำพริก แล้วลงไปเช่นกัน จะได้รสอร่อยอย่างใหม่ขึ้นมา อีกอย่างหรือสองอย่าง

น้ำพริกบางอย่างรับประทานกับผักเฉพาะ อย่างเป็นพิเศษเท่านั้น เช่น น้ำพริกปลาช่อน

เครื่องปรุง มีปลาช่อนเผา ทอมนเผา กระเทียม เผา ข่าเผาชนิดหนอย และกะปิเผา น้ำตาล น้ำ ส้มมะขามและมะนาว ถ้าชอบกินแมงดา ก็เอาด้วย

โหลเครื่องปรุงให้ละเอียดเข้ากัน คูให้มี เนื้อปลาช่อนโหลมากกว่าสิ่งอื่น แล้วใส่น้ำปลา น้ำตาล น้ำส้มมะขาม และน้ำมะนาว ปรุงรส ตามใจชอบ ถ้าหากว่ารับประทานแมงดาเป็น ก็ให้โหลแมงดาใส่ลงไปด้วย น้ำพริกจะหอมขึ้น

น้ำพริกครกนี้ รับประทานกับเห็ดเผาะต้ม แต่อย่างเดียวเท่านั้น และเห็ดเผาะที่จะเอามาจิ้ม น้ำพริกนั้นจะต้องเป็นเห็ดเผาะขนาดอ่อน ผิวยัง ไม่แข็ง และข้างในยังมีไส้เป็นครีมเหมือนกับขม

เอแคลร์อย่างนั้นแหละ

น้ำพริก ยังมีอีกมากมายหลายชนิด และ เครื่องจิ้มอันเป็นอาหารของไทย ก็ยังมีอีกมากมาย เหลือเกิน อารมณ์ดี ๆ ก็จะเขียนบอกไว้ให้ ใคร สนใจจะตัดเก็บเอาไว้ก็ดี แต่เพราะความมากมาย ของเรื่องที่จะต้องเขียนนั้น จึงได้แต่หวังว่า จะ บอกตำราตำรับไว้ได้มากพอควรก่อนจะตาย

เวลาตายไปแล้วใครมาตำน้ำพริกกิน จะได้ คิดถึงกันบ้าง

เพราะต่อไปนี้ คนไทยจะไม่มีที่อยู่ที่กว้าง พอดีจะทำกับข้าวอื่น เช่น แกงเผ็ดกินที่บ้านได้ เพราะบ้านจะเป็นแฟลตเช่าแถวดินตาย จะทำได้ แต่น้ำพริก

เพิ่งจะเลือกผู้ว่าราชการ กทม.กัน ไป ด้วยคะแนนตั้งหกเจ็ดแสน เมื่อวันสองวันนี้ ยังไม่หายเปรี้ยวปาก

วันนี้ลองตำน้ำพริกกินกันสักครกสอง ครกเป็นไง ?

มีคนเขาหาว่าตัวผมนั้น เวลาไม่มีเรื่องจะ เขียนหนังสือเข้าก็หันไปเขียนตำราตำน้ำพริก ซึ่ง ข้อนี้ก็ขอยอมรับว่าเป็นความจริง แต่จะขอแก้ตัว สักนิดหนึ่งว่าน้ำพริกนั้นนอกจากจะเป็นกับข้าว ของไทยแล้ว ยังเป็นวัฒนธรรมไทยอีกอย่างหนึ่ง คนไทยต้องรู้จักน้ำพริก ต้องรับประทานน้ำพริก ให้เป็น หมายความว่า จะต้องรู้วิธีว่าจะเอาอะไร จิ้มกับน้ำพริก แนมด้วยปลาคุยก่าง ปลาทุทอด อยากรู้อะไรเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมไทยซึ่งมีมาแต่โบราณ โบราณทั้งสิ้น ถ้าไม่มีใครรักษาไว้ก็คงจะหายไป

ทุกวันนี้คนที่ตำน้ำพริกกินเองก็น้อยลงไป ทุกทีแล้ว เพราะฉะนั้นการที่จะรักษาวัฒนธรรม

เรื่องน้ำพริกเอาไว้นครบครวก็เห็นจะยากเข้า
ทุกวัน ผมจึงเห็นว่าทางดีที่สุดก็ต้องเขียนไว้เป็น
หนังสือแทนที่จะจดจำกันด้วยสมองเพราะจะลืม
ง่าย

ของสำคัญที่จะใส่ในน้ำพริกนั้น เป็นเครื่อง
บอกให้รู้ว่าผู้ตำน้ำพริกและผู้กินน้ำพริกนั้นอยู่
ทางแถบไหนของประเทศไทย ถ้าอยู่ทางภาคเหนือ
ไกลทะเลก็ย่อมจะไม่มียะหรี่ปั๊วะ ในกรณีเช่นนี้ก็
ต้องใช้ถั่วที่เรียกกันว่า ถั่วเน่าคือถั่วเหลืองปล่อย
ให้รากินจนหมดไขมันแล้ว จึงเอามาล้างแล้ว
ตากแห้งเป็นแผ่น ๆ ก่อนจะรับประทานหรือก่อน
ที่จะใช้ตำน้ำพริก ก็เอามาย่างเสียหน่อยให้หอม
แล้วก็ลงโหลกในครกน้ำพริกแทนกะปิไป

ส่วนคนไทยที่อยู่ภาคกลางหรืออยู่ชายทะเล
มีกะปิกิน ก็ใช้กะปิตำน้ำพริก ลืมถั่วเหลืองเสียสิ้น
แต่น้ำพริกนั้น ผมเคยบอกแล้วว่าหากว่า
ใช้ของอื่นเป็นตัวการสำคัญในน้ำพริก ก็คงกะปิ
เสียได้ โดยเฉพาะเมื่อตัวการสำคัญที่ใส่นั้นเป็น
ของที่เค็มพอกับกะปิ วันนั้นจึงจะลองตำน้ำพริก
ไม่ใส่กะปิคู่สักครกสองครก

ครกแรกคือน้ำพริกเต้าเจี้ยว

น้ำพริกครกนี้ใช้เต้าเจี้ยวแทนกะปิทีเดียว
ไม่แตะต้องกะปิเลย ส่วนเครื่องปรุงอื่นนั้น ก็เหมือน
น้ำพริกหลักที่เคยบอกมาแล้ว

เต้าเจี้ยวที่ใช้ตำน้ำพริกกันนั้น แต่ก่อนก็
เคยเป็นเต้าเจี้ยวเจ๊กเต้าเจี้ยวจีน สีเหลืองบ้าง
สีค่อนข้างแก่จะเป็นดำเอาบ้าง ใสบ้าง สุดแล้วแต่
แต่ถึงสมัยนี้การคมนาคมติดต่อกับต่างประเทศ
เราดีขึ้น เราจึงมีเต้าเจี้ยวญี่ปุ่นมารับประทาน
ซึ่งออกจะรสดีกว่าเต้าเจี้ยวจีน หรืออย่างน้อย
ใช้ตำน้ำพริกแล้วรู้สึกว่ารสดีกว่าเต้าเจี้ยวจีน

ได้แก่ เต้าเจี้ยวญี่ปุ่น ที่ญี่ปุ่นเรียกว่า มิสโซ
เลือกเอาอย่างที่มีสีค่อนข้างจะดำและแห้งไม่เปียก
น้ำ

ขั้นต้นต้องโหลกแห้งกับกระเทียมให้เข้ากัน
เห็นจะต้องบอกกันเสียที่ว่ากุ้งแห้งนั้นสำคัญ
มากสำหรับการตำน้ำพริก เพราะน้ำพริกนั้นไม่ได้
ตำครกที่ได้ขนาดเดียวกันเสมอไป บางทีก็ตำมาก
บางทีก็ตำน้อยสุดแล้วแต่คนที่รับประทาน ถ้า
นั่งกินกันสองคน น้ำพริกขนาดช้อนถ้วยใหญ่ ๆ
ก็คงจะพอ แต่ถ้ากินกันสี่ห้าห้าคนหรือแปดคน
สิบคน น้ำพริกก็ต้องตำให้มีปริมาณมากหรือ
ครกใหญ่ขึ้นไปตามลำดับ

กุ้งแห้งเป็นสิ่งที่ให้ปริมาตรแก่น้ำพริก น้ำพริก
จะข้นไปหรือเหลวไปก็อยู่ที่กุ้งแห้ง ถ้าจะให้อร่อย
ก็ต้องกะกุ้งแห้งให้ดี หรือถ้าจะให้ตำน้ำพริกนั้น
ครกใหญ่กินได้หลายคน ก็ต้องเติมให้กุ้งแห้ง
ค่อนข้างจะมาก

วัตถุประสงค์จะเอามาตำน้ำพริกใช้แทนกะปิ เช่น
เต้าเจี้ยว เต้าหู้ยี้ ลูกหน่าเสียบ หรือสิ่งอื่น ๆ นั้น
โดยมากตำแล้วมักจะเหลวไป และคู่ออกจะน้อย
ไปไม่พอรับประทาน เพราะฉะนั้น กุ้งแห้งจึงเป็น
ของที่สำคัญต้องคอยเติมให้ถูกต้องได้ขนาดแล้ว
จะได้ตำน้ำพริกที่พอรับประทานตั้งแต่อย่างน้อยคนไปจน
ถึงมากคน

กุ้งแห้งยังมีความวิเศษ และมีความสำคัญ
ในอาหารไทยอีกมาก วันหลังถ้าไม่มีเรื่องจะเขียน
อีกจะได้เขียนให้ฟัง

สำหรับน้ำพริกเต้าเจี้ยวนี้ขั้นต้นก็โหลกแห้ง
กับกระเทียมให้เข้ากัน เกลือเอาไว้ใส่ทีหลังก็ได้
เพราะเต้าเจี้ยวเค็มอยู่แล้ว เอาไว้ชิมดูคอนท้าย
ถ้ายังอ่อนเค็มให้เติมเกลือ

เมื่อโหลกแห้งกับกระเทียมแล้ว ก็เติม

เต้าเจี้ยวลงไปโหลกให้เข้ากันแล้วใส่ลงอื่น ๆ ที่ได้เคยบอกไว้แล้ว เช่น พริกชี้ฟ้า พริกชี้หนู มะอิก หรือมะดันถ้ามี พอเข้ากันดีแล้ว ก็ปรุงรสด้วย น้ำมะนาว น้ำตาลปึก น้ำปลาอาจไม่จำเป็น เพราะเต้าเจี้ยวเค็มพอแล้ว และเกลือก็เช่นเดียวกัน อย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว

น้ำพริกครกนี้รับประทานกับมะเขือยาวเผา จะมีผักสดเติมอีกนิดหน่อยก็ได้ เช่น ยอดผักบุ้ง มะเขือเปราะ และขมิ้นขาว ส่วนปลานั้นใช้ปลาชุกย่างทอด หรือจะเป็นปลาช่อนหรือปลาอื่น ๆ ที่มีเนื้อมาก ๆ ทอดให้พุกก็ได้เช่นเดียวกัน

ส่วนน้ำพริกอีกครกหนึ่งคือ น้ำพริกเต้าหู้ยี้ ถ้ามีแต่เต้าหู้ยี้ในเมืองไทย ก็ขอให้ใช้แต่เต้าหู้ยี้เมืองสงขลา แต่ถ้ามีเต้าหู้ยี้จากเชียงใหม่แล้ว ก็ใช้เต้าหู้ยี้เชียงใหม่ดีกว่า เพราะมีความเหนียวแน่น มีเนื้อมีหนังมากกว่า

นอกจากนั้นก็ทำเช่นเดียวกัน คือ โหลก กุ้งแห้งกับกระเทียม แล้วเอาเต้าหู้ยี้ลงโหลกเติม พริกชี้ฟ้า พริกชี้หนูและน้ำมะนาว น้ำตาลลงไป น้ำปลากับเกลือดูเหมือนจะไม่จำเป็น เพราะเต้าหู้ยี้เป็นของเค็มอยู่แล้ว

น้ำพริกครกสุดท้ายที่จะบอกให้ในวันนี้ก็คือ น้ำพริกปลากุร่า

ของอื่นที่ใส่ในน้ำพริกครกนี้เช่นเดียวกับที่บอกมาแล้ว ประการสำคัญก็คือ กุ้งแห้ง ขาดไม่ได้ เพราะปลากุร่าไม่ว่าจะขึ้นโหลกเท่าไร พอโหลกน้ำพริกเข้าแล้ว ก็จะเหลือเนื้อแต่น้อย ทำให้เป็นน้ำพริกครกเล็กไปไม่พอรับประทาน จึงต้องโหลกกุ้งแห้งกับกระเทียมในตอนเริ่มแรก กะให้กุ้งแห้งพอ แล้วเอาปลากุร่าสักชิ้นหนึ่งบั้งไฟพอสุก แกะแต่เนื้อใส่ลงไปแล้วโหลกเข้าด้วยกัน นอกจากนั้นก็ใส่พริกมะอิก น้ำตาลปึก มะนาว

พริกชี้หนู พริกชี้ฟ้า

น้ำพริกครกนี้รับประทานกับปลาชุกย่าง หรือปลาช่อนทอดก็ได้ ส่วนผักนั้นผมเองชอบรับประทานกับมะม่วงขบเผา ซึ่งต่อไปจะร่วงใต้ต้นมะม่วงทุกแห่ง ถ้าถึงหน้ากระท้อนก็รับประทานกับเนื้อกระท้อน หรือมะงะนั้น ก็รับประทานกับชมพูที่มีเนื้อกรอบ ชมพูสาทรกหรือมะเหมี่ยวรับประทานแล้วไม่ใคร่รส

วันนี้บอกน้ำพริกไว้อีกสามครกเท่านั้นแหละครับ เป็นน้ำพริกที่ไม่ต้องใช้กะปิ เพราะใช้ของเค็มอื่นแทนกะปิ

ที่เขียนมานี้ก็ด้วยความรักความเมตตา ท่านที่ต้องขึ้นไปอยู่บนตึกสูง ๆ หากจะทำกับข้าวกินให้สบายใจอย่างที่คนรุ่นพ่อแม่เราเคยทำมาแล้ว ก็ไม่ได้ แต่อย่างน้อยคงจะมีที่ตำน้ำพริกให้กินกับข้าวที่เราภูมิใจว่า เราได้ทำเอง และเป็นน้ำพริกที่มีรสอร่อยรับประทานข้าวได้มาก กินแล้วหายหงุดหงิดในสิ่งแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนไปโดยรวดเร็ว นั่นได้จริง ๆ

ส่วนเครื่องปรุงนั้น ก็กะให้เป็นสิ่งที่ไม่มึนกลั่น อะโรจนแรงฉาวโฉ่ เก็บใส่ขวดใส่ตู้เย็น หรือตั้งไว้ข้างนอกตู้ก็ได้ ไม่กินที่กินทางหรือกิดขวางอะไรทั้งนั้น

ผมเองยังเป็นคนที่อยู่แบบโบราณ มีข้าทาสบริวารมาก จะรับประทานอาหารก็ต้องเป็นสำรับใหญ่เครื่องเครามากมาย ด้วยเหตุนี้จึงต้องเป็นห่วงเพื่อนฝูงญาติพี่น้อง ที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ไป เพราะการพัฒนาในทางเศรษฐกิจของเมืองไทย รู้สึกว่าที่อยู่กินก็จะคับแคบลง อาหารการกินก็เลือกไม่ค่อยจะได้ จึงได้พยายามบอกอะไรเท่าที่มีโอกาสเป็นครั้งคราวเล็ก ๆ น้อย ๆ เผื่อว่าชีวิตของท่านจะได้ไม่จำเจ มีความแตกต่างนิด ๆ หน่อย ๆ พอผลิตเพลินใจไปได้ครับ

ใครจะนึกบ้างหรือเปล่าก็ไม่ทราบ ว่า กับข้าวไทยซึ่งมีรสเผ็ดชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นแกงเผ็ดแกงต้มยำ ตลอดไปจนถึงพะแนง ยำต่าง ๆ และน้ำพริกที่มีรสเผ็ดนั้น คนโบราณ ได้คำนวณแล้วที่จะให้บังเกิดผล ทำให้คนที่ ได้รับประทานอาหารนั้นรู้สึกว่ายืนตัว

ทั้งนี้เพราะเมื่ออากาศข้างนอกร้อน ก็รับประทานอะไรเข้าไปให้เผ็ดและร้อนข้างใน เมื่อ ร้อนในแล้ว ผิวกายก็จะเย็นไปเอง ที่เขาพูดกัน มาดังนี้ ฟังดูก็ออกจะลึกลับซึ้งอยู่ และดูเหมือนจะ ลึกลับเกินไป ผมก็ไม่ค่อยจะเชื่อเท่าไรนัก แต่ อาศัยเอามาเป็นอารมณ์บทของเรื่องที่จะเขียน ต่อไป

เรื่องที่จะเขียนต่อไปก็ไม่มีอะไรมา อยาก จะชวนท่านผู้อ่านว่า วันนี้มาตำน้ำพริกกินกัน อีกสักครกหนึ่งจะดีหรือไม่ แต่เนื่องด้วยหน้านี้เป็น หน้าร้อนอากาศก็ร้อนจัด เหลียวไปดูที่ต้นหมาก รากไม้ที่เป็นต้นไม้ผลพอจะกินลูกได้ก็เห็นมีแต่ มะม่วงดิบ และมะปรางดิบ ซึ่งเป็นของที่เขาตำ น้ำพริกได้ทั้งนั้น

น้ำพริกที่ใส่ผลไม้เปรี้ยวดิบ ๆ นี้มีอยู่มาก มายหลายอย่าง เช่น มะม่วงดิบ มะปรางดิบ ตะลิงปริง กระท้อน มะดัน และผลไม้อื่น ๆ สุดแล้วแต่จะนึกเอาเอง มะขมก็ยังใช้ตำน้ำพริกได้ ถ้าหากว่าจะลงแรงเอาลงครกบุง ๆ พอเมล็ดร่วง ให้หมดเอาแต่เนื้อมาตำน้ำพริก แต่น้ำพริกมะขม นั้น ค่อนข้างฝาด

โปรดสังเกตว่า น้ำพริกที่ผมได้ตำให้อ่าน มาแล้วหลายครกนั้น ใส่มะนาวทั้งสิ้น น้ำพริก ที่ใส่ผลไม้อื่นนั้นยังไม่ได้ลองตำให้ดูเลย แต่ก่อน จะทำอะไรต่อไป ขอวางเป็นหลักเกณฑ์ไว้ว่า น้ำพริกที่ใส่ผลไม้เปรี้ยวที่ส่วนใหญ่อายุต้องงอมมะนาว เพราะเปรี้ยวอ่อนเปรี้ยวจะไปกินใหญ่ แต่ก็มิ

บางครั้งที่ผลไม้เปรี้ยวที่ตัวเองเปรี้ยวไม่ถึงใจเมีย ผู้ว่า ๆ ถึงแม้ว่าเมื่อเอามาตำน้ำพริกและจะมี รสเปรี้ยวแล้วก็ยังต้องเติมมะนาวอีกนิดหน่อยเพื่อ ให้รสแหลมขึ้น อย่างนี้ก็แล้วแต่ดุลยพินิจของท่าน ผู้ตำน้ำพริกแต่ละคน แต่หลักทั่วไปนั้น ถ้าหาก ใส่ผลไม้เปรี้ยวแล้ว ต้องงอมมะนาว

วันนี้มะม่วงดิบมีมาก ขอให้เลือกเอามะม่วง ดิบชนิดเปรี้ยว มะม่วงมันเขียวอะไรต่ออะไรไม่เอา ทั้งนั้น เพราะมะม่วงมันนั้นเมื่อเอามาตำน้ำพริก แล้วไม่ค่อยจะได้เรื่อง ส่วนมะม่วงดิบเปรี้ยวที่ ดีที่สุดเห็นจะได้แก่มะม่วงอกร่อง ซึ่งใช้กินได้ แต่เมื่อยังเป็นขบเผาะ เอามาจิ้มน้ำพริกหรือหลน พอดีก็ย่ำให้ตำน้ำพริกได้ พอสุกก็รับประทาน กับข้าวเหนียวได้ไม่มีที่ลื่นสุด

เครื่องน้ำพริกมะม่วงนั้นก็เหมือนกับน้ำพริก ธรรมดาคือต้องมีกุ้งแห้งโขลก กระเทียม กะปิ และพริก ขึ้นต้นก็เอาเกลือกับกระเทียมมาโขลก ให้เข้ากันเสียก่อน แล้วเติมกุ้งแห้งโขลกให้เข้ากัน ต่อจากนั้นจึงใส่กะปิ มะม่วงที่จะใช้ตำน้ำพริกนั้น ใช้ทั้งเปลือก แต่เอามาซอยจนละเอียดให้ละเอียด ที่สุดเท่าที่จะละเอียดได้ แล้วเอาลงโขลกไปกับ กะปิเติมพริกชี้ฟ้าเขียวแดง ใส่น้ำตาลปึกอีกสัก ครึ่งเท่าของกะปิ แล้วโขลกไปจนเข้ากัน ชิมรส เปรี้ยวหวานเค็ม ถ้ายังอ่อนเปรี้ยว ก็เติมมะม่วง ไม่จำเป็นต้องใส่มะนาว เพราะมะม่วงนั้นเปรี้ยว มากอยู่แล้ว ถ้ายังอ่อนเค็มก็เติมน้ำปลา ถ้ายัง เห็นว่าอ่อนหวานซึ่งไม่น่าจะเป็นก็เติมน้ำตาลอีก หน่อยก็คงจะได้

น้ำพริกมะม่วงนี้โขลกให้ค่อนข้างจะแหลก ก็ได้ เพราะรสมะม่วงจะได้ปรากฏออกมาให้แน่ชัด ส่วนรสเผ็ดนั้น เผ็ดพริกชี้ฟ้าสองสามเม็ดไม่น่า จะพอ ก่อนที่จะตวงน้ำพริกควรจะใส่พริกชี้หนู

ลงไป บุปผาแตกมากน้อยก็ตามใจ เพียงเท่านี้ ก็จะได้น้ำพริกมะม่วงครกหนึ่ง

น้ำพริกมะม่วงนี้ดูออกจะเป็นสามัญ กินกันทุกบ้านทุกช่อง ที่ไหนก็ทำเป็น ที่ไหนก็มักกิน ส่วนผักที่จะจิ้มนั้นก็มักเป็นผักดิบที่กินกับน้ำพริกปลาทุ โดยทั่วไป เช่น มะเขือ แตงกวา ยอดผักบุ้ง ใบกระถินอ่อน และขมิ้นขาว ปลาที่ใช้แฉมนั้นจะเป็นปลาทุทอดก็ได้ หรือจะเป็นปลาอุกย่างทอดก็ได้ แต่ปลาทุทอดดูเหมือนจะสะดวกกว่า

ถัดจากมะม่วงมาแล้วก็มีผลไม้ดิบอื่น ๆ อีกมาก ซึ่งอยู่ในฤดูเดียวกัน มะปราง หรือมะยงชิด ก็ใช้ตำน้ำพริกได้ร่อยมาก คือเอามาสับ ๆ แล้วผ่านใส่ลงไปให้มากสักหน่อยเพื่อจะเอารสเปรี้ยว แล้วก็ตำน้ำพริกมะปรางด้วยโขลกเกลือกกับกุ้งแห้ง และกระเทียม พริก กะปิ หนักกุ้งแห้งไว้หน่อย มะยงหรือมะปรางเปรี้ยว และน้ำตาลน้อยมาก ก็จะได้น้ำพริกผลไม้ไปอีกแบบหนึ่ง

หลังจากนี้ จะตำน้ำพริกผลไม้อะไรที่มีรสเปรี้ยวก็ได้ทั้งนั้น โดยใช้วิธีเดียวกันนี้ ส่วนใหญ่ก็ต้องซอยผลไม้ชิ้นใส่ลงไปแล้วตำ เช่น ซอยมะม่วงหรือมะปราง อย่างที่ได้ว่ามาแล้ว

ที่ว่ามานี้เป็นน้ำพริกดิบ ใช้จิ้มกับผักหรือคลุกกับข้าวรับประทานได้เลย แต่ยังมีน้ำพริกผลไม้อีกบางชนิด ซึ่งจะต้องผัดเสียก่อน จึงจะรับประทานอร่อย

ขั้นต้นก็ได้แก่ น้ำพริกมะดัน

มะดันนี้ก็ต้องซอยให้เป็นเส้น ๆ เช่นเดียวกัน เลือกมะดันที่ลูกโตงาม ๆ จะได้สวยกว่า วิธีตำก็อย่างเก่า คือโขลกเกลือก กุ้งแห้ง และอะไรต่ออะไรที่บอกกันไว้แล้ว แล้วก็ใส่มะดัน ซึ่งต้องระวังอย่าให้ละเอียด ส่วนรสนั้นก็ให้หวานน่าไว้จะอร่อยกว่า เค็มนั้นให้เค็มเกลือเค็มกะปิ เค็มน้ำปลา ส่วนเปรี้ยวนั้นก็เอาเปรี้ยวมะดันอย่างเดียว น้ำพริก

มะดันนี้ไม่ต้องบิบมะนาวเป็นอันขาด

แต่น้ำพริกมะดันไม่จบเพียงแค่นั้น ต้องมีกากหมูอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องเอามาควั่นหมดมันจริง ๆ ให้กรอบแล้วเอาลงตำไปกับน้ำพริกมะดัน ซึ่งตำไว้แล้ว เมื่อโขลกกับกากหมูจนผสมกันดีแล้ว จึงตั้งกระทะใส่น้ำมันหมูเอาน้ำพริกลงผัดจนสุก

ปริมาณน้ำมันหมูที่จะใส่นั้นแตกต่างกันตามความชอบ บางท่านก็ชอบค่อนข้างจะแห้งใส่น้ำมันหมูแต่น้อย บางท่านก็ชอบให้น้ำพริกมะดันนั้นมัน จึงต้องอาศัยกากหมูมาก และน้ำมันหมูค่อนข้างจะมาก อย่างนี้ตำจนมันหยดกันทีเดียวแล้วเอามาคลุกข้าวกินกันอร่อยนัก

น้ำพริกมะดันนี้จะอร่อยหรือไม่อร่อยขึ้นอยู่กับคนตำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ชอบกินน้ำพริกมะดันที่ออกมันแล้ว จะต้องพึงคนตำที่มีฝีมือจริง ๆ

ท่านป้าผมมองค้หนึ่งมีข้าหลวงผู้ซึ่งบวชชีแล้วมีชื่อว่า ไพล่ ชีไพล่นี้มีชื่อว่าตำน้ำพริกมะดันได้เป็นเลอเลิศทานคนเปรียบมิได้ ถามว่า ชีไพล่ตำน้ำพริกมะดันได้ได้อย่างไร ก็จะได้คำตอบว่าชีไพล่ตำน้ำพริกมะดันได้อย่างมันหยด ถึงขนาดว่าเอาน้ำพริกใส่ขวดแก้วปิดฝาแล้ว น้ำมันยังซึมออกมาตามแก้วที่ขวดนั่นเอง

ซึ่งก็เป็นของที่เหลือเชื่อ แต่ก็ก็เป็นคำสรรเสริญที่อุปมาอุปไมยจะให้เห็นว่า ชีไพล่ตำน้ำพริกมะดันได้เลิศแค่ไหน

ผมเองเกิดมาเพื่อจะเป็นมิตรกับชี เพราะฉะนั้นชีไพล่กับผมก็ชอบกันมาก เมื่อชีไพล่ตั้งกองตำน้ำพริกมะดันที่ไร ซึ่งหมายความว่าตกอยู่ในหน้ามะดัน ชีไพล่ก็ต้องเอาน้ำพริกมะดันใส่ขวดเก็บไว้ให้ผมขวดหนึ่งเสมอ

เวลาผมไปเฝ้าท่านป้าเป็นการเยี่ยมเยียนตามธรรมดา ชีไพล่ก็จะเอาขวดน้ำพริกมะดันนั้น

กรมศรเมียนเข้ามาให้ผม หลังจากขบใจกัน พอสมควรแล้ว ผมก็จะตามซีไปลว่าคราวนี้น้ำมัน ซิมขวดแก้วหรือไม่

ซีไปลก็จะยิ้มละไมแล้วก็ตอบว่า “ซิมเจ้าคะ” ทุกครั้งไป

น้ำมันที่พูดถึงนี้เป็นน้ำมันหมู ใครที่ไม่ต้องการคอเลสเทอรอลหรือกลัวอ้วนหรือกลัวมันจุกอกตายอย่างใดอย่างหนึ่งก็อย่าคิดอย่านึกถึง เกิดมากับเขาชาติหนึ่งไม่ได้กินน้ำพริกมะดันก็คงจะ ไม่เป็นไร นึก แต่ก็มักกับข้าวมากมายหลายอย่างที่ใช้ น้ำมันพืช แล้วก็ไม่ต้องเดือดร้อนอะไร ยังคงอร่อยเท่ากัน กับข้าวที่ขาดน้ำมันหมูไม่ได้ นั่น ก็คือ ไข่เจียว ปัจจุบันนี้มีคนโฆษณากันว่า น้ำมันบางอย่างทอด ไข่เจียวอร่อยที่สุด ผมก็อยากจะลงทุนโฆษณาสักก้อนหนึ่งเหมือนกันให้คนทั้งปวงรู้ว่า ถ้าจะกิน ไข่เจียวแล้วต้องใช้น้ำมันหมู มิฉะนั้นก็อย่ากิน ไข่เจียวเสียจะดีกว่า

น้ำพริกมะดันนี้ก็ต้องใช้น้ำมันหมูเช่นเดียวกัน

นอกจากน้ำพริกมะดันแล้ว ก็ยังมีน้ำพริก ผลไม้อื่น ๆ ที่ต้องผัด เช่น น้ำพริกลูกแอปเปิ้ล น้ำพริกกระท้อน และอาจจะมึ้น้ำพริกอื่นอีก ซึ่งยังนึกไม่ออก สำหรับกระท้อนนั้น ก็เอามา ปอกเปลือกแล้วซอยให้ได้ทั้งเนื้อเปรี้ยวและเนื้อปุย แล้วจึงผานเอามาตำน้ำพริก

เครื่องน้ำพริกกระท้อนก็เหมือนกับน้ำพริก ผลไม้อื่น ๆ คือ ไม้ใช้มะนาว แต่สำหรับน้ำพริก กระท้อนซึ่งจะเป็นน้ำพริกผัด ต้องให้หวานนำ สักหน่อย และเมื่อจะเป็นน้ำพริกผัดแล้วก็ใส่ ภาทหมู ตำให้แหลกแล้วผัดให้เข้ากัน ถ้ากระท้อน ไม่เปรี้ยว จะเติมส้มมะขามเปียกก็คือน้ำเติมมะนาว

น้ำพริกแอปเปิ้ลก็ใช้แอปเปิ้ลซอยทำนอง เดียวกันนี้ แต่ต้องเลือกแอปเปิ้ลเปรี้ยวสีเขียว

เครื่องน้ำพริกและกรรมวิธีอื่น ๆ ก็เช่นเดียวกัน ทั้งหมด

ท่านผู้อ่านคงจะสังเกตเห็นได้ว่า ผมเขียน วิธีทำกับข้าวไทยแบบนักวิชาการทีเดียว คือ ขึ้นต้นด้วยหลักการแล้วจึงมาหาข้อยกเว้นเท่าที่ จะปรากฏ แต่อย่างไรก็ตาม หลักการนั้นเป็นของ สำคัญที่จะต้องบอกให้รู้กันไว้ อย่างเช่น เรื่อง ตำน้ำพริกนี้ก็บอกเริ่มต้นแต่หลักการ แล้วจึงค่อย ๆ มากระจายออกเป็นน้ำพริกที่ไม่ตรงต่อหลักการบ้าง หรือผิดหลักการที่ตรงไหนบ้าง แต่ส่วนใหญ่ก็ยังคง อยู่ในหลักการที่ได้ตั้งเอาไว้ทั้งหมด นั่น คือต้องโขลก เกลือ กุ้งแห้ง ใส่กะปิ พริก น้ำตาลปึก บีบมะนาว เป็นมาตรฐานที่สำคัญ ถ้าหากจะตำน้ำพริกด้วย ผลไม้ที่มีรสเปรี้ยวก็งดมะนาวได้ หรือถ้าผลไม้ ที่ตำนั้นมีรสเปรี้ยวก็จริงแต่มีได้เปรี้ยวถึงขนาด จะเติมมะนาวบ้างก็ได้ หรือของอื่นที่มีรสเปรี้ยว ก็ได้

กระบวนการตำรากับข้าวในคอลัมน์ ซอยสวนพลูนี้ยังไม่หมด วันไหนมองดูไปแล้ว ไม่มีอะไรที่จะนำมาเขียนให้คุ้มค่าน้ำพริก ก็ เลยบอกตำราตำน้ำพริกเสียเลยน่าจะสบายใจ ดีกว่า ที่ตั้งใจเจตนาบอกแต่เครื่องน้ำพริก และวิธีทำน้ำพริกนั้น ก็เพราะเห็นว่า คนใน ปัจจุบันนี้ ได้ทิ้งถิ่นฐานบ้านช่องที่เคยอยู่กัน มาแต่ก่อน ขึ้นไปอยู่บนทาว์นเฮาส์บ้าง บน แพลตบ้าง บนคอนโดมิเนียมบ้าง จะทำ กับข้าวไทยอย่างเก่าให้อีกก็ทึกกักก้องเห็นจะ ไม่ได้ แต่ขณะตำน้ำพริกสักครกนั้น พอจะ ทำได้ไม่ต้องร้อนผู้ใด จึงได้บอกตำรากับข้าว ซึ่งหนัก ไปทางน้ำพริกและเครื่องจิ้ม คิดไว้ว่า

เมื่อได้เขียนไปและรวบรวมได้พอเล่มที่ค่อนข้างจะหนาหน่อย ก็จะได้พิมพ์เป็นเล่มเพื่อให้บันลือไปไกล

คราวก่อน ผมได้บอกตำราน้ำพริกลูกแอปเปิ้ลไว้แล้ว ซึ่งเป็นการเริ่มบอกตำราของน้ำพริกชนิดที่ผสมผลไม้อื่นลงไปนอกจากมะนาว และมีรสเปรี้ยวพอผ่อนมะนาวลงไปได้บ้าง

ตามธรรมดา น้ำพริกที่เรากินทุกวันนี้ก็ใส่ผลไม้ชนิดหนึ่งนอกจากมะนาวลงไปแล้ว คือมะขี้ก้า ขอนี้ใครก็คงรู้จัก เห็นจะไม่มีปัญหาอะไร แต่บ้านเมืองก็เปลี่ยนไปมาก จะต้องบอกไว้ด้วยหรือเปล่านั้นไม่ทราบว่าจะเอามาใช้กับน้ำพริกนั้น ต้องหาวิธีที่จะเอาชนะอ่อนๆ ที่ติดอยู่ที่ผิวมะขี้ก้าออกเสียก่อน จะใช้มะขี้ก้าลูกตัวเองก็ได้ หรือใช้กระดาษทิชชูพับเข้าสองสามทบ แล้วเช็ดที่ผิวมะขี้ก้าจนจนออกหมดก็ได้ เมื่อขยหมดแล้วจึงผ่า แล้วหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ เอาตาไปกับน้ำพริก

เรื่องมะขี้ก้านี้ คล้ายกับว่าเข้าใจกันเองแล้วไม่เคยพูดถึงเลย แต่ความจริงแล้วนอกจากน้ำพริกที่ใส่ผลไม้อื่นทุกอย่างเราจะใส่ในน้ำพริกที่ไม่มีผลไม้เหล่านี้เสมอไป

แต่โบราณนั้น มีผลไม้บางอย่างหนึ่งซึ่งใส่ในน้ำพริกคู่กับมะนาว ได้แก่ผลส้มที่คนโบราณเรียกว่าส้มเหม็น เดียวนี้หาไม่ได้แล้ว

ส้มเหม็น ก็คือส้มเขียวหวานลูกเล็กๆ ที่ชาวสวนส้มเขียวหวาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บางมด เขาปลิดทิ้งเพื่อรักษาส้มที่ยังเหลืออยู่นั้นให้มีผลโตมารับประทานและขายได้ราคา

พอถึงคราวที่เขาจะปลิดส้มอ่อนทิ้งกันแล้ว เขาก็ปลิดลงคลองไปเฉยๆ ทำให้ส้มลอยเต็มคลองแทบจะมองไม่เห็นน้ำในคลอง แต่ถึงแม้ว่าส้ม

ที่ปลิดนี้จะเป็นของเหลือกินเหลือใช้ ก็ยังมีผู้เก็บเอามาขายในตลาดเป็นส้มผลเล็กๆ เรียกว่า ส้มเหม็น ทำไมจึงเรียกว่าส้มเหม็นผมก็ไม่ทราบเพราะอาการที่ใช้มัน เอาน้ำที่คั้นได้ และผิวส้มใส่ลงไปในน้ำพริก บอกกันว่าหอมดี อย่างไรก็ตามส้มเหม็นเดี๋ยวนี้หาไม่ได้เสียแล้ว แม้แต่ส้มซ่าซึ่งจำเป็นสำหรับกับข้าวไทยหลายอย่างก็ทำท่าว่าจะหาไม่ได้เอาเหมือนกัน

น้ำพริกครกที่จะบอกต่อไปคือ น้ำพริกกระท้อน ตำเสด็จแล้วจะผัดก็ได้ หรือไม่ผัดก็ได้ เครื่องปรุงนั้นก็ มี กระท้อน ซึ่งก็เป็นธรรมดา เพราะชื่อน้ำพริกก็บอกอยู่แล้วว่าน้ำพริกกระท้อน นอกนั้นก็ยังมีกุ้งแห้งหรือปลากรอบ กระเทียม กะปิ เกลือ พริกขี้หนู พริกเหลือง พริกแดง น้ำปลา น้ำตาลปึก น้ำมะนาว ถ้าใครเป็นคนติดกับเครื่องน้ำพริก ไม่ใส่มะขี้ก้า ไม่ใส่มะนาวแล้วจะเกิดความไม่สบายใจ ก็เชิญใส่ได้สุดแล้วแต่จะเห็นควร ไม่มีข้อห้ามอันใดทั้งสิ้น

เครื่องปรุงข้างบนมีบอกไว้ว่ากุ้งแห้งหรือปลากรอบ ตรงนี้ก็มิมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาอีก จะเรียกกว่าเป็นปัญหาเศรษฐกิจหรือปัญหาทางสังคม สุดแล้วแต่ใจ สิ่งที่จะต้องรู้จักคือ ปลากรอบ ทุกวันนี้ มีใช่อาหารธรรมดาสามัญ แต่เป็นอาหารชั้นดีมีราคาสูง ใช้ปิ้งใช้ทอดจิ้มน้ำพริกหรือรับประทานกับสิ่งอื่นเช่นน้ำปลาแมงดาเห็ด ดูออกจะคุ้มค่ากว่าที่จะเอาไปโยลกเป็นน้ำพริก หรือโยลกน้ำแกงหรืออย่างอื่น แสดงให้เห็นว่าเรามีปลากรอบเป็นชิ้นเป็นอันอยู่ในสำรับ มิได้เอาไปโยลกไปปิ้งให้ปรากฏเป็นรูปธรรมอื่น ขณะเดียวกัน เมื่อใส่สำรับมาแล้ว ก็แลเห็นว่าเป็นรูปธรรมที่เรียบง่ายแต่คิดถึงราคาปลากรอบ ว่าเดี๋ยวนี้ราคาก็โลละเท่าไรแล้วก็ขยลก สะใจดีพิลึก

ศัพท์อะไรบางคำที่ผมใช้ในวรรคก่อนนั้น

เป็นศัพท์ของคนรุ่นใหม่ ผมเองก็ไม่เคยใช้ แต่พอใช้เข้าแล้วก็ดูใกล้เคียงเหมือนกัน ผมคิดว่า คนอื่นที่เขาใช้ก็ต้องการที่จะให้ฟังดูโก้ ๆ เป็นคนรุ่นใหม่กับเขาขึ้นมาบ้าง คงมีได้ต้องการความหมายลึกซึ้งไปกว่านั้น

วิธีทำนั้นต้องปอกเปลือกกระท้อนเป็นธรรมดา มิฉะนั้นก็คงฝาดกันแน่ เมื่อปอกเปลือกแล้วผานเอาเนื้อกระท้อนลงไปจนถึงปุยที่ติดเมล็ด เสร็จแล้วโขลกกึ่งแห้งหรือปลากรอบ ตรงนี้จะต้องขออนุญาตไว้ด้วยว่า ถ้าตำน้ำพริกครกนี้กินกัน ๒ คนคู่ผัวตัวเมีย กระทบงกระทบนิง ก็ขออนุญาตให้ใช้ปลากรอบ เพราะมันอร่อยดี และถ้าตำกินกัน ๒ คน ก็คงไม่แพงอะไรนักหนา แต่ถ้ากินกันหลาย ๆ คน และไม่อยากจะเสียสตางค์มาก ก็ใช้กึ่งแห้งก็พอ

กึ่งแห้งหรือปลากรอบที่จะเอามาตำน้ำพริกนั้น ให้บึ่งเสียก่อน แล้วจึงเอามาโขลกกับเกลือกระเทียมกะปิให้แหลกเข้ากันดีแล้วจึงใส่เนื้อกระท้อน แล้วโขลกต่อไปใส่พริก น้ำปลา น้ำตาล ถึงตอนนี้ จะบิบบมะนาวก็ได้ไม่บิบบก็ได้ แต่ผมว่าบิบบไว้หน่อยจะได้รสที่แหลมกว่า ถ้าชอบมะขี้เกลือออกเหลือทานก็ใส่ไปด้วยอีกตอนนี่

ถ้าอยากกินน้ำพริกครกนี้เลย ก็ไม่ต้องไปทำอะไรอีก ตักใส่ถ้วยรับประทานกับผักสดต่าง ๆ ประเภทมะเขือ แตงกวา ขมิ้นขาว ยอดผักนึ่ง ยอดกระถิน และแนมด้วยปลาทูนึ่งทอด ผมก็คิดว่าเป็นกับข้าวทั้งมือได้แล้ว ไม่ต้องไปชวนชวยหาอะไรอีก และถ้าอยากจะทำให้สำหรับที่กินสำหรับนี้ใหญ่ขึ้นไปอีกชนิดหนึ่ง ก็เอาหมูหวานมารับประทานด้วย

หมูหวานเอามาจากไหนหรือครับ ?

ผมบอกไว้ตั้งนานแล้วว่า คนที่เพาะไปอยู่สูง ๆ นั้น ในครัวควรจะมีหมูหวานติดไว้สักหม้อหนึ่ง แล้วอุ่นเก็บไว้กินจนกว่าจะหมด เกิดไม่รู้

จะกินข้าวกับอะไร กินกับหมูหวานก็ได้ หรือถ้ามีกับข้าวอื่น เช่น น้ำพริกบางอย่าง จะมีหมูหวานแนมด้วยก็จะอร่อยขึ้น

ถ้าตำน้ำพริกกระท้อนแล้วทำอย่างผมว่า สำหรับที่กินข้าวเมื่อนั้นจะดูหรูหราใหญ่โตขึ้นจริง ๆ แล้วก็รับประทานอร่อยขึ้นอีกด้วย

แต่ถ้าอยากจะทำน้ำพริกครกนี้ให้เป็นน้ำพริกผัดเก็บไว้รับประทานได้นาน ๆ ก็ต้องตำน้ำพริกให้มากพอรับประทานได้หลายมื้อ แล้วเอาลงผัดในน้ำมันหมู ซึ่งได้เจียวกระเทียมไว้แล้ว เมื่อผัดได้ที่แล้ว ได้ที คือหมายความว่า เครื่องทั้งปวงสุกหมดแล้ว น้ำพริกทำทำทางว่าเป็นของผัดไม่ใช่ของสดต้มหรือนึ่ง จะรับประทานเท่าไรก็ใส่ถ้วยไว้แล้วเอากะเทียมที่เจียวไว้กับน้ำมันหมูตั้งแต่แรกใส่โรยหน้า ส่วนที่เหลือนั้นเก็บใส่ขวด เข้าตู้ น้ำแข็งเอาไว้คลุกข้าวกินทีหลัง

น้ำพริกกระท้อนนี้ ถ้าไม่ผัดแล้วจึงจะกินกับผักและปลาทูนึ่งทอด แต่ถ้าผัดแล้วอย่างที่บอกมานี้ ก็ใช้รับประทานคลุกข้าวเฉย ๆ ไม่ต้องมีผักหรือมีปลาอะไรทั้งสิ้น

น้ำพริกที่เข้าผลไม้ก็อย่างหนึ่งแล้วผัดเก็บไว้คลุกข้าวกินได้เช่นเดียวกับน้ำพริกกระท้อนที่ได้กล่าวมานี้ มีอีกอย่างหนึ่งใช้วิธีเดียวกันทุกอย่าง และตำให้ดี ผัดให้ดีแล้วใส่ขวดเก็บไว้กินได้นาน ได้แก่ น้ำพริกมะดัน ซึ่งมีเครื่องน้ำพริกเหมือนเครื่องน้ำพริกกระท้อนทั้งหมด เปลี่ยนแต่กระท้อนเป็นมะดันเท่านั้น แต่น้ำพริกมะดันนี้ต้องใส่กากหมูค่อนข้างมากจึงจะดี และเป็นน้ำพริกชั้นดี เพราะฉะนั้น ใส่ปลากรอบจะดีกว่ากึ่งแห้ง

ชานานนี้ ตำเก็บใส่ขวดใส่ตู้เย็นไว้ ใช้คลุกกับข้าวร้อน ๆ รับประทานได้ทุกเมื่อ หรือทุกมื้อ รับประทานจะทำได้ดีแล้วกินมือได้อร่อยเมื่อนั้น ไม่จำเป็นต้องบอกว่าจะอะไรอีก ตำน้ำพริกกระท้อนได้

ก็ตำน้ำพริกมะดันได้ และในวงการกับชาวไทยนั้น เขาถือว่าคนที่ตำน้ำพริกมะดันอร่อย เป็นถูกชั้นเยี่ยม

ครับ เสน่ห์ปลายจวัก ผัวรักจนตาย แต่ถ้าทำกินกันสองคนก็รักกันสองคนไปจนตายครับ

บทความในขอยสวนพลู โดยเฉพาะเรื่องตำน้ำพริกนั้น ดูเหมือนจะกลายเป็นสารคดีไปเสียแล้ว เจอหน้าใคร ๆ ก็ทวงยังไปงานใหญ่ ๆ พบคุณหญิงคุณนายมาก ก็ต้องถูกทวงมาก ซึ่งความจริง ผมก็ไม่เคยนึกว่าคนในระดับคุณหญิงคุณนายปานนั้น ท่านจะมาสนใจในเรื่องน้ำพริก แต่ก็ปรากฏว่าท่านสนใจกันเป็นส่วนใหญ่ และพยายามขอร้องให้ผมเขียนอีก เพื่อจะมากพอจะได้พิมพ์เป็นเล่ม ซึ่งจะถือเป็นตัวรับตำรากันต่อไป

ผมเองก็อายุเต็มที เพราะแต่ก่อนเคยทำทำว่าเขียนหนังสือเหมือนปราชญ์ ว่ากันด้วยเรื่องทีลึกลับต้องใช้ปัญญามาก คราวนี้มาถูกตำราความเป็นคนเขียนตำราน้ำพริกเท่านั้นเอง แต่ก็ปลื้มใจ เพราะเหตุว่าท่านที่มาทวงเอาตำราน้ำพริกกับผม นั้น ท่านบอกแทบทุกคนว่า ตำราน้ำพริกที่เขียนไปแล้ว ได้ไปลองตำรับประทานเอง แล้วก็อร่อยทุกครั้ง จึงอยากได้อีก

ท่ามกลางเสียงเชียร์เหล่านี้ ถึงใครจะใจแข็งสักเท่าใด ก็ต้องกลายเป็นคนใจอ่อน เช่นผม เป็นต้น

เพราะฉะนั้น วันนี้เห็นจะต้องกลับไปเข้าครัวโขลกน้ำพริกกันอีก หากใครไม่สนใจก็ขอยกยไว้ด้วย แต่บางคนบอกผมว่า ตำราน้ำพริกของผม

นั้น ไม่ต้องถึงกับไปตำรับประทานเองเพียงแต่ อ่านตำราแล้วกินข้าวก็อร่อยเสียแล้ว เป็นอย่างนั้นไป

ผมได้เคยเขียนมาแล้วถึงเรื่องน้ำพริกที่ใส่ผลไม้ที่ออกรสเปรี้ยว ทำให้เบามะนาวลงไปได้ แต่ก็จะขาดเสียเสียไม่ได้ เพราะมะนาวนั้น ก็ต้องบีบเพื่อเอารสมะนาวให้แหลมไว้ ผลไม้อื่นถึงจะเปรี้ยวก็ไม่แหลม เปรี้ยวซิด ๆ ไปอย่างนั้น ทั้งนี้ยกเว้นมะดัน ถ้าตำน้ำพริกมะดันแล้วใส่มะดันให้ดี ๆ ยกเว้นมะนาวเสียเลยก็ยิ่งได้ แต่ตำราน้ำพริกมะดันนั้นได้บอกไปแล้ว

วันนี้จะพูดถึงผลไม้เปรี้ยวอื่น ๆ หรือของอื่นที่มีรสเปรี้ยว ที่จะนำมาใส่ตำน้ำพริกได้

คนโบราณที่ผมเคยเห็นมานั้น พอตื่นนอนขึ้นมาล้างหน้าล้างตาแล้ว ก็มักจะถามคนที่อยู่ใกล้ซิด ซึ่งส่วนมากเป็นภรรยา ว่าวันนี้มีอะไรกินบ้าง ?

ที่ท่านถามว่ามีอะไรกินบ้างนั้น ท่านหมายถึงของที่เกิดขึ้นในบ้าน มิใช่ของที่ต้องไปซื้อหา หรือมีจะนั้นก็ของเค็มที่เก็บเอาไว้ได้นาน ไม่เสีย

วันนั้นลุงแกตื่นขึ้นมาแล้ว แกก็ถามป้าว่า “วันนี้มีอะไรกินบ้าง ?”

“เข้าวันนี้ฝนมันตกหนักไปหน่อย เห็นแกกำลังหลับสบาย ฉันก็ขี้เกียจไปตลาด ทั้งบ้านก็เห็นมีใบมะขามอ่อนที่มันออกเต็มต้นอยู่นั้นแหละ ถ้าแกอยากจะกินน้ำพริกใบมะขามอ่อน ฉันก็จะทำให้”

“เท่านั้นก็พอ”

ถ้าจะว่ากันในทางมาตรฐานการกินข้าวแล้วคนไทยเรากินกับข้าวอย่างเดียวกับข้าวสุก ของอื่น ๆ ที่มีมาในสำรับเรียกว่า เป็นของแนม จะมีก็ได้หรือไม่มีก็ได้ และถ้าถือเอาว่าน้ำพริกเป็นกับข้าวหลักในสำรับแล้ว ของแนมก็มักจะต้องมี

ได้แก่ ผักต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสดดิบ หรือบั้งย่าง
อย่างไร และก็มักจะมีปลา ซึ่งอาจจะเป็นปลาตุก
ปลาช่อน หรือปลาอื่น ๆ ย่างไปจนถึงปลาทุ้งทอด
สำหรับแค่นี้ก็พอรับประทานกันสองคนผิวเมีย จะ
บวกลูกเข้าไปอีกหนึ่งคนก็คงจะได้

เพราะฉะนั้น ที่ป่าแกตอบลู่ ว่า วันนี้มีแต่
ใบมะขามอ่อน และลู่แกตอบว่า เท่านั้นก็พอ จึง
เป็นธรรมดาที่สุดสำหรับครอบครัวคนไทย

ใบมะขามอ่อนที่จะใช้ในการตำน้ำพริก
ใบมะขามอ่อนนั้น ออกจะต้องหามาให้มากหน่อย
เพราะจะต้องตำจนเกิดรสเปรี้ยว ในครกน้ำพริก
แล้วจึงแต่งด้วยมะนาวที่หลัง

ขึ้นต้น เอาถุงแห้งมาโขลกจนละเอียดกับ
เกลือและกระเทียม พอเห็นละเอียดแล้วเติมกะปิ
พร้อมกับใบมะขามอ่อน โขลกไปให้เข้ากันดี ชิมดู
พอรสเปรี้ยว แล้วจึงเติมพริกชี้ฟ้าชนิดสีเหลือง
บ้าง แดงบ้าง เขียวบ้าง ใส่พริกชี้หนูโขลก ๆ
เข้าไปอีกหยิบมือหนึ่ง คูอย่าให้เผ็ดนัก เพราะ
น้ำพริกใบมะขามนี้ ไม่ไปกับรสเผ็ดมากนัก ก่อน
จะเสร็จ ก็ใส่น้ำปลา น้ำตาล และต้องบีบมะนาว
นิดหน่อยพอให้มีรสเปรี้ยว แน่นอน และมีรสแหลม

เพียงเท่านั้นก็ได้กับข้าวหนึ่งมื้อ ถ้ามีปลาแห้ง
ปลาเค็มอย่างใด หรือปลาทุ้งหนึ่ง ทิ้งค้างคืนไว้
ก็เอามาปิ้งมาทอดแกล้มน้ำพริกได้ ส่วนผักสดนั้น
หาเอาในบ้าน จะเป็นมะเขือที่ปลูกไว้ หรือยอด
กระถิน ยอดผักบุ้ง ใช้ได้ทั้งนั้น

เพียงเท่านั้น ใช้เป็นสำหรับกินกับข้าวได้ในมือ
ที่ความจริงเป็นมื้อเช้า แต่ยกมากินเวลาสาย ๆ
ทუნข้าวกลางวันไปจนกว่าจะถึงอาหารมื้อเย็น
ถึงมือนั้นมีเวลาที่จะหาของได้บ้าง จึงค่อยคิดกิน
แกงส้ม แกงเผ็ด หรือผัดอะไรอีกสักอย่างหนึ่งได้

ผลิตผลจากต้นมะขามนั้นยังไม่หมด เมื่อ
เอาใบมาตำน้ำพริกแล้ว ต่อไปถึงคราวออกดอก

ก็เอาดอกมาตำน้ำพริกได้อีก ความจริง ดอก
มะขามนี้ทำกับข้าวได้หลายอย่าง จะเอาแกงส้ม
ก็ได้ ความจริงแกงส้มนี้ใช้ได้ทั้งดอกทั้งใบมะขาม
ถ้าจะให้ดี แกงกับปลาหมอบแล้วใส่ขมิ้นหน่อย
ทำที่ว่าเป็นแกงเหลืองปักข์ได้ เติมพริกชี้หนูให้
มากหน่อยก็ได้ มีหมูหวานแถมอีกสักจานหนึ่ง
แต่ตอนนี้เป็นการพูดเรื่องน้ำพริก จึงจะไม่พูด
เรื่องอื่นต่อไป

ดอกมะขามที่จะเอามาตำน้ำพริกนั้น จะนึ่ง
หรือผัดก็ได้ พอตายหนึ่ง รู้สึกว่ารสจะเข้มข้นขึ้น

เครื่องปรุงนั้น เหมือนกับน้ำพริกใบมะขาม
ชั่วคราวเปลี่ยนใบมะขามเป็นดอกมะขามเท่านั้นเอง
รับประทานกับผักต่าง ๆ ก็ได้ หรือจะใช้ผัก
คีน้ามัน เช่นผักบุ้งก็ได้ กินแกล้มกับปลาทุ้งทอด
หรือปลาอื่น ๆ ทอดก็ได้ทั้งนั้น

จากใบจากดอกมะขามแล้ว ก็ต้องมาถึงผัก

น้ำพริกครกต่อไป ได้แก่ น้ำพริกมะขามสด
เครื่องปรุงน้ำพริกครกนี้ ใช้มะขามสดแทน
ใบแทนดอกมะขาม นอกนั้นเหมือนเดิม

วิธีทำนั้น เอาถุงแห้งกับเกลือมาโขลกให้
เข้ากันเสียก่อน แล้วจึงเอามะขามสดมาขูดผิวให้
ดูขาว และผ่าแกะเอาเมล็ดออก แล้วจึงตำลงไป
กับเกลือและกระเทียม พอมะขามเริ่มจะแตก ก็
เอากะปิใส่ลงไปด้วย แล้วจึงใส่พริกเหลืองพริกแดง
ถ้าชอบเผ็ดก็เติมพริกชี้หนู เสร็จแล้วจึงใช้ช้อนคน
ปรุงรสด้วยน้ำปลา น้ำตาล และมะนาวตาม
ชอบใจ

ข้อสังเกตสำหรับน้ำพริกครกนี้ ก็คือมะนาว
นั้นไม่จำเป็น ถ้าชิมดู เห็นว่ามะขามสดทำให้น้ำ
พริกเปรี้ยวดีอยู่แล้ว ก็ไม่ต้องใส่มะนาวก็ได้
ใช้มะขามสดแทนมะนาวไปเลยก็เดียว

น้ำพริกครกนี้ ใช้แถมกับแกงปลาไหล และ
ถ้าตำตอนมะขามออกผักใหม่ ๆ จะมีปูเค็ม ที่

เรียกว่าปูนมาจากภาคอีสาน แกะเอาเนื้อและ
ก้ามตำโขลกลงไปด้วย ถ้าหากใช้ปูนเค็มหรือปูน
ใส่ลงไปแล้ว ก็จะต้องอาศัยมะนาวนิดหน่อย
เพราะปูนจะเค็มกลบรสเปรี้ยวของมะขามไปบ้าง

ผักที่จะใช้แก้ลมหน้าพริกครกนี้ เป็นผักต้น
ฤดูสวนต้นค่อนข้างจะโรแมนติคดี เช่น หน่อไม้
สดๆ ใช้หนึ่งเอา ใช้แต่หน่อรวกเท่านั้น อย่างอื่น
ไม่เอา สายบัวสดๆ ใบบัวหลวงชนิดอ่อนๆ ก็ได้
ปลาที่แฉม จะเป็นปลาดุกย่างก็ได้ หรือปลาทุ้ง
ทอด ก็ได้อีกเช่นเดียวกัน

ที่ขอบขามน้ำพริกนั้น จะเอากระดองปูนา
ที่ใช้เนื้อตำน้ำพริกไปแล้ววางรอบขอบสักอันสองอัน
ก็ได้ และตรงกลางน้ำพริกจะเอาครกเชียงปูนามี
เนื้อติดวางประดับไปพร้อมกับพริกขี้หนูเขียวแดง
ก็ได้อีก ทำอย่างนี้แล้ว ผัวจะมองหน้าอย่างซึ่ง ๆ
เหมือนกับว่าความฝันครั้งหนึ่งนั้นยังมีได้หายไป

น้ำพริกจากมะขามต้นเดี๋ยวนี้ยังมีอีกสอง
สามชนาน ถ้าพรั่งนี้การเมืองในเมืองไทยยังอยู่
แค่นี้ ก็จะไม่บอกวิธีตำน้ำพริกส้มมะขามต่อไป
หุงข้าวเผื่อไว้ก็แล้วกันครับ

วันนี้ ก็จะต้องเขียนตำราตำน้ำพริกกัน
ต่อไปเท่ากับเป็นการบอกทิศทางลมของ
เมืองไทยกระมังว่า ไม่มีอะไรน่ารู้เห็น หรือ
น่าสนใจ เข้าชั้นพระอาทิตย์ก็ขึ้น ตกเย็น
พระอาทิตย์ก็ตก และ ไม่ว่าพระอาทิตย์จะขึ้น
หรือพระอาทิตย์จะตก พลเอกชาติชาย ชุณห-
ะวัฒน์ ท่านก็ยังเป็นนายกรัฐมนตรีของท่าน
ต่อไป ครับ โน พร็อบเบลิ้ม

หรือใครจะว่าไง ?

ผลผลิตจากต้นมะขาม ที่จะเอามาตำน้ำพริก
กินได้ค่อนข้างจะอร่อยเสียด้วยนั้น ได้แก่ ส้ม

มะขามเปียก ซึ่งความจริงเป็นผลผลิตที่สำคัญ
มาก จะเรียกว่าสินค้าเศรษฐกิจก็ยิ่งได้

ส้มมะขามเปียก ในที่นี้ซื้อบอกอยู่แล้วว่า
เป็นมะขามเปรี้ยว ไม่ใช่มะขามหวาน

และเมื่อจะว่ากันด้วยเรื่องน้ำพริกส้มมะขาม
แล้ว ก็จะต้องขอให้เครดิตในที่ที่ควรจะได้รับ
เครดิตเสียก่อน ได้แก่ คุณหญิงธิดา คุณหญิง
ของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม มন্ত্রী
พงษ์พานิช นั่นเอง ผมก็เคยกินน้ำพริกส้มมะขาม
มามาก นอกวัง ในวังก็เคยกินมาหมด ตัวเอง
ก็ตำเป็นเสียอีกด้วย แต่ก็ยังไม่เคยรับประทาน
ของใครที่อร่อยเท่ากับของคุณหญิงธิดาเลยแม้แต่
รายเดียว เหตุแห่งความอร่อยนี้ก็คือ คุณหญิง
ธิดาสามารถตำน้ำพริกส้มมะขามเปียกได้เนื้อเนียน
ไม่เหมือนของคนอื่น คำว่าเนื้อเนียนนี้ ผมใช้แทน
คำฝรั่งว่า Texture ประกอบกับสีอันสวยงาม
และรสชาติที่กลมกล่อมพอดี พอเหมาะแล้ว ต้อง
ยกให้เป็นยอดเยี่ยมในกระบวนฝีมือตำน้ำพริก
ส้มมะขามเปียก

เครื่องน้ำพริกส้มมะขามเปียกนี้ ก็ตรงกัน
กับเครื่องน้ำพริกที่ผมเรียกว่ามาตรฐานทุกอย่าง มี
ผิดกันที่สำคัญอย่างเดียวคือน้ำพริกส้มมะขามเปียก
ไม่ใช่มะนาวเลย ใช้มะขามเปียกแทนทั้งครก

วิธีทำก็คือ โขลกกุ้งแห้งกับเกลือให้ละเอียดดี
แล้วใส่กระเทียมโขลกไปจนละเอียดด้วยกันแล้วจึง
เติมกะปิพริกแห้งส้มมะขามเปียกที่สับละเอียดแล้ว
น้ำปลา และน้ำตาลปึก

เมื่อตำเสร็จแล้วเอาขึ้นใส่ในชามใบเล็ก ๆ
แล้วใช้ช้อนรับประทานข้าวเป็นเครื่องมือคนให้
เข้ากัน น้ำปลากับน้ำตาลจะผสมตอนนี้ก็ได้ ไม่ต้อง
ไปใส่ในครกเพราะไม่มีอะไรจะตำอีกแล้ว น้ำพริก
ส้มมะขามเปียก ตำแต่เพียงเท่านี้รู้สึกว่าจะแซ่บ
และเหนียวแน่นไป รับประทานออกจะยาก เพราะ

ฉะนั้น ตอนที่เอาชิ้นผสมควรจะเหาะน้ำเปล่า ลงไปบ้างเท่าที่จะทำให้น้ำพริกเหลวพอควร การปรุงรสก็เอาตามชอบใจเป็นดีที่สุด

น้ำพริกส้มมะขามเปียกนี้ ใช้ปลาทูนึ่งทอด เป็นของแกล้มก็ได้ ปลาตุ๋นก็ได้ ผักนั้นใช้ ใบทองหลางใบมนทอด

ตรงนี้ก็เห็นจะต้องพูดกันเสียที ว่าคนสมัยนี้ ไม่รู้จักทองหลางใบมนกันเสียแล้ว แต่ก่อนนี้เกือบ จะทุกบ้าน ต้องมีดินทองหลางใบมน เพราะว่า ได้อาศัยร่มบ้าง และอาศัยใบกินมาตลอด จะใช้ ทอดรับประทานกับน้ำพริกส้มมะขามก็ได้ หรือ รับประทานเป็นใบเมี่ยงอื่น ๆ ก็ได้ แต่เดี๋ยวนี้ ทองหลางใบมนดูเหมือนจะหายไป เพราะไม่สวยงามน่าตื่นตื่นเหมือนกับทองหลางลาย ซึ่งก็เป็น ทองหลางใบมนเหมือนกันแต่ใบลาย และมีดอก สีแดงเต็มต้นในยามหน้าแล้ง เดี่ยวนี้ถึงกับหุหุรา ใช้เป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมา- ธิราช

การใช้รับประทานนั้น ทองหลางใบมนที่มี มาดั้งเดิมหายไป กลายเป็นทองหลางใบลายนี้ หหมดสิ้นไปแล้ว คนจึงไม่ค่อยจะรู้จักทองหลาง ใบมนอีกต่อไป คงรู้จักอยู่แต่ทองหลางไทย ซึ่ง ใช้รับประทานกับเมี่ยงคำอยู่เป็นประจำทุกวันนี้

น้ำพริกครกนี้ นอกจากจะรับประทานกับ ทองหลางลายทอดแล้ว รับประทานกับทองหลาง ไทยใบอ่อน ๆ ก็ได้ ใช้ปลาทูนึ่งทอด หรือปลาตุ๋น ย่าง แทนแกล้มดั่งที่ได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนั้น ก็ยังมีเครื่องแนมที่ไปกันได้อีกสองอย่าง คือ ไข่เค็ม และหมูหวาน

ทำตามนี้แล้วจะได้สารับใหญ่ทีเดียว เป็น อาหารมือหนึ่ง ซึ่งอาจจะขาดแค้นไปสักขาม แต่ เรื่องแค้นนั้น ถ้าไม่นึกถึงมันเสียแล้ว ก็ไม่รู้ลืกร ว่าขาดแคลนอะไรนัก

ปลาที่จะใช้แนมกับน้ำพริกครกนี้ ถ้าไม่ใช่

ปลาทุหรือปลาตุ๋นย่าง ก็ใช้ปลากรอบเอามาปิ้ง เสียก่อน แล้วทอดเป็นชิ้นเล็ก ๆ รับประทานได้ สะดวกอีกเช่นเดียวกัน

หรือมิฉะนั้น ปรุงน้ำพริกชนิดเหลวขึ้นกว่า ปกติด้วยการเหาะน้ำเย็นลงไปค่อนข้างจะมาก แล้วรับประทานกับกุ้งเผาสะเดาลวกก็ได้ กุ้งเผา แพงนักก็หาซื้อปลาทุสดเอามาอย่างแนมกับน้ำพริก เผาสะเดาลวกครกนี้

เรื่องทองหลางใบลายนั้นยังพูดไม่จบ และ อาจมีคนสนใจ เพราะไหน ๆ ก็เป็นสัญลักษณ์ ของมหาวิทยาลัยที่ใหญ่และสำคัญขึ้นมาแล้ว

ดินทองหลางใบลายต้นนี้ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุมภวรพีพร กทมหมื่นนครสวรรค์ ศักดิ์พินิตได้เสด็จไปยังประเทศฟิลิปปินส์แล้วทรง นำกลับเข้ามาพร้อมกับต้นและเมล็ดต้นทาเบบูย่า และต้นไม้อื่น ๆ ที่ในเมืองไทยไม่เคยเห็นกันอีก สองสามอย่าง ดินทองหลางใบลาย เมื่อนำมา ปลูกในเมืองไทยก็ออกงามเจริญดี เสด็จในกรม ก็ทรงปรารภอยู่บ่อย ๆ ว่า ดินทองหลางใบลาย ต้นนี้จะกินอย่างทองหลางใบมนได้หรือไม่ หรือว่า กินเข้าไปแล้วจะตายก็ไม่รู้ จึงไม่กล้าเสี่ยง ต่อมา มีมหาดเล็กใจถึงผู้หนึ่ง เสี่ยงชีวิตถวายเจ้านาย เพื่อให้ทรงลิ้มสงสัย โดยกินใบทองหลางใบลายนี้ เข้าไป แล้วก็ไม่เป็นอะไร กลับเจริญพวงพิด เสด็จในกรมประทานเงินมหาดเล็กผู้นี้เป็นรางวัล หนึ่งร้อยบาท ซึ่งเมื่อสมัยนั้นก็ยังใช้ทำอะไรได้มาก แล้วก็เริ่มทอดทองหลางใบลายตั้งเครื่องเสด็จ ในกรมที่วังสวนผักกาด ตลอดจนคนที่วังสวน ผักกาดก็เริ่มรับประทานกัน จึงได้แพร่หลายออกไปนอกวัง และแลเห็นทั่วไปทุกวันนี้

แต่การใช้ใบทองหลางใบมนทอดกินกับ น้ำพริกส้มมะขามเปียกนั้น เดี่ยวนี้คนไม่ค่อยจะ รู้จักกัน พอเห็นเข้าก็มักจะถามว่า ใบอะไรกิน

อย่างไร แสดงว่าไม่ค่อยจะเคยพบเห็นมากนัก นอกจากจะใช้จิมน้ำพริกส้มมะขามเปียกแล้ว ไบทองกลางทอดนี้อาจจะรับประทานกับเมี่ยง บางอย่าง เช่น เมี่ยงกระท้อน หรืออื่นๆ อีก

น้ำพริกส้มมะขามเปียกนี้ ถ้าตำขึ้นในฤดูกาลที่มะม่วงออกช่อ ก็ใช้รับประทานกับปลากรอบทอด และช่อมะม่วงได้อย่างอร่อยมาก และเมื่อช่อมะม่วงแตกเป็นผลเป็นมะม่วงขบเผาะแล้ว มะม่วงขบเผาะที่ร่วนนั้นเอามาล้างจิมน้ำพริกส้มมะขามเปียกก็ได้อีกเช่นเดียวกัน ลูกโหนดก็ผ่าเสียน้อย

นอกจากน้ำพริกส้มมะขามเปียกชั้นมาตรฐานอย่างที่ว่ามาแล้วนี้ น้ำพริกส้มมะขามเปียกจะตำกับพริกสด โดยคงคู่กันแห้งเสียเลยก็ได้ พริกสดนั้นก็ใช้พริกชี้ฟ้าสีแดงกับพริกชี้หนูโหลงลงไปแทนพริกแห้ง จะได้รสเผ็ดขึ้น ปลาและผักที่ใช้กับน้ำพริกส้มมะขามพริกสดนี้ก็คล้ายกับปลากับผักที่ใช้กับน้ำพริกส้มมะขามเปียกพริกแห้งชั่วแต่ว่าอาจเติมผักสด เช่น มะเขือ แตงกวา ไบกระถิน ยอดผักบุ้งเข้าไปได้อีก

ตอนข้างต้นนี้ ผมได้ชมเขยน้ำพริกส้มมะขามเปียกของ คุณหญิงธิดา พงษ์พานิช ว่ามีสีสวย ความจริงกับข้าวไทยทุกชนิดต้องดูเอาสีกันด้วย ว่าสีจะสวยหรือไม่ ถ้าสีไม่สวยก็ไม่มารับประทาน โยนทิ้งไปจะดีกว่า

น้ำพริกส้มมะขามเปียก จะสวยหรือไม่อยู่ที่พริกแห้งที่ใช้โหลงน้ำพริก ถ้าเป็นน้ำพริกส้มมะขามเปียกผักสดแล้ว ก็ไม่ต้องคำนึงถึงสีนั้นอะไรให้มากนัก กินเอาอร่อยลิ้นก็พอ แต่ถ้าเป็นน้ำพริกส้มมะขามเปียกชั้นมาตรฐานใช้พริกแห้ง แล้วต้องสังเกตดูสีให้สวยด้วย มิฉะนั้น จะไม่เข้าแบบแผนของน้ำพริกส้มมะขามเปียกชั้นดี

ในกระบวนพริกแห้งแล้ว พริกที่เรียกกันในตลาดว่า พริกบางช้าง ตำน้ำพริกได้สีสวยที่สุดหรือจะตำน้ำพริกแกงก็จะได้แกงเผ็ดสีสวยเช่นเดียวกัน แต่พริกบางช้างนั้น มีรสค่อนข้างจะเผ็ด ถ้าจะตำน้ำพริกส้มมะขามเปียกให้มีสีสวยก็ต้องใส่พริกมาก ปัญหาที่ติดตามมาว่า น้ำพริกครกนั้นก็จะมีเผ็ดมาก บางทีอาจจะรับประทานไม่ได้ทุกคน

วิธีใช้พริกแห้งให้มากเพื่อทำสีน้ำพริกให้สวย แต่จะจัดความเผ็ดออกไปนั้น ทำได้ด้วยการนำพริกแห้งในขนาดที่เห็นว่าจะทำให้สีสวย เอามาผ่าเอาเมล็ดออก แล้วล้างน้ำเกลือเสียก่อน จะแช่น้ำเกลือไว้เล็กน้อยก็ได้ แล้วจึงเอาขึ้นล้างน้ำธรรมดา และแช่น้ำไว้จนกว่าจะถึงเวลาตำน้ำพริก วิธีจะทำให้สีน้ำพริกมีรสเผ็ดไม่มากเกินไป และทำให้สีน้ำพริกครกนั้นมีสีสวยเพราะมีพริกมากพอ

น้ำพริกส้มมะขามเปียกนี้ เมื่อตำขึ้นแล้ว และคอยดูให้แห้งสักเล็กน้อย จะเอาลงผัดกับน้ำมันหมู และใส่กากหมูบ้างก็ได้ กลายเป็นน้ำพริกส้มมะขามผัด ใช้รับประทานกับไบทองกลาง ไบมอนทอดนั้นอีกแหละ แก่ลัมกับปลาเกลือเค็มทอดไข่เค็มและหมูหวาน เป็นสำหรับกับข้าวอีกสำหรับหนึ่งไปพอดี

ชีวิตคนเรานั้นมีแต่ปัญหา แม้แต่จะตำน้ำพริกก็ต้องประสบปัญหาหลายอย่าง และต้องรู้วิธีคอยแก้กันไป มิฉะนั้นจะมาบอกว่า โนพริอบเบลิ้ม ในการตำน้ำพริกเห็นจะไม่ได้

ในนี้ก็ควรจะสังเกตไว้ด้วยว่า มะขามอย่างเดียวนั้น ตำน้ำพริกได้หลายครก มะขามสดตำน้ำพริกได้หนึ่งครก ได้บอกตำราไว้แล้ว ส่วนมะขามเปียกนั้นตำน้ำพริกได้อีก ๓ ครก คือ น้ำพริกส้มมะขามเปียกกับพริกสด

น้ำพริกส้มมะขามเปียกกับพริกแห้ง ซึ่งเป็น ไบมนทอด แล้วจะนึกว่าเป็นบุญตัวที่เกิดมา
น้ำพริกส้มมะขามเปียกชั้นมาตรฐาน และ เป็นคนไทย ด้วยเหตุที่ชาติอื่น ภาษาอื่น
น้ำพริกส้มมะขามผัด ซึ่งเอามาคลุกข้าวกับ ไม่มีใครเขากินอะไรวิจิตรพิสดารอย่างนี้
ไข่เค็ม แล้วใส่หมูหวานหน่อย กินกับทองหลาง ทรอกครับ

อาหารพิเศษ

ของคนโบราณ

คำนำผู้เขียน

เรามีตำราเกี่ยวกับข้าวฉบับที่ปรับปรุงโดยอาจารย์ที่เชี่ยวชาญการทำกับข้าวมากมายหลายฉบับ เรามีการปรับปรุงอาหารแบบใหม่ขึ้นอีกมากมาย เช่น ยำทะเล โปะแตก แกงเลียงใส่ข้าวโพดอ่อน แกงเผ็ดใส่ผัก และอะไรต่ออะไรอีกมากมาย ซึ่งคนเมื่อสมัยกว่า ๔๐ กว่าปีมาย่อมไม่รู้จักมักจี่กันเลย แกงเลียงสมัยก่อนที่รู้จักกันจะใส่หัวปลี มิฉะนั้นก็ใส่ตำลึง น้ำเต้า ผักโขม แม้ผักก็มี แต่ที่พัฒนาการมาถึงขนาดใส่ข้าวโพดอ่อน เชื่อแน่ว่าไม่มีคนรุ่นเก่ารู้จักกันแน่ แกงเลียงสมัยก่อนเขาใส่ใบแมงลักด้วย คราวกับจะเป็นสูตรของมันเป็นบางอย่าง แต่สมัยนี้เขาไม่ยินดียินร้ายต่อใบแมงลัก เราก็ไม่รู้ว่าจะเรียกแกงอะไรกันแน่

แกงคู่มือก็เหมือนกัน พลิกตำราเชลยศักดิ์เล่มไหนเล่มนั้นคุณมันกลายเป็นว่าคนสมัยนี้แกงคู่มือกันไม่เป็นเสียแล้ว

แม้แต่น้ำพริกจิ้มผักก็ดูจะจนปัญญา ไม่รู้จักพลิกแพลง ข้าพเจ้าเองไม่ใช่คนทำอาหาร หรือนักโภชนาการใด ๆ เลย เป็นแต่ว่าแม่ของข้าพเจ้าพอมีฝีมือการทำอาหาร สมัยเมื่อ ๔๐ ปีมาแล้วที่บ้านปากน้ำ มักมีการเลี้ยงพระอยู่บ่อย ๆ เช่นงานบวช งานเลี้ยงพระเช้าและเพล ข้าพเจ้าแม่จะเป็นเด็กวัยรุ่น ก็ต้องมีหน้าที่โขลกน้ำพริกแกงช่วยหุงข้าว ทำอาหาร ไม่แบ่งหรือทำปลาสด

ทำบ่อยครั้งก็พอจะรู้และพอจะเป็นลูกมือได้

ส่วนชาวบ้านนั้น ไม่ว่าจะผู้ใหญ่ คนแก่ เด็กเล็ก ไม่ว่าจะชายหรือหญิง เขาทำอาหารกันเป็นแทบทั้งนั้น มันเป็นระบบสังคมของไทยโบราณ สืบทอดกันมา พี่น้องของข้าพเจ้าทำกับข้าวแก่กันทุกคน เพราะพี่ ป้า น้า อา เขามีฝีมือ

ประกอบทั้งข้าพเจ้าในสมัยก่อนได้เดินทางไปบ่อยไปทั่วทุกหัวระแหง ไปค้างแรมแทบทุกจังหวัด ได้รู้ได้เห็นและได้กินอาหารอร่อยมาหลายตำบล อะไรติดปากก็สอบถามเขาและจดจำไว้ จึงออกกลายเป็นผู้ค่อนข้างชินต่ออาหารหลายแบบ

บางท้องที่ เช่น แดงบักซ์ใต้ เขาแกงเผ็ดใส่กะปิมาก จนมีกลิ่นกะปิน่าหนำรสนั้น เมื่อกินบ่อย ๆ ก็ชิน ไปกินที่อื่นที่เขาปรุงใส่กะปิเผลใส่มากไปหน่อย หลายคนในวงอาหารเขาบ่นกัน แต่ข้าพเจ้าสบายใจเพราะรู้ว่าบางท้องที่เขานิยมกันอย่างนี้ เราเองก็ชินมาแล้ว จึงไม่วิตกอะไร

คราวหนึ่งเมื่อข้าพเจ้า อายุราว ๆ ๒๐ ปี เรียนมหาวิทยาลัย เมื่อหยุดเทอมใหญ่ได้ไปค้างบ้านเพื่อนคนหนึ่งที่เขา บังเอิญบ้านเขามีงานศพ ก็เลยกินอาหารบักซ์ใต้ได้หลายต่อหลายชนิดจนเปรมปรืด ข้าพเจ้าอยู่ไชยาคราวนั้นราว ๆ หนึ่งเดือนเต็ม สังเกตว่าอาหารทุกชนิดเขาใส่ขมิ้น

ทั้งนั้น เช่น แกงเหลือง แกงอะไรต่อแกงอะไร เช่น แกงไตปลา แม้ปลาสดทะเลเอามาทอดก็ยังเอามันกับเกลือป่นทาจนทั่วตัวปลาจนเหลืองอ๋อย แรก ๆ ก็ไม่ชินค่อนข้างเหม็นขมมัน กินไปนานเข้า ก็ชินเกิดความอร่อยขึ้นมาแทนที่ กลับกรุงเทพฯ มากินอะไรต่าง ๆ ค่อนข้างเหม็นคาวด้วยไม่ใช่ขมมัน เช่น ปลาทะเลทอด ลูที่เขาทาขมมันกับเกลือป่นทอดไม่ได้ เอาจิ้มน้ำปลาพริกแล้ววิเศษ ไม่มีอะไรเทียบ

จึงได้รู้ว่าการที่เขาใส่ขมมันทุกชนิดนั้น เพื่อป้องกันเหม็นคาวนั่นเอง อีกประการหนึ่งก็มีอิทธิพลจากแขกด้วย ข้าพเจ้าไปกินอาหารแขกที่ใกล้กตดา กับพาราณสี เขาก็ใส่ขมมัน เลยกินได้อย่างสบาย ไม่ได้ครั่นอะไร

ปลาร้าอย่างหนึ่ง ในบางท้องที่เช่นภาคเหนือ กับภาคอีสาน เขาใช้แทนน้ำปลาเวลาปรุงอาหาร คนภาคอีสานทำส้มตำเขาใส่ปลาร้าดิบ ๆ ลงไปคลุกเคล้ากับส้มตำ แล้วก็หยิบเอามากินกับผักแกลุ่มกันเลย โดยไม่ต้องทำให้สุกเสียก่อน เขากินกันอย่างนี้ เราจะต้องรู้ว่าปลาที่หมักเกลือไว้นาน ๆ ไม่เน่า ก็เท่ากับสุกไปในตัว จึงไม่น่าแปลกอะไร

กับข้าวบางอย่างเขาใส่ปลาร้าทั้งนั้น ในบางจังหวัดทางแถบเหนือ เช่น แกงน้ำยา แกงบอน แกงแค ต้มเปราะ

ปลาร้า หรือปลาแดกเป็นอาหารของไทย และเป็นวัฒนธรรมไทยเดิม

อาหารบางอย่างที่มีขายทางภาคอีสาน เช่น ปลาร้าสับ เขาเอาปลาร้าดิบ ๆ มาสับกับหอม กระเทียม พริกสด ตะไคร้ ใบมะกรูดซอย สับจนละเอียด แล้วก็รับประทานกับข้าวเหนียวหนึ่งกับผัก มันเป็นอาหารที่อร่อยมากและวิเศษที่สุด ถ้าเราไม่ชินต่อของสดอาจจะเหม็นคาว ก็แก้ไขเสียก็ได้ คือเอาหอม กระเทียมซอย มาเจียวจนหอมแล้วเอาปลาร้าสับมาผัดพร้อมกันไป สุกหอมแล้ว

ตักใส่จาน โรยด้วยใบมะกรูดซอยเป็นฝอย จะเป็นอาหารอร่อยยิ่งใหญ่มาก รับประทานกับผัก ใครไม่เคยรับประทานก็ควรลองดู ปลาร้าสับนี้มีขายตามตลาดใหญ่ ๆ ในกรุงเทพฯ ทั่วไป

ข้าพเจ้ากินอาหารมาทุกภาคจึงกลายเป็นคนประเภทที่เขาเรียกว่า *ลิ้นจระเข้* (หรือคนไม่มีลิ้น) กินอะไรก็อร่อยทั้งนั้น

ปกติเมื่อข้าพเจ้าอยู่บ้านคนเดียว ก็มักทำอาหารรับประทานเอง จึงมีโอกาสทดลองทำกับข้าวแปลก ๆ ที่เคยไปเห็นมาจากต่างจังหวัดอยู่เสมอ

บางครั้งก็ไม่มีโอกาสทดลองด้วย เพราะแสวงหาเครื่องทำกับข้าวตามที่เคยชิมมาไม่ได้ เช่น ปลาตุ๊กแก ซึ่งเรียกว่า ปลาเก๋า ปลาชนิดนี้เดี๋ยวนี้เอามาขึ้นภัตตาคารมาทอดสด ๆ แล้วผัดสามารถเป็นอาหารหรูหราราคาแพง และอร่อยที่สุดของร้านอาหารประเภทสวนอาหารต่าง ๆ แต่น้อยคนจะรู้จักปลาเก๋าเค็มกินกับน้ำพริกมะขามหรือน้ำพริกตาแดง ไม่มีปลาเค็มอะไรเทียบได้ แม้ปลากุเลาก็แพ้หลดลู่ ปลาอินทรี ปลาเสียดเค็มทาบไม่ได้ แล้วก็อย่าไปหารับประทานที่ไหน ๆ เลย ไม่มีหรอก

(เท่าที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสกินก็เพราะไปพักที่หมู่บ้านชาวประมง เขาจึงจัดของดีมาให้ลองชิมดู เขาบอกว่าชาวทะเลจับปลาเก๋าได้ ก็จะตากเค็มเก็บไว้กินเองด้วยหายาก ไม่มีคาส์ดินเหมือนปลากุเลา หรือปลาอินทรี

ข้าพเจ้ายังมีโอกาสได้รับประทานต้มโคล้งหัวปลาเก๋าเค็มกับใบมะขามอ่อน ชดกำลังร้อน ๆ อย่างพุดถึงความอร่อยเลย ด้วยมันอยู่เหนือคำที่ว่านี้เสียอีก)

อาหารประเภทปลาเก๋าเค็มนี้ ยิ่งบั้งก็ยิ่งอร่อยกว่าทอดเสียอีก เขียนบันทึกทิ้งไว้เท่านั้นเอง ท่านคงจะไม่มีโอกาสรับประทานกันหรอก แม้

ข้าพเจ้าเองตั้งแต่บัดนี้ไปก็ไม่รู้จะไปแสวงหากินได้ที่ไหนอีก

อาหารที่ข้าพเจ้าเขียนนี้เป็นอาหารพื้นเมืองตามถิ่นต่าง ๆ เท่าที่ผ่านพบมาจึงบันทึกไว้ โปรดอย่านึกว่านอกตำราโบราณใด ๆ เลย ด้วยข้าพเจ้าประสงค์จะบันทึกไว้แบบบันทึกประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของคนไทย เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา วัฒนธรรม และชาติวงศ์พงศาวทยาให้เป็นหลักฐานไว้เท่านั้น ถ้าไม่บันทึกไว้คนรุ่นใหม่ไปเปิดตำราใหม่ ๆ และเข้าใจว่าเป็นอาหารดั้งเดิมของคนไทย ก็จะทำให้ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ไขว้เขวไป

ในการศึกษาเรื่องอาหารการกินอยู่นั้น เราจะต้องรู้ว่าคนไทยส่วนใหญ่เป็นชาวกลีกรวม เป็นชาวนา ชาวสวน การกินอยู่ก็กินอยู่อย่างง่าย ๆ ได้เวลาอาหารก็ยกส้อมวางลงบนฟากที่นอกชานไม่ต้องปูเสื่อสาตกันละ กับข้าวมีไม่กี่อย่าง เอาทัพพีหรือกระจ่างคุดข้าวใส่ชามก็เอามือเปิบข้าวกันเลย

โปรดจำไว้ว่า คนโบราณเขาใช้มือเปิบข้าวกัน ดั่งนี้อาหารประเภทเหลว ๆ หรือแกงน่าจะ เป็นของล่าลอง หรือมาทีหลัง การทำอาหารแบบ ละเมียดละไม เช่น นึ่งหรือทอดนั้นไม่ใช่ลักษณะความเป็นอยู่แบบพื้นเมืองของคนไทย คำว่าทอดกับกระทะสำหรับทอดน่าจะ เป็นวัฒนธรรมจีนสมัยก่อนกระทะเหล็กถูกส่งมาขายโดยเรือสำเภาเสียส่วนใหญ่ รวมทั้งลึงสำหรับนึ่งด้วย

ศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่หนึ่งกล่าวถึงอาหารหลักของคนไทยไว้ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” แปลง่าย ๆ ก็คือ กินข้าวกับปลาเป็นหลัก คนไทยโบราณเวลาตากกันเมื่อแขกจะขึ้นบ้าน เขาจะถามว่า “กินข้าวกินปลาแล้วหรือยัง” บางครั้งก็มีการอุทานไว้ในบันทึกพงศาวดารว่า “ข้าวปลาอาหารผิดเคือง”

จึงไม่จำเป็นจะต้องใช้ความคิดให้ลึกซึ้งอะไร เมื่อกินข้าวกับปลา ก็ต้องมีปลาอย่างปลาแห้ง ปลาเค็ม ปลาปรุงเครื่อง น้ำพริกอร่อย ๆ อย่างเป็นงบน เรื่องทอดหมกนั้นเป็นเรื่องทูลหรรษาเกินไป ด้วยจะต้องใส่กะทิ จะต้องปรุงเครื่องแกงให้ถูกตำรับ จะต้องเอาปลาที่หันไว้มาคนกับเครื่องแกงกับกะทิให้ขึ้น จึงจะทอดใบตองแล้วจึงจะนึ่ง นั่นเป็นเรื่องประดิษฐ์ประดอยสมัยหลัง

เรื่องเอาผักมาผัดกับน้ำมัน เจียวกระเทียม ผัดกับเต้าเจี้ยว ใส่หมู ใส่เนื้อ ใส่ใบกวางตุ้ง ใส่ใบคะน้า ใบขึ้นฉ่าย ใบอะไรต่ออะไร มันเป็นเทคนิควิธีการของจีนแท้ ๆ จะต้องมีการกะ จะต้องมีกระทะจากเรือสำเภาเสียก่อน

คนไทยมีหม้อแกง ใส่ น้ำ โขลกหัวหอม กระเทียม ข่า ตะไคร้ ใส่ปลาจ้ำลงไป หรือเกลือ โขลกกับเครื่องแกง ใส่ปลาหันเป็นชิ้น ใส่ผักบุ้งเป็นแกงป่าก็วิเศษดีแล้ว ชอบเผ็ดก็ใส่พริกมาก ๆ ปรุงความหอมด้วยใบโหระพา หรือใบกะเพราแล้วแต่ชอบอะไร

แกงเผ็ดใส่กะทิ ใส่เครื่องเทศ เช่น ลูกผักชี ยี่ห่วย ดอกจันทร์ กระวาน กานพลู พริกไทย เหล่านี้เป็นรสนิยมของพวกแขกฮินดู แขกอาหรับ เขาเรารับเอามาก็เอามาปรุงทำแกงเผ็ด เผลอ ๆ ไปก็เข้าใจว่าเป็นอาหารไทยไป

แกงตำรับแขก เช่น แกงกะหรี่ มีสมัน ก็เป็นแบบแขกแท้ ๆ วิธีทำก็แบบแขก ใส่กะทิลงไป ในหม้อ ต้มจนเดือด ใส่สมันเทศหันชิ้นใหญ่ ๆ ใส่ถั่วลิสงปอกเปลือก ทำเครื่องแกงคือ ใส่หอม กระเทียม พริกไทย ลูกผักชี ยี่ห่วย พริกแห้ง เกลือ โขลกจนแหลก ใส่ถั่วลงไปโขลกด้วย มีมะเขือเทศสีแดง ๆ หั่นลงไป แกงแขกฮินดูก็มีแค่นี้

แต่แกงแขกอิสลามที่ข้าพเจ้าไปกินมาที่เมืองคะยา เขาใส่เนื้อลงไปเคี้ยว โดยมีเนื้อมาก หันจนเต็มหม้อ เคี้ยวจนเปื่อยและแตกมัน ใส่ น้ำ คั้น

มะขามเปียก และผงกะหรี่ด้วย

แกงแขกเขาไม่ใส่กะปิ ถ้าต้องการน้ำแกงให้ข้น ก็จะโขลกถั่วลิสงคั่วลงไปด้วย แกงมัสมั่นของเราก็คงมาตำราเดียวกันกับแกงแขกอิสลามตำรับที่ว่ามานี้แหละ แต่ของเราใส่เนื้อสันหั่นชิ้นโต ๆ ใส่จนเต็มหม้อเหมือนกัน (ของเราไม่ใส่ผงกะหรี่นอกจากแกงกะหรี่) แต่ใส่น้ำตาลลงไปจนหวาน แกงแขกอิสลามเองหวานไม่จัดเหมือนของเรา

แกงเผ็ดไทยก็คงมาตำราเดียวกับแกงแขก แต่ไทยเราไม่ใส่เครื่องเทศมาก ปรับปรุงเป็นแบบไทย โดยโขลกพริกแห้ง ตะไคร้ ข่า กระเทียม หัวหอม รากผักชี พริกไทย ผิวมะกรูด และกะปิเท่านั้นแหละเป็นสูตรไทย ผิดกับแกงแขกอยู่ตรงที่ว่า แกงแขกเขาไม่ผัดเครื่องแกงแบบไทย แต่เขาจะเคี่ยวกะทิกับเครื่องแกง และเนื้อพะจนเปื่อย และกะทิจะแตกมันเอง

ส่วนของไทยเมื่อโขลกเครื่องแกงแล้ว ก็จะเอามาผัดกับหัวกะทิและเนื้อสัตว์จนหอมและแตกมัน แล้วจึงตักใส่หม้อต้มทางกะทิ เดือดแล้วใส่มะเขือเปราะหั่น พริกสดหั่น และฉีกใบมะกรูดกับใส่ใบโหระพาหรือใบกะเพรา อย่างนี้เป็นไทยแท้

พะนางก็เป็นตำรับแขกผสมไทย ที่ว่าเป็นแขกก็คือ ตำถั่วลิสงลงไปด้วย (แต่เครื่องแกงเป็นแบบเครื่องแกงเผ็ดไทย) จึงน้ำขุ่น แต่เดี๋ยวนี้พะนางสมัยใหม่เขาไม่ตำถั่วลิสงคั่วลงไปด้วย

แกงส้มน่าจะเป็นระบบไทยแท้ เป็นแกงง่าย ๆ ใส่น้ำในหม้อแกงต้มจนเดือด ใส่เกลือ ใส่ปลาแห้งลงไปชิ้นโต ๆ เต็มหม้อ โขลกพริกแห้ง หอม กระเทียม กะปิ เอาละลายลงน้ำแกงใส่ผักบุ้ง คั้นน้ำส้มมะขามใส่พร้อมกับน้ำตาลปีบเท่าหัวแม่มือ สมัยใหม่เขาใส่น้ำปลาด้วย (ที่จริงสมัยโบราณเขาใส่เกลืออย่างเดียว ด้วยเขาใส่

ปลามากจนเต็มหม้อ ความหวานของปลาและรสน้ำต้มปลาทำให้น้ำแกงอร่อยมากอยู่แล้ว)

แกงเลียงของไทยกับแกงจืดพม่าตำรับเดียวกัน ดังที่หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล นิพนธ์ไว้ในเรื่องเที่ยวพม่า

แกงเลียงไทยง่าย ๆ คือ เอาหัวหอมโขลกกับพริกไทย กุ้งแห้ง (หรือปลากรอบ) กะปิละลายน้ำต้มจนเดือด ใส่เกลือใส่ผัก เช่น ผักตำลึงหรือหัวปลีปอกเปลือกหั่นตามขวาง (หั่นแล้วแช่น้ำ บีบมะนาวลงไปสักครึ่งช้อน มิให้หัวปลีดำ) เมื่อน้ำเดือดก็ช้อนหัวปลีหั่นล้างน้ำใส่ลงไปต้มจนสุก ใส่ใบแมงลัก ยกขึ้นประทานกับข้าว เป็นอาหารที่เก่าแก่ของคนไทยชานานหนึ่ง

(สมัยนี้แกงเลียงมีทรงเครื่อง เช่น ใส่กุ้งสดลงไป ผักก็ใส่เยอะ เช่น ถั่วฝักยาว ข้าวโพดอ่อน และชะอม ล้วนแต่ไม่ได้เรื่องสักอย่าง ไม่มีหน้าตาเป็นแกงเลียงเสียแล้ว)

ตำรานี้หลีกเลี่ยงกับข้าวที่เคี่ยुकันหน้าจากตำรับตำราต่าง ๆ หลายอย่าง ด้วยประสงค์จะแสดงแต่ที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น อย่างอื่นก็ให้ไปแสวงหาจากตำราอื่นเอาก็แล้วกัน แกงที่คุ้น ๆ เช่น แกงแค แกงอ่อม แกงบอน แกงจืด แกงกะหรี่ มัสมั่น แกงพิสตาต่าง ๆ เห็นว่าเป็นการเสียเวลา

ที่เสนอมานี้ก็เพื่อจะเผยให้เห็นเคล็ดแปลก ๆ และวิธีการปรุงอย่างง่าย ๆ แบบชาวบ้าน กับต้องการจะให้คุ้นกับตำรับโบราณแท้ ๆ เพียงเท่านั้น

ถ้าท่านพอใจ ก็น่าจะเป็นการคุ้มค่าในการเขียนตำรากับข้าวแบบโบราณมาเป็นวรรคเป็นเวรเช่นนี้ ข้าพเจ้าย่อมจะดีใจ และภูมิใจเป็นของธรรมดา

ประยูร อุกฤษณะ
๑๑

พฤษภาคม ๒๕๓๑

ต้มโคล้ง

บ้างก็เรียกกันว่า “ต้มโพล้ง” เพี้ยนกันไปตามท้องถิ่น ทั้งสองคำนี้ไม่มีในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เนื่องจากผู้บัญญัติศัพท์เป็นคนสมัยใหม่ ไม่มีความรู้ถึงคำโบราณและคำพื้น ๆ ที่นิยมกันมาหลายศตวรรษแล้ว อาจจะหาว่าเป็นคำบ้านนอกเสียด้วยซ้ำไป ที่จริงคำว่า “ต้มโคล้ง” นี้ คนไทยรู้จักกันดี ทั่วทุกหนทุกแห่ง

ต้มโคล้งคือการทำอาหารรับประทานของคนไทยภาคกลางที่ง่ายที่สุด เร็วที่สุด และ มีคุณค่า อร่อยด้วย นิยมทำรับประทานกันได้ทุกฤดูและทุกมือ ไม่ว่าจะมือเช้าหรือเย็น

เครื่องปรุง มีปลาเค็ม พริกแห้ง หัวหอม น้ำปลา ส้มมะขาม เป็นเครื่องปรุงง่าย ๆ

วิธีทำ ต้มน้ำในหม้อแกงให้เดือด ตบหัวหอมใส่ลงไป ใส่พริกแห้งลงไปทั้งเม็ด (สมัยหลังเพื่อไม่ให้ละเมียดละไมก็จะผ่าควักเม็ดพริกออกเสียก่อน) บางคนใส่พริกสดหรือพริกชี้ฟ้าทั้งเม็ด ตบให้แตกใส่ลงไป แล้วคั้นน้ำมะขามเปียกลงไป ใส่ น้ำปลาปรุงรส (ที่บ้านนอกในที่ดอนแถบสุโขทัยใส่เกลือแทนน้ำปลา)

กรรมวิธีมีง่าย ๆ แค่นี้ ใช้ช้อนน้ำร้อน ๆ รับประทานกับข้าวขณะกำลังร้อนจะอร่อยมาก

ปลาเค็มที่ใช้ต้มโคล้ง สมัยก่อนใช้ปลาช่อนเค็มชนิดเป็นริ้วใหญ่ เมื่อรับประทานกับข้าวสวย ปลาช่อนเค็มชิ้นโต ๆ จะช่วยเจริญอาหารอย่างมาก

ถ้าจะให้มิวิเศษยิ่งขึ้น มักจะใส่ผักหั่นเป็นชิ้นต้มลงไปพร้อมกับปลาช่อนเค็ม

ที่บ้านนอกมักจะใช้ใบมะขามอ่อนสัก ๒ ชyumมือ ใส่ลงไปแทนผัก ชดน้ำจะคล่องคอยิ่งนัก ปลาเค็มที่นิยมใส่ต้มโคล้ง นอกจากปลาช่อนเค็มแล้วก็ยังมีปลาสลิดตากแห้ง เมื่อตัดครึ่ง สับครึ่งแหลม ๆ ออกหมดแล้ว เอามัดบั้งสองข้าง ใส่ลงไปในหม้อทั้งตัว (บางคนก็ตัดครึ่ง) ต้มกับผัก หรือใบมะขามอ่อนได้ทั้งสิ้น

ส้มมะขามเปียก จะใส่มะขามสดก็ได้ คือ เอามะขามสัก ๒-๓ ผล ใส่ลงไปต้มในหม้อแกงเลย หรือจะต้มต่างหากแล้วคั้นน้ำมะขามเอาก็ได้เช่นกัน

มีข้อสังเกตว่าต้มโคล้งนั้น เครื่องปรุงน้อยกว่าแกงส้ม (ไม่มีกะปิ น้ำตาล กระเทียม) กล่าวคือมีรสเปรี้ยวกับเค็มเท่านั้น ใส่หัวหอมกับพริกปรุงน้ำแกงให้อร่อยอย่างเดียว

ห้ามใส่ กระชาย ใบมะกรูด ข่า ตะไคร้ กระเทียม น้ำตาล ลูกมะกรูด ซึ่งจะทำให้เสียรสต้มโคล้ง แต่ของบางอย่างอาจจะเอามาแทนส้มมะขามอันมีรสเปรี้ยวได้ เช่น มะนาว และมะดัน มาแทน เป็นต้น แต่ก็ไม่นิยมกัน เว้นแต่จะหาไม่ได้ ด้วยต้มโคล้งเป็นศิลปะการปรุงแกงพื้น ๆ ที่ห้ามขาดในการใส่เครื่องปรุง นอกเหนือไปจากหลักเกณฑ์ที่วางไว้

เป็นธรรมดาที่ว่าของบางอย่างก็ต้องมีการปรุงแต่งพิสดารแต่กลูกแตกหลานออกไป อย่างเช่น ข้าวสวยหุงด้วยน้ำ ก็แปลงเป็นหุงด้วยกะทิ เรียกว่า ข้าวมัน

แกงต้มโคล้งจะลงใส่กะทิก็น่าได้ เช่น ปลาช่อนแห้งต้มกะทิใส่พริกกับใบมะขามอ่อน เอา

หัวหอมซอยลงไป ก็กลับกลายเป็นต้มโคล้งทรงเครื่องที่ชดอรัยยิ่งนัก เป็นของที่ชดคล่องคอ ในฤดูหนาวของคนไทยทั้งชาติ ถ้าจะให้หรูหราหน่อยก็หันพักลงไปด้วย เพียงเท่านั้นก็ดีเยี่ยม

ผัดถั่วงอกกับเกลือ

ผัดถั่วงอกเป็นของที่จะต้องใช้ฝีมือ ผู้ฝึกฝนจะผัดให้สุกและกรอบ ไม่นิ่ม จะต้องผ่านการฝึกให้มากสักหน่อย

เครื่องปรุง น้ำมันหมู เกลือป่น กากหมู กระเทียมสับ พริกไทย ต้นหอมหั่นชิ้นยาวๆ เต้าหู้เหลืองอย่างนุ่ม ตัดเป็นก้อนโตๆ ถั่วงอกแช่น้ำและเอาขึ้นผึ่งไว้ในกระชอน

วิธีทำ เอาเต้าหู้ลงทอดในกระทะ ใส่น้ำมันมากๆ จนกรอบ (แต่ข้างในนุ่ม ด้วยเอาเต้าหู้ อย่างนุ่มมาทอด) แล้วเทน้ำมันออกใส่หม้อเก็บ เหลือไว้เล็กน้อย ใส่วัสดุลงไปเจียว ใส่ กากหมู แล้วเอาถั่วงอกใส่ลงไป ใส่เกลือป่น เหยาะพริกไทยป่น ผัดให้เร็วจนทั่ว ใส่ต้นหอม ผัดพอกลับจนทั่ว ก็ตักใส่ชาม ผักชีเด็ดโรยเล็กน้อย เป็นอาหารที่อร่อยมาก

แต่ผู้ผัดจะต้องฝึกฝนจนมีฝีมือมาก จะต้องใช้ไฟร้อนผัดให้เร็วมาก เมื่อยกลงถั่วงอกต้อง สุกสุดและกรอบ

ถ้าจะดัดแปลงให้เป็นอาหารเจ ให้ใช้น้ำมันพืชแทนน้ำมันหมู และอาจใช้โปรตีนทำจากถั่ว ที่มีขายในตลาดลักษณะกรอบ แทนเต้าหู้ก็ได้ ว่าที่จริงถั่วไม่มีเต้าหู้หรือโปรตีนที่ว่าจะไม่ใส่เลย ก็ได้

ตำรับนี้ให้ใช้เกลือป่นแทนน้ำปลา ด้วยถั่วงอกผัดเกลือป่นเป็นกรรมวิธีที่สำคัญอย่างยอดเยี่ยม ของพ่อครัวชาวจีน ใครจะเก่งหรือไม่ ก็ดูกันตรงนี้

ผัดมะเขือยาว

มะเขือยาวนี้เป็นอาหารหลักของคนจีน และอินเดีย คนจีนนิยมเอามาผัดมะเขือยาว คนอินเดียก็เอามาผัดกับหอมใหญ่ (ชาวอินเดียเขาไม่รับประทานเนื้อสัตว์ เพียงผัดกับหัวหอมใหญ่ก็อร่อยแล้ว) มะเขือยาวมีคุณสมบัติที่สำคัญก็คือ เมื่อสุกแล้วจะนุ่มและมียางเป็นเมือก อร่อยเหมือนเนื้อสัตว์ ข้าพเจ้าเห็นวางขายที่ร้านข้างถนน ไม่ว่าจะพารานส์หรือกัลกัลดตา จะขาดมะเขือยาวไม่ได้เลย เพราะมะเขือยาวน่าจะเป็นอาหารหลักของเขา

การผัดมะเขือยาว ให้เอามะเขือยาวมาตัด ๒ ลูก แต่ละลูกหั่นเป็นสี่ท่อนใหญ่ ๆ ล้างเตรียมไว้ เอากระเทียมเจียว ใส่เต้าเจี้ยวตำให้หอม ใส่หมูหั่น (หรือกุ้ง) กับหัวหอมหั่น ผัดหอมแล้ว ใส่น้ำ พอน้ำเดือดให้ใส่มะเขือยาว ผัดจนทั่วกะให้น้ำท่วมมะเขือแล้วปิดฝา ทิ้งไว้นานจนมะเขือนุ่มสุกแล้ว เหยาะพริกไทย ใส่พริกชี้ฟ้าสีแดงหั่นตามยาว ใส่ใบโหระพา น้ำซันซลูกซิก ตักใส่จานกับข้าว

(การผัดมะเขือยาวนี้ บางวิธีเขาเอามะเขือยาวที่หั่นไว้แล้วต้มเสียก่อนจนสุก สักใส่กระชอน ผึ่งไว้ เมื่อใส่ตอนผัดปิดฝาไว้ครู่เดียวก็ยกลงเลย ไม่ต้องปิดฝาดังไว้นาน บางคนใส่น้ำตาลเล็กน้อย แต่ที่จริงไม่จำเป็น ด้วยมะเขือยาวเมื่อสุกจะมีรสหวานอยู่บ้างโดยธรรมชาติ)

มะเขือยาวผัดนี้บางคนใส่หมูสับ หรือถ้าชอบเนื้อวัวจะใส่เนื้อวัวก็ได้ หรือใส่ปลาหมึกสด หากจะทำแบบอาหารเจก็ใส่เห็ดฟางแทนเนื้อสัตว์ หัวหอมเล็กที่ใส่จะเปลี่ยนเป็นหัวหอมใหญ่ก็ได้เช่นกัน จะใส่เต้าหู้หั่นลงไป จะเป็นเต้าหู้แข็ง เต้าหู้ทอดอย่างเป็นพวงก็ได้ เอาเต้าหู้มาผัดแบบอาหารเจแทนเห็ดก็ได้ แล้วแต่จะประดิษฐ์พลิกแพลงไป

บางท่านใส่มะเขือเทศด้วย เมื่อปิดฝาบวมมะเขือให้สุกนั้น น้ำมะเขือเทศจะช่วยให้มีรสแปลก มีรสเปรี้ยวเล็กน้อย การปรุงให้แปลกออกไปมีดังนี้

๑. มะเขือยาวผัดเผ็ด เอาพริกไทย รากผักชี หอม กระเทียม พริกสด โขลกให้แหลก ผัดกับน้ำมันให้หอม มะเขือยาว ผ่าตามยาวตลอด แล้วตัดชิ้นละ ๑ นิ้วเศษ เอาลงไปผัดกับหมู (หรือ กุ้ง) ใส่น้ำ น้ำปลา น้ำตาลนิดหน่อย ใบโหระพา ปิดฝาบวมไว้จนมะเขือยาวสุกและนึ่งยกลง ตักใส่จาน (ถ้าจะให้ เป็นอาหารเจให้ใส่ซีอิ้วขาวแทนน้ำปลา และใส่เต้าหู้ หรือเห็ด แทนเนื้อสัตว์)

๒. มะเขือยาวผัดกับวุ้นเส้น ใส่กระเทียมสับลงไปเจียวกับน้ำมันพอหอมก็ใส่เต้าหู้หั่นชิ้นเล็ก ๆ กับเต้าเจี้ยว ผัดจนหอมแล้วใส่ต้นหอมใหญ่หั่นบาง ๆ ใส่น้ำ ใส่มะเขือยาว ผ่าครึ่งตามยาวตัดเป็นท่อน ๆ ปิดฝาให้สุกและนุ่ม เอาวุ้นเส้นที่แช่น้ำจนนุ่มแล้วกับเห็ดหูหนูผัด ใส่ซีอิ้วขาว ใส่น้ำซอสศรีราชาเล็กน้อย เหยาะพริกไทยเคล้า ผัดจนหอมได้ที่ ตักใส่ชาม โรยผักชีก็ได้ (เป็นอาหารเจ ถ้าจะให้ เป็นอาหารสำหรับคนธรรมดา ก็ใส่หมูหรือกุ้งลงไปผัดด้วยเท่านั้นเอง)

ข้าวคลุกปลาตุ๋น

คนสมัยปัจจุบัน ไม่รู้จักวิธีการรับประทาน ดังนั้นจึงไปซื้ออาหารสำเร็จรูปมารับประทานกัน จนเคยตัว ที่จริงในสมัยก่อนนั้นเขามีวิธีทำอาหารง่ายที่สุด รวดเร็วที่สุด และอร่อยมากด้วย

วิธีทำ ให้เอาปลาตุ๋นที่ย่างจนกรอบ มาแกะเอาข้างออกให้หมด คลุกกับข้าวสวย ใส่น้ำปลาดี เช่น น้ำปลาใต้ตัน หรือน้ำปลาทิพรส หั่นหัวหอมซอยลงไป กระเทียมซอยเล็กน้อย และพริกขี้หนูซอย (ชอบเผ็ดก็ใส่มาก) บีบมะนาว อย่าให้ถึงครึ่งซีก จะเปรี้ยวมากไป ด้วย ประสงค์จะให้หอกรสเปรี้ยวเล็กน้อย

บางคนใช้ปลารอบแทนปลาตุ๋น หรือไม่มีอะไรจริง ๆ จะใช้กุ้งแห้งตัวโต ๆ ก็ได้ คงอร่อยเช่นกัน

ในการปรุงอย่างพิสดาร ให้หิวลิสมหาหิวขึ้น จะมีการเอามะกอกปอกเปลือกแล้วผานเนื้อสุกลงไปคลุกด้วย บางท่านก็ใช้มะดันสับใส่ลงไปแทนมะนาว บางท่านใช้มะม่วงดิบสับซอยลงไปใส่คลุกด้วย ซึ่งเป็นผลให้มีรสพิเศษยิ่งขึ้น

จะประดิษฐ์พลิกแพลงออกไปให้รสพิเศษยิ่งขึ้นอีกก็ได้ คือรับประทานกับหมูหวานทอด หรือ กุ้งหวาน หรือหมูแผ่น หรืออาจจะเป็นหมูกรอบ ในบางครั้งบางวัน ก็จะได้รสพิเศษแปลกออกไป เป็นการอวดฝีมืออัจฉริยะของท่าน

ข้าวคลุกปลาแบบนี้ ท่านผู้สนใจในด้านโภชนาศาสตร์พึงจำไว้ว่าเป็นอาหารหลักของคนไทยโบราณ จึงต้องดูของในตู้กับข้าวเท่าที่มี เท่าที่จะแสวงหาได้ อย่าเถรตรงเกินไป

เช่นมีเพียงปลาสดทอด หรือย่าง ก็เอาปลาสดนั้นมาฉีกแกะเอาข้างออก แล้วเอามาคลุกข้าวพร้อมทั้งเครื่องเคราดังกล่าวไว้แล้วข้างต้น ท่านอย่านึกว่าไม่อร่อย แท้ที่จริงก็เป็นชองอร่อยมาก รสชาติแตกต่างกันออกไป การพลิกแพลงนี้แหละบ่งถึงฝีมือโดยแท้

ข้าวคลุกปลาแบบนี้เป็นอาหารดั้งเดิม และโบราณโดยแท้ เป็นต้นตำรับของข้าวคลุกกะปิ อันมีวิธีการแบบเดียวกันนี้เอง เครื่องปรุงเหมือนกัน แล้วแต่จะพลิกแพลงกันไป

ข้าวคลุกกะปิ

มีเคล็ดแปลกออกไป ชั้นแรก ต้องแสวงหากะปิอย่างดีเยี่ยม เช่น กะปิระยองอย่างดี เมื่อคลุกกับข้าว ข้าวจะต้องไม่แฉะ แล้วเอากุ้งแห้งป่น หรือปลารอบป่น หรือหมูหยองก็ได้ ของเหล่านี้อย่างใดอย่างหนึ่งคลุกลงไปด้วย แล้วใส่หอมซอย กระเทียมซอย พริกขี้หนูซอย มะม่วงซอย

ลงไป มีมะนาวผ่าเนาะไว้ปากชามสำหรับผู้ชอบรสเปรี้ยว ได้ปรุงรสตามใจชอบ พริกชี้หนูเค็ดเป็นเม็ด โรยไว้ปากชาม หรือบนผักชีโรยหน้า

ข้าวคลุกกะปิสมัยโบราณก็มีกรรมวิธีเพียงแค่นี้

แต่ปัจจุบันนี้ มีวัฒนธรรมการบริโภคแปลกกว่าสมัยก่อนคือ มีร้านขายอาหารเคล้าเสียงดนตรี ต่างก็แย่งกันบริการ ผู้คนนิยมไปรับประทานอาหารตามสวนอาหารที่ไกล ๆ จึงต้องมีตำรับ ข้าวคลุกกะปิแปลกออกไป

มีอยู่หลายวิธีคือ

๑. เอากะปิมาคลุกกับข้าว ใส่กุ้งแห้ง ซอยหอมกระเทียมลงไป เจือนมะนาววางไว้ปากชาม
- ๑ เสี้ยว และเค็ดพริกชี้หนูวางปากชามสัก ๑๐ เม็ด ก็พอแล้ว (ถ้ามีกากหมูอยู่ด้วยก็ใส่ลงไปวิเศษนัก)
๒. เอากะปิมาคลุกกับข้าวสวย ซอยหอม กระเทียม ชิงสด กุ้งแห้งป่น พริกชี้หนูซอย มะม่วงเปรี้ยวซอยผานลงไป
๓. กะปิคลุกกับข้าว หอม กระเทียม พริก ซอยลงไป กระชายซอย ไข่เจียวหั่นเป็นฝอย โรยหน้า โรยผักชี มะนาวผ่าเนาะวางปากชาม
๔. กะปิคลุกข้าว ใส่หอม กระเทียม พริกชี้หนูซอยลงไป ใส่หมูหยองลงไปคลุก แต่งกวาหั่นตามยาวบาง ๆ เรียงวางไว้ปากชาม พร้อมกับมะนาวผ่าเนาะ และเอาหมูแผ่นบั้งวางไว้ปากชาม 2-3 แผ่น
๕. กะปิกับไข่เค็มคลุกข้าวแล้ว หั่นต้นหอมซอยละเอียดพร้อมกับพริกชี้หนูซอย ชิงซอย กุ้งแห้งทอดกรอบโรยหน้า มะนาวผ่าเนาะวางไว้ปากชาม โรยผักชี ต้นหอม ๓-๔ ต้น ตัดปลายวางปากชาม
๖. กะปิคลุกข้าว ซอยหัวหอม กระเทียม พริกชี้หนู ผานมะดันซอยใส่ลงไปด้วย เอาไข่เจียวมาหั่นเป็นฝอยโรยหน้า เอาหมูหวานตัดก่องไว้ปากชาม พร้อมกับมะนาวผ่าเนาะ และต้นหอม แต่งกวาหั่น
๗. กะปิคลุกข้าว หัวหอม กระเทียม ข่าโขลกแหลกเอาใส่คลุกลงไปกับข้าวคลุกกะปิกับปลากรอบจึกเป็นชิ้นเล็ก ๆ มะนาวผ่าเนาะวางไว้ข้างชาม เอาพริกชี้ฟ้าสดหั่นตามขวางให้เป็นฝอย ก่องไว้ปากชาม พร้อมกับต้นหอม ๔-๕ ต้น
๘. กะปิคลุกข้าวลงไปผัดน้ำมันในกระทะ ตักออก เอาหอมซอยกระเทียมซอยลงไปเจียวจนหอมดีกอย่าให้ติดน้ำมันโรยหน้า เอาพริกแห้งทอด ๒-๓ เม็ด วางโรยหน้า ผานมะนาววางไว้ ผักชีโรยหน้า แต่งกวาหั่นตามยาวก่องไว้ข้างชาม เอาไข่ต้มสัก ๒ ฟอง หั่นตามยาวหลายเสี้ยว วางก่องไว้ปากชาม
๙. กะปิคลุกข้าวพร้อมกับไข่ต้ม ๒ ใบ หัวหอม พริกชี้หนูซอย ผานมะนาวไว้ปากชาม พร้อมกับต้นหอม วางหมูแผ่นบั้งไว้ปากชาม ๓-๔ แผ่น
๑๐. กะปิคลุกข้าว หอม กระเทียม พริกชี้หนูโขลกแหลกคลุกลงไปด้วย เอาถั่วฝักยาวมาหั่น

ตามขวางให้ละเอียด คลุกพร้อมกับเนื้อเค็มทอดที่ฉีกเป็นฝอย โรยผักชี ผานมะนาวไว้ปากชาม ผักกาดหอมวางไว้ปากชามด้วย

๑๑. กะปิคลุกข้าวพร้อมกับกุ้งแห้งป่น หอม กระเทียม พริกชี้หนูซอยลงไป เอาหมูกรอบ สับโรยหน้า เอาผักชีโรยหน้าทับ ผานมะนาวไว้ปากชาม วางต้นหอมไว้ปากชามด้วย

เคล็ดลับพิเศษ ข้าวคลุกกะปิตำรับบ้านนอก ที่ข้าพเจ้าเคยรับประทานมาแต่เด็ก ๆ ใช้ข้าวคลุกกะปิดี ใส่กุ้งแห้งเล็กน้อย ใส่กากหมูลงไปด้วย (สมัยก่อนเขาใช้น้ำมันหมู โดยเอามันหมูมาเจียว) ใส่พริกกับหัวหอม กระเทียม มะม่วงเปรี้ยวซอย แค่นี้ก็อร่อยเหาะไปแล้ว (กุ้งแห้งจะไม่ใส่ก็ได้ เพียงกะปิกับกากหมูก็ยอดเยี่ยมอยู่แล้ว)

ผู้ชอบในการบริโภคควรทดลองดู และอย่าดูถูกกากหมูเป็นอันขาด จะให้ความวิเศษยิ่งกว่า หมูหวาน กุ้งหวาน หรือหมูกรอบ หมูแผ่นเสียอีก

ข้าวคลุกกะปิตำรับคลาสสิกของโบราณแท้ ๆ เขาไม่ใส่อะไรต่ออะไรลงไปมากมายอย่างในสมัยนี้ จึงได้บอกเคล็ดลับไว้ให้

บุคคลที่ชอบลดความอ้วน ถ้าจะรับประทานข้าวคลุกกะปิตำรับดังว่านี้ จะต้องมิข้อยกเว้นเพียงชั่วคราว ให้ถือหลักว่า *“อดข้าวเพียงมื้อยามนั้นก็อดได้ แต่ข้าวคลุกกะปิอร่อยนั้นหาโอกาสในชีวิตนี้ยากนัก”*

พูดถึง *กากหมู* นั้น สมัยนี้ผู้คนอาจจะไม่รู้จัก ด้วยเป็นสมัยของวัฒนธรรมน้ำมันพืชครองเมือง สมัยก่อนมีร้านค้ายวดยิ่งอยู่เจ้าหนึ่ง อยู่ตรงตรอกเล็ก ซ้ำร้านจินตคามณี ตรงข้ามโรงเรียนเพาะช่าง ร้านนี้ชื่อว่าร้านเจ๊กเล็ก ก่ายเตี้ยวแห่งเส้นเล็กของเขารำลือกันมาก เมื่อ ๔๐ ปีมาแล้ว นอกจากจะใส่หมูสับลวกสุกลงไป มีหมูแดงด้วย แล้วยังมีกากหมูอีกด้วย คนที่เคยรับประทานสมัยก่อนจะบันถึงตาม ๆ กัน ถ้าใครสนใจ จะลองปรุงรับประทานเองที่บ้านก็ได้ตามตำรับดังว่านี้

ข้าวคลุกกะปิกับกากหมู เป็นอาหารที่ง่ายที่สุด เครื่องปรุงมีเพียงสองอย่าง คือ กะปิอย่างดี และกากหมูที่ทอดจนกรอบ

เอาข้าวคลุกกับกะปิดี แล้วเอากากหมูกับน้ำมัน ๑ ช้อนโต๊ะเต็ม ๆ (กากหมูจะมากกว่านี้ก็ได้ถ้าชอบ) แล้วคลุกกับข้าวสวยร้อน ๆ ไม่ต้องปรุงอะไรอีก เอาช้อนตักรับประทานร้อน ๆ ได้เลย (ถ้าชอบเผ็ดก็เด็ดพริกเคี้ยวลงไปด้วย หากไม่มีก็ไม่ต้อง)

ตำรับนี้เป็นตำรับที่มีรสอันเลิศล้ำของเด็กบ้านนอกในสมัยโบราณ ไม่ต้องกังวลต่อเครื่องปรุงใด ๆ ทั้งสิ้น เขากินกันมานับเป็นศตวรรษแล้ว ยิ่งคงอร่อยไม่เสื่อมคลาย

วิธีที่ง่ายยิ่งกว่านี้ก็คือ เอาข้าวคลุกกะปิอย่างคิขณะข้าวกำลังร้อน ๆ (ข้าวต้องสวยมิใช่ข้าวแฉะ) เพียงแค่นี้ก็อร่อย และเป็นตำรับโบราณที่สุดของข้าวคลุกกะปิของคนไทย

ข้าวคลุกกะปิ ตำรับของอังคาร กัลยาณพงศ์ ผู้ร่วมวงสำรับด้วยคือ โพนุลย์ สุวรรณภู และ ประยูร อุสุชาวะ โดย อังคาร กัลยาณพงศ์ กวีเอกสยามเป็นผู้ปรุง

กะปิตักใส่ช้อนโต๊ะเต็มปรี เอายัดลงไปในช่วงล่างของเตาไฟ (เตาถ่าน) รอนจนสุกและหอม

แล้ว เอามาใส่ซาม รับประทานกับข้าวสวยร้อน ๆ เอาช้อนตักมาคลุกกับข้าว โดยเด็ดเอาพริก
ชี้ฟ้าสตรับประทานทั้งเม็ดแทนผัก เป็นวิธีรับประทานนอกจากจะแก้หิวแล้วยังอร่อยอีกด้วย
เครื่องปรุงอย่างอื่นไม่มี ถ้ามีหัวหอมก็เอามาปอกแล้วรับประทานไปทั้งหัวเลย โดยไม่ต้องซอย
อะไรทั้งสิ้น เป็นกับข้าวอมตะที่รับประทานได้ทุกวัน ไม่มีเบื่อ

ไข่เจียวกับกรรมวิธีพิสดารต่าง ๆ

ไข่เจียวเป็นศิลปะในการทำอาหารสำคัญอย่างหนึ่ง ไม่ควรดูถูก ผู้ทำไข่เจียวได้อร่อยจะ
ถือว่าเป็นฝีมือกันทีเดียว ข้าพเจ้าเคยไปรับประทานอาหารแบบจีนที่ฮ่องกง ได้วัน ญี่ปุ่น อินเดีย
และในยุโรป ๔-๕ ประเทศ ตามร้านอาหารจีน ดังสถานที่กล่าวมาแล้ว ล้วนไข่ไม่ได้เลย ถ้า
อยากรับประทานอร่อยก็ต้องทำเอง

ไข่เจียวที่ร้านอาหารจีนในยุโรป ล้วนแต่ฝีมือไม่ถึง คือ ทอดแบน ๆ อ่อนน้ำมันเหมือนทอด
โรตีสี มีอยู่ร้านเดียวที่แฟรงค์เฟิร์ตในเยอรมันค่อนข้างเข้าทำหน่อย แต่ที่นั่นเป็นร้านอาหารไทย
แม้เจ้าของร้านเป็นชาวต่างชาติ แต่ผู้ปรุงทราบว่าเป็นผู้มาจากเมืองไทย ไข่เจียวในฮ่องกงพอไปได้
คือใส่หมูสับลงไปด้วย แต่ไม่เหมือนในเมืองไทยอยู่ดี ไข่เจียวร้านอาหารจีนที่ดีที่สุดในกัลกัตตา
ทอดมาจานใหญ่มาก เป็นแบบไข่ยัดไส้ มีถั่วแขก มีเครื่องเคราเยอะเยาะพอใช้ได้ แต่รสห่างไกล
จากไข่เจียวแท้ ๆ ไปเสียแล้ว ไข่เจียวร้านอาหารจีนที่เมืองโตเวอร์ในอังกฤษพอใช้ได้ ค่อนข้างแก่
น้ำมัน ใส่หมูสับด้วยไม่เลว พอใช้ได้ ใส่มาจานโต ๆ ที่เดียว

วิธีทำไข่เจียว ตามตำรับฝีมือชาวบ้านแบบมาตรฐานนั้น ให้ใส่น้ำมันในกระทะ เอา
ไข่เปิด ๓ ใบใส่ซาม ตีไข่ให้แตก ตีให้เข้ากันนาน ๆ ใส่น้ำปลา ใส่ต้นหอมหั่นละเอียด (หรือ
หัวหอมแดงหั่นละเอียด) ลงไปตีด้วย

รอจนน้ำมันร้อนเต็มที่ แล้วเทไข่ลงไป พอรูสึกว่าด้านที่ติดกับก้นกระทะกรอบแล้ว ก็เอา
ตะหลิวช้อนไข่กลับทีเดียว รอให้กรอบ ก็ตักใส่ซาม เอาไปวางเทียบสำหรับเลขที่เดียว

เคล็ดในการรับประทานไข่เจียวให้อร่อย จะต้องรับประทานกำลังร้อน ๆ กล่าว
คือ เมื่อวางจานไข่เจียวลงในสำหรับก็ลงมือรับประทานได้ทันที ไข่กำลังร้อน กำลังกรอบ กำลัง
อร่อยได้ที่พอดี ส่วนการทอดมีเคล็ดอยู่ว่า น้ำมันที่ใส่จะต้องพอดี ไม่มากไม่น้อยเกินไป น้ำมัน
มากไข่จะฟูมากเกินไป และอุ้มน้ำมันรับประทานแล้วเสียนปาก น้ำมันน้อยเกินไปไข่เจียวจะไม่ฟู

พอดีและแบนติดกันกระทะ ข้อสำคัญจะไหม้ง่าย

ข้อสำคัญก็คือ ต้องรับประทานขณะกำลังร้อน ๆ ปล่อยให้ไว้ให้เย็นในซามรสไข่เจียวจะลดลงไป เคล็ดลับสำคัญในการรับประทานอยู่ตรงนี้

ไข่เจียวเป็นอาหารหลักของคนไทยทุกครัวเรือน เมื่อรับประทานทุกวัน ก็มีการประดิษฐ์พลิกแพลงไปบ้าง รสก็จะไม่ซ้ำกัน แต่แต่ละวันภายในเจ็ดวัน ดังรายการไข่เจียวที่จัดให้ใน ๑ สัปดาห์ มีดังนี้

วันอาทิตย์ ใช้ตำรับมาตรฐานดังกล่าวมาแล้ว

วันจันทร์ ไข่เจียวให้ใส่หัวหอมใหญ่ซอยแทนต้นหอมซอย เมื่อวางเทียบสำหรับแล้วรับประทานได้เลย (บางท่านนิยมเหาะพริกไทยโรยหน้าหน่อยหนึ่ง และเด็ดผักชีโรยหน้าด้วย)

วันอังคาร ไข่เจียวใส่ต้นหอมซอยแบบวันอาทิตย์ แต่ให้สับกระเทียมลงไปเจียวก่อนในน้ำมันกำลังร้อน พอเหลืองหอมแล้วเทไข่ลงไปเจียว กลับทีเดียวแล้วยกลง เหาะพริกไทย โรยผักชีรับประทานได้ทันที

วันพุธ ไข่เจียวใส่หมูสับ ใส่หอมซอยเล็กน้อย ตักใส่ซามเหาะพริกไทยป่น โรยผักชี

วันพฤหัสบดี ไข่เจียวใส่หมูสับ ใส่ต้นหอมซอย ใส่ตั้งฉ่ายมาก ๆ เหาะน้ำปลานิดเดียว (เพราะตั้งฉ่ายเค็มอยู่แล้ว) เมื่อตักใส่จาน เหาะพริกไทยป่น โรยผักชี เอาพริกชี้ฟ้าสดสีแดง หั่นตามยาวเป็นฝอยโรยด้วย

วันศุกร์ ไข่เจียวกรอบ ๓ ชั้น ไข่เปิด ๓ หรือ ๔ ใบ ตีให้แตกนาน ๆ ใส่หอมแดงซอยละเอียด ใส่น้ำมันเล็กน้อยทอดกระทะ ไข่อย่าให้แรงนัก เทไข่ลงไปในกระทะสัก ๑ ใน ๓ พอทอดเห็นว่ากรอบพอสมควร เอาตะหลิวชะช้อนไข่สูงจากกันกระทะเล็กน้อย เหาะน้ำมันลงกันกระทะนิดหนึ่ง แล้วเทไข่ลงไปอีกหนึ่งในสองที่เหลือ ปล่อยให้ไข่ที่ชะไว้วางลงไป จนไข่เหลืองดีก็ชะกระทะ ใส่น้ำมันลงไปอีก และเทไข่ที่เหลือลงไป วางไข่ที่ชะลงไปข้างบน จากนั้นก็ล่อน้ำมันลงไปรอบ ๆ พอกันกระทะร้อนดีไข่เหลืองก็กลับไข่ พอกรอบก็ตักไข่ใส่จาน โรยผักชีรับประทานได้เลยทีเดียว

วันเสาร์ ทำไข่ยัดไส้ เราจะต้องผัดเครื่องยัดไส้เสียก่อน ใส่น้ำมัน ใส่กระเทียมสับลงไปเจียวให้เหลือง ใส่หอมใหญ่ซอยใส่มะเขือเทศหั่นบาง ๆ ใส่พริกไทยป่น เกลือป่น หมูสับ ผัดจนได้ที่แล้วตักใส่ซามพักไว้ ล้างกระทะแล้วใส่น้ำมันน้อย ๆ เอาไข่ที่ตีให้แตกสัก ๓ ใบ ไข่ลงไปในกระทะ ไข่ฟู ๆ ให้เอียงกระทะไปมาจนไข่กระจายเต็มไปหมดทั้งกระทะ แล้วเทเครื่องยัดไส้ลงไป เอาตะหลิวชะไข่ห่อไข่แบบงอบ ล่อน้ำมันลงไปอีกพอสมควร เมื่อด้านที่ติดกระทะกรอบแล้วก็ชะกลับอีกด้านหนึ่ง กรอบแล้วตักใส่จาน โรยผักชี กับพริกชี้ฟ้าแดงหั่นตามยาว

(บางท่านนิยมใส่ถั่วกระป๋องลงไปผัดในเครื่องผัดไส้ด้วย และบางครั้งก็ใส่ถั่วลิสงเตาลงไปผัดกับไส้)

อาจจะมิผู้ดัดแปลงใส่หน่อไม้เหลืองหั่นฝอย ไข่ลงไปในเครื่องผัดไส้ไข่ก็ได้

เครื่องผัดไส้นี้ มีกรรมวิธีแปลกออกไป บางคนใช้เนื้อวัวสับแทนหมู บางคนใช้กุ้ง

บางท่านเอาพริกชี้ฟ้าสับใส่ลงไปผัดกับเครื่องผัดไส้ด้วย)

แกงจืดไข่

วิธีที่ ๑ เอากระทะตั้ง ใส่น้ำมัน พอน้ำมันร้อน ใสกระเทียมสับ กระเทียมเหลืองหอม ใส่น้ำพอควรจะให้ป็นน้ำแกงสัก ๑ ขามโตๆ น้ำแกงเดือด เอากระเทียมรากผักชีที่โขลกด้วยกัน ใสลงไป เอาไข่สัก ๒ ใบตอกใส่ชาม เอาช้อนตีให้แตกแบบไข่เจียว เอาเทลงไปในกระทะขณะน้ำ กำลังร้อนเดือดพล่าน รอสักครู่จึงเอาตะหลิวคน ใสตั้งฉ่าย ต้นหอมหั่นยาวๆ ใส่กุ้งเส้นที่แช่น้ำ จนนุ่มแล้วลงไป รวมทั้งเห็ดหูหนูด้วย ใส่น้ำปลาดี (บางคนก็ใสดอกไม้จีน กับพองเต้าหู้แข็งกรอบ ที่แช่น้ำแล้ว) ยกลง ตักใส่ชาม โรยพริกไทย ลอยหน้าด้วยการเด็ดผักชีลงไปด้วยนิดหน่อย

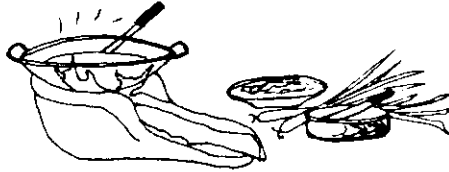
ถ้าจะไม่ใส่กุ้งเส้น กับดอกไม้จีน และเห็ดหูหนูก็ได้ เป็นแกงไข่พื้นๆ ซึ่งก็อร่อยดีมาก สมัยนี้ เห็ดฟางมีขายเกลื่อนกลาด จะใส่เห็ดฟางลงไปด้วยก็ยิ่งชูรสดีนัก

วิธีที่ ๒ ทำแบบเดียวกับวิธีที่ ๑ แต่เอาไข่ที่เจียวแล้วมาตัดเป็นแผ่นราวๆ ตารางนิ้ว แทนที่จะเทไข่ที่ตีจนทั่วแล้วลงไป รสชาติจะแปลกออกไป

(แกงจืดไข่เจียวนี้ แทนที่จะใส่ต้นหอม จะใส่ผักกาดขาวก็ได้ ก็อยู่ในเกณฑ์อร่อยพิเศษ จะให้หุหุราใส่ลูกชิ้นปลาลงไปสัก ๕-๖ ลูกก็ไม่เลว

บางท่านใส่กุ้งแห้งตัวโตๆ ลงไปสักพอควร อย่าให้มากนัก รสไข่เจียวจะไม่นำหน้า)

วิธีที่ ๓ แกงจืดไข่แบบวิธีที่ ๑ ไม่ใส่กุ้งเส้นกับเครื่องประกอบของกุ้งเส้น แต่ใส่เต้าหู้ขาว อย่างนุ่ม หรือเต้าหู้เหลืองนุ่มที่ทอดแล้วจนผิวกรอบ (แต่ข้างในยังนุ่มอยู่) ลงไป ใส่ต้นหอมหั่น

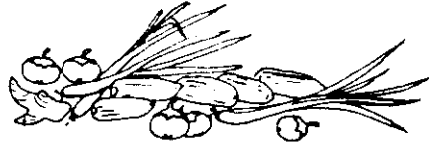
ปลาร้า (ปลากระดี) สับทอด

เอาปลาร้าอย่างชนิดที่เขามียขายที่ตลาดทั่วไป คือปลาร้าทำด้วยปลากระดีมาหมัก เอามา กองบนเขียงสักกำป็นหนึ่ง แล้วเอามีดปังตอหรือมีดหมูสับจนก้างละเอียดเข้ากับเนื้อปลา แล้วหัน ตะไคร้ หั่นกระชาย ข่าหนึ่งแวนหนาๆ รากผักชีและใบมะกรูดซอย ๔-๕ ใบ พริกชี้ฟ้า ๔-๕ เม็ด กระเทียม สับไปพร้อมกับปลาร้า สับจนแหลกละเอียดเตรียมไว้

ให้เอาหัวหอมแดงสัก ๕ หัวใหญ่ๆ มาหั่นซอยให้เป็นแผ่นบางๆ น้ำมันใส่กระทะพอร้อน ก็ใส่หอมลงไปเจียวจนเหลืองหอม ให้เอาตะหลิวช้อนหอมทอด อย่าให้ติดน้ำมัน เอาใส่ถ้วยไว้

จากนั้นให้เอาปลาร้าที่สับกับเครื่องปั่นเป็นก้อนใหญ่ไว้ ใส่ลงไปทอดด้วยไฟอ่อน ๆ ค่อย ๆ เอา ตะหลิวกดลงไปให้แบนจนหนาสัก ๑ ซม. พอข้างล่างสุก ก็เอาตะหลิวขึ้นกลับอีกข้างหนึ่งลง กันกระทะ ระวังอย่าให้แตกจากกัน ทอดจนสุกเหลืองหอมนำมารับประทานแล้วเอาดักใส่จาน แล้ว เอาหอมเจียวที่เตรียมไว้แล้วโรยหน้า เอาพริกชี้ฟ้าสีแดงหั่นเป็นเส้นยาว ๆ เป็นฝอยโรยหน้า

รับประทานกับข้าวสวยอร่อยมาก จะรับประทานกับผักก็ได้ เช่น ผักชี ต้นหอม ผักกาดขาว มะเขือเปราะ ขิงอ่อน แตงกวา หรือจะแก้มกับผักจืด ๆ อะไรก็ได้ อร่อยทั้งนั้น

ปลาร้าชิ้นโต ๆ ทอด

เอาปลาร้าชนิดชิ้นโต ๆ ทำเป็นพิเศษ ทำด้วยปลาช่อน มาทอดด้วยไฟอ่อน ๆ (อย่าใช้ ไฟแรงจะไหม้) พอรอบแล้วค่อย ๆ สะกลับอีกข้างหนึ่ง ทอดจนกรอบสุก และหอมทั้งสองข้าง แล้ว เอาดักใส่จาน โดยเอาผักกาดหอมหรือแตงกวาผานยาว ๆ แบน ๆ ปูให้เต็มจานใช้รองกัน แล้วเอาหัวหอม กระเทียม หั่นซอยบาง ๆ ลงไปทอดในน้ำมัน เมื่อเหลืองหอมแล้ว เอามาเทราด บนปลาร้าทอด

เอาต้นหอม ๕-๖ ต้น ตัดปลายกองไว้ข้างจาน พริกชี้หนูกองข้างจาน ๑ กอง ผักชีโรยหน้า หรือโรยใบมะกรูดซอยเป็นฝอย

ใช้รับประทานแบบเดียวกับปลาเค็ม แก้มกับแกงเผ็ดทั่วไป ถ้ารับประทานกับผัก ใช้ รับประทานกับขิงอ่อนผานบาง ๆ ยาว ๆ ต้นหอม ผักชี ผักกาดหอม กระชาย ใบโหระพา คื่นช่าย ผัดน้ำมัน ยอดผักบุ้งสด หรือต้นผักบุ้งผัดน้ำมัน ยอดกระถิน ใบสะระแหน่

พิกัดัมกับกึ่งแห้ง

เรื่องนี้มีอุทาหรณ์คือ ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ดูคุณสาโรช จารักษ์ นักปรุงอาหารชั้นเยี่ยมของกรมศิลปากร ท่านผู้นี้เป็นผู้อำนวยความสะดวกปั้นและหล่อพระใหญ่ที่พุทธมณฑล แต่เรื่องนี้เกิดก่อนปั้นพระพุทธมณฑลนับเป็น ๑๐ ปี วันนั้นภรรยาอาจารย์แสวงสงฆ์ มั่งมี อยากจะกินแกงจืดผัก คุณสาโรชออกไปสั่งเด็ก ๆ ให้เด็กปรุงน้ำแกงจืด

เครื่องปรุง

ผักเขียว ต้นหอม ผักชี กระเทียม พริกไทย รากผักชี หัวหอม น้ำเปล่า

วิธีทำ

โขลก กระเทียม พริกไทย รากผักชี และหัวหอม ละลายน้ำใส่หม้อต้ม หั่นผัก ต้นหอม ผักชีเตรียมไว้ พอน้ำแกงเดือดก็ใส่น้ำปลาดีเยี่ยมลงไป ชิมได้ที่แล้วก็ใส่กึ่งแห้งตัวโตลงไป แล้วต้มอยู่พักหนึ่งจึงใส่ผัก รอจนผักสุกก็ใส่ต้นหอมหั่นแล้วยกลง ตักใส่ชามโรยผักชีเล็กน้อย

วันนั้นบนโต๊ะอาหารมีผู้ตักแกงพิกัดัมจืดขะร้อน ๆ พวกมันออกปากว่ารสนุ่มนวลดี แต่มีบางคนพูดว่าถ้าจะให้ดีน่าจะใส่หมู ใส่ตั้งจ่ายสักเล็กน้อย จะเยี่ยมยิ่งกว่านี้ แต่สาโรช จารักษ์ บอกว่า อย่างนั้นต้องไปกินที่ร้านเจ๊ก เราต้องการรสอันสุขุมของกึ่งแห้งกับผัก ซึ่งจะไม่มีอะไรมาข่มได้ วันนั้นแกงจืดผักกับกึ่งแห้งเกลี้ยงหม้อ

ข้อนี้เป็นเครื่องเตือนใจแก่ผู้ประกอบอาหารว่าจะต้องมีสติรู้ซึ่งถึงรสของสิ่งที่จะมาประกอบอาหาร ทำอย่างไรจะให้สิ่งพื้น ๆ มีคุณค่าโดดเด่นขึ้นมาท่ามกลางเครื่องดนตรีทั้งวง เปรียบเสมือนการบรรเลงคอนแชร์โตฉะนั้น

การใส่หมู ใส่กึ่ง ใส่ลูกชิ้นปลา ประเดประดังลงไปเสียมากมาย ประสงค์จะให้อร่อย มันก็ไม่ผิดกับเครื่องดนตรีฝีมือเยี่ยมหลายเครื่องบรรเลงประชันพร้อมกัน จะเกิดรสอะไร นอกจากเสียงแข็งแะ

นักประกอบอาหารที่ดีจะต้องไม่ใส่อะไรลงไปเลย (คือใส่น้อย ๆ เท่าที่จำเป็น) แล้วอร่อย จึงจะมีฝีมือพิเศษแท้

การสาธารณสุขสุขกับ นโยบายการต่างประเทศ

แนวคิดเรื่อง “สาธารณสุขสุขวิเทศพัฒนา”

ศาสตราจารย์นายแพทย์ ญัฐ ภมรประวัติ*

ข้อคิดหรือคำบรรยายต่อไปนี้ เป็นมุมมองบางอย่างจากประสบการณ์ในฐานะของคนที่ทำงานในมหาวิทยาลัยตลอดชีวิตซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ จึงเสนอไว้เพื่อพิจารณา ผู้บรรยายกล่าวว่าในฐานะเป็นคนไทยที่มองเหตุการณ์ทั่วไปในขณะนี้แล้ว ไม่ค่อยสบายใจต่อภาพพจน์ของเมืองไทยในต่างประเทศ รู้สึกว่าภาพพจน์ของประเทศไทยไม่ค่อยจะดีนัก ทั้ง ๆ ที่เมืองไทยเป็นเมืองที่มีคนต่างประเทศชื่นชมในหลาย ๆ ด้าน ในด้านการบริหาร หรือ การดำเนินนโยบาย เพื่อที่จะให้ความสัมพันธ์กับต่างประเทศในด้านต่าง ๆ ๔ อย่างหลัก ๆ คือ ด้านความมั่นคงทางทหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และด้านสังคมจิตวิทยา เพื่อจะให้ประเทศไทยมีบทบาทเป็นผู้นำในภูมิภาคนี้ย่อมต้องมีข้อดีเสียในการดำเนินงานทุกอย่าง ผู้บรรยายเสนอว่าหากนำเรื่องความมั่นคงทางสุขภาพหรือสาธารณสุขมาเป็นนโยบายในการดำเนินงาน โดยทำด้วยความระมัดระวังพอสมควร อาจจะเป็นสิ่งดีที่น่าจะได้รับความประทับใจทั้งสิ้น

ความสามารถทางด้านสุขภาพหรือด้านสาธารณสุขนั้นกินความกว้างขวางมาก มองตั้งแต่ความสามารถในทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานหรือบางที่เขาใช้คำว่า วิทยาศาสตร์ชีวภาพการแพทย์ (Biomedical Science) ไปจนถึงความสามารถในการดูแลรักษาพยาบาลโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ตัวแปรที่เกี่ยวกับมาตรการทางการป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนศาสตร์ต่าง ๆ ที่จะทำให้วิทยาศาสตร์สุขภาพชัดเจนยิ่งขึ้นอย่างศาสตร์ที่เรียกว่าระบาดวิทยา เป็นต้น การที่จะรู้โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ มีความมากน้อยอย่างไร มีตัวแปรที่ทำให้มีอัตราการเสี่ยงต่อโรคอย่างไร โรคภัยไข้เจ็บจะเกิดในสภาพของประชากรอย่างไร อยู่ในศาสตร์ของระบาดวิทยา นอกจากนี้ มีศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ศรัทธาและค่านิยมของคนในชุมชนต่าง ๆ ที่เป็นผลทำให้เกิดอัตราการเสี่ยงของการเป็นโรคอย่างไร จัดอยู่ในศาสตร์ทางสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา ทั้งหมดนี้จัดอยู่ในศาสตร์ด้านสุขภาพหรือด้านสาธารณสุข

*อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ได้บรรยายต่อคณะกรรมการต่างประเทศ ของสภาผู้แทนราษฎร ณ ตึกรัฐสภา วันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นแนวความคิดที่พัฒนาจากการที่บิดาของผู้บรรยายคือ หลวงอายุรภิกิจโกศล (กิม ภมรประวัติ) ผู้ได้ทำงานทางด้านสาธารณสุขในภาคเหนือมากกว่า ๖๐ ปีแล้ว คำบรรยายนี้เจ้าหน้าที่รวบรวมจากแถบบันทึกเสียงและ ศ.นพ.อนุวัตร ลิ้มสุวรรณ ตรวจสอบแก้ข้อความ

ซึ่งเมืองไทยเรามีความสามารถพอสมควร

ในการที่จะนำการสาธารณสุขมาพิจารณา เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินนโยบายต่างประเทศ มีหัวข้อที่น่าจะพิจารณาดังนี้

๑. พิจารณาว่าความมั่นคงทางด้านสุขภาพเป็นหนึ่งของความมั่นคงอื่น ๆ

และนำมาใช้ในการดำเนินนโยบาย เช่นเดียวกับความมั่นคงทางทหาร การป้องกันประเทศ ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคมจิตวิทยา ผู้บรรยายได้ยกตัวอย่างประกอบพร้อมทั้งให้เหตุผลว่าพรมแดนของเมืองไทยที่อยู่ในศูนย์กลางของเอเชียอาคเนย์เป็นพรมแดนที่ยาวมาก การพัฒนาการสาธารณสุขของประเทศไทยเราให้ดีขึ้นอย่างไรก็ตาม ถ้าประเทศเพื่อนบ้านยังมีโรคภัยไข้เจ็บบางอย่างอยู่ เราก็ไม่มีความมั่นคงทางสุขภาพเรื่องมาลาเรีย (ไข้จับสั่น) ซึ่งประเทศเราเคยก้าวหน้าไปมากภายใน ๑๕ ปี หรือ ๒๐ ปีแรก หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ เสร็จสิ้นลง เราไปไกลถึงระยะกำจัดกวาดล้างให้หมดไปจากประเทศ (Eradication) เราก็ทำได้ไม่นานเท่าไร เพราะว่า มีผู้อพยพจากประเทศใกล้เคียงนำเอาเชื้อมาลาเรียเข้ามาอีก เราก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ ยังมีโรคภัยไข้เจ็บอื่น ๆ อีกหลายอย่างซึ่งเกิดขึ้นในประเทศข้างเคียงของเราอยู่แล้ว ก็ต้องแพร่เข้ามาในประเทศไทย ผู้อพยพนำโรคต่าง ๆ มาให้เรา ทำให้เกิดปัญหาสาธารณสุขอย่างไม่มีที่สิ้นสุด มองอีกด้าน เรายังก็เอาโรคไปให้เขาเหมือนกัน เช่น โรคเอดส์ การส่งผู้อพยพกลับไปลาว เขมร หรือพม่า อาจจะทำโรคจากเมืองไทยไปแจกจ่ายให้เขาได้ เพราะฉะนั้น นโยบาย

ที่จะถือว่าความมั่นคงทางสาธารณสุขน่าจะเป็นความมั่นคงที่ทั้งเราและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ยอมรับกันได้ และเป็นนโยบายซึ่งไม่ได้มีข้อเสียอะไร ไม่มีใครเอาเปรียบซึ่งกันและกัน น่าจะเป็นนโยบายสากลของภูมิภาคนี้และถ้าเผื่อว่ามีการยอมรับว่าความมั่นคงทางด้านสุขภาพเป็นนโยบายที่สำคัญของเราและภูมิภาคนี้ การดำเนินงานที่เราใช้วิทยาศาสตร์สุขภาพเป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมนโยบายต่างประเทศหรือนโยบายรวมในด้านอื่นก็จะเป็นฐานของนโยบายที่สำคัญ

๒. พิจารณาการถ่ายทอดวิทยาศาสตร์สุขภาพรูปแบบต่าง ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมนโยบายต่างประเทศ

ระบบการถ่ายทอดวิทยาศาสตร์สุขภาพที่จะทำให้อันมีสุขภาพดีนั้น เมืองไทยมีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๓ (พ.ศ. ๒๓๖๗-๒๓๙๔) เป็นระยะที่เรารับวิทยาศาสตร์สุขภาพจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศตะวันตกตลอดมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ถ้าวิเคราะห์ดูจะมี ๔ รูปแบบ

๒.๑ รูปแบบที่ ๑ การให้บริการด้านการแพทย์ สาธารณสุขที่ทันสมัย บริการที่ดีกว่าที่คนไทยสมัยรัชกาลที่ ๓ เคยได้รับหรือว่าคนในประเทศลาว เขมร พม่า เวียดนามเคยได้รับเรื่องนี้ไวต่อความรู้สึกมาก ตัวอย่างที่คนไทยได้รับบริการแบบชาวตะวันตก ถ้าเราดูย้อนหลังไปถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ที่มีพวกเยซูอิตเข้ามาเมืองไทย แล้วมีคลินิกของมิชชันนารีครั้งแรกที่อยุธยา เป็นการรักษาแบบตะวันตก ซึ่งคนที่เข้าไปรับการรักษาก็มีอยู่ ๒-๓ ประเภท ประเภทที่ ๑ เป็นพวกที่เห่อฝรั่ง

ประเภทที่ ๒ เป็นพวกที่หมดหวังจากการ
รักษาแบบไทยแล้ว

ประเภทที่ ๓ เป็นพวกที่ชอบทดลอง

ในระยะสมัยรัชกาลที่ ๓ ที่มีมิชชันนารี
ต่างประเทศโดยเฉพาะอเมริกันเข้ามาเผยแพร่
ศาสนาด้วย มีเรื่องที่จะต้องระมัดระวังถึงความ
รู้สึกของคนไทย หรือกลุ่มนักวิชาการ กลุ่มอะไร
ต่าง ๆ สมมติว่าเราเอาทีมแพทย์ ทีมพยาบาล
ไปให้โดยตรงกับคนลาว แต่ในเวลาเดียวกันก็
อาจเสี่ยงต่อการที่เราเคยมีความรู้สึกในเมื่อเห็น
ทีมแพทย์ชาวต่างประเทศเข้ามาให้บริการ ทั้ง ๆ
ที่เรารู้ว่าเราไม่สามารถให้บริการได้ครบถ้วน
แต่ก็อดมีความรู้สึกที่ไม่ค่อยสบายใจเท่าไรนัก
จึงเป็นการเสี่ยง ถ้าเราจะเข้าไปให้บริการใครเขา
โดยตรง ยกเว้นในกรณีที่เป็นเหตุฉุกเฉิน หรือที่
เขาเรียกร้องขอเรามา

๒.๒ รูปแบบที่ ๒ การให้การศึกษา
และฝึกอบรมซึ่งคิดว่ามีความสำคัญและเป็นไปได้
มาก เมื่อเรามองจากเราเองในการรับความรู้จาก
ต่างประเทศด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งมีตั้งแต่
ให้การศึกษาอบรมเพื่อให้เกิดนักวิชาชีพพื้นฐาน
เช่น ให้คนมาเรียนแพทย์ เรียนพยาบาล เรียน
สาธารณสุข เรียนสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิทยา-
ศาสตร์สุขภาพ ซึ่งมีการศึกษาความเป็นไปได้
(Feasibility) แล้วว่าเป็นไปได้และมีผลดี แต่มี
เรื่องน่าพิจารณาอยู่บางเรื่องเกี่ยวกับหน่วยงาน
ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ว่าต้องเข้าใจให้ดี เช่น
เราเอาลาว หรือเขมรมา เราม่าจะจ่ายเงินให้เขา
เป็นรายเดือน ที่สูงพอสมควร สูงกว่าค่าครองชีพ
แบบคนไทย เพราะคนต่างประเทศเข้ามา บางที
เขาก็ไม่รู้ว่าจะไปกินที่ไหน หรือกินข้าวแกงที่ขาย
แบบหามเร่ อาจต้องเสีย ประสพการณ์ที่ผู้บรรยาย
ได้ทุนไปต่างประเทศ ที่เคยได้เบี่ยงเบนแบบจำกัด

จำเขี่ย ก็เกิดความไม่สบายใจ แล้วก็ความรู้สึก
เป็นบุญคุณ หรือความเป็นมิตรที่จะมีต่อไปในวัน
ข้างหน้าก็จะมี ใครที่โหนให้เราได้รู้สึกสบาย
หน่อย เราก็รู้สึกพอใจ

การให้การศึกษาฝึกอบรมจะทำให้คนใน
ประเทศเพื่อนบ้านเรา เป็นมิตรที่ดี อยู่ข้างเรา
ในเวลาที่มีปัญหาระหว่างประเทศ เราต้องมองว่า
อีก ๒๐ ปีข้างหน้า คนพวกนี้อาจจะมาเป็นผู้นำ
ในวิชาการต่าง ๆ อาจจะเป็นปลัดกระทรวง อธิบดี
หรือรัฐมนตรี เพราะฉะนั้น การที่จะให้สร้างมิตร
ไว้โดยมองเป็นเรื่อง ๒๐ ปีนั้น สำหรับเมืองไทย
ผู้บรรยายเห็นว่ามีมีความสำคัญมาก แต่ก่อนนี้
คนไทยที่อยู่ในระดับผู้นำจะพบกันก็ไม่เคยพบใน
พื้นที่ในภูมิภาค จะพบกันก็เวลาไปเรียนหนังสือ
ในสหรัฐ ฯ ในอังกฤษ เรียนเสร็จแล้วไม่พบกันอีก
๑๐ ปี ๑๕ ปี เขาก็เป็นศาสตราจารย์ เป็นปลัด
กระทรวง เป็นอะไรต่ออะไรไปแล้ว เพราะฉะนั้น
เรื่องที่เราจะเอาใครเข้ามาต้องมีระบบที่ให้การดูแล
เขาพอสมควร ทั้งในส่วนของสถาบันที่รับเขา และ
ในเรื่องของบุคคลด้วย เป็นการสร้างความสัมพันธ์
ทางการทูตแบบบุคคลต่อบุคคล (Person to Person
Diplomacy) ในการนี้ต้องถือว่าเป็นการลงทุน
อาจจะไม่ได้ผลร้อยละร้อย แต่ก็เชื่อว่าได้มากกว่า
ร้อยละแปดสิบของคนที่เขาเข้ามาเรียนในประเทศเรา
ในด้านต่าง ๆ ที่เขาจะต้องกลับไปเป็นผู้นำในระยะ
๕ ปี ถึง ๑๐ ปี เพราะเขาไม่มีคน การที่เป็น
ผู้นำซึ่งมีความรู้สึกประทับใจในชีวิตที่อยู่ในเมือง
ไทย หากได้เงินเดือนค่าครองชีพเหลือเก็บกลับไป
บ้าง ก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อประเทศไทย

เมื่อจะให้ทุนการศึกษาอบรมก็อยากจะเป็น
การให้ทุนกับคนในประเทศต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นเรือนสิบ
เรือนร้อย แต่เป็นเรือนพัน จาก ๓-๔ ประเทศ
รอบ ๆ ประเทศไทย หากจะลองคิดอย่างง่าย ๆ
สมมติว่าเราให้เขาคคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี

ให้ไป ๑,๐๐๐ ทุน ก็คิดเป็นเงิน ๑๐๐ ล้านบาท เท่านั้น ในเงินจำนวนนี้จะเป็นค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการศึกษา ซึ่งมีมหาวิทยาลัยต่างๆ อาจจะทำให้สูงกว่าคนไทย โดยคิดเผื่อว่าจะมีค่าใช้จ่ายในเรื่องการดูแลนักศึกษาจากต่างประเทศเป็นพิเศษบ้าง รัฐบาลก็ไม่ควรจะไปกั๊งขาอะไรกับเงินแค่นี้ร้อยล้านบาทเทียบกับเศรษฐกิจเมืองไทย ในขณะนี้แล้ว ว่าเป็นการลงทุนมหาศาล แต่ละคนที่มาศึกษาในสาขาต่างๆ จะอยู่ในประเทศไทย ๓ ปี ๕ ปี และบางคน ๖ ปี สำหรับการเรียนแพทย์ คิดเป็นตัวเลขรวมแล้วก็ไม่มากนัก สมมติเฉลี่ยมาอยู่ ๓ ปี ก็จะเป็นเงินรวมทั้งหมดประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท ยอดเงินทั้งหมดในเรื่องการศึกษา ก็คงหนีไม่พ้น ๓๐๐-๔๐๐ ล้านบาท ต่อปี ซึ่งประเทศเราน่าจะลงทุนได้

เมื่อ ๔-๕ ปีมาแล้ว มีรัฐมนตรีกระทรวงความช่วยเหลือของประเทศฝรั่งเศสมาประเทศไทย ผู้บรรยายได้รับเชิญไปรับประทานอาหารที่สถานทูต ได้สนทนากันด้วยอักษรไทย ซึ่งท่านรัฐมนตรีได้กล่าวถึงภาพพจน์ของประเทศฝรั่งเศสในประเทศอินโดจีน ในเอเชียอาคเนย์ ว่าไม่ค่อยดีเท่าไร อยากให้แนะนำว่าจะทำอย่างไรดี ผู้บรรยายได้แนะนำว่า ฝรั่งเศสน่าจะตั้งทุนให้คนในแถบนี้ไปเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา คือเรียนในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก สมมติปีละ ๕๐๐ ทุน หรือ ๖๐๐ ทุน โดยแบ่งให้ประเทศไทย ๕๐ ทุน อินโดนีเซียปีละ ๘๐ ทุน และประเทศอื่นๆ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และประเทศในอินโดจีน รวมว่าเป็นปีละ ๕๐๐ ทุน เวลา ๓ ปีสะสมเข้าก็จะประมาณ ๑,๕๐๐ ทุน หรือสูงสุด ๒,๐๐๐ ทุน โดยให้ทุนละ ๑๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ คิดแล้วจะเป็นตัวเลขแค่ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญ ซึ่งก็เป็นเงินเล็กน้อยมากสำหรับประเทศฝรั่งเศส ค่าเครื่องบิน

เขาก็ให้บินเครื่องของบริษัทแอร์ฟรานซ์ ค่ากินอยู่ในฝรั่งเศสก็เงินอยู่ในฝรั่งเศสทั้งนั้น รวมทั้งค่าธรรมเนียมการศึกษาที่อยู่ในประเทศเขา ถ้าทำเช่นนี้ ๑๐ ปี จำนวนคนที่สำเร็จจากประเทศฝรั่งเศสก็เป็นหมื่นคน ซึ่งต่อไปอีก ๕ ปี คนเหล่านี้จะเป็นผู้นำทางธุรกิจ ทางอุตสาหกรรม ทางการเมืองต่างๆ คนเหล่านี้จะเป็นเพื่อนกับฝรั่งเศส (Francophile) เนื่องจากฝรั่งเศสมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีคล้ายๆ กับคนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือมีประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม และก็ชอบสนุกเช่นกัน ชอบกินเหล้า กินไวน์ อะไรต่างๆ ซึ่งคนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะชอบมากกว่าที่จะไปประเทศสหรัฐอเมริกาหรืออังกฤษ รัฐมนตรีกระทรวงความช่วยเหลือของประเทศฝรั่งเศสก็เห็นด้วย และจะหาทางทำในเรื่องนี้

๒.๓ รูปแบบที่ ๓ การใช้เรื่องวิจัยให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมการค้าเน้นนโยบายต่างประเทศ การวิจัยเป็นเครื่องมือที่จะถ่ายทอดวิทยาการจากต่างประเทศที่สำคัญมาก และการวิจัยในเรื่องการสร้างความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งทางผู้บรรยายถือเป็นนโยบายและเป้าหมายมาหลายปีและเน้นเรื่องที่คุณบรรยายเกี่ยวข้องโดยตรง ผู้บรรยายเป็นห่วงว่าเมืองไทยในขณะนี้ ไม่ต้องพูดถึงอนาคตอันใกล้หรือไกล เราจะอยู่ในฐานะลำบากมากในการที่จะแข่งขันเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่อย่างไรก็ตาม การวิจัยทางด้านสาธารณสุขนี้มีความสำคัญในแง่ที่ว่า การวิจัยทำให้เรารู้ คำว่าข่าวกรอง (Intelligence) ที่เกี่ยวกับการแพทย์และสาธารณสุขในประเทศใกล้เคียง เช่น เราจะรู้ว่าอุบัติเหตุเกิดขึ้นในประเทศไหน? โดยเฉพาะขณะนี้หวัดชนิดใหม่ซึ่งร้ายแรงมากเกิดขึ้นใน

ประเทศบังคลาเทศก่อน แล้วเข้ามาที่ประเทศพม่า แล้วไปประเทศอินเดีย และไปจนถึงประเทศอินโดนีเซีย เข้าใจว่าเข้ามาถึงประเทศไทยแล้ว เป็นอหิวาต์พันธุ์ใหม่ ซึ่งภูมิคุ้มกันเชื้ออหิวาต์เดิม จะไม่สามารถป้องกันได้ ขณะนี้ทางมหาวิทยาลัยมหิดลกำลังจะร่วมมือกับองค์การอนามัยโลกและสถาบันในสวีเดนและสหรัฐอเมริกาทดสอบวัคซีนป้องกันอหิวาต์ชนิดใหม่นี้ ทั้งนี้ถ้าเรารู้ว่ามันเกิดที่ประเทศพม่าหรือที่ไหน เราก็สามารถเตรียมการป้องกันหรือต่อต้านได้ และถือเป็นประโยชน์ของเราด้วย

การที่ประเทศสหรัฐอเมริกายอมลงทุน มีหน่วยวิจัยทางการแพทย์ที่เรียกว่า สถาบันวิจัยการแพทย์ทหาร ซึ่งขณะนี้สังกัดกองทัพบก และทำวิจัยในประเทศไทย ทำมา ๒๐ กว่าปีแล้ว เราอาจจะต้องมีหน่วยวิจัยต่าง ๆ ในประเทศไทย เพื่อศึกษาโรคสำคัญ ๆ ที่จะก่อผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านสุขภาพของเรา ถ้าเรารับนโยบายนี้ หน่วยวิจัยของเราที่ไปอยู่ในประเทศใกล้เคียงก็จะต้องมีจุดมุ่งหมายอย่างหนึ่ง คือการพัฒนาความสามารถของคนในประเทศเขาด้วย ซึ่งเรื่องนี้หน่วยวิจัยของกองทัพบกสหรัฐ ฯ ที่มาอยู่ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎ ฯ ตลอดเวลา ๒๕ ปี ไม่เคยคิดถึงการพัฒนาคนไทย และในเอกสารอ้างอิง TOR (Terms of Reference) ซึ่งผู้บรรยายได้เห็นต้นฉบับมา มักเป็นเรื่องการทหาร เนื่องจากกองทัพไทยไม่ค่อยสนใจในเรื่องสุขภาพ ปลอ่ยให้อเมริกันเขาทำเต็มที่ เพราะฉะนั้น เมื่อคุณผลงานที่เขาไปรายงานในต่างประเทศหรือตีพิมพ์ในต่างประเทศ มีคนไทยไม่ถึงร้อยละ ๑ ที่เป็นเจ้าของเรื่องในวารสารทางการแพทย์ (Medical Journal) ประเทศไทยเรามองเรื่องความมั่นคงทางทหารเป็นเรื่องใหญ่ และถือว่าหน่วยวิจัยแห่งนี้เป็นเรื่องต้อรองเล็ก ๆ อย่างหนึ่งที่จะทำให้ได้อาวุธหรือ

ได้รับความสนับสนุน ผู้บรรยายได้แนะนำฝ่ายแพทย์ของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ในฐานะที่เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิว่าน่าจะใช้หน่วยวิจัยของสหรัฐ ฯ ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการแพทย์ทหารให้เป็นหน่วยวิจัยเทคโนโลยีระดับสูง จิวแต่แจ้ว เหมือนกองทัพที่เล็กและมีอาวุธที่ทันสมัยก็แจ้วได้เหมือนกัน ในการที่ไทยจะให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศในแถบนี้เพื่อช่วยเขาพัฒนาความสามารถในการวิจัย ประเทศไทยไม่ควรดำเนินการที่ผิดพลาดอย่างเช่นที่ผ่านมา คือ ยอมให้คนต่างประเทศซึ่งมีกำลังทางวิจัยเหนือกว่า มาชิงความเด่นทางวิจัยในประเทศของเราแต่ฝ่ายเดียว

๒.๔ รูปแบบที่ ๔ การใช้อุตสาหกรรม การแพทย์-สาธารณสุข เป็นเครื่องมือสนับสนุนนโยบายการเมือง เป็นการเพิ่มความสามารถทางอุตสาหกรรม ทางการแพทย์-สาธารณสุข อันนี้เป็นกระบวนการครบวงจรในการจะนำวิทยาการจากต่างประเทศเข้ามา ซึ่งประเทศไทยในสมัยโบราณ เรามักถึงเรื่องนี้มาก แต่ในสมัยนี้เราไม่ค่อยนึกถึงและเราพอใจที่จะซื้ออย่างเดียว เพราะเหตุว่าการแพทย์-สาธารณสุขที่ทันสมัยของประเทศไทยเป็นเรื่องสากล แต่ถ้าเราลองวิเคราะห์ดูสิ่งที่เราใช้เกี่ยวกับการแพทย์-สาธารณสุขนี้เกือบร้อยละ ๙๐ ส่งมาจากต่างประเทศทั้งนั้น ถ้าเราลองคิดว่าประเทศตะวันตกอย่างสหรัฐ ฯ ซึ่งขณะนี้กำลังร้องโวยวายว่าไม่มีเงินที่จะมาเสียในเรื่องการแพทย์-สาธารณสุข เพราะเหตุที่ค่าใช้จ่ายในกลุ่มนี้คิดเป็นร้อยละ ๑๒ ของรายได้เฉลี่ยประชาชาติ ประเทศเราขณะนี้ยังหาตัวเลขที่แน่นอนไม่ได้ว่าคนไทยใช้เงินเท่าไรในเรื่องการแพทย์และสาธารณสุข ในแง่ร้อยละของรายได้เฉลี่ยประชาชาติ (GNP) แต่ถ้าดูจากงบประมาณ

ของรัฐบาลอยู่ราว ๆ ร้อยละ ๔ หรือน้อยกว่านิดหน่อย แต่ถ้าเราเอาตัวเลขของประเทศอุตสาหกรรมหรือถ้าประเทศไทยเราเจริญก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ตัวเลขค่าใช้จ่ายทางการแพทย์และสาธารณสุขจะประมาณ ร้อยละ ๕ ของรายได้เฉลี่ยประชาชาติ ถ้าเราสมมติว่าปี พ.ศ. ๒๕๔๓ (ค.ศ. ๒๐๐๐) คนไทยมีรายได้เฉลี่ยประชาชาติ ๒,๐๐๐ เหรียญอเมริกัน ต่อปี โดยที่คนไทย ๖๐ ล้านคน รายได้ประชาชาติก็ประมาณ ๑๒๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญ ร้อยละ ๕ คิดเป็นเงิน ๖,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญ ที่เราจะใช้ในเรื่องของ การดูแลโรคภัยไข้เจ็บ นอน คนในกรุงเทพฯ ก็จะใช้ราว ๆ ๕ เท่าของคนในชนบท คิดเป็นเงินประมาณ ๑๒๐-๑๕๐ หมื่นล้านบาท ซึ่งเกี่ยวกับการแพทย์และผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ ตัวเลขนี้ยังไม่แน่ที่เราใช้เพราะอาจผลิตเองได้บ้าง แต่สิ่งเข้ามาเป็นส่วนใหญ่ ยา วัคซีน เข็มฉีดยาที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง น้ำยาเคมี น้ำเกลือ ถุงน้ำเกลืออะไรต่าง ๆ ถ้าเราคิดง่าย ๆ ก็อาจจะเป็นอุตสาหกรรม ครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายทางการแพทย์และสาธารณสุขทั้งหมดซึ่งจะเท่ากับ ๗๕,๐๐๐ ล้านบาท อย่างน้อย ๆ ก็ใหญ่กว่าอุตสาหกรรมบางกลุ่มบางประเภท (Sector) ของประเทศไทย

การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการแพทย์และสาธารณสุข

ในขั้นแรกคงจะเป็นอุตสาหกรรมที่ทดแทนการนำเข้า แต่ถ้าเราทำได้ดีมีคุณภาพดีและแข่งขันในเรื่องราคาได้ ต่อไปก็จะเป็นอุตสาหกรรมส่งออกที่สำคัญมาก เพราะฉะนั้น การที่เราจะทำให้มีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทางการแพทย์เกิดขึ้นในประเทศของเรา และร่วมกับประเทศใกล้เคียง จะทำให้วงจรของการถ่ายทอดระบบสาธารณสุขจากตะวันตกมีครบถ้วน ทั้งในเรื่องการบริการ

การศึกษาอบรม การวิจัย และอุตสาหกรรมทางการแพทย์ ถ้าอุตสาหกรรมทางการแพทย์ไม่เกิดขึ้น ความต้องการที่เราจะขยายบริการ การแพทย์ไปถึงชนบทหรือชนบทห่างไกลก็ทำไม่ได้ เพราะสินค้าราคาแพงเหลือเกิน ผู้บรรยายได้ยกตัวอย่างว่าที่มหาวิทยาลัยมหิดลมีศูนย์แห่งหนึ่งที่พยายามผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ทางการแพทย์เรียกภาษาอังกฤษว่า “Biomedical Instrumentation Center” มีโครงการปริญญาโทให้คนที่จบวิศวกรรม จบอิเล็กทรอนิกส์มาเรียนทางด้านเครื่องมือ ส่วนหนึ่งของงานด้านวิจัยคือพัฒนาเครื่องมือใหม่ อาจลอกแบบคนอื่นและมาลองผลิตเอง จากการผลิตในขั้นทดลองและปรากฏผลสำเร็จก็คือตุ๋นเด็กแรกเกิด

ตุ๋นเด็กแรกเกิดที่เด็กเกิดมามีน้ำหนักตัวน้อยกว่ากำหนด ตุ๋นจะทำให้อุณหภูมิของเด็กคงที่ ความชื้นคงที่ ได้ออกซิเจนเพียงพอ ซึ่งได้ผลดีเทียบเท่ากับต่างประเทศได้ เครื่องแบบนี้หากซื้อจากต่างประเทศตกประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถ้าโรงพยาบาลอำเภอหรือโรงพยาบาลชุมชน ๖๐๐ แห่งจะต้องมี คิดเป็นเงิน ๖๐ ล้านบาท มีได้เพียงเครื่องเดียว ถ้าโรงพยาบาลจังหวัด โรงพยาบาลทั่วไป หรือโรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งต้องมี ๕-๑๐ เครื่อง เฉพาะเงินของตุ๋นเด็ก ถ้าซื้อจากต่างประเทศคิดเป็นราคาหลายร้อยล้านบาท ซึ่งจะต้องตั้งงบประมาณกว่าจะหาตุ๋นเด็กให้ครบทุกแห่งจะใช้เวลาประมาณ ๑๕ ปี ตุ๋น ๆ ที่ผลิตในขั้นทดลองสามารถขายได้ในราคา ๒๐,๐๐๐ บาท คือ ๑ ใน ๕ ของราคาจากต่างประเทศ ที่สำคัญว่านั่นคือซ่อมบำรุงได้ด้วย อะไหล่มีหมดทุกชิ้น เพราะฉะนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรมทางการแพทย์ ทั้งเพื่อตัวเราเองและเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือทางสาธารณสุขน่าจะจะต้องคิดให้มาก เพราะเป็น

อุตสาหกรรมหลายหมื่นล้าน ส่วนของบางอย่างที่ประเทศไทยเราทำไม่ได้ เช่น เอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์ เครื่องนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ (Nuclear Magnetic Resonance) ซึ่งราคาแพงราว ๆ ๕๐-๖๐ ล้านบาท ยังจะต้องซื้อจากต่างประเทศ มีเครื่องมืออีกมากมายที่ราคาถูกและที่จะใช้ในโรงพยาบาลประเทศเรา และเชื่อว่าร้อยละ ๕๐ จะสามารถผลิตได้ในประเทศไทย แต่ต้องมีมาตรการส่งเสริมเป็นพิเศษ อันนี้เป็นขอบเขตของการปฏิบัติ ถ้าเราอยากให้การใช้สาธารณสุขเป็นเครื่องมือในทางสนับสนุนนโยบายการเมืองของเรา เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องการความปรานี ความละเอียดอ่อนในการพิจารณาหลายอย่าง นโยบายเรื่องความมั่นคงทางสุขภาพจะต้องเป็นนโยบายที่กำหนดขึ้น และยอมรับกันแล้ว ความมั่นคงในเรื่องสุขภาพ ไม่ใช่เฉพาะเมืองไทย แต่ใช้ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอีกด้วย

๓. พิจารณาให้มีหน่วยงานรับผิดชอบขึ้นตรงกับกระทรวงการต่างประเทศ

การดำเนินงานให้ความช่วยเหลือต่างประเทศจะทำในลักษณะที่หน่วยราชการต่างคนต่างทำ มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งก็สนใจอยากจะช่วยลาว ช่วยเขมรอะไรก็ทำกันไปตามเรื่อง รวมทั้งมหาวิทยาลัยมหิดลที่จะส่งทีมแพทย์ พยาบาลก็ทำไป หากว่าวงเงินของความช่วยเหลือในประเทศต่าง ๆ ที่อาจจะเพิ่มขึ้นเป็นเงินหลายร้อยล้านบาท เอาอย่างง่าย ๆ ว่า ปีหนึ่งถ้าจะเริ่มปีแรก ๑๐๐ ล้านบาท ในเรื่องการเอาคนเข้ามาศึกษาอบรม ก็ต้องมีองค์กรที่รับผิดชอบที่ทำเป็นเรื่องเป็นราว แม้แต่กระทั่งจะทำให้ประเทศนั้น ๆ ยอมรับว่าจะส่งคนของเขามากี่ไม่ใช่เรื่องง่ายนัก กระบวนการที่คัดเลือกคนมาประเทศไทยจะต้องเป็นกระบวนการ

ที่ค่อนข้างซับซ้อนและสอดคล้องกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิธีการทำงานของประเทศเราด้วย องค์กรที่รับผิดชอบต้องเป็นองค์กรที่ทำงานอย่างต่อเนื่องและสามารถประสานงานประสานประโยชน์ ใช้งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะติดต่อกับต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ผู้บรรยายกล่าวว่าน่าจะปรับปรุงกรมวิเทศสหการ จริงอยู่เจ้าหน้าที่กรมวิเทศสหการมีความรู้ มีความต้องการที่จะช่วย แต่ความถนัดของกรมวิเทศสหการคือความถนัดที่จะรับ ผู้บรรยายเคยสนทนากับเจ้าหน้าที่กรมวิเทศสหการเรื่องทุนที่จะให้นำมาให้เงินมากกว่าปริญญาตรีของประเทศไทยเรา ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจ ถ้าจะใช้เรื่องสาธารณสุขอาจจะต้องมีการตั้งโครงการและอาจมีสำนักงาน เช่น สำนักงานสาธารณสุขวิเทศพัฒนา และสำนักงานนี้น่าจะขึ้นอยู่กับกระทรวงการต่างประเทศ เหมือนอย่างโครงการของประเทศญี่ปุ่น ผู้กำกับนโยบายและการปฏิบัติคือกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลังมีหน้าที่เรื่องเงินเท่านั้น เพราะฉะนั้น ถ้ากรมวิเทศฯ ไปอยู่กับกระทรวงการต่างประเทศ เรื่องต่าง ๆ ที่เราจะช่วยเหลือคนอื่นก็จะทำได้ ไม่ใช่แต่รับความช่วยเหลือแล้วก็เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศได้ การที่ให้ขึ้นอยู่กับสำนักนายกฯ ซึ่งไม่มีใครรับผิดชอบจริง ยิ่งงานสำนักนายกฯ ก็มากมาย ที่จะไปให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องนี้ หากเป็นเรื่องสาธารณสุข ผู้บรรยายอยากจะให้เรียกชื่อ “สาธารณสุขวิเทศพัฒนา” คือแทนที่จะบอกว่าเราไปช่วยเหลือ แต่เราไปช่วยพัฒนามากกว่า เพราะคำว่าความช่วยเหลือเป็นคำที่แสดงความรู้สึก ซึ่งถึงแม้เราเองใครบอกว่ามาช่วยเรา เราก็แสดงใจเหมือนกัน

ในการให้ความช่วยเหลือแบบช่วยพัฒนา

อาจมีได้ ๓ ลักษณะ

ลักษณะที่ ๑ มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโครงการพระราชดำริ หรือโครงการอย่างเช่น พระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูง สมเด็จพระเทพฯ สมเด็จพระเจ้าพี่นางฯ ทรงทำอยู่ อันนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่เราควรให้การสนับสนุนด้วย

ลักษณะที่ ๒ เป็นโครงการรัฐต่อรัฐ (Bilateral Assistance) ให้รัฐบาลทำเป็นเรื่องเป็นราวขึ้นมา

ลักษณะที่ ๓ ในรูปองค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล (Non-governmental Organization) ซึ่งรัฐบาลไทยอาจจะมีความรู้สึกที่ไม่ค่อยดีกับองค์กรแบบนี้เท่าไร แต่ผู้บรรยายมีโอกาสได้สัมผัสโครงการดังกล่าว แม้จะไม่ใช่โครงการแบบไม่ใช่ของรัฐ (NGO) แท้ แต่ประเทศญี่ปุ่นเรียนรู้ถึงความไวต่อความรู้สึกของประเทศต่างๆ ที่ญี่ปุ่นให้ความช่วยเหลือว่าในบางกรณี ถ้าจะใช้แบบไจก้า* (JICA) เข้าไปช่วยจะไม่ค่อยได้รับความสำเร็จเท่าไร เขาก็เอาเงินไปอุดหนุนมูลนิธิ (Foundation) แล้วให้มูลนิธินั้นเป็นคนให้ความช่วยเหลือ และมูลนิธินี้เป็นองค์กรใหญ่มากทีเดียว ตั้งมาเกือบ ๑๐ ปีแล้ว เรียก แจแปน โซไซเอตี้ ฟอว์ เดอะ โพรโมชัน ออฟ โซแอนซ์ (Japan Society for the Promotion of Science-สมาคมญี่ปุ่นเพื่อการส่งเสริมวิทยาศาสตร์) ชื่อย่อคือ JSPS การที่ตั้งขึ้นมาเพราะญี่ปุ่นเคยให้ความช่วยเหลือผ่านองค์กรไจก้า สร้างโรงพยาบาล ไปช่วยสร้างตึก สร้างสถาบันวิจัยในประเทศต่างๆ แต่แล้วไม่มีคนทำงาน ในประเทศไทยเราก็มีตัวอย่างที่เรียกว่า สถาบันสาธารณสุขแห่งชาติ (National Institute of Health) ซึ่งญี่ปุ่นสร้างให้ มีตึกมีเครื่องมือมีมหาศาลอยู่ที่จังหวัดนนทบุรี อยู่ใกล้โรงพยาบาลศิริสัญญา

*องค์การช่วยเหลือต่างประเทศของรัฐบาลญี่ปุ่น

ในพื้นที่ที่เป็นกระทรวงสาธารณสุขปัจจุบัน จะเห็นว่าไม่มีคนไทยในระดับนักวิทยาศาสตร์นักวิจัยที่ทำงานโดยอิสระ คนไทยไม่มีเลยหรือมีน้อยมากทีเดียว จะพูดว่าไม่มีก็อาจจะเกินไปหน่อย แต่น้อยมากหรือเข้า ๆ ออก ๆ กันอยู่ตลอดเวลา คือให้อยู่ทำงานอย่างยั่งยืนไม่ได้ (sustain ไม่ได้) จะมีแต่คนญี่ปุ่นอยู่เต็ม และญี่ปุ่นก็จะใช้นักวิทยาศาสตร์ระดับเทคนิคคนไทยทำงาน แม้แต่นักวิทยาศาสตร์ระดับสูงญี่ปุ่นก็ใช้แบบนักซูเปอร์เทคนิค (super technical) ซึ่งคล้าย ๆ กับอเมริกันที่เคยกล่าวมาแล้วว่าใช้แพทย์ไทย ใช้นักวิทยาศาสตร์ไทย ในระดับปริญญาเอกเป็นแบบนักซูเปอร์เทคนิค พอเสร็จงานวิจัยออกมาตีพิมพ์ ก็มีชื่อห้อยท้ายไว้วันใดหนึ่ง ส่วนชื่อแรกเป็นชาวต่างชาติทั้งนั้น

ในประเทศศรีลังกาก็เช่นกัน ญี่ปุ่นไปสร้างโรงพยาบาลใหญ่ที่เมืองโคลอมโบ ขนาด ๕๐๐ เตียง ไม่มีหมอไปอยู่ เมื่อกรมการสาธารณสุขสัมพันธ์ของสภาไคเอทของญี่ปุ่นไปตรวจเลย เล่นงานองค์กรไจก้า บอกว่าไปสร้างให้เขาแล้ว ไม่มีคนของเขาทำงานเลย เจ้าหน้าที่ของไจก้าก็คล้ายเจ้าหน้าที่ของวิเทศสัมพันธ์ของประเทศไทย ไม้ใช้นักวิชาการแต่เป็นผู้บริหาร จึงไม่สามารถสัมผัสกับจุดรับทางวิชาการต่างๆ ได้ เขาจึงตั้ง JSPS เพื่อเอาความร่วมมือระหว่างนักวิทยาศาสตร์ เอานักวิทยาศาสตร์กับนักวิทยาศาสตร์มาพบกันเสียก่อน จึงพบความสำเร็จมากขึ้น โดยรัฐบาลให้เงินงบประมาณไปจดทะเบียนเป็นมูลนิธิ มูลนิธิ JSPS มีผู้แทนเข้ามาประเทศไทย มาใช้มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นจุดรับ และเขาให้มหาวิทยาลัยโกเบร่วมด้วย ทุกปีจะจัดประชุมกัน เขาจะให้ทุนนักวิทยาศาสตร์ สาธารณสุขหรือแพทย์ไทยไปเยี่ยมญี่ปุ่น ๒ ระดับ ระดับผู้ใหญ่จะให้ไป ๖๐ วัน ไปตามสถาบันต่างๆ แล้วให้

เงินเลี้ยงดูอย่างดี มีเงินเหลือกลับบ้านทุกคน อีกระดับเป็นระดับจูเนียร์ ปีหนึ่งประเทศไทยจะได้รับประมาณ ๑๕ ทุน อินโดนีเซียได้มากกว่าประเทศไทย ได้ราว ๆ ๒๕ หรือ ๓๐ คน เขาส่งเสริมประเทศกลุ่มอาเซียนปีละ ๒๕๐ คนให้ไปเยี่ยม ญี่ปุ่นพอรู้จักว่าใครทำงานอะไรบ้าง เขาก็ให้เงินสนับสนุนซึ่งไม่มากนัก ให้มาจัดการประชุมที่ประเทศไทยบ้าง จัดประชุมที่ประเทศญี่ปุ่นบ้าง โดยหาหัวข้อวิจัยที่ทำร่วมกัน ถ้างานวิจัยนั้นได้ผลถึงระดับหนึ่ง ที่นื่องค์การไ้กำกับเข้ามา อยู่ในประเทศไทยเรา เอาหัวข้อที่สำคัญที่เราทำอยู่ประมาณ ๑๐ ปี คือเรื่องโรคไต ซึ่งเรามีวิจัยมากมายหลายอย่างและมีนักวิทยาศาสตร์ญี่ปุ่นสนใจ อันนี้เป็นโครงการใหญ่ อีกโครงการเป็นเรื่องโรคเลือด ที่เรียกว่า ทาลาสซีเมีย ซึ่งคนไทยเป็นกันมาก และความจริง ประเทศลาว เขมร เวียดนาม พม่า มีโรคนี้นี้มากเช่นเดียวกัน เป็นเรื่องหนึ่งที่เราน่าจะเข้าไปวิจัย ร่วมมือสร้างความสัมพันธ์ขึ้นมาได้ อาจจะไปในรูปที่ว่านอกจากจะมีโครงการพระราชทาน โครงการพระราชดำริ โครงการรัฐบาลต่อรัฐบาล (Bilateral Assistance) แล้วน่า จะมีหน่วยที่มีโครงสร้างแบบ NGO ที่เราจะทำเพื่อไปลดความรู้สึกที่ค่อนข้างอ่อนไหว (sensitive) ของฝ่ายที่จะได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งผู้บรรยายไม่ค่อยได้ยินในเวลาที่มิสัมมนา หรือมีการพูดอะไร แต่ที่จริงเป็นเครื่องมือในการดำเนินการทางการเมืองระหว่างประเทศที่สำคัญอย่างหนึ่ง

๔. ยึดถือเรื่องจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินนโยบาย

ประการสุดท้าย ที่ผู้บรรยายได้เฝ้าดูในเรื่องต่าง ๆ ที่น่าเป็นห่วง และจะต้องมีการพูดกันก็คือ ปัญหาจริยธรรมในการดำเนินงานต่าง ๆ

ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ การที่เราจะต้องควบคุมยาปลอมของเราไม่ให้เข้าไปในประเทศต่าง ๆ มีความสำคัญมากและก็แน่นอน ถ้ามอไนแ่งจริยธรรมธรรมดา หรือจริยธรรมพื้นฐาน คนทำยาปลอมที่เป็นยาเกี่ยวกับความเป็นความตายของคน ยาเบาหวาน ยาลดความดัน ยาอะไรต่าง ๆ น่าจะได้รับโทษแรงเท่า ๆ กับยาเสพติด เพราะทำให้คนเสียเงิน และต้องป่วยหนักขึ้นไปอีก และแน่นอน ถ้าประเทศไทยเราอยากเป็นผู้นำในด้านนี้ จริยธรรมของผู้นำเป็นสิ่งที่คนเขาต้องมองอยู่มาก จะทำอย่างไรที่จะทำให้คนที่จะไปติดต่อค้าขาย มีความสำนึกในจริยธรรมพื้นฐาน ซึ่งผู้บรรยายถือว่าเป็นเรื่องใหญ่มากสำหรับประเทศไทยเราในขณะนี้ ผู้บรรยายชอบอ้างคำพูดของ ลีควนยู ในเวลาที่ถูกเชิญไปพูดในที่ต่าง ๆ ว่า ลีควนยูพูดมา ๑๕ ปีมาแล้วว่า ถ้าประเทศสิงคโปร์อยากจะเป็นศูนย์กลางของการค้าระหว่างประเทศ อยากเป็นศูนย์กลางของการเดินทางทางอากาศ การขนส่งทางเรือ อุตสาหกรรมไฮเทค ธนาคารอะไรต่าง ๆ คนสิงคโปร์ต้องแสดงว่าเป็นคนที่มีจริยธรรม ถ้าใครเข้ามาค้าขายกับคนสิงคโปร์ จะต้องแน่ใจว่าถูกเอาเปรียบจริงแต่ไม่ถูกโกง

นอกจากนั้น ผู้บรรยายสรุปเพิ่มว่าจะต้องมีพรหมวิหาร ๔ คือต้องมีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ถ้าคนต่างประเทศเข้ามาแล้วมีความรู้สึกอย่างนี้ได้ เราจะประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นจุดหมายความต้องการของเรา หากผู้ใหญ่ผู้นำในวงการต่าง ๆ ของประเทศไทย พูดถึงเรื่องที่ว่าใครที่เข้ามาในประเทศไทย จะไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ ไม่ถูกโกง จะไม่ถูกมาตรการอะไรต่าง ๆ หรือคนไทยที่เข้าไปทำมาหากินจะไม่ไปโกง ส่วนเรื่องเอาเปรียบในเรื่องการค้าธุรกิจเป็นของธรรมดา แต่ว่ามันต้องมีเส้นที่จะยึดคั่น

ในเรื่องนี้ และความช่วยเหลือของเราที่กระทำทั้งหมดนี้ควรจะทำโดยพยายามที่จะทำให้เกิดภาพพจน์ของความเป็นคนไทย ซึ่งโดยธรรมชาติใคร ๆ ก็ยอมรับว่าเราสุขภาพอ่อนโยน มีเมตตาภายในตัวของเรา อยากรที่จะช่วยลดทุกข์ อยากรเห็นคนอื่นมีความสุขอะไรต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องเป็นหลักการในการดำเนินนโยบายและการปฏิบัติ ภาพพจน์ดังกล่าวจึงมีความสำคัญยิ่งนัก

คำถาม คำตอบ หลัง คำบรรยาย

ประธาน* : ขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์ณัฐ ภมรประวัติ ที่ได้กรุณารวบรวมความคิด และประสบการณ์ รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ มาให้พวกเรา นับว่าเป็นครั้งแรกที่เราได้เอาวิชาการเกี่ยวกับการสาธารณสุขหรือการแพทย์ เอามาผสมผสานกับการต่างประเทศ ซึ่งทำให้เราได้เห็นอะไรกว้างมาก และมีเวลาอีกนิดหน่อยสำหรับท่านอาจารย์ เชิญท่านอาจารย์วงศ์ก่อนครับ

นายวงศ์ พลนิกร : ผมรู้สึกดีใจได้ฟังคำพูดของท่านสั้น ๆ ผมถือว่าท่านเป็นผู้ที่ให้แสงสว่าง และเป็นผู้ที่นำยกย่องอย่างยิ่ง ปาฐกถาที่ให้คำสรุปสั้น ๆ นี้ ให้ความกระจ่างหลายอย่าง ประการแรกคือการอยู่ร่วมกันของประเทศเรากับประเทศอื่นในรอบบ้านเป็นของจำเป็นอันพึ่งพาอาศัยกัน ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ท่านจะมองเห็นชัดเจนว่าหิวตโรคเราจะมารักษาใน

บ้านเราอย่างเดียวไม่ได้ โรคมาลาเรียเราจะมารักษาที่บ้านเราแห่งเดียวไม่ได้ จะต้องไปร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน นี่ท่านพูดเฉพาะในแง่ของการแพทย์ แต่ว่าในด้านอื่นมองตรงกันเหมือนกัน ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ผมเคยได้ยิน จะเรียกว่ามหาบุรุษของเมืองไทยได้พูด ๕๐ กว่าปีมาแล้ว ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ ความคิดตรงกันกับท่าน แต่ว่าไทยเราเดี๋ยวนี้จะมองเห็นกันได้แค่นั้น สำหรับความคิดของท่านเป็นความคิดที่ก้าวหน้า เป็นความคิดที่คนไทยน่าจะนำมาคิด ก็เริ่มคิดกันบ้างแล้วขณะนี้ คือทำไม่ถึงเป็นอย่างนั้น ตลอดเวลาคนไทยเรา ผู้ปกครองประเทศก็ดี หรือปัญญาชนก็ดี ให้ความสนใจประเทศเพื่อนบ้านน้อยมาก อันนี้มูลเหตุสำคัญก็เพราะว่าประเทศพวกนี้รอบบ้านตกเป็นเมืองขึ้น เราก็เลยไปดูถูกเหยียดหยามเขา ทว่าไม่มีอะไร ผู้ปกครองประเทศก็กันไม่ให้เราติดต่อกัน เราอยากรู้เรื่องเขมรรู้เรื่องลาวก็ต้องไปถามฝรั่งเอา ตำราฝรั่งมาอ่าน เพราะฉะนั้นเราเลยไม่มีการติดต่อ ไม่เห็นความสำคัญเลย แม้แต่ในทางการเมืองก็เหมือนกัน หลังสงครามคนไทยหรือสื่อสารมวลชน เมื่อเสร็จสงครามลง ประเทศอินโดจีนนี้ก็พูด ก็มีคนเยอะที่บอกว่าจะไปคนทำไม ลาวจะไปคบทำไม เขมร จะไปคบทำไม เวียดนาม มั่นยากจน เราก็ปล่อยให้มันอดตาย เราไม่ซื้อของอะไรก็ได้ มองไปอย่างนั้น เพราะฉะนั้น ที่ท่านพูดนี้ท่านเป็นปราชญ์จริง ๆ ผมขอยกย่องว่าความคิดของท่านเป็นความคิดที่ก้าวหน้ามาก และท่านพูดจากใจจริงจากประสบการณ์ที่ท่านเห็น ดังนั้น ผมก็จึงอยากจะเน้นและเห็นไว้ด้วยว่าที่ท่านพูดนั้นเฉพาะในด้านสาธารณสุข ด้านการแพทย์ ในเนื้อหาของมันนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง การแพทย์ ความมั่นคงทางสุขภาพ ทางสาธารณสุขทางแพทย์ เนื้อหาของมันเป็นเรื่องความเมตตา

*ประธาน = นพ.กระแส ชนะวงศ์ ประธานกรรมาธิการการต่างประเทศ สภาผู้แทนราษฎร ปัจจุบัน (ม.ค. ๒๕๓๔) รมต.ว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

เพราะฉะนั้นการที่เขาออกไปสัมพันธ์กับประเทศพวกนี้ โดยความเมตตา เมตตาใจถึงกัน ความเมตตาเพราะว่าเราเห็นเขาทุกข์เราจะช่วยเขา ต่างกันกับการค้า การค้าเข้าไปเพื่อหวังจะเอากำไรอย่างเดียว มันเป็นห่วงอยู่นั่นละ เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันขึ้น การที่จะสร้างเข้าใจถึงกัน ที่เรื่องว่าให้เขาเข้าใจว่าเรามีใจเมตตากับเขานี้เป็นการถูกต้อง มันจะเป็นโครงการที่มีประโยชน์มาก แต่ที่นี้รัฐบาลเราเป็นผู้นำ โดยเฉพาะผู้แทนราษฎร อาจจะมองเห็นอย่างที่ท่านมองเห็นนี้หรือไม่ก็ไม่ว่ากัน เพราะฉะนั้น ผมเห็นว่าสิ่งที่ท่านเสนอนี้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เป็นสิ่งที่เป็จริงที่ควรสนับสนุนอย่างยิ่ง ในคณะกรรมการอาจจะมีทางอย่างไร ว่าด้านงบประมาณก็ดี ด้านอะไรต่าง ๆ นานา ผมคิดว่าก็ควรสนับสนุนท่าน เรื่องที่ว่าเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมควรจะไปติดต่อกัน อันนี้ก็เป็ห่วงถูกต้องตามสภาพความเป็นจริงที่ท่านว่านี้ เป็นจริงอย่างนั้น จริง ๆ คนที่เข้าไปประเทศพวกนี้ก็หวังจะไปกอบโกยเอารวยเอาทีเดียวเลย ที่เข้าไปเอาป่าทั้งหมด เข้าไปทำอะไรต่าง ๆ นานา อันนี้ไปหาประโยชน์ทั้งสิ้น บางทีก็ทะเลาะกัน พวกนี้เข้าไปเป็นมูลเหตุให้เกิดการกระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อันนี้ก็ต่อระวังเหมือนกัน รัฐบาลจะต้องระวังเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นสรุปแล้ว ก็ตั้งใจที่ได้ฟังท่านพูดนี้ ผมก็อยากฟังจากท่านนี้แนวความคิดนี้ ให้คนพูดให้ผมฟังเป็นมหาบุรุษอย่างไรก็ตามที่ ที่ยกย่อง ๕๐ กว่าปีมาแล้วในด้านการเมือง เศรษฐกิจตรงกัน ที่ความคิดตรงกัน เพราะฉะนั้น ผมว่าเรื่องนี้คณะกรรมการน่าจะพิจารณาว่า มีทางอย่างไร จะสนับสนุนให้เขาได้มีการร่วมมือกันอย่างจริงจังให้เป็นประโยชน์ และให้การช่วยเหลือและสนับสนุน มันควรจะมากกว่านี้ ไม่ควรจะ ๕ ทุน ๑๐ ทุน ข้าราชการประจำของเราเนี่ย ยังมีความคิดแบบที่

ผมว่านี้ ยังไม่เห็นความจำเป็นในเรื่องที่จะคบกับประเทศเพื่อนบ้าน ในเรื่องต่าง ๆ นานานี้ น้อยอยู่ควรจะให้มาก ๆ เมืองลาวนี้ ตอนรัสเซียอยู่ที่ให้ทุนกับประเทศตะวันออกไปเรียนรัสเซีย ไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ ทุน เพราะฉะนั้น ควรสนับสนุนอันนี้ว่าความจริงเป็นอย่างนั้น ผมก็อยากจะกราบเรียนท่านนั้นว่าผมอยากจะเน้นว่า ความจริงของท่านเป็นความคิดที่ก้าวหน้า ความคิดที่น่าจะเป็นประโยชน์และจะส่งผลกระทบต่อมาถึงนโยบายต่างประเทศด้วย ด้านนโยบายต่างประเทศก็มาอย่างนี้ ประชาชนเขามีความรู้สึกเมืองไทยนี้เมตตาเขา ช่วยเหลือเขาเห็นใจเขา ช่วยลดความทุกข์ยากของเขาอย่างจริงใจ อันนี้ก็จะเป็นประโยชน์ในด้านความสัมพันธ์ เราไม่ต้องไปบอกว่าเพื่อชาติสร้างความสัมพันธ์อะไร ไม่ใช่ มันมาเองความรู้สึกเหล่านั้นมาเอง ก็เหมือนอย่างที่ตามริมแม่น้ำโขงโรงพยาบาล ถ้าหากว่าเราไปปรับปรุงขึ้น ให้สามารถที่จะบริการคนฝั่งนั้นมารักษาได้อย่างนี้ ตามโรงพยาบาลเขามักกันเยอะแยะ เขามารักษาเราไม่ต้องไปบอกหรือว่า ให้เขานับถือไทยนี้ให้รักไทยอันดี ไม่ต้อง มันมาเอง ชอบคุณครับ

พันตรี สีห์พรหม วิจิตวารสาร : กระผมเป็นอีกคนหนึ่งขอสรรเสริญยกย่องความเห็นของท่านศาสตราจารย์เป็นอย่างสูง แต่ก่อนเราก็มีแต่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจทางการเมือง ทางสังคมเดี๋ยวนีมันจำเป็นในสมัยโลกาวัตหรือโลกาภิวัตน์จะต้องมีความมั่นคงทางสาธารณสุขเพิ่มขึ้นอีกซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโลกปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะประเทศไทยนี้ ในด้านการศึกษาที่ท่านมีความคิดกว้างไกลมาก อยากจะเอาคนในประเทศใกล้เคียงของเรามาเรียนหนังสือมาศึกษาในเมืองไทย พร้อมให้เป็นการสร้างใจอินดี เมื่อปี ๒๕๒๖ กระผมไปเวียดนาม ไปเห็นคนลาว คนกัมพูชา

เวียดนาม ประเทศละ ๕๐๐ คน ๑,๐๐๐ คนก็มี มองว่าไปทำไม บอกเขาจะไปเรียนที่มอสโคว์ จะไปก็ไม่ได้ไปเครื่องบิน เขาบินจากเวียงจันทน์เข้าไปซานออย บินจากพนมเปญออกไปซานออย ไปรวมกันที่นั่น แล้วก็เดินทางโดยรถไฟไปปักกิ่ง ไปมอสโคว์ตอนนั้นความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับโซเวียตก็ยังดีอยู่ อันนี้เป็นสิ่งที่ประเดมิ เพราะเขาคิดว่าโซเวียตนี้เขาคิดว่า อย่างไรก็ตาม เขารักคนทั่วโลกไม่เลือกประเทศไหน แม้แต่แอฟริกา ก็ไปเรียนรวมกันหมด แล้วก็ไปเรียนรวมกัน เขาบอกพวกนี้แหละเมื่อไปเป็นใหญ่เป็นโตขึ้น หรือว่าเมื่อโตขึ้นแล้วก็จะได้เข้าใจกัน จะทำให้โลกนี้มีสันติสุข เรื่องทุนส่งคนเรียนในต่างประเทศเป็นความคิดที่ผมได้เห็นเป็นความคิดที่ประเสริฐของท่านศาสตราจารย์ แล้วอีกเรื่องหนึ่งก็คือ ที่สิงคโปร์ ฐานะทางภูมิศาสตร์นี้สู้เราไม่ได้หรอก ถ้าคนไทยเราทำฐานะทางภูมิศาสตร์เมืองไทยนี้ เราอยู่ศูนย์กลางทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะถ้าหากว่าเราจะทำทางเส้นทางโยงถึงกันหมด ทำทางรถไฟ ถนนโยงกันให้หมดทั่วแหลมอินโดจีนนี้ จะทำให้ประเทศไทยนี้เป็นศูนย์กลางใหญ่ของโลก เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าคนสิงคโปร์เขาบอกว่า เขาจะต้องมีพรหมวิหาร ถ้าคนไทยเรามีพรหมวิหาร ผมว่าน่าจะดีมากและอีกอย่างหนึ่งก็คือ สาธารณสุขพื้นฐานเดี๋ยวนี้เราช่วยเขาไม่ได้มากก็จริง แต่ผมเห็นเมืองลาวนี้ใช้มาลาเรียก็ยังเต็มอยู่ ทุกภูมิภาคของลาวตั้งแต่แดนจีนลงไปถึงกัมพูชานี้ เขมรก็เหมือนกัน เวียดนามก็เหมือนกัน ผมอยากจะให้ช่วยในเรื่องสำคัญ ๆ ก่อน เรื่องสาธารณสุขพื้นฐาน อย่างมาลาเรียนี้ หรือว่าการสร้างส้วมซึม ไม่มีเลยในหมู่บ้านต่าง ๆ ของประเทศเหล่านี้ ผมอยากจะให้มีสมาคมอาสาสมัครสำหรับหมู่บ้านของเขาต่าง ๆ เหมือนกับอสม. ซึ่งท่านประธานคณะกรรมการท่านไป

เมืองลาวมาแล้ว ก็ได้ตกลงกันกับทางลาวเขาว่าเราจะตั้งสมาคมพัฒนาสาธารณสุขขึ้น อันนี้เป็นสิ่งที่ดีมาก ผมขอขอบคุณครับ

ประธาน : ขอบพระคุณ ที่กรุณาพูดถึงเรื่องนี้ บางทีก็คงจะเป็นท่านด้วยที่จะต้องมาร่วมกับสมาคมที่เราจะตั้งขึ้น

นายสุธรรม แสงประทุม : ได้ฟังสิ่งที่ท่านอาจารย์มาให้ต่อที่ประชุมวันนี้ ผมคิดว่าเป็นมิติใหม่ที่กรรมการเราหรือประเทศเราได้ตระหนักถึงเรื่องนี้ ผมก็ได้ขอร้องให้ฝ่ายตัวเลขเขาถอดรายละเอียดที่ท่านมาพูดวันนี้ทั้งหมด เพราะท่านไม่ได้มีเอกสารเตรียมมา ถอดมาละเอียดแล้ว เราจะได้ศึกษาหาแนวทาง สรุปลงให้เป็นการปฏิบัติการต่อไป ผมขอสรุปลงนี้ครับ

ร้อยตรี ประพาส ลิ้มปะพันธ์ : ที่จริงวันนี้ผมก็ได้เห็น ดีใจมากที่ผู้ใหญ่ของเรานี้มีวิสัยทัศน์ค่อนข้างจะกว้างขวาง เพราะว่า การดำเนินการต่างประเทศก็ดี นั้นต้องใช้หลาย ๆ ส่วน ๆ ว่าเราได้ดำเนินการมาก่อนข้างจะนานแล้ว ไม่ว่าจะในเรื่องได้รับความอนุเคราะห์จากทางราชวงศ์ลาว อนุเคราะห์กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุข แล้วก็กระทรวงเกษตร ฯ โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุขนี้ เท่าที่ได้ดำเนินการมานี้ เราก็ได้รับความอนุเคราะห์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำของประเทศต่าง ๆ ราชวงศ์ของประเทศหลาย ๆ ประเทศนั้น ก็ได้รับความอนุเคราะห์ โดยเฉพาะจากท่านอาจารย์นี้ค่อนข้างจะมาก อันนี้เป็นส่วนหนึ่งในการที่เราใช้สิ่งเหล่านี้ นั้นสนองและเป็นเครื่องมือของการต่างประเทศ มาโดยตลอด ผมดีใจมากที่อาจารย์มองเห็นอย่าง

ที่เราเคยมอง เราเคยพยายามที่จะใช้กรมวิเทศ สหการนี้ เปลี่ยนกลับกันเสีย เพราะเมื่อก่อนนี้ ในขณะที่เรามีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดี ประเทศไทยยังไม่ถึงขั้นที่จะให้ความช่วยเหลือนั้น เราก็รับความช่วยเหลือจากเขา อันนี้แนวคิดของ เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ นั้นก็ยังไม่คุ้นเคยกับการที่จะต้อง ให้เขา อันนี้เป็นจุดหนึ่งที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แล้วก็ต้องสร้างความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ ให้ชัด ถึงนโยบายของรัฐบาลที่จะดำเนินการต่อไป ผมก็เห็นด้วยอย่างยิ่งในการที่จะเมื่อเราต้องให้ กรมวิเทศสหการนี้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการ ดำเนินนโยบายต่างประเทศ ควรอย่างยิ่ง ที่จะปรับเปลี่ยนโอนย้ายกรมวิเทศสหการนี้เข้าไป อยู่ในส่วนหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศ ที่จริงก็ได้พยายามหลายครั้งแล้ว แต่ก็ยังมีปัญหา กับเจ้าหน้าที่กระทรวงเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ที่จะต้องปรับเปลี่ยนกัน เพราะว่ามีหลายส่วนที่เขาคิดว่าจะไปเบียดกระทรวง แต่ที่จริงในกระทรวง การต่างประเทศมันค่อนข้างชัดเจนว่า เราเปิด สถานทูตปีหนึ่ง ๆ ๒ สถานทูต มันหมายความว่าถึงเรามีระดับ ๑๐ ระดับ ๔ อีก ผมว่าปัญหา เรื่องนี้ไม่น่าจะมีปัญหา แต่ว่าต้องสร้างความ ใจกว้างในกระทรวงพอสมควร ผมดีใจที่อาจารย์ เห็นถึงความมั่นคงทางด้านสุขภาพอนามัย เพราะว่าถ้าเรามองดูในอนาคตโดยเฉพาะโรค บางชนิด อย่างโรคเอดส์นี่ ถ้ามันเกิดขยายตัวไป อย่างเต็มที่ ประชาชนอยู่ในสภาพอ่อนแอ แล้ว พวกนี้ทำงานไม่ได้ ยังไม่พอยังต้องเป็นภาระของ สังคมอีกด้วย อันนี้เป็นเรื่องใหญ่ เพราะถ้าการ ขยายตัวอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ นี้ผมไม่ทราบว่าจะ เป็น อะไรต่อไปข้างหน้า ประเทศเราคงพัฒนาไม่ได้

อย่างแน่นอน อันนี้ผมก็ต้องขอบคุณอาจารย์ สำหรับวิสัยทัศน์ที่อาจารย์ได้มอบให้แก่เรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศเพื่อนบ้านนั้น เป็นเรื่อง สำคัญ อย่างไรก็ตามเราก็แยกแผ่นดินออกไปไม่ได้ ถ้า เราอยู่โดยที่เราเหมือนเราอยู่ในสลัม แต่ว่าเราสร้าง ตึกรามบ้านช่องของเราอยู่อย่างมโหฬาร แต่รอบ ๆ มีแต่สลัมนั้น ผมเชื่อว่าเราอยู่ไม่เป็นสุขแน่ ๆ อันนี้ คือปณิธานที่ได้ทำไว้อยู่ที่กระทรวงต่างประเทศ ที่เรามาโดยตลอด ผมคิดว่าวิสัยทัศน์อันนี้พวก เราทุกคนก็ได้เห็นและไปก้าวต่อไป ในการที่เราจะ ดำเนินการต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผมก็ถือ โอกาสเรียนที่ปรึกษาท่านประธานว่า เราน่าที่จะ เชิญกรมวิเทศสหการมา เชิญกระทรวงการต่าง ประเทศ แล้วก็หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาคุยกันว่า เป็นไปได้ไหม ที่ทางเรานี้อาจจะมีบทบาทอะไร สักอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ความคิดอันนี้เป็น รูปธรรมขึ้น ขอคุณมาก

ประธาน : ขอคุณมากครับ แล้วก็ดีใจที่กรรมการ การการต่างประเทศได้เห็นมิติใหม่แล้วก็ได้ชื่นชม กับที่ศาสตราจารย์นายแพทย์ณัฐ ภมรประวัติ มาบอกพวกเรา แล้วก็ก็จะเกิดความคิดต่อไปอย่าง ที่ท่านสุธรรมว่า ควรจะมีเอกสารที่เป็นคล้าย ๆ เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับที่จะมาพูดคุยกันระหว่าง กรมวิเทศสหการและกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งอาจจะได้ออกมาเป็นนโยบายต่างประเทศ ต้องขอขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์นายแพทย์ ณัฐ ภมรประวัติ เป็นอย่างยิ่งที่เตรียมมาแล้ว กับบอกพวกเรา ทำให้เราได้เกิดความคิด ความ อ่านหลายอย่าง ขอขอบพระคุณอาจารย์ครับ

รายชื่อบุคคลและคณะผู้มอบพวงหรีด งานสวดพระอภิธรรมท่านผู้หญิงยุภา อายุรกีจโกศล

๑. สภากาชาดไทย
๒. กองหารายได้ สภากาชาดไทย
๓. กองอาสากาชาด สภากาชาดไทย
๔. อาสากาชาดแผนกประดิษฐ์
๕. สโมสรอาสากาชาด
๖. แผนกปฐมพยาบาล กองอาสากาชาด สภากาชาดไทย
๗. สมาคมศิษย์เก่าพยาบาล สภากาชาดไทย
๘. ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
๙. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กลาง
๑๐. คณะกรรมการสภาสตรีแห่งชาติ
๑๑. คณะกรรมการโรงพยาบาลสวนหลวง
๑๒. คณะผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
๑๓. คณะผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
๑๔. สภาสังคมสงเคราะห์
๑๕. มูลนิธิช่วยนักเรียนขาดแคลนในพระบรมราชูปถัมภ์
๑๖. มูลนิธิสายใจไทย หน่วยฝึกอาชีพ
๑๗. มูลนิธิสงเคราะห์เด็ก ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
๑๘. มูลนิธิอนุเคราะห์ผู้ป่วยวัณโรค
๑๙. มูลนิธิส่งเสริมศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
๒๐. ศิริราชมูลนิธิ
๒๑. มูลนิธิราชวัลมทิศ
๒๒. วิทยาลัยราชสุดา และมูลนิธิราชสุดา
๒๓. สัมมาชีวศิลปมูลนิธิ
๒๔. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ทหาร
๒๕. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
๒๖. สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย
๒๗. วิทยาลัยพยาบาลแพทย์แห่งประเทศไทย
๒๘. พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
๒๙. สมาคมโรคภูมิแพ้และอิมมูโนวิทยาแห่งประเทศไทย
๓๐. สมาคมศิษย์ช่างดาครุสคอนแวนต์
๓๑. สมาคมสตรีไทยแห่งประเทศไทย
๓๒. สมาคมโภชนาการแห่งประเทศไทย
๓๓. สมาคมปราบวัณโรค
๓๔. สมาคมไวรัวิทยา ประเทศไทย
๓๕. สมาคมมาลาเรียแห่งประเทศไทย
๓๖. องค์การเภสัชกรรม
๓๗. องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก
๓๘. กรมควบคุมโรคติดต่อ
๓๙. กองโรคติดต่อทั่วไป กรมโรคติดต่อ
๔๐. กองระบาดวิทยา
๔๑. กองมาลาเรีย
๔๒. โครงการ DTP-HBกรมควบคุมโรคติดต่อ
๔๓. ศูนย์ประสานโรคติดต่อ กรมควบคุมโรคติดต่อ
๔๔. ศูนย์ประสานงานทางวิชาการโรคติดต่อ กรมโรคติดต่อ
๔๕. ศูนย์มาลาเรียที่ ๕ นนทบุรี
๔๖. คณะข้าราชการ อาจารย์ วพม.
๔๗. วปอ. รุ่น ๒๑
๔๘. เกสักร ๒๔๔๕
๔๙. ช่างชุมชน ไทยวาณิช

๕๐. บริษัท เขมธิป จำกัด
 ๕๑. บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เอกธนกิจ จำกัด
 (มหาชน)
 ๕๒. บริษัท ไดแอกนอสติก ไบโอเทคโนโลยี
 ๕๓. บริษัท บี เอ็ม เอช เทคดิง จำกัด
 ๕๔. บริษัท เมอริเออร์ (ไทยแลนด์) จำกัด
 ๕๕. Mark Tour and Travel
 ๕๖. Pasteur Merieux Serumes et Vaccines
 ๕๗. ธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด
 ๕๘. ธนาคารไทยทุน
 ๕๙. งานภูมิภาค บริษัท จี เอฟ จำกัด
 ๖๐. คู่ขวัญ ธนบุรีโลหะการ
 ๖๑. มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๖๒. สภาคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๖๓. สำนักงานมหาวิทยาลัยมหิดล
 ๖๔. กองกลาง มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๖๕. กองแผนงาน
 ๖๖. กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๖๗. กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๖๘. มินิเอ็ม บี เอ รุ่น ๓ มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๖๙. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๗๐. คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
 ๗๑. ภาควิชาศัลยศาสตร์ ออโธปิดิกส์ และ
 กายภาพบำบัด โรงพยาบาลศิริราช
 ๗๒. ภาควิชาวิทยาภูมิคุ้มกัน คณะแพทย-
 ศาสตร์ศิริราชพยาบาล
 ๗๓. ภาควิชาจักษุวิทยา โรงพยาบาลศิริราช
 ๗๔. ภาควิชาพยาธิวิทยา โรงพยาบาลศิริราช
 ๗๕. งานโภชนาการ โรงพยาบาลศิริราช
 ๗๖. โรงเรียนกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัย
 มหิดล
 ๗๗. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 มหิดล

๗๘. ภาควิชาโภชนวิทยา คณะสาธารณสุข-
 ศาสตร์
 ๗๙. คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัย
 มหิดล
 ๘๐. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๘๑. ศูนย์เทคโนโลยีชีวภาพ คณะวิทยาศาสตร์
 ๘๒. ภาควิชาเทคโนโลยีชีวภาพ คณะวิทยา-
 ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๘๓. คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
 ๘๔. ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทย-
 ศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
 ๘๕. ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์
 โรงพยาบาลรามาธิบดี
 ๘๖. ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะ
 แพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
 ๘๗. ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาล
 รามาธิบดี
 ๘๘. คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 มหิดล
 ๘๙. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๙๐. ภาควิชาสรีรวิทยา คณะเภสัชศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๙๑. โครงการปลูกสวนสมุนไพร คณะเภสัช-
 ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๙๒. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๙๓. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๙๔. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหิดล
 ๙๕. คณะวิศวกรรมศาสตร์
 ๙๖. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหา-
 วิทยาลัยมหิดล
 ๙๗. สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัย
 มหิดล

๑๙๘. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๙๙. สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๐๐. โครงการวิจัยและพัฒนาวัคซีน
๑๐๑. โครงการวิจัยชีววิทยาระบบประสาท มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๐๒. สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๐๓. สำนักสัตว์ทดลองแห่งชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๐๔. ผู้อำนวยการสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๐๕. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๐๖. ศูนย์ศาลาया
๑๐๗. โครงการพัฒนาชุมชนเขตเมือง มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๐๘. ศ.สัญญา ธรรมศักดิ์ และท่านผู้หญิง
๑๐๙. ม.ร.ว.อศุลกิติ์ กิติยากร
๑๑๐. พล.อ.ตาธนะ และคุณหญิงพึงใจ สนิธวานนท์
๑๑๑. คุณหญิงกอบกุล กุลวิวัฒน์
๑๑๒. ท่านผู้หญิงกระจ่างศรี กิติติบุตร-คุณหญิงภรณ์ มหามานนท์
๑๑๓. นพ.กระแส ชนะวงศ์
๑๑๔. เกษม อิศรางกูร ณ อยุธยา และภรรยา
๑๑๕. เกษม-คุณหญิงจามรี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
๑๑๖. ดร.กำแหง-ฉันทนา สติรกุล
๑๑๗. กมลรัตน์ ว่องสงสาร
๑๑๘. กานดา ศรีปราชญ์
๑๑๙. แก้วขวัญ-ท่านผู้หญิงเพ็ญศรี วัชรโรทัย
๑๒๐. นพ.เกรียงไกร-อุบล รัตนอุบล
๑๒๑. นพ.กนก ภาวสุทธิไพศิฐ
๑๒๒. กรองแก้ว-ศรีสุนันทา

๑๒๓. ศ.ม.ร.ว.จันทรมิวัธน์ เกษมสันต์
๑๒๔. จรูญลักษณ์ วณิกเกียรติ และครอบครัว
๑๒๕. จิตติ-สุนันท์ ปาลวัฒน์
๑๒๖. จินตนา โมกขะเวส
๑๒๗. ศ.จอมจักร-พັນทิพรรณ จันทรสกุล
๑๒๘. ดร.เจริญ-ท่านผู้หญิงสมศรี เจริญรัชต์-ภาคย์
๑๒๙. เพื่อนของแจ่ม
๑๓๐. สกลฉันทศาสตร์โกศล
๑๓๑. ชัยยุทธ์ บุญญานิตย์
๑๓๒. คุณชิตขม มณีพันธ์
๑๓๓. ญิบหงส์ สิ้นเจิมศิริ
๑๓๔. ดุษฎี จิตตะโสยะพันธ์
๑๓๕. ครอบครัวแดงสว่าง
๑๓๖. นพ.ดุสิต-นฤมล สุนทราวานู
๑๓๗. พล.ต.ถาวร-จงรัก สวัสดิ์รัตนภักดิ์
๑๓๘. ต้น ต่อ ไตร เต็ม จุลสมัย
๑๓๙. คุณถนอมจิตต์ ปัทมาคม
๑๔๐. ดร.ทัศนมา บุญทอง
๑๔๑. ศ.แทน-รศ.พญ.ทัศนีย์ จงศุภชัยสิทธิ์
๑๔๒. ศ.เทพนม-ชัยพร เมืองแมน
๑๔๓. นพ.ทวี ต้นติวังษ์
๑๔๔. ทองดี-จันทรา ชัยพานิช
๑๔๕. ทับทิม ทัพวงศ์
๑๔๖. พลตำรวจตรีทัศนะ และ ศ.พญ.สุภรี สุวรรณจูฑะ
๑๔๗. หลานชอยบ้านไทย
๑๔๘. ธวัช-เสริมศรี ทานสัมฤทธิ์
๑๔๙. ศ.ธีระ-ดร.พันธุ์ทิพย์ รามสูต
๑๕๐. อารงรัตน์-ยี่ภู่ แก้วกาญจน์
๑๕๑. พลเอกนิพัฒน์-พญ.พรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์
๑๕๒. ศ.นที-สุภาพ รักษาพลเมือง
๑๕๓. พลอากาศโท น้อย-คุณหญิงสรวาย ปาณิกบุตร

๑๕๔. นายพินิจ-นิตยา-สุภัทที คชภัทที
 ๑๕๕. รศ.นิตยา เจียรพงษ์
 ๑๕๖. นพดล-ดวงเดือน โพธิ์สัตย์
 ๑๕๗. นิตยา บุรณเวช
 ๑๕๘. บัณฑิต-นิกา เสาวรรณ
 ๑๕๙. บุญเยี่ยม-อัมพร มีสุข
 ๑๖๐. บุญเนื่อง-ศรีทองสุข และบุตรหลาน
 ๑๖๑. ศ.บุญชอบ-วาณี พงษ์พานิชย์
 ๑๖๒. บรรณจิต-จารุวรรณ เสาวรรณ
 ๑๖๓. บุญช่วย บุญมา เจตนาเสน
 ๑๖๔. ปัญญา-ดวงธิดา บุรณพันธ์
 ๑๖๕. ศ.ประดิษฐ์-ยาใจ เจริญไทยทวี
 ๑๖๖. พลเรือเอกประมุขธรรม โมกขะเวส และ
 คุณหญิง
 ๑๖๗. ประพันธ์ ไพบูลย์เลิศ และท่านหญิง
 ๑๖๘. ประชา-ถวิล โมกขะเวส
 ๑๖๙. ศ.ประเสริฐ ทองเจริญและภรรยา
 ๑๗๐. ศ.ประภาศน์ อวยชัย และคุณหญิง
 ๑๗๑. ประสงค์-สุดสาคร ตูจินดา
 ๑๗๒. ประเมิน-พร้อม จันทวิมล
 ๑๗๓. ประวัติ ศิริจรรยา
 ๑๗๔. ประมุข-อรนุช จันทวิมล
 ๑๗๕. ผึ้งเพชร-มล.ผกาแก้ว บุญเลี้ยง
 ๑๗๖. พูน-ปราณี ใจอาจ
 ๑๗๗. พงษ์พันธุ์-วาสนา สัมภาคุปต์
 ๑๗๘. ผศ.พร้อมจิต ศรีลัมภ์
 ๑๗๙. พินิต-สมใจ วิชัยดิษฐ
 ๑๘๐. บุตร-ธิดา พระยาอุตรธานี
 ๑๘๑. ครอบครัวภูโสภา
 ๑๘๒. พลโทภิญโญ-คุณสมใจ ศิริยะพันธ์
 ๑๘๓. มจ.มารยาตภิญญา ตีศกุล
 ๑๘๔. คุณมณี ขึ้นประดิษฐ์
 ๑๘๕. ศ.มารุต บุนนาค และคุณหญิง
 ๑๘๖. คุณหญิงมาลี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

๑๘๗. มंत्री-กัญญภัทร์ จุลสมัย
 ๑๘๘. ครอบครัว "บุรยง"
 ๑๘๙. ดร.ยุวัฒน์-ประทีนทิพย์ วุฒิเมธี
 ๑๙๐. ดร.รงยุทธ-ศ.สุทธิพันธ์ สาระสมบัติ
 ๑๙๑. รศ.เยาวรัตน์ ประภักษ์ยาม
 ๑๙๒. ยุพา เจียรกุล
 ๑๙๓. รัตนา สุนทรพันธ์
 ๑๙๔. บ้านรัตนอุบล
 ๑๙๕. ดร.รณยุทธ-เขมวดี จิตรดอน
 ๑๙๖. ศ.นพ.วิศิษฎ์-คุณหญิงทิพาพร สิตปรีชา
 ๑๙๗. พลตำรวจเอก วิฑูรย์ ยะสวัสดิ์
 ๑๙๘. วาณี ลำฟ้า
 ๑๙๙. ศ.วันเพ็ญ ชัยคำภา
 ๒๐๐. วิมิต-ภัทรพร อิศรางกูร ณ อยุธยา
 ๒๐๑. ศ.วิจิตร-ศ.สมเนตร บุญพรคนาวิก
 ๒๐๒. ศ.วรารุช สุมาวงศ์
 ๒๐๓. วิเชียร-อาภรณ์ โมกขะเวส
 ๒๐๔. วิชัย ชาตรีนันท์
 ๒๐๕. ม.ล.วิทยา จักรพันธ์
 ๒๐๖. พอ.วินิจ-บุญทิวา บุญยะประภัสร์
 ๒๐๗. วิบูลย์ บุญยประดิษฐ์
 ๒๐๘. วารี พงษ์ชัยภู-สุเทพ น้อยนารถ
 ๒๐๙. ดร.ศิริ-ดร.ชนินันท์ วโรทัย
 ๒๑๐. ศุภชัย-สุภัทรา โมกขะเวส
 ๒๑๑. ดร.ศิริพร นิตยางกูร
 ๒๑๒. ศุภกิจ อังสุภากร และครอบครัว
 ๒๑๓. นพ.สมศักดิ์ วัฒนา มลิกุล
 ๒๑๔. นพ.สมพงษ์-บุบผา สหพงศ์
 ๒๑๕. ครอบครัวโสภณเสถียร
 ๒๑๖. คุณหญิงสมร ภูมิณรงค์
 ๒๑๗. สำราญ-ดวงฉาย และครอบครัว
 ๒๑๘. คุณหญิงสำอางค์ ช่างเกษตรและบุตร
 ธิดา
 ๒๑๙. ศ.พรชัย-อรพรรณ มาตังคสมบัติ

๒๒๐. สุปัทมน วาณิชย์การและครอบครัว
 ๒๒๑. ผศ.สมศักดิ์ จักรโพวงศ์
 ๒๒๒. นพ.สงคราม ทวีทรัพย์เจริญ และครอบครัว
 ๒๒๓. สละไพทาย ศิริไวทยพงศ์
 ๒๒๔. พลตรี สุปรัชญา-สุมันทนา โมกษะเวส
 ๒๒๕. ดร.สุบรรณ พันธวิศาสาส และครอบครัว
 ๒๒๖. สุรินทร์-สมพร โอสถานุเคราะห์
 ๒๒๗. รศ.สุคนธ์ พูนพัฒน์ และครอบครัว
 ๒๒๘. สุขวิช-ผิวผ่อง ริงสิตพล
 ๒๒๙. พล.ต.ต.สังจา จันทนะเสวี
 ๒๓๐. สุรางค์-ไพโรจน์ เปรมปรีดิ์
 ๒๓๑. สนธิ-ภุชงค์ภรณ์ วัฒนายน
 ๒๓๒. ดร.สมจิตต์ สุพรรณทัสน์ และครอบครัว
 ๒๓๓. สมชาติ-กานดา โลจายะ
 ๒๓๔. สมชัย-อังสนา วัฒนากุลชัย
 ๒๓๕. พลโทสกล-จารุณี นุตสถิตย์
 ๒๓๖. พล.ต.สุนันท์-วิไลวรรณ โรจนวิภาค
 ๒๓๗. ศ.นพ.เสบียง-พญ.ส่องสี ศรีวรรณบุรณ์
 ๒๓๘. สุจินต์ นรเดชานนท์
 ๒๓๙. สมปอง-สุริพร ศรีม่วง
 ๒๔๐. ม.ล.สุดาวดี เกรียงไกร
 ๒๔๑. ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์

๒๔๒. ทาญ-ม้วน ทาญไชย
 ๒๔๓. ครอบครัวหัทพานนท์ (แอ๊ด อี๊ด อ๋น)
 ๒๔๔. ศ.อนุวัตร-พอ.หญิง จันทนา ลีมีสุวรรณ
 ๒๔๕. พญ.อารีวรรณ นพัญญะ
 ๒๔๖. พลโทอุดม และศ.นันทา ติตตะสิริ
 ๒๔๗. อรุณ-วีณา เขิตบุญชาติ
 ๒๔๘. พล.อ.ต.อนุวัช -จิราวรรณ บุญยสิงห์
 ๒๔๙. ม.ล.อนงค์ นิลอุบล
 ๒๕๐. พล.ท.อาณัติ สุภัทรพันธ์ และครอบครัว
 ๒๕๑. พญ.คุณหญิงอนันต์ นิสาลักษณ์
 ๒๕๒. อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม
 ๒๕๓. อัจฉรา เตชะไพบุลย์
 ๒๕๔. โอฟาร โกรฤกษ์
 ๒๕๕. เอนก-รัตนมณี สิทธิประศาสน์
 ๒๕๖. อุทัย-ประกาย อติแพทย์
 ๒๕๗. โอชา-ปราณี อรรถเวที
 ๒๕๘. ศ.อรรถสิทธิ์-ศ.สดใส เวชชาชีวะ
 ๒๕๙. ดร.อรัญ-เรวดี ธรรมโน
 ๒๖๐. ผศ.ไอนทัย ปาลกะวงศ์ และครอบครัว
 ๒๖๑. ยี่
 ๒๖๒. E.B. Doberstyn
 ๒๖๓. สนธิ วัฒนายน

รายชื่อผู้บริจาคเงินร่วมทุน

“ท่านผู้หญิงยุภา อายุรกิจโกศล”

๑. สภาอากาศไทย
๒. คุณอุทัยวรรณ จรรย์โกมล
๓. คุณไพศาล กุมารย์วิสัย
๔. คุณสมศรี ดาวฉาย
๕. อาจารย์สาริณี ไชยเจริญ
๖. อาจารย์พรนิภา
ชุมศรีและคุณอัจฉรา เต็มเปี่ยม
๗. อาจารย์บุญเสริม-วันดี พูลสงวน
๘. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๙. Chev และ Pao Kidson
๑๐. ดร.สาคร ธนมิตรต์
๑๑. โครงการวิทยาลัยนานาชาติ
๑๒. คุณเกิดโชค-คุณดวงรัตน์ เก่งระดมยิง
๑๓. ศ.อรุณ-พญ.สมศรี เผ่าสวัสดิ์
๑๔. คุณสุทิน-คุณวัชรีย์ พงศ์พานิช
๑๕. มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๖. พ.อ.วินิจ-คุณบุญทิวา บุญยะประภัศร
๑๗. คุณสมชาย-คุณชะโอน วิริภิริมย์กุล
๑๘. คุณนันทกัณฑ์-คุณประภิต วิริโยทัย
๑๙. ดร.ประคน-คุณเกลินี จาติกวณิช
๒๐. ภาควิชาสัตวศาสตร์-นรีเวชวิทยา
โรงพยาบาลรามธิบดี
๒๑. คุณชนิษฐ์ ศิริพงษ์
๒๒. คุณชัยยุทธ บุญญานิตย์
๒๓. ดร.ศุภกิจ-คุณโสภา อังศุภากร
๒๔. นพ.ปรีชา-พญ.อรพินทร์ สิงห์เดช
๒๕. คุณลัดดา มนูญนารถ
๒๖. คุณสิริจิต ธรรมเมธา
๒๗. ศ.นพ.สวณัฐ ธาระวานิช
๒๘. คุณสุภัท สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
๒๙. คุณสุคนธ์ธา สกลผลคงเขตต์
๓๐. คุณภัทรา วสันตสิงห์
และคุณลักษมี ศาสตร์รุจิ
๓๑. รศ.ได้ออน-รศ.พญ.วิไล ชินธเนศ
๓๒. ดร.สุวิทย์-แพทย์หญิงอนงค์ เพียรกิจกรรม
๓๓. คุณสว่าง ลิมปิสวัสดิ์
๓๔. ดร.ศุภชัย ตั้งวงศ์ศานต์
๓๕. นพ.วรชัย ศิริกุลชยานนท์
๓๖. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
๓๗. นสพ.สุวงศ์-ภญ.อารมณณ์ ศาสตร์วาทา
๓๘. ดร.สุบรรณ พันธุ์วิทวาส
๓๙. นพ.โกวิท-พญ.อรทัย ตันติศิรินทร์
๔๐. พลตำรวจเอกวิฑูรย์ ยะสวัสดิ์-
คุณสุรเดช ยะสวัสดิ์
๔๑. รศ.รุ่งนภา ประจักษ์ธรรม
๔๒. คุณอุษา-คุณประดิษฐ์ กิ่งโก้
๔๓. อาจารย์อรอดจินดา-คุณสุจริตลักษณ์ ดีผดุง
๔๔. คุณบุญเยี่ยม-คุณหญิงอัมพร มีสุข
เอื้อย-อ้าย-อ้าย
๔๕. คุณสงวน-อาจารย์อ่ำไพ กกกล้าแพง
๔๖. พญ.ร่ำเพย-คุณรัฐ เกตุสิงห์
๔๗. คุณรจนา จุฑานนท์
๔๘. ภาควิชาพยาธิวิทยา โรงพยาบาลรามธิบดี
๔๙. ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล
๕๐. ผศ.พิศมัย โพธิผละ
๕๑. รศ.สุธีรา อายุวัฒน์
๕๒. รศ.ภูเก็ท วาจานนท์

๕๓. พ.ต.ท.ดำเนิน-คุณจันทร์ดี ระแบบเลิศ
 ๕๔. นพ.ไพศาล-ทญ.ยุพิน ลีละชัยกุล
 ๕๕. คุณหญิงสำอางค์ ช่วงเกษตรศิลปการ
 และทญ.ปานทิพย์ วิริยะพานิช
 ๕๖. คุณสมสนอง ปมารักษ์
 และคุณพนิตศนี เกิดวิสิษฐ
 ๕๗. นพ.ผจวบศักดิ์-คุณวรรณิ หงสกุล
 ๕๘. คุณสุจินต์ นรเดชานนท์
 ๕๙. อาจารย์ศิริพร ศรีอุไรรัตน์
 ๖๐. แม่ติ๊กตา
 ๖๑. คุณปัญญา-คุณดวงจินดา บุรณพันธ์
 ๖๒. คุณชื่น-คุณฉลวยลักษณะ โสพล
 และคุณชวน-คุณคนินนาฏ สุสัมฤทธิ์
 ๖๓. รศ.มาลัย วรจิตร
 ๖๔. ศ.นพ.เบญจจะ เพชรคล้าย
 ๖๕. อาจารย์โสภาค โรจนเสถียร
 ๖๖. ผศ.อุบลรัตน์ ประทุมวินิจ
 ๖๗. ศ.ดร.สิรินทร์ พิบูลนิยม
 ๖๘. คุณอรุณ-ดร.วิณา เขิดบุญชาติ
 ๖๙. คุณจันทิพา เหลี่ยมสุวรรณ
 ๗๐. พลตรีประทีป-คุณวิบูลเพ็ญ ชัยปานี
 ๗๑. ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รงค์
 ๗๒. ดร.ไพโรจน์-คุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์
 ๗๓. นพ.โอชา-คุณปราณี อรรถเวที
 ๗๔. นพ.ประวัติ-ทญ.วรรณิ นิธิยานนท์
 ๗๕. สถาบันพัฒนาสาธารณสุขอาเซียน
 ๗๖. ทญ.เสาวคนธ์ อัจฉิมากร
 ๗๗. ดร.ทวิวัฒน์-ดร.ปาริชาติ บุญทริกวิวัฒน์
 ๗๘. พลเรือเอกประมุขธรรม-
 คุณหญิงรำพึงพันธ์ โมกษะเวส
 ๗๙. นพ.ประชา-คุณถวิล โมกษะเวส
 ๘๐. คุณหญิงทิพย์สุคนธ์ เสาวรรณ
 ๘๑. คุณวิเชียร-คุณอาภรณ์ โมกษะเวส
 ๘๒. คุณศุภชัย-คุณสุภัทรา โมกษะเวส

๘๓. คุณปรารภ โมกษะเวส
 ๘๔. นต.ปรารมภ์-คุณสาธินี โมกษะเวส
 ๘๕. คุณสุพัชรี โมกษะเวส
 ๘๖. รศ.จินตนา โมกษะเวส
 ๘๗. พลตรีสุปรัชญา-คุณสุมันทนา โมกษะเวส
 ๘๘. คุณบัณฑิต-คุณนิภา เสาวรรณ
 ๘๙. คุณบรรณจิต-คุณจ้าวรรณ เสาวรรณ
 ๙๐. คุณวิษุ โมกษะเวส
 ๙๑. คุณอนุชา โมกษะเวส
 ๙๒. ดร.สาโรช-คุณวิภาดา อังศุมาลิน
 ๙๓. คุณสมชัย-คุณอังสนา โมกษะเวส
 ๙๔. คุณธাত্রีพรหม-คุณตรูตา จาตุรงค์กุล
 ๙๕. คุณไพยมจวี เจริญผล
 ๙๖. นพ.มันตรี-คุณกัญญาภัทร์ จุลสมัย
 ๙๗. คุณหญิงสสว
 พลอากาศโทน้อย ปาณิกบุตร
 ๙๘. คุณศรีนารถ ปาลกวงศ์ ณ อยุธยา
 ๙๙. โครงการพัฒนาชุมชนเขตเมือง
 -ดร.สมจิตต์ สุพรรณทัสน์
 -อาจารย์พัชรา กาญจนารักษ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งโรจน์ พุ่มริ้ว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมพล ตันสกุล
 อาจารย์ชะนวนทอง ธนสุกาญจน์
 อาจารย์วพรพรรณ รุ่งศิริวงศ์
 อาจารย์ชัยวุฒิ ทองบ่อม
 ๑๐๐. สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน
 ๑๐๑. ดร.รณยุทธ จิตรดอน
 ๑๐๒. คุณแมกถิว และคุณยุพดี ควบ
 ๑๐๓. คุณอภิรัฐ-คุณหลานุช จรรยาโกมลย์
 ๑๐๔. สมาคมศิษย์เก่าพยาบาลศิริราช
 ๑๐๕. คุณสมศรี ณ ระนอง
 ๑๐๖. ศ.แทน-ศ.ทัศนีย์ จงศุภชัยสิทธิ์
 ๑๐๗. สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัย
 ๑๐๘. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

๑๐๙. Dr.Evans-Anne P. Roberts
 ๑๑๐. คุณทวี-คุณเพ็ญแข เตชะเมธีกิจวัฒน์
 ๑๑๑. คุณอภิชาติ-คุณอัญชลี รวยพูนพันธ์
 ๑๑๒. ท่านผู้หญิงประไพ ศิวะโกเศศ
 ๑๑๓. คุณถนอม-คุณสุปราณี แจ้งบำรุง
     คุณบุญเนื่อง ศรีทองสุข
 ๑๑๔. ม.ร.ว.พวงแก้ว-นพ.กฤษณาสุนทรเวช
 ๑๑๕. เพื่อน ๆ ของแวน
     (ปัญญา, นันทนิตย์, พวงทอง, พูนศรี)
 ๑๑๖. คุณสุภาพ สอนปาน
 ๑๑๗. คุณหญิงบุญเจือ กิติวัฒน์
 ๑๑๘. มูลนิธิส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชน
     ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้า
     กัลยาณิวัฒนา
     โดย ท่านผู้หญิงดิฐการภักดี
 ๑๑๙. พล.ต.สุนันท์-คุณวิไลวรรณ โรจนวิภาต
 ๑๒๐. พล.ต.นพ.ถาวร-คุณจงรัก สวัสดิทินภักดี
 ๑๒๑. พ.อ.อารมย์ ปริญากุล
 ๑๒๒. คุณประโยชน์ แผลมทอง
 ๑๒๓. พ.อ.อาทร จารุวรรณ และภรรยา
 ๑๒๔. คุณอุษา จารุวรรณ
 ๑๒๕. คุณสมศักดิ์-คุณสุนทรี ดัฒนทสุจรัต
 ๑๒๖. ดร.ประทีกซ์-ดร.มันทนา ประทีปะเสน
 ๑๒๗. คุณเดชา-คุณศศิธร เตชะโกศยะ
 ๑๒๘. พญ.อารีวรรณ นพัตถยะ
 ๑๒๙. พระสุชาติ ปสุชาติ วัดบุบผาราม
 ๑๓๐. ครอบครัวรัตนอุบล
 ๑๓๑. คุณเจน นิมมานนิตย์และครอบครัว
 ๑๓๒. ร้านคุงฮั่ว ประชาธิปก
 ๑๓๓. ร้านกกแข็ง ประชาธิปก
 ๑๓๔. เพื่อนเกลี้ยงกร ๒๔๙๕
 ๑๓๕. พอ.พิเศษ สายัณห์ เสนานรงค์
 ๑๓๖. คุณปรีดา เลิศคำวิธิการ
 ๑๓๗. คุณวิณะ วีระไวทยะ

๑๓๘. พญ.เยาวรัตน์ ประภักซ์ชาม
 ๑๓๙. คุณสุวิทย์-คุณดารณี ชุมนุมศิริวัฒน์
 ๑๔๐. คุณวิชา พึ่งพาพงษ์และภรรยา
 ๑๔๑. ดร.ประสงค์ เต็มเจริญ
 ๑๔๒. อาจารย์ดวงใจ คุณมาลัย โภจนวิทยา
 ๑๔๓. คุณพรทิพย์ คุณสมนพันธ์และครอบครัว
 ๑๔๔. ข้าราชการ กองมาลาเรีย
     กระทรวงสาธารณสุข
 ๑๔๕. กรมควบคุมโรคติดต่อ
     กระทรวงสาธารณสุข
 ๑๔๖. นพ.สำลี เปลี่ยนบางช้างและภรรยา
 ๑๔๗. ชุมชนชอยไทยวานิช (๑๓ ราย)
 ๑๔๘. พญ.วาณี ราชเวชพิศาล
 ๑๔๙. คุณหญิงประนอม รัชตภัณฑ์
 ๑๕๐. คุณแจ่ม แกมเงิน
 ๑๕๑. คุณประจวบ อิศรางกูร ณ อยุธยา
 ๑๕๒. คุณอุไร สีตะธนี
 ๑๕๓. คุณสงวน ลิมปิวัฒน์
 ๑๕๔. คุณสอชิง ลิมปิวัฒน์
 ๑๕๕. ร้านถนนประชาธิปไตย
 ๑๕๖. ครอบครัวเหมะจุฑา
 ๑๕๗. ดร.เทพมม คุณชยะพร เมืองแมน
 ๑๕๘. ศ.สุคนธ์ พูนพัฒน์และครอบครัว
 ๑๕๙. ม.ร.ว.สาอาภรณ์ ล้ำชา
 ๑๖๐. พล.ต.ประเสริฐ-คุณศรีบูรณ อีระคุปต์
 ๑๖๑. สโมสรอาสาภาษาชาด
 ๑๖๒. อาสาภาษาชาด
     - คุณชุตีมา วีระวัฒน์
     - คุณสุวรรณา ศักดาธนนิวัฒน์
     - คุณอาภรณ์ ชนไมตรี
     - คุณเอมอร ปัญญาไพโรจน์
     - คุณประสพสาย พึ่งบุญ
     - คุณมณี ชื่นประดิษฐ์
     - คุณจรรยาลักษณ์ วณิกเกียรติ

- คุณนิษัฏ ฤทธิเจริญ
  - คุณทวีวรรณ ศิริสากขร
  - คุณประยงค์ ปิ่นนาค
  - คุณบุญล้อม วาณิชย์กุล
  - คุณยุพา เจียรกุล
๑๖๓. สมาคมโภชนาการแห่งประเทศไทย
๑๖๔. ดร.สมใจ วิชัยดิษฐ
๑๖๕. ภาควิชาโภชนวิทยา
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๖๖. ดร.คุณิณี สุทธปริยาศรี
๑๖๗. คุณสันทัต สุวรรณรัตน์ (นพ.คง)
๑๖๘. พญ.สำราญจิต ประทีปะเสน
๑๖๙. พล.อ.ต.อนุวัช คุณจิราวรรณ บุญยสิงห์
๑๗๐. ทายาท พระยาอุดรธานี ฯ
โดย คุณกุลวัฒน์ จิตตะยโสธร
๑๗๑. คณะหลานบ้านไทย
โดย ม.ล.สมพงษ์สวัสดิ์ คุณนิติย์ วิจิตเศรษฐ
คุณเมตตา รักษ์บำรุง
คุณอุษา คุณปฏิภาณ บุญยะปกัสสร
ม.ล.ภุมรีรัตน์ คุณไชยชาญ จงเจริญสุข
ม.ล.ผกาแก้ว คุณผ่องเพ็ชร บุญเลี้ยง
ม.ล.แสงจันทร์ คุณสถาพร วุฒิกานนท์
ม.ล.เยาวแก้ว คุณรุ่งนภา จักรพันธ์
ม.ล.เยาวธิดา จักรพันธ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรด
พระราชทาน พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม
ในโอกาสบำเพ็ญกุศลศพ
ท่านผู้หญิงยุภา อายวรัถโกศล ป.ม.บ.ช.ท.๑๑

ในการพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์สวด
พระอภิธรรมศพ ท่านผู้หญิงยูภา อายุรภิกขโกศล ตลอด
๗ วัน จนถึงการพระราชทานเพลิงศพ ณ วาระนี้ ได้
มีท่านที่เคารพนับถือและญาติมิตรได้ส่งหรีดและมอบเงิน
ร่วมบำเพ็ญกุศลและร่วมแสดงความอาลัยต่อท่านผู้วายชนม์
ซึ่งหากท่านผู้หญิงยูภา ได้รับทราบด้วยญาณวิถีดุ คงจะ
ปลื้มใจเป็นอย่างยิ่งในเมตตาจิตของทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณ พระธรรม
วิสุทธาจารย์ เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสฯ ท่านพระครู
วิบูลกิจจาทร และพระปลัดบุญญฤทธิ์ ที่ได้เมตตาอนุ-
เคราะห์หามาประการ ให้การจัดงานศพท่านผู้หญิงยูภาฯ
ลุล่วงไปโดยเรียบร้อย

ขอขอบพระคุณท่านผู้มีเกียรติที่เคารพนับถือและ
ญาติมิตรที่ได้มาร่วมงานสวดพระอภิธรรม และร่วมใน
การพระราชทานเพลิงศพครั้งนี้ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย หาก
มันจะมีสิ่งขาดตกบกพร่องประการใด ก็ขอภัยด้วย

เจ้าภาพ

